

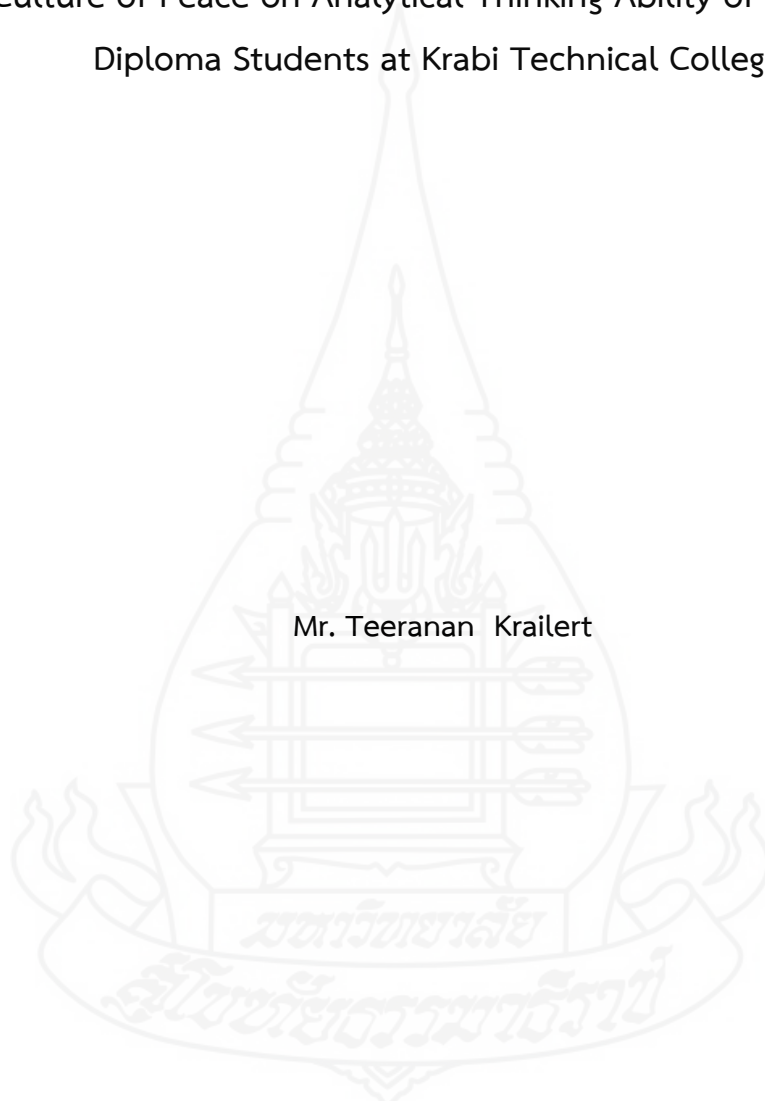
ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม
ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
วิทยาลัยเทคนิคกระบี่

นายธีรนนท์ ไกรเลิศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2562

The Effects of Case Studies Learning Management in the Topic
of Culture of Peace on Analytical Thinking Ability of Vocational
Diploma Students at Krabi Technical College

Mr. Teeranan Krailert

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2019

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม
ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่

ชื่อและนามสกุล นายธีรนนท์ ไกรเลิศ

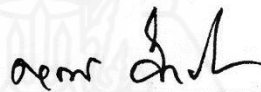
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง

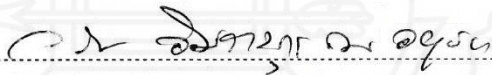
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

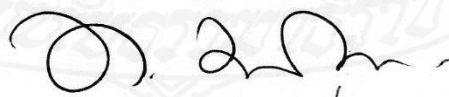
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่

ผู้วิจัย นายธีรนนท์ ไกรเลิศ **รหัสนักศึกษา** 2602101673

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง **ปีการศึกษา** 2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาควิชาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการศึกษาปรากฏว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ สันติวัฒนธรรม กรณีศึกษา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

Independent study title: The Effects of Case Studies Learning Management in the Topic of Culture of Peace on Analytical Thinking Ability of Vocational Diploma Students at Krabi Technical College

Author: Mr. Teeranan Krailert; **ID:** 2602101673;

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Darunee Jumpatong, Assistant Professor;

Academic year: 2019

Abstract

The purpose of this study was to compare analytical thinking abilities of vocational diploma students before and after learning under the case studies learning management in the topic of Culture of Peace.

The research sample of this study consisted of 16 vocational diploma students in an intact classroom of the Factory Mechanics Department of Krabi Technical College during the second semester of the 2019 academic year, obtained by cluster sampling. The employed research instruments were learning management plans for the case studies learning management, and an analytical thinking ability test. The employed statistics for data analysis were the mean, standard deviation, and t-test.

The result of this study revealed that the post-learning analytical thinking ability of vocational diploma students who learned under the case studies learning management in the topic of Culture of Peace was significantly higher than their pre-learning counterpart ability at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Culture of Peace, Case study, Analytical thinking ability, Vocational Diploma

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจากความกรุณาและการให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง ที่ได้เอาใจใส่ ดูแล เปี่ยมด้วยความเมตตา เสียสละเวลาเพื่อให้คำแนะนำ ข้อคิด กำลังใจ ตลอดการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน ที่ได้ให้โอกาสมาเป็นศิษย์ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช รวมทั้งคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้กับผู้วิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการและวิชาชีพได้อย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าให้ข้อคิดและข้อเสนอแนะที่ดี และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงการศึกษาค้นคว้าอิสระให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการตรวจสอบ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย อาจารย์ ดร.ฐากร สิทธิโชค นายกัมปนาท คำอินบุตร นางสาวภัทราพร ช่างเหล็ก

ขอขอบพระคุณคณะครูวิทยาลัยเทคนิคกระบี่ คณะครูแผนกวิชาสามัญสัมพันธ์ทุกท่านที่อำนวยความสะดวก ให้ความช่วยเหลือและกำลังใจ ขอบใจนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูล

ท้ายสุดนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา น้องชาย และเพื่อน ๆ ที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุน ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด และขอขอบพระคุณทุก ๆ ท่านที่ผู้วิจัยไม่สามารถเอ่ยนามได้จนครบถ้วนทั้งหมด ที่ได้ให้ความช่วยเหลือจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ธีรนนท์ ไกรเลิศ

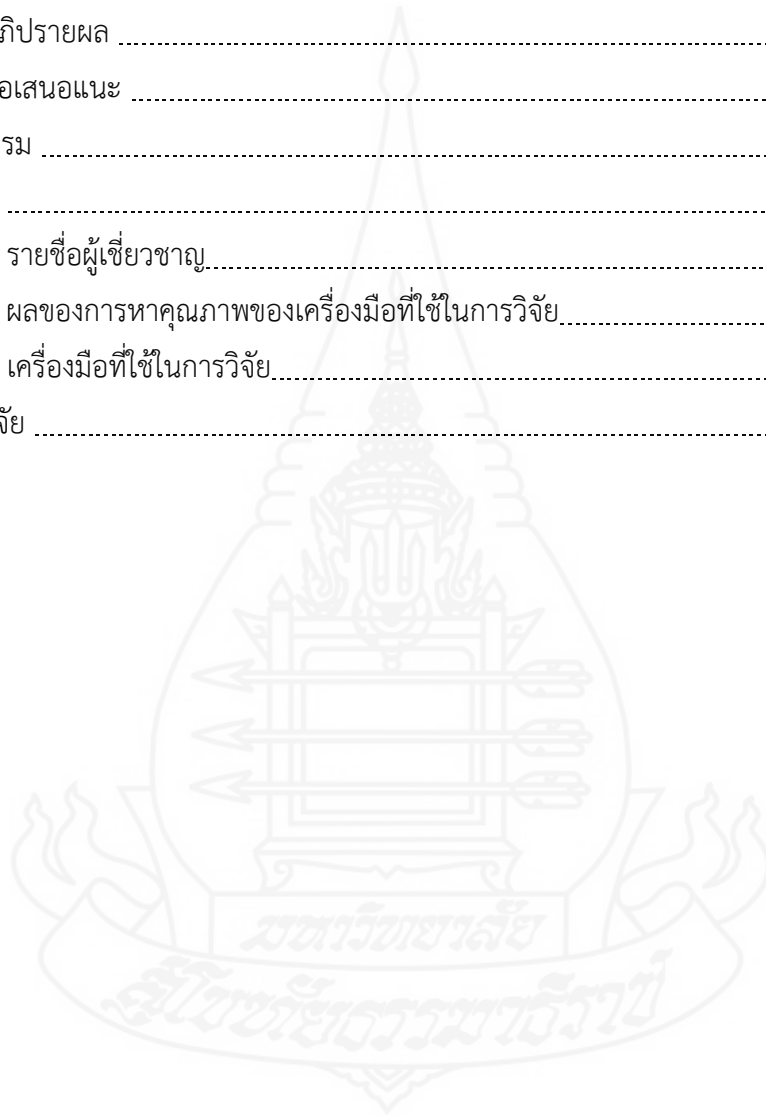
เมษายน 2563

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการศึกษา	5
สมมติฐานในการศึกษา	5
ขอบเขตของการศึกษา	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557	8
การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา	12
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์	20
สันติวัฒนธรรม	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	35
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	35
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	35
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	36
การเก็บรวบรวมข้อมูล	52
การวิเคราะห์ข้อมูล	53
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปการศึกษา	57
อภิปรายผล	59
ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	63
ภาคผนวก	71
ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	72
ข ผลของการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	74
ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	87
ประวัติผู้วิจัย	263

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาชีวิตกับสังคมไทย 10
ตารางที่ 2.2	โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สันติวัฒนธรรม 11
ตารางที่ 3.1	โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สันติวัฒนธรรม 37
ตารางที่ 3.2	สาระสำคัญของกรณีศึกษา 38
ตารางที่ 3.3	กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา..... 50
ตารางที่ 4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้..... 56

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสถานการณ์การศึกษาด้านอาชีวศึกษากำลังเป็นที่ถูกกล่าวถึงในสังคม ด้วยสังคมตระหนักในความสำคัญของการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศที่ต้องการแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพเพื่อประกอบอาชีพในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรมและบริการ อย่างไรก็ตามการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในปัจจุบันยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ต้องการยกระดับคุณภาพผู้เรียนเข้าสู่มาตรฐานสากล และที่สำคัญคือการเพิ่มปริมาณผู้เรียนสายอาชีพให้เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ โดยมีเป้าหมายในการเพิ่มสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาต่อสายสามัญเป็น 50:50 เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้น การศึกษาในระดับอาชีวศึกษา จึงเปรียบเสมือนเป็นกลไกสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพื่อเข้าสู่ประเทศไทย 4.0 โดยการผลิตทรัพยากรบุคคลยุคดิจิทัลเข้าสู่การควบคุมเครื่องจักรและสร้างสรรค์ประดิษฐ์กรรม อันนำไปสู่การสร้างผลิตภัณฑ์จากความคิดสร้างสรรค์ มีความชาญฉลาดในการใช้เทคโนโลยี และที่สำคัญคือเป็นกำลังคนที่ทรงคุณค่า และพร้อมจะพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนสมกับคำกล่าวที่ว่า “อาชีวะสร้างชาติ” (ปรัชญนันท์ นิลสุข, 2560)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการผลิตและพัฒนากำลังคนในระดับฝีมือ ระดับเทคนิคและระดับเทคโนโลยีในทุกสาขาวิชาชีพ ภายใต้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งมียุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาอาชีวศึกษาทั้งระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) พุทธศักราช 2557 เป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 รวมถึงความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันเพื่อผลิตกำลังคนระดับเทคนิคที่มีคุณภาพตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่สังคมต้องการ สามารถนำทักษะความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานจริง ตลอดจนการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพและกณินสัยที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพ และพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557)

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษายังประสบปัญหา กล่าวคือ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ผลปรากฏว่าคุณภาพการเรียนรู้ยังมีระดับปานกลางไปถึงต่ำ และต่ำมากในวิชาการหลัก หรือแม้แต่ในวิชาชีพที่นักเรียนเลือกเรียน (พรรษา กาเหว่า, 2556) ซึ่งรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านอาชีวศึกษา (V-NET) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2561 พบว่าสถิติผลการทดสอบระดับประเทศด้านทักษะทางสังคมและการดำรงชีวิตอยู่ที่ร้อยละ 51.21 ด้านทักษะการคิดและการแก้ปัญหาอยู่ที่ร้อยละ 30.56 ผู้เรียนในสายอาชีวศึกษาจึงกลายเป็นกลุ่มที่ถูกสังคมมองว่าเป็นผู้เรียนที่มีคุณภาพทางการศึกษาดำเนินภาพจำว่า “เด็กเรียนอาชีวะเป็นเด็กหัวไม่ตี” ซ้ำร้ายสังคมยังมีภาพจำพฤติกรรม “ยกพวกตีกัน” บ่อยครั้งสื่อมักนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะส่วนน้อยให้ดูน่ากลัวเกินจริงจึงกลายเป็นภาพลักษณ์ของกลุ่มผู้เรียนสายอาชีวะส่วนใหญ่ที่นิยมใช้ความรุนแรงไปด้วยในที่สุด (ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง, 2560)

การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ในเชิงบวก รวมถึงการแก้ปัญหาคุณภาพผู้เรียนสายอาชีวศึกษา จึงเป็นภารกิจสำคัญของสถานศึกษาซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่ทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมต่อเนื่องจากสถาบันครอบครัว โดยทำหน้าที่อบรมความรู้ ความคิด ทักษะการดำรงชีวิต รวมถึงการปลูกฝังค่านิยมอาชีวศึกษาที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ คุณธรรม (Merit) คุณภาพ (Quality) ความร่วมมือ (Collaboration) ความเป็นมืออาชีพ (Professional) เพราะการมีความรู้อย่างเดียวไม่อาจช่วยให้บุคคลและสังคมอยู่รอดได้ สอดคล้องกับจุดประสงค์ของหลักสูตรในหมวดวิชาทักษะชีวิต ในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2557) ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีปัญญา ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการ การตัดสินใจและการแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ๆ มาพัฒนาตนเอง การเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์ มีวินัย มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ และที่สำคัญคือเป็นผู้มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงามต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกันมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว องค์กร ท้องถิ่นและประเทศชาติ ตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 กลุ่มวิชาสังคมศึกษาจึงกำหนดวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) โดยให้ผู้เรียนศึกษาเกี่ยวกับสันติวัฒนธรรม จุดประสงค์เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย และการใช้หลักสันติวิธีในสังคมไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพราะการจัดการเรียนรู้เสริมสร้างสันติวัฒนธรรมนั้นมีเป้าหมายกว้างและลึกในแง่ของแบบแผน วิธีในการดำเนินชีวิตผ่านกระบวนการสร้างเสริมคุณค่า

ทัศนคติ และรูปแบบพฤติกรรม การปฏิเสธการใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบในการแก้ไขปัญหาการเคารพในและศักดิ์ศรีของเพื่อนมนุษย์ มีความอดทนอดกลั้นในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรง บนพื้นฐานของการมีทักษะคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา ดิสสะมาน (2558) ที่เสนอแนวนโยบายการสร้างค่านิยมนักศึกษาอาชีวศึกษาขึ้นมาใหม่เพื่อให้นักศึกษาเห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนต้องร่วมมือกันสร้างให้เป็นกระแสค่านิยมใหม่ในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของนักศึกษา ดังนั้น การจัดการเรียนรู้จึงต้องเน้นวิธีสอน หรือรูปแบบการสอนที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้ และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เชื่อมโยงเนื้อหาวิชาสู่สถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรมเสมือนได้เผชิญปัญหาด้วยตนเองโดยสามารถใช้ทักษะที่เกิดจากการเรียนรู้และความสามารถในการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหาและหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธการใช้ความรุนแรง ดังนั้น การขัดเกลา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การปลูกฝังมโนคติที่ถูกต้องในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขจึงประเด็นสำคัญที่เป็นการแก้ไขปัญหาภาพลักษณ์ด้านลบของผู้เรียนสายอาชีวศึกษาอย่างยิ่ง

การคิดวิเคราะห์คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมองแบบหนึ่งในกลุ่มของทักษะการคิด และเป็นทักษะการคิดขั้นสูง เพราะผู้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ต้องมีพฤติกรรมความคิดหลายลักษณะได้แก่ การสังเกต จำแนกและการเชื่อมโยง การพิจารณาข้อมูลหรือเรื่องราวต่างๆ ออกเป็นส่วนๆ เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบของข้อมูลหรือเรื่องราวเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น การคิดวิเคราะห์จึงมีความสำคัญต่อมนุษย์เนื่องจากการคิดเป็นพื้นฐานการใช้ชีวิต โดยเฉพาะปัจจุบันโลกเข้าสู่ “สังคมความรู้” มีการสร้าง เข้าถึงและใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศจำนวนมากและหลากหลาย ดังนั้น ทักษะที่จำเป็นในสังคมความรู้คือความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การเลือกสรรและประมวลผลสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมหาศาล ประกอบกับสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี คุณสมบัติของบุคคลในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีลักษณะการคิดแยกแยะความดี ความงาม ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์และมีประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้ในเรื่องของการคิดวิเคราะห์จึงจำเป็นอย่างมาก (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2560, น. 1)

การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานการคิดด้านอื่น ๆ เนื่องด้วยมีลักษณะสำคัญประกอบด้วย

- 1) การคิดวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่างๆ ในข้อมูลการแยกข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่นๆ การแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อยในประเด็นที่ศึกษา
- 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงมาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด (Bloom 1976, น. 148-150 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภูน้อย, 2558, น. 56-57) จึงช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางสติปัญญา มีทักษะความสามารถในการแยกแยะและทำความเข้าใจกับข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นให้เข้าใจแจ่มกระจ่างที่สำคัญคือการสรุปสถานการณ์จากข้อเท็จจริงไม่ใช่เป็นการสรุปบนพื้นฐานของอารมณ์ความรู้สึกจึงช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจในการหลีกเลี่ยงและปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา (สุภาพร ขวัญเกษม, 2550, น.19) ด้วยเหตุนี้ การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเพื่อสนองความต้องการตลาดแรงงาน และการสร้างภาพลักษณ์ผู้เรียนอาชีวศึกษาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการในการแก้ไขปัญหา จึงจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีทักษะความรู้ในวิถีแห่งสันติวัฒนธรรม

การพัฒนาการศึกษาอาชีวศึกษาในปัจจุบันจึงควรปรับเปลี่ยนให้มีทิศทางสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาตามสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน บทบาทที่เป็นกลไกสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคือ “ครู” ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการสอนโดยลดการสอนแบบท่องจำ ปรับเปลี่ยนเป็นการสอนให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และแสวงหาคำตอบด้วยตนเองมากขึ้น โดยครูควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนที่ครูเป็นศูนย์กลางของความรู้มาเป็นผู้สร้างพลังความสนใจที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูจึงต้องวางแผนในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และที่สำคัญอย่างยิ่งคือครูต้องมีความชาญฉลาดในการเลือกใช้รูปแบบ เทคนิค วิธีสอนที่หลากหลาย เนื่องจากวิธีสอนแต่ละวิธีย่อมมีลักษณะเด่น หรือจุดเน้นที่สอดคล้องกับธรรมชาติวิชาหรือคุณลักษณะของผู้เรียนซึ่งเมื่อนำวิธีสอนนั้นๆ ไปจัดกระบวนการเรียนรู้จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้บรรลุผลได้ดีเป็นพิเศษ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่กำหนดขึ้นจากความเป็นจริงและตอบประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้น แล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เสมือนอยู่ในสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน เช่น ความขัดแย้ง ความรุนแรง ผู้เรียนจึงมีเวลามากพอในการใคร่ครวญทำความเข้าใจกับสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับและนำไปสู่การทำความเข้าใจสาเหตุ การตัดสินใจ และแก้ไขปัญหา การเรียนรู้ทั้งหมดเกิดขึ้นภายใต้การจัดการเรียนรู้ที่มีครูคอยเป็นผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหา (ทีศนา แชมณี, 2561, น. 362) ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะในการเรียนรู้ การปรับตัว การสื่อสาร และการร่วมมืออันเป็นองค์ประกอบหนึ่งของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้

ศึกษางานวิจัยของวันเพ็ญ สุลง (2561) ที่ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาที่เรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา มีคะแนน ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 จากการทำแบบฝึกและแบบทดสอบ และงานวิจัยของไพฑูรย์ ยศเตา (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียน การสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ผลการศึกษาพบว่าความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดขึ้นจากรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นทุกด้าน การวิเคราะห์ในภาพรวมหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับสูง ($\bar{X} = 3.49$) แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูง เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Mahmoud A. Kaddoura (2011) ที่ศึกษาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ของนักศึกษาพยาบาลด้วยวิธีสอนแบบบรรยายและวิธีแบบสอนกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยวิธีแบบสอนกรณีศึกษามีผลรวมคะแนนทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สูงกว่าการสอนด้วยวิธีการบรรยายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิค ตามกรอบแนวคิดของบลูม (Bloom) ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานการใช้ชีวิตที่สำคัญอันนำไปสู่การเลือกทำสิ่งที่ถูกต้อง ดังต่อไปนี้

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

3. สมมติฐานในการศึกษา

นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่องสันติวัฒนธรรม มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตของการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 85 คน

4.1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นสูง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาคือเนื้อหาวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) เรื่อง สันติวัฒนธรรม ประกอบด้วยหัวข้อย่อย 4 ประการ คือ สังคมกับสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี

4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

4.3.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

4.3.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 *กรณีศึกษา* หมายถึง เรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการในรูปแบบบทความ งานวิจัย ข่าว ที่มีประเด็นเกี่ยวกับ สันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรงสันติวิธี

5.2 *การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา* หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้เรียนศึกษาประเด็นที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการที่นำมาเป็นกรณีศึกษาเพื่ออภิปรายหลักการ ประเด็นปัญหา ประเด็นคำถาม เรื่องราวเพื่อหาคำตอบ หรือแนวทางแก้ไขปัญหา

5.3 *ความสามารถในการคิดวิเคราะห์* หมายถึง พฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมองเป็นการใคร่ครวญ จำแนก แยกแยะ ข้อมูลเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจข้อมูลและเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ในลักษณะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในเชิงเหตุและผลในการคิดอย่างรอบคอบเพื่อหาข้อสรุปตามกระบวนการตรรกวิทยาอย่างถูกต้องเหมาะสม มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

5.3.1 *การคิดวิเคราะห์เนื้อหา* คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูล การแยกข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่น ๆ การแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อยในประเด็นที่ศึกษา เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุและสาระสำคัญของเรื่อง

5.3.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงมาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน เช่น พิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ปรากฏตามมา

5.3.3 การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด เช่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ของเรื่อง การจับประเด็นสำคัญของข้อมูล เรื่องราว ปรากฏการณ์ว่ามีใจความสำคัญอย่างไร หรือสอดคล้องกับหลักความรู้ หรือหลักวิชาการอย่างไร

5.4 สันติวัฒนธรรม หมายถึง หน่วยการเรียนรู้ในวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) มีสาระสำคัญคือ การดำรงชีวิตร่วมกันบนพื้นฐานของหลักสันติวิธีอย่างต่อเนื่องจนเป็นวิถีชีวิตที่เรียกว่า “วัฒนธรรม” ซึ่งเป็นวัฒนธรรมแห่งการสร้างสันติภาพแก่สังคม หรือเรียกว่าสันติวัฒนธรรม โดยมีสาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยเรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี

5.5 แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หมายถึง ชุดคำถามการคิดวิเคราะห์ มีองค์ประกอบเกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การวิเคราะห์หลักการ เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นแบบทดสอบชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ครูมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในหน่วยการเรียนรู้ หรือรายวิชาอื่น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2 เป็นแนวทางให้กับครูในรายวิชาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในรายวิชาที่สอน

6.3 นักศึกษามีมโนคติเกี่ยวกับสันติวัฒนธรรมอย่างเป็นรูปธรรม และมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิจัยประกอบด้วย (1) หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 (2) การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (3) ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (4) สันติวัฒนธรรม (5) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2557) พัฒนาหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 และกำหนดให้ทุกวิทยาลัยจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของแต่ละประเภทวิชาและสาขาวิชา รายวิชาแต่ละหมวดวิชา โดยที่สถานศึกษาสามารถจัดการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้แต่ละหลักสูตร หรือพัฒนาได้ตามความเหมาะสมตามยุทธศาสตร์ของภูมิภาค การจัดการเรียนการสอนเน้นการปฏิบัติจริง สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะในวิชาการที่สัมพันธ์กับวิชาชีพ

หลักการสำคัญของหลักสูตรคือการผลิตกำลังคนระดับเทคนิคให้มีสมรรถนะ มีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพได้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน การจัดการเรียนการสอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวาง ตามศักยภาพและโอกาสของผู้เรียน เน้นสมรรถนะด้วยการปฏิบัติจริง ผ่านการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและเอกชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงตามความต้องการและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของภูมิภาค เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

1.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557

หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีมาตรฐานในการประกอบอาชีพ สามารถบูรณาการความรู้ ทักษะจากศาสตร์ต่าง ๆ ประยุกต์ใช้ในการทำงาน สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี มีความมั่นใจและภาคภูมิใจในงานอาชีพ มีความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการจัดการ

การตัดสินใจและการแก้ปัญหา รู้จักแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีบุคลิกภาพที่ดี มีพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ต่อต้านความรุนแรงและสารเสพติด ทั้งในการทำงาน การอยู่ร่วมกัน มีความรับผิดชอบ เข้าใจและเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตระหนักและมีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ โดยเป็นกำลังสำคัญในด้านการผลิตและบริการ เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พ.ศ. 2557 หมวดวิชาทักษะชีวิต

การจัดการศึกษาในหมวดวิชาทักษะชีวิตของสถานศึกษาอาชีวศึกษามีเนื้อหาวิชาครอบคลุมสาระของกลุ่มวิชาภาษาไทย กลุ่มวิชาภาษาต่างประเทศ กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ กลุ่มวิชามนุษยศาสตร์ มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารด้วยการใช้ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ มีทักษะทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ เสริมสร้างทักษะชีวิตและพัฒนาสุขภาพบนพื้นฐานของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ สามารถปฏิบัติตนตามหลักธรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ วัฒนธรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การปกครอง การอยู่ร่วมกันในสังคม ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก พัฒนาตนเองเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมถึงตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ความเป็นมนุษย์ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ซื่อสัตย์สุจริต มีระเบียบวินัย เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อสังคม และที่สำคัญคือสามารถบูรณาการความรู้ได้อย่างเป็นระบบและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิชาชีพ

1.3 การจัดการเรียนการสอนวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) หมวดวิชาทักษะชีวิต กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์

วิชาชีวิตกับสังคมไทยมีจุดประสงค์รายวิชาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติสังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย หลักธรรมาภิบาลในองค์กร หลักธรรมในการพัฒนางาน พัฒนาคนและสังคม สันติวัฒนธรรม และความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในสังคมโลก วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยประยุกต์ใช้ศาสนธรรมในการพัฒนางาน พัฒนาคนและสังคม การใช้หลักสันติวิธีในสังคมไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต ตระหนักในการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย

ทั้งนี้หลักสูตรได้กำหนดโครงสร้างหน่วยกิตเป็น 3-0-3 กล่าวคือ กำหนดชั่วโมง ทฤษฎี 3 ชั่วโมง ปฏิบัติ 0 ชั่วโมง จำนวน 3 หน่วยกิต การจัดการเรียนการสอน 3 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

ภาคเรียนละ 18 สัปดาห์ ซึ่งแต่ละแผนกวิชาต้องพิจารณาเลือกเรียนวิชานี้เป็นลำดับแรกในกลุ่มวิชา สังคมศาสตร์ แต่สามารถจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนใดก็ได้เพียงหนึ่งภาคเรียนตามโครงสร้าง แผนการจัดการเรียนรู้ของแผนกวิชานั้น ๆ กำหนดไว้ โดยมีคำอธิบายรายวิชากำหนดให้ผู้เรียนศึกษา เกี่ยวกับ ประวัติสังคมศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การจัดระเบียบทางสังคม หลักธรรมาภิบาล ในองค์กร หลักธรรมเพื่อพัฒนางานพัฒนาคนและสังคม สันติวัฒนธรรม ความเป็นพลเมืองดี ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ในสังคมโลก หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ใช้หลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยมีสมรรถนะรายวิชาคือสามารถแสดงความรู้ เกี่ยวกับประวัติสังคม ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย หลักธรรมาภิบาล หลักธรรมในการพัฒนา งาน คนและสังคม สันติวัฒนธรรม ความร่วมมือกับประเทศต่างๆ และหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง วิเคราะห์และประเมินสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและวัฒนธรรมไทยกับสังคม โลกบนพื้นฐานของศาสนธรรม ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในอาชีพและการดำเนิน ชีวิต ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีในสังคมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และ สืบสาน ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

การจัดสรรสาระการเรียนรู้ตลอดภาคเรียนเป็นไปตามกรอบคำอธิบายรายวิชาแบ่ง ออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย หน่วยที่ 1) สังคมไทย หน่วยที่ 2) การจัดระเบียบทางสังคม หน่วยที่ 3) หลักธรรมาภิบาลในองค์กร หน่วยที่ 4) พลเมืองดีกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หน่วย ที่ 5) หลักธรรมเพื่อพัฒนางานพัฒนาคนและสังคม หน่วยที่ 6) ไทยในเวทีโลก และหน่วยที่ 7) สันติ วัฒนธรรม

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้วิชาชีวิตกับสังคมไทย

หน่วย	ชื่อหน่วย	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	สังคมและวัฒนธรรมไทย	8	15
2	การจัดระเบียบทางสังคม	5	9
3	ธรรมาภิบาลในองค์กร	8	15
4	พลเมืองดีและเศรษฐกิจพอเพียง	9	17
5	หลักธรรมเพื่อพัฒนางานพัฒนาคนและสังคม	6	11
6	ไทยในเวทีโลก	6	11
7	สันติวัฒนธรรม	12	22
รวม		54	100

การจัดการเรียนรู้เรื่อง สันติวัฒนธรรม เป็นหน่วยการเรียนรู้ลำดับสุดท้ายของวิชา เนื่องจากต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในเนื้อหาหน่วยอื่น ๆ เป็นเบื้องต้นอันเป็น พื้นฐานของการเรียนรู้และทำความเข้าใจที่เปรียบเสมือนเป็นวิถีของสังคมหรือเรียกว่า “วัฒนธรรม” เพื่อทำความเข้าใจมิติของสันติวัฒนธรรมได้กว้างและลึกยิ่งขึ้น

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สันติวัฒนธรรม

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนักคะแนน (100)
1	สังคมกับสันติ วัฒนธรรม	1. อธิบายความหมายของสันติวัฒนธรรม ได้ 2. อธิบายความสำคัญของสันติวัฒนธรรม ได้ 3. วิเคราะห์สิ่งจำเป็นในการสร้างสังคม สันติวัฒนธรรมได้	3	25
2	ความขัดแย้ง	1. อธิบายความหมายของความขัดแย้ง 2. วิเคราะห์เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความ ขัดแย้งได้ 3. วิเคราะห์ระดับความขัดแย้งได้ 4. วิเคราะห์ผลของความขัดแย้งได้ 5. วิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งได้	3	25
3	ความรุนแรง	1. อธิบายความหมายของความรุนแรงได้ 2. วิเคราะห์องค์ประกอบของความรุนแรง ได้ 3. วิเคราะห์ประเภทของความรุนแรงได้ 4. วิเคราะห์รูปแบบของความรุนแรงได้	3	25
4	สันติวิธี	1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้ 2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้ 3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของ สันติวิธีได้	3	25
รวม			12	100

2. การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

2.1 ความหมายของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

Choi et al. (2009, อ้างถึงใน สุธิตเทพ ศิริพัฒนกุล, 2553, น.67) ได้อธิบายการสอนโดยใช้กรณีศึกษา ไว้ว่าเป็นวิธีสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ฝึกจากการมีส่วนร่วมจริงหรือสถานการณ์ปัญหาที่สมมติขึ้นที่ได้สะท้อนความคิดจากประสบการณ์ภายใต้กรณีศึกษาที่กำหนดให้

Clife (1999, อ้างถึงใน พิจิตร ธรรมสถิตย์, 2552 น. 66) กล่าวว่า การสอนด้วยกรณีศึกษา คือการสอนโดยใช้กลวิธีในการนำเอาหลักการเนื้อหาที่มีความสัมพันธ์กันในลักษณะของเรื่องราว เอกสารรายงาน ข่าวโทรทัศน์ บทประพันธ์ เสียงเพลง รูปภาพ ปัญหาสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งวิธีการที่ใช้ในการแสดงออกของการจัดกระบวนการเรียนการสอนประกอบด้วย การบรรยาย การอภิปรายกลุ่ม โดยเน้นทักษะการทำงานเป็นทีมและการเรียนที่เน้นการแก้ปัญหาเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้และเกิดกระบวนการคิดแก้ปัญหา

Jonassen (2002, อ้างถึงใน สุวรรณิ คำเมืองคุณ, 2555 น. 33) กล่าวว่า กรณีศึกษามีคุณลักษณะและแบบแผนที่สำคัญต่อการรวบรวมและอธิบายถึงประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสำคัญในการแก้ปัญหา และผู้เรียนจะดึงความรู้จากประสบการณ์กรณีศึกษาในอดีตมาประยุกต์ใช้เพื่อการเรียนรู้ในการแก้ไขปัญหาใหม่ได้

ทิตนา แคมมณี (2560, น.362) ได้อธิบายความหมายวิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างไว้ว่าเป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยให้ผู้เรียนศึกษาเรื่องที่สมมติขึ้นจากความเป็นจริงและตอบเป็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นแล้วนำคำตอบและเหตุผลที่มาของคำตอบนั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการอภิปรายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์

ธัญรัตน์ ชัยรินทร์ (2556, น.32) ได้สรุปไว้ว่ากรณีตัวอย่างเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสถานการณ์จริงหรือสมมติขึ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดและความเข้าใจในเนื้อหาวิชาที่เรียนจากการใช้สติปัญญาแยกแยะปัญหาวางแผนกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาภายใต้สถานการณ์นั้น ๆ กรณีศึกษา เป็นการกำหนดสถานการณ์หรือเหตุการณ์ให้นักเรียนศึกษาวิเคราะห์ประเด็นสำคัญจากเรื่องราวเพื่อศึกษาสาเหตุแนวทางในการแก้ไขปัญหาทำให้สามารถนำผลที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในปัจจุบันและในอนาคตได้

ธัญวลัย กุลวงษ์ (2557, น.24) ได้สรุปว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษาเป็นกระบวนการสอนที่ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษา อันเนื่องมาจากสถานการณ์ใดๆ ซึ่งมีปัญหาความขัดแย้งอยู่ โดยนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน

ในการหาแนวทางแก้ปัญหา การสอนโดยใช้กรณีศึกษาช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจพื้นฐานของปัญหา และตัดสินใจแก้ปัญหา

นิภาวรรณ เทพีรัตน์ (2554, น.34) ได้สรุปไว้ว่ากรณีตัวอย่างเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ เหตุการณ์หรือประสบการณ์ของมนุษย์ซึ่งอาจเป็นสภาพปัญหาหรือข้อมูลที่น่าสนใจ ที่ครูผู้สอนนำมา เป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระมีการมองในหลายแง่มุม พัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผล และมีแนวทางแก้ปัญหาได้

จากการสืบค้นและรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยพบว่า การให้ความหมายทางวิชาการในงานวิจัยและวิทยานิพนธ์หลายๆ แห่ง ปรากฏการใช้คำว่า “กรณีศึกษา” และ “กรณีตัวอย่าง” ในบริบทที่ไม่ต่างกัน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้คำว่า “กรณีศึกษา” เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นวิธีสอนอย่างหนึ่งที่ครูนำข้อมูลอันเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการนำมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาเสมือนว่าได้เรียนรู้จากเรื่องราวจริง ทำให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาศึกษาข้อมูลได้อย่างรอบด้าน และใช้เวลาพอในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเรียนรู้โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ซึ่งผู้วิจัยมองว่าเป็นประเด็นสำคัญในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

2.2 รูปแบบของกรณีศึกษา

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ครูสามารถนำมาให้ผู้เรียนศึกษาได้หลากหลายรูปแบบ เช่น เรื่องเล่า เรื่องสั้น ข่าวหนังสือพิมพ์ บทสนทนา บทความ คลิปสั้น หนังสั้น เป็นต้น (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2550, น. 143) ขึ้นอยู่กับการออกแบบเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ของครู

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534, น. 15 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554, น. 40-41) กล่าวว่า กรณีศึกษา ที่ใช้จัดกระบวนการเรียนรู้แบ่งได้ 2 รูปแบบ ดังนี้

1. กรณีศึกษาที่เป็นจริง (Real Cases) เป็นกรณีศึกษาที่ครูนำเรื่องราวมาจากเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นตัวอย่างให้นักเรียนศึกษา
2. กรณีศึกษาที่ไม่เป็นจริงหรือเพ้อฝัน (Armchair Cases) เป็นกรณีศึกษาที่สมมติเรื่องราว สถานการณ์ขึ้นจากจินตนาการ หรือด้วยการประมวลเหตุการณ์ที่พบแล้วนำข้อมูลมาปะติดปะต่อให้เกิดความสมจริง สอดคล้องกับประเด็นจุดมุ่งหมายตามที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ ผู้เขียนจึงต้องมีประสบการณ์และความสามารถพอสมควร

ประกอบ คุปรัตน์ (2537, น.56 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554, น. 41) ได้นำเสนอรูปแบบของกรณีศึกษาที่นิยมใช้มี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. กรณีศึกษาแบบวิกฤตการณ์ (Critical Incident Case) จะนำเสนอวิกฤตการณ์ไปที่ละขั้นตอน ตั้งแต่สาเหตุจนถึงข้อขัดแย้งในกรณี

2. กรณีศึกษาแบบบอกเล่าที่ไว้แล้วทั้งประเด็นให้ขบคิด (Next Stage Case) เป็นการเล่าข้อมูลตามความเป็นจริง เพื่อนำไปสู่สภาพปัญหา ซึ่งผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ค้นหาคำตอบ การเล่าจะไม่บอกข้อมูลทั้งหมด แต่จะเผยข้อมูลเพิ่มเติมทีละชั้น โดยแต่ละชั้นผู้สอนจะตั้งคำถามที่ไว้ ผู้เรียนก็จะติดตามเหตุการณ์ คาดการณ์พร้อมอธิบายความคิดของตน

3. กรณีศึกษาที่ใช้เหตุการณ์และของจริง (Live Case) อาจนำเสนอข้อมูลที่เป็นข่าวหรือเหตุการณ์ขณะนั้น แล้วมีการอภิปรายคาดการณ์ หรือปล่อยให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจ แล้วจะมีความจริงหรือการตัดสินใจจริงที่ได้เกิดขึ้น หรือคลี่คลายในบางกรณี

4. กรณีศึกษาแบบสมบูรณ์ที่เต็มไปด้วยข้อมูล (Major Issue Case or Comprehensive Case) จะนำเสนอข้อมูลที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง อาจมีสถิติ กรณีเช่นนี้จะมีความยาวมาก เพราะต้องการข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์

5. กรณีศึกษาแบบในตะกร้า (In-Basket Case) เป็นการสร้างสถานการณ์ปัญหาในการตัดสินใจหลายเรื่องในสถานการณ์เดียว

รูปแบบของกรณีศึกษา มีหลายลักษณะโดยภาพรวมแบ่งได้ 2 ลักษณะ กล่าวคือ กรณีศึกษา ที่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริง และกรณีศึกษา ที่เป็นเรื่องราวที่สมมติขึ้น ซึ่งในแต่ละลักษณะครูสามารถนำมาเป็นสื่อการสอนที่เป็นกรณีศึกษา สิ่งสำคัญคือครูต้องมีทักษะในการแสวงหาสารสนเทศที่หลากหลาย โดยเฉพาะสารสนเทศทางสังคมศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยเน้นรูปแบบของกรณีศึกษาที่เกิดขึ้นจริง เช่น บทความ งานวิจัย ข่าว เพื่อให้มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษาของผู้เรียน

2.3 ลักษณะของกรณีศึกษาที่ดี

บุรชัย ศิริมหาสาร (2546, น. 22) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. มีเรื่องราวสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้
2. มีประเด็นปัญหาที่ชัดเจน น่าสนใจ ขวนให้คิดอภิปรายหรือในทางพุทธศาสนาเรียกว่าสามารถเขย่าธาตุรู้ของผู้เรียนให้อยากเรียนรู้ค้นคว้าหาคำตอบ
3. มีความง่ายเหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
4. มีเนื้อหาไม่สั้นหรือไม่ยาวเกินไปเพราะถ้าสั้นเกินไปทำให้ขาดรายละเอียดซึ่งเป็นข้อมูลในการคิดวิเคราะห์วิจารณ์แต่ถ้ายาวเกินไปทำให้ขาดจุดสนใจของเรื่องเกิดความน่าเบื่อหน่าย

ทิตนา แคมมณี (2560, น. 75) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการฝึกฝนทักษะการเผชิญและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง ซึ่งเป็นวิธีการที่เปิดให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีความคิดและมุมมองที่กว้างขวางขึ้น การใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีกรณีเรื่องราวที่คล้ายกับเหตุการณ์จริง
2. มีประเด็นคำถามให้คิดพิจารณาเพื่อหาคำตอบ

3. มีคำตอบที่หลากหลายและคำตอบไม่มีถูกผิดอย่างชัดเจนหรือแน่นอน
4. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหามุมมองและวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียน และสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

2.4 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

Easton (1992, น. 4 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554 น. 46) กล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ไว้ 7 ขั้นตอนลำดับ ดังนี้

1. การทำความเข้าใจสถานการณ์
2. การวินิจฉัยขอบเขตของปัญหา
3. สร้างทางเลือกในวิธีการแก้ไขปัญหา
4. ทำนายผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น
5. ประเมินทางเลือก
6. วิเคราะห์ผลออกมาชัดเจน
7. สื่อสารผลลัพธ์ที่ได้

ทิสนา แคมมณี (2560, น.76) ได้อธิบายเทคนิคและข้อเสนอแนะต่างๆ ในการใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา ให้มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. การเตรียมการ ก่อนการสอนผู้สอนจำเป็นต้องเตรียมกรณีศึกษาให้พร้อม กรณีศึกษาที่เหมาะสมจะต้องมีสาระซึ่งช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง กรณีที่นำมาใช้ส่วนใหญ่มักเป็นเรื่องที่มีสถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งซึ่งจะช่วยกระตุ้นความคิดของผู้เรียน หากไม่มีสถานการณ์ที่เป็นปัญหาขัดแย้งผู้สอนอาจใช้วิธีการตั้งประเด็นคำถามที่ท้าทายให้ผู้เรียนคิดก็ได้ ผู้สอนอาจนำเรื่องจริงมาเขียนเป็นกรณีศึกษา หรืออาจใช้เรื่องจากหนังสือพิมพ์ ข่าว และเหตุการณ์ รวมทั้งจากสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ เป็นต้น เมื่อได้กรณีที่ต้องการแล้วผู้สอนจะต้องเตรียมประเด็นคำถามสำหรับการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ที่ต้องการ

2. การนำเสนอกรณีศึกษา ผู้สอนอาจเป็นผู้นำเสนอกรณีศึกษา หรืออาจใช้เรื่องจริงจากผู้เรียนเป็นกรณีศึกษาก็ได้ (แต่ผู้สอนต้องมีความชำนาญในการวิเคราะห์กรณีศึกษานั้นและตั้งประเด็นคำถามได้เร็ว) วิธีการนำเสนอทำได้หลายวิธี เช่น การพิมพ์เป็นข้อมูลมาให้ผู้เรียนอ่าน การเล่ากรณีศึกษาให้ฟัง หรือการนำเสนอโดยใช้สื่อ เช่น สไลด์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ หรืออาจให้ผู้เรียนแสดงเป็นละครหรือบทบาทสมมติก็ได้

3. การศึกษากรณีศึกษา ในการอภิปรายผู้สอนควรแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อยและให้เวลาอย่างเพียงพอในการศึกษากรณีศึกษาและคิดหาคำตอบ ไม่ควรให้ผู้เรียนตอบประเด็นคำถามทันที ผู้เรียนแต่ละคนควรมีคำตอบของตนเองเตรียมไว้ก่อน แล้วจึงร่วมกันอภิปรายเป็นกลุ่มและ

นำเสนอผลการอภิปรายระหว่างกลุ่มเป็นการแลกเปลี่ยนกัน ผู้สอนพึงตระหนักว่าการสอนโดยใช้กรณีศึกษา นี้ได้มุ่งคำตอบใดคำตอบหนึ่ง คำถามสำหรับการอภิปรายนี้ ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดอย่างชัดเจนแน่นอน แต่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นคำตอบและเห็นเหตุผลที่หลากหลาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่กว้างขึ้น มองปัญหาในแง่มุมที่หลากหลายขึ้น อันจะช่วยให้การตัดสินใจมีความรอบคอบขึ้น ด้วยเหตุนี้การอภิปรายจึงควรมุ่งความสนใจไปที่เหตุผลหรือที่มาของความคิดที่ผู้เรียนใช้ในการแก้ปัญหาเป็นสำคัญ

กาญจนา เกียรติประวัติ (2524, น. 83 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพรัตน์, 2554 น. 46-47) กล่าวถึงขั้นตอนการสอนแบบกรณีศึกษา ไว้ดังนี้

1. ขั้นการเลือกประเด็นที่จะศึกษา โดยกำหนดให้ประเด็นนั้นเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจหรือการตีความหรือการหาสาเหตุและวิธีการแก้ไขปัญหา
2. ขั้นการเลือกกรณีศึกษา ต้องให้สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องการศึกษา ซึ่งผู้เรียน จะต้องศึกษารายละเอียดต่างๆ ของกรณีศึกษา นั้นๆ ครูจึงต้องเตรียมเครื่องมือ หรือสื่อในการศึกษา ให้แก่ผู้เรียน
3. ขั้นเตรียมตัวผู้เรียน การอธิบายจุดมุ่งหมายถึงปัญหาที่จะต้องพิจารณากับผู้เรียน ก่อนลงมือศึกษากรณีศึกษา ซึ่งจะสร้างความสนใจให้กับผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนศึกษาบทเรียน กรณีศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ขั้นเสนอกรณีศึกษา การจัดการเรียนรู้ทำได้โดยผู้เรียนอ่านกรณีศึกษา จากเอกสาร หรือครูอาจจะเล่ากรณีศึกษาให้นักเรียนฟัง สิ่งสำคัญคือครูต้องใช้สื่อต่าง ๆ มาประกอบ มิฉะนั้นจะเกิดการลืมหรือทำความเข้าใจยากให้กับกรณีศึกษาในชั้นวิเคราะห์
5. ขั้นวิเคราะห์ ในขั้นนี้ครูควรเตรียมประเด็นคำถามไว้เพื่อเป็นแนวทางในการ วิเคราะห์ของผู้เรียนคำถามควรเป็นปัญหาที่สัมพันธ์กับกรณีศึกษาโดยตรง การวิเคราะห์อาจทำได้โดย การอภิปรายร่วมกันหรือการอภิปรายกลุ่มย่อยแล้วให้ตัวแทนออกมารายงานผล สิ่งสำคัญคือครูต้อง จดบันทึกคำตอบความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างเป็นระเบียบระบบเพื่อผู้เรียนจะได้สังเกตพิจารณาผล การวิเคราะห์ของตนอีกครั้งก่อนสรุปข้อคิดเห็น
- 6) ขั้นสรุปข้อคิดและหลักการ ในขั้นนี้ครูตั้งคำถามเพื่อให้ผู้เรียนเกิดข้อสรุปหรือ เกิดข้อคิดเห็นที่ได้จากการวิเคราะห์รายละเอียดต่าง ๆ จากการศึกษากรณีศึกษาให้เป็นหลักการทั่วไป เป็นขั้นที่ครูจะได้เสนอหลักการหรือทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติที่สัมพันธ์กับกรณีศึกษาซึ่งครูได้ค้นคว้า เตรียมมาเป็นอย่างดีแก่ผู้เรียนให้ผู้เรียนมีหลักการมีแนวปฏิบัติอย่างกว้างขวาง

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 145-146) กล่าวว่า ครูผู้สอนควรมีการเตรียมการให้ พร้อมในการจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบศึกษากรณีศึกษา ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นเตรียม ผู้สอนแนะนำวิธีการศึกษากรณีศึกษา และแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มย่อยตามความเหมาะสม ผู้สอนแนะนำจุดมุ่งหมายหรือปัญหาที่ผู้เรียนจะต้องพิจารณาก่อนลงมือศึกษาจะเป็นการกระตุ้นความสนใจผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนด้วยความตั้งใจอย่างแท้จริง
 2. ขั้นเสนอกรณีศึกษา ผู้สอนใช้กรณีศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นเอกสาร วิดีทัศน์ บทบาทสมมุติ การเล่านิทาน ซึ่งในแต่ละบทเรียนจะใช้สื่อการสอนเพียง 1 ประเภทเท่านั้น ในกรณีที่ผู้สอนใช้วิธีการเล่านิทานผู้สอนควรใช้สื่อต่างๆ ประกอบการเล่า เช่น รูปภาพ ข้อความสำคัญ และติดภาพหรือข้อความเหล่านั้นไว้ตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้ผู้เรียนกลับมาศึกษาเพิ่มเติมได้ในภายหลัง เพื่อไม่ให้ผู้เรียนลืม และจะได้ทบทวนหรือศึกษาในขั้นวิเคราะห์
 3. ขั้นวิเคราะห์ ผู้เรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายระดมพลังสมอง รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาที่ศึกษา เพื่อตัดสินใจหาแนวทางแก้ปัญหาและสรุปผลการอภิปรายของสมาชิกในกลุ่ม และตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลการอภิปรายต่อชั้นเรียนซึ่งครูผู้สอนควรบันทึกคำตอบหรืออาจจะมอบหมายผู้เรียนคนใดคนหนึ่งจดบันทึกคำตอบ หรือข้อคิดเห็นของสมาชิกแต่ละกลุ่มลงบนกระดาษอย่างเป็นระเบียบเพื่อให้ผู้เรียนได้พิจารณาวิเคราะห์ของตนอีกครั้งหนึ่งก่อนสรุปข้อคิดเห็น
 4. ขั้นสรุป ผู้เรียนทั้งชั้นเรียนร่วมกันกับผู้สอนอภิปรายหาข้อสรุปเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาและแนวทางในการตัดสินใจแก้ปัญหาจากกรณีศึกษา และบันทึกสาระสำคัญเป็นการสรุปข้อคิดที่ได้จากการวิเคราะห์รายละเอียดในกรณีศึกษาให้เป็นหลักการทั่วไป ผู้สอนควรเสนอหลักการหรือทฤษฎีหรือข้อปฏิบัติที่สัมพันธ์กับกรณีศึกษา ซึ่งผู้สอนให้ศึกษาค้นคว้าเตรียมมาให้แก่ผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนมีหลักการและปฏิบัติมีแนวปฏิบัติที่กว้างขวางขึ้น
 5. ขั้นประเมินผล ผู้เรียนแต่ละกลุ่มตอบปัญหาซึ่งผู้สอนได้กำหนดจากกรณีศึกษาที่ได้ศึกษาไปแล้วนอกจากนั้นผู้สอนอาจจะประเมินผู้เรียนจากการสังเกตในการร่วมสนทนาและการรายงานการตอบคำถาม การทำงานกลุ่มของผู้เรียน
- จากการพิจารณาข้อมูลทีกล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปลักษณะสำคัญของวิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษา ได้ดังนี้ (ทิตนา แวมมณี, 2560, น. 75)
1. ผู้เรียน/ผู้สอนนำเสนอกรณีศึกษา
 2. ผู้เรียนศึกษากรณีศึกษา
 3. ผู้เรียนอภิปรายประเด็นคำถามเพื่อหาคำตอบ
 4. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายคำตอบ
 5. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายเกี่ยวกับปัญหาวิธีการแก้ปัญหาของผู้เรียนและสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับ

การจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาข้างต้น โดยภาพรวมมีขั้นตอนสอดคล้องกัน ได้แก่ 1) การเตรียมกรณีศึกษาตามประเด็นที่ต้องการ 2) การนำเสนอกรณีศึกษา 3) การวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษา 4) การสรุปผล 5) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยนำวิธีการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาดังกล่าวเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้

2.5 ประโยชน์และข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

2.5.1 ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2550, น.146) อธิบายไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการศึกษากรณีศึกษานั้นทำให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างมากในเวลาอันจำกัด ทำให้มีความสนุกสนาน ตื่นเต้น ไม่น่าเบื่อหน่ายในการเรียน ทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพบปัญหาต่าง ๆ ก่อนที่จะเกิดขึ้นจริงในชีวิตจริง และมีโอกาสที่จะได้วิเคราะห์สาเหตุของปัญหาได้ร่วมมือกันพิจารณาเหตุการณ์ อภิปรายถึงปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้งพร้อมทั้งมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับสมาชิกในกลุ่มและนำไปสู่ข้อสรุปหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหาทำให้ผู้เรียนเห็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้มีทักษะในการคิดแก้ปัญหาที่ยุ่งยากให้กลายเป็นเรื่องที่ย่างย้งขึ้นทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในบทเรียนอย่างแจ่มชัดขึ้น และได้แนวทางเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจ และการแก้ไขปัญหาในอนาคต นอกจากนั้นการตัดสินใจในการแก้ปัญหานั้นถ้ามีการผิดพลาดก็ไม่ทำให้เกิดการเสียหายจริง แต่จะประเมินบทเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ รู้จักการปรับปรุงให้ถูกต้อง เช่นเดียวกับ ทิศนา แคมมณี (2560, น. 77) และสุวิมล สุวรรณจันดี (2554, น. 24-25) ได้อธิบายสอดคล้องกันถึงข้อดีของการใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษาว่าเป็นวิธีสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น ช่วยให้ผู้เรียนได้เผชิญปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง ได้ฝึกแก้ปัญหาโดยไม่ต้องเสี่ยงกับผลที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้เกิดความพร้อมที่จะแก้ปัญหาเมื่อเผชิญปัญหานั้นในสถานการณ์จริง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน และให้ผลดีอย่างมากสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความรู้และประสบการณ์หลากหลายสาขา นอกจากนี้เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534, น. 8-10 อ้างถึงใน วราจคณา หุ่นสุวรรณ, 2552, น. 36-37) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบกรณีศึกษาไว้ว่า ผู้เรียนสามารถคิดได้อย่างละเอียดรอบคอบและคิดได้ชัดเจนถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่ยุ่งยากซับซ้อน สามารถใช้เป็นกลไกในการวางแผนการปฏิบัติอย่างมีเหตุผล ถูกต้องและมีลักษณะสร้างสรรค์ สามารถที่จะแยกแยะข้อมูลที่มีความสำคัญและสามารถระบุวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางการแก้ไข ผู้เรียนสามารถที่จะชี้ข้อมูลสำคัญที่ขาดหายไปที่ใช้สำหรับการวางแผนการปฏิบัติ และการตัดสินใจ สามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจด้วยปากเปล่าจากการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญนำไปสู่ความสามารถพื้นฐานในการเขียนความเรียงได้อย่างกระชับ

และชัดเจนสามารถเขียนรายงานได้อย่างมีน้ำหนักและงูใจ และที่สำคัญคือผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือและเป็นเครื่องชี้นำที่จะเพิ่มพูนความสามารถและประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขุมรอบคอบและมีวุฒิภาวะในการใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ส่วนมุมมองของ เสริมศรี ไชยศร (2539, น. 109-110 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภู่น้อย, 2558 น.50) ได้กล่าวถึงข้อดีของการใช้ กรณีศึกษาประกอบการสอนว่าเป็นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดเกี่ยวกับ Learning by doing ทักษะการแก้ปัญหา การคิดวิพากษ์วิจารณ์ การคิดและดำเนินการด้วยตนเอง การอุทิศตนว่ามีพันธะ สัญญากับภาระหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่ลึกซึ้งของแท้และกว้างขวาง การประยุกต์ ความรู้เดิมที่มีที่เรียนรู้มาก่อน ทศนคติหรือเจตคติต่อสิ่งต่างๆ ความเชื่อมั่นว่าการตัดสินใจของตนเอง มีความสำคัญและเชื่อถือได้ ความสามารถวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มทั้งในด้านเนื้อหาและ กระบวนการ และพัฒนาแรงงูใจที่เรียนสิ่งอื่นๆ ต่อไป

2.5.2 ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในกรณีศึกษาที่นำมาให้ ผู้เรียนศึกษานั้นบางครั้งไม่สามารถนำมาจากสถานการณ์จริงที่ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ซึ่งต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้ทั้งหมด ดังนั้นผู้สอนจึงต้องออกแบบหรือเขียนบทโยงเข้ากับเรื่องที่จะสอน นอกจากนั้น กรณีศึกษาบางอย่างหรือบางเรื่องทำให้ผู้เรียนมองไม่เห็นความสำคัญและคิดว่าเป็นเรื่องที่ไกลตัว (สุคนธ์ สินธพานนท์, 2550, น.146) แม้ปัญหาและสถานการณ์จะใกล้เคียงกับความ เป็นจริง แต่ก็ไม่ได้เกิดขึ้นจริงๆ กับผู้เรียน ความคิดในการแก้ปัญหามักเป็นไปตามเหตุผลที่ถูกที่ควรซึ่ง อาจไม่ตรงกับกรปฏิบัติจริงก็ได้ (ทิศนา แชมมณี, 2560, น.77) กรณีที่กลุ่มผู้เรียนมีความรู้และ ประสบการณ์ไม่แตกต่างกันจะทำให้การเรียนรู้ไม่กว้างขวางเท่าที่ควร และหากประธานหรือผู้นำกลุ่ม ขาดความสามารถในการเป็นผู้นำ จะทำให้การเรียนรู้ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร (สุวิมล สุวรรณจันดี, 2554, น. 24-25)

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา มีหลายประการดังข้อมูลที กล่าวมาข้างต้น สำหรับข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษานั้น ผู้วิจัยให้ความสำคัญในแง่ ของข้อมูลในการออกแบบแผนการสอน และการจัดการเรียนรู้อย่างรัดกุม โดยเลือกใช้กรณีศึกษาที่ทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เสมือนอยู่ในสถานการณ์จริง ได้ฝึกแก้ปัญหา พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเมื่อต้องเผชิญปัญหานั้นใน สถานการณ์จริง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ที่นำเอาประเด็นสันติวัฒนธรรมมา เป็นเนื้อหาวิชาในการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ซึ่ง ผู้วิจัยมองว่าการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับสันติวัฒนธรรมโดยใช้กรณีศึกษาที่มีความสำคัญสำหรับสังคมไทย เนื่องจากสังคมไทยมีกรณีความขัดแย้งมากมายที่เกิดขึ้น การจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนจึงควรถอด บทเรียนจากกรณีต่างๆ มาเป็นกรณีศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ อภิปราย โดยไม่ตัดสินคำตอบ ถูก-ผิด

เพื่อกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้นและมีพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

3. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมอง การวิเคราะห์ และการคิดวิเคราะห์ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Bloom (1976, น. 6-9 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554, น. 48) ได้ให้ความหมายการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะ หรือหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไรบ้าง มีความสำคัญอย่างไรบ้าง อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

Good (1973, น. 680 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554, น. 48) ได้อธิบายความหมายการคิดวิเคราะห์ไว้ว่าเป็นการคิดอย่างรอบคอบตามหลักของการประเมินและมีหลักฐานอ้างอิง เพื่อหาข้อสรุปที่น่าจะเป็นไปได้ ตลอดจนพิจารณาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องทั้งหมดและใช้กระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องสมเหตุสมผล

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้นิยามความหมายของคำว่า (1) วิเคราะห์ หมายถึง การใคร่ครวญ เช่น วิเคราะห์เหตุการณ์ (2) วิเคราะห์ หมายถึง แยกออกเป็น ส่วนส่วนเพื่อศึกษาให้ถ่องแท้ เช่น วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ วิเคราะห์ข่าว

ทศนา แคมมณี (2545, น. 401 อ้างถึงใน ศิริวิฑู ภู่น้อย, 2558 น. 55) ได้ให้ความหมายของคำว่าคิดวิเคราะห์ คือ การคิดที่ต้องใช้คำตอบแยกแยะข้อมูล และความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แยกแยะนั้น หรืออีกนัยหนึ่งคือการเรียนรู้ในระดับที่ผู้เรียนสามารถจับได้ว่าอะไรเป็นสาเหตุ เหตุผล หรือแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, นวลจิตต์ เขาวงกิตพิงส์, ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, ไสว พักขาว (2560, น. 9) ได้สรุปไว้ว่า การคิดวิเคราะห์ หมายถึง การคิดแยกแยะข้อมูล ทั้งที่เป็นข้อเท็จจริงและความคิดเห็นออกเป็น ส่วน ๆ และมีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของข้อมูลเหล่านั้นและใช้เป็นพื้นฐานในการคิดระดับอื่น ๆ เพื่อทำให้เกิดความเข้าใจเหตุการณ์ในแง่มุมต่าง ๆ ได้ชัดเจนขึ้น

จากการให้ความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การคิดวิเคราะห์คือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในสมองเป็นการใคร่ครวญจำแนก แยกแยะ ข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบของข้อมูลหรือเรื่องราวเหล่านั้นได้ดียิ่งขึ้น

3.2 ลักษณะของการคิดวิเคราะห์

Bloom (1976, น. 148-150 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภูน้อย, 2558, น. 56-57) ได้แบ่งการคิดวิเคราะห์ไว้ 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์เนื้อหาต่าง ๆ ที่ได้มานั้นสามารถแยกเป็นส่วนย่อยได้ข้อความบางข้อความอาจเป็นจริง บางข้อความอาจเป็นคำนิยาม และบางข้อความอาจเป็นความคิดของผู้เขียน ซึ่งการคิดวิเคราะห์เนื้อหาประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูล

1.2 ความสามารถในการแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน

1.3 ความสามารถในการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่น ๆ

1.4 ความสามารถในการบอกถึงสิ่งจูงใจและการพิจารณาพฤติกรรมของบุคคล

และของกลุ่ม

1.5 ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อย

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผู้อ่านอาจจะต้องมีทักษะในการตัดสินความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลหลักๆ ได้ทั้งความสัมพันธ์ของสมมติฐาน และความสัมพันธ์ระหว่างข้อสรุป และยิ่งรวมไปถึงความสัมพันธ์ในชนิดของหลักฐานที่นำมาแสดงด้วย ในการคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์สามารถแยกได้ดังนี้

2.1 ความสามารถในการเข้าใจความสัมพันธ์ของแนวคิดในบทความและข้อความ

ต่างๆ

2.2 ความสามารถในการระลึกได้ว่าสิ่งใดเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้น

2.3 ความสามารถในการแยกความจริงหรือสมมติฐานที่เป็นความสำคัญ หรือข้อ

โต้แย้งที่นำมาสนับสนุนข้อสมมติฐานนั้น

2.4 ความสามารถในการตรวจสอบข้อสมมติฐานที่ได้มา

2.5 ความสามารถในการแบ่งแยกความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลจาก

ความสัมพันธ์อื่นๆ

2.6 ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ขัดแย้ง แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรง

กับข้อมูล

2.7 ความสามารถในการสืบหาความจริงของข้อมูล

2.8 ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่

สำคัญได้

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นการวิเคราะห์โครงสร้างและหลักการ ในการคิดวิเคราะห์หลักการนี้จะต้องคิดวิเคราะห์แนวคิดจุดประสงค์และมโนทัศน์ซึ่งการวิเคราะห์หลักการสามารถแยกได้ดังนี้

3.1 ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและความหมายขององค์ประกอบต่างๆ

3.2 ความสามารถในการวิเคราะห์รูปแบบในการเขียน

3.3 ความสามารถในการวิเคราะห์จุดประสงค์ความเห็นหรือลักษณะการคิด ความรู้สึกที่มีในงานของผู้เขียน

3.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในด้านต่าง ๆ

3.5 ความสามารถในการวิเคราะห์เทคนิคโฆษณาชวนเชื่อ

3.6 ความสามารถในการรู้คิดและทัศนคติของผู้เขียน

จากลักษณะของการคิดวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบการคิดวิเคราะห์สำหรับวิเคราะห์กรณีศึกษา ประกอบด้วย 1) การคิดวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่างๆ ในข้อมูล การแยกข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่นๆ การแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อยในประเด็นที่ศึกษา เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุและสาระสำคัญของกรณีศึกษา 2) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์ในกรณีศึกษานั้นมีส่วนใดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงมาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน เช่น พิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ปรากฏตามมาของกรณีศึกษานั้นๆ 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความเกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน โดยอาศัยหลักการใด เช่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ของกรณีศึกษา การจับประเด็นสำคัญของข้อมูลเรื่องราว ปรากฏการณ์ว่ามีใจความสำคัญอย่างไร หรือสอดคล้องกับหลักความรู้ หรือหลักวิชาการอย่างไร

3.3 องค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น.26-30 อ้างถึงใน พระอรุณ ลุนสะแกวงษ์, 2557, น.51-52) กล่าวถึงองค์ประกอบของการคิดวิเคราะห์ว่าประกอบด้วย 4 ประการที่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆ ดังนี้

1) ความสามารถในการตีความ หากไม่เริ่มต้นด้วยการทำความเข้าใจข้อมูลที่ปรากฏ จะไม่สามารถวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ได้ เริ่มแรกจึงต้องพิจารณาข้อมูลที่ได้รับว่าอะไรเป็นอะไรด้วยการตีความ การตีความ (Interpretation) หมายถึง การพยายามทำความเข้าใจ และให้เหตุผลแก่สิ่งที่ต้องการจะวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายที่ไม่ปรากฏโดยตรงของสิ่งนั้น เป็นการสร้างความเข้าใจต่อสิ่ง

ที่ต้องการวิเคราะห์ ด้วยสิ่งนั้นไม่ได้ปรากฏโดยตรง คือ ตัวข้อมูลไม่ได้บอกโดยตรงแต่เป็นการสร้างความเข้าใจที่เกินกว่าสิ่งที่ปรากฏ อันเป็นการสร้างความเข้าใจบนพื้นฐานของสิ่งที่ปรากฏในข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ เกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจย่อมแตกต่างกันไปตามความรู้ ประสบการณ์ และค่านิยมของแต่ละบุคคล เช่น การตีความจากความรู้ การตีความจากประสบการณ์ การตีความจากข้อเขียน

2. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ การที่จะคิดวิเคราะห์ได้ดีนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานในเรื่องนั้น เพราะความรู้จะช่วยในการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์ แจกแจงและจำแนกได้ว่าเรื่องนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีองค์ประกอบย่อยอะไรบ้าง มีทั้งหมดหมู่ จัดลำดับความสามารถอย่างไร แล้วรู้ว่าอะไรเป็นสาเหตุก่อให้เกิดอะไร การวิเคราะห์ในเรื่องนั้น ๆ จะไม่สมเหตุสมผลเลยหากไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ก่อน เราจำเป็นต้องใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นองค์ประกอบในการคิด เช่น หากไม่มีความรู้ทางประวัติก็ไม่สามารถวิเคราะห์เหตุผลได้ว่าเพราะอะไรเหตุการณ์จึงเป็นเช่นนั้น

3. ความช่างสังเกต ช่างสงสัย และช่างถาม นักคิดวิเคราะห์จะต้องมีองค์ประกอบทั้ง 3 นี้ร่วมด้วย คือ ต้องเป็นคนที่ช่างสังเกตสามารถค้นพบความผิดปกติท่ามกลางสิ่งที่ดูอย่างผิวเผินเหมือนไม่มีอะไรเกิดขึ้น ต้องเป็นคนที่ช่างสงสัย เมื่อเห็นความผิดปกติไม่ละเลยไป แต่หยุดพิจารณา ขบคิดไตร่ตรองและต้องเป็นคนที่ช่างถาม ชอบตั้งคำถามจะนำไปสู่การสืบค้นความจริงและเกิดความชัดเจนในประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์ขอบเขตคำถามที่เกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ โดยยึดหลักการตั้งคำถาม โดยใช้หลัก 5W 1H คำถามเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้องใช้ทุกข้อเพราะการตั้งคำถามมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความชัดเจนและครอบคลุมตรงประเด็นที่ต้องการสืบค้น

4. ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ได้แก่ สาเหตุ ผลลัพธ์ ความเชื่อมโยงของประเด็นต่างๆ ตลอดจนองค์ประกอบและวิธีการ เป็นต้น

3.4 กระบวนการคิดวิเคราะห์

การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นผู้สอนต้องมีกระบวนการเข้าไปฝึกให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ซึ่งมีกระบวนการคิดวิเคราะห์ดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2560, น. 28)

1. กำหนดปัญหาหรือสิ่งที่นักเรียนสนใจจะวิเคราะห์ ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าสนใจ มีขอบเขตที่จะศึกษาวิเคราะห์อย่างไร แค่นั้น เช่น กำหนดสิ่งที่สนใจศึกษา คือ ปัญหาขยะในชุมชนของตนเอง สาเหตุที่ก่อให้เกิดโลกร้อนในหมู่บ้าน เป็นต้น

2. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ ว่าต้องการวิเคราะห์เพื่ออะไร เช่น เพื่อหาสาเหตุ เพื่อหาข้อสรุป เพื่อหาแนวทางการแก้ไข เป็นต้น

3. กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ โดยศึกษาทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ เช่น จะใช้เกณฑ์สัตว์จำแนกออกเป็น 2 ประเภทคือ สัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่าสงวน หรือใช้เกณฑ์การศึกษาประวัติศาสตร์โดยแบ่งเป็น 4 สมัยคือ สมัยสุโขทัย สมัยอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ เป็นต้น

4. ดำเนินการวิเคราะห์ นักเรียนฝึกวิเคราะห์โดยใช้กระบวนการในชั้นที่ 1 ถึง 3 เป็นกรอบในการวิเคราะห์

5. สรุปผลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ ซึ่งอาจสรุปในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนได้คิดเอง แต่ต้องแสดงให้เห็นถึงการคิดวิเคราะห์ให้เห็นตามแนวทางหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เช่น ในการสรุปปัญหาและสาเหตุของภาวะโลกร้อนเป็นแผนภูมิแกงปลา เป็นต้น แล้วจึงนำเสนอผลการวิเคราะห์ โดยการนำเสนอด้วยวิธีการต่างๆ ที่น่าสนใจ ตามวิธีการที่นักเรียนได้คิดเอง เช่น การแสดงละคร การจัดนิทรรศการ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ เป็นต้น

กระบวนการคิดวิเคราะห์ข้างต้นผู้วิจัยพิจารณาเห็นถึงความสอดคล้องกัน นับตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหา การกำหนดจุดประสงค์ในการวิเคราะห์ แนวทางหรือกฎเกณฑ์ในการวิเคราะห์ การดำเนินการวิเคราะห์ และการสรุปเพื่อนำเสนอผลการคิดวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

3.5 ความสำคัญและประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์มีความสำคัญมากขึ้นในสังคมไทย เพราะสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมอันเนื่องมาจากการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี ทำให้สังคมไทยมีข้อเสนอ และทางเลือกที่หลากหลายกับพฤติกรรมของแต่ละบุคคล คุณสมบัติของบุคคลในสังคมไทยจึงจำเป็นต้องมีลักษณะการคิดแยกแยะความดี ความงาม ความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นประโยชน์และมีประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การฝึกฝนผู้เรียนให้รู้จักเข้าใจและความสามารถปฏิบัติได้ในเรื่องของการคิดวิเคราะห์จึงจำเป็นอย่างมาก (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ, 2560, น.1)

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น. 31-47 อ้างถึงใน สุภาพร ขวัญเกษม, 2550, น. 19) ได้สรุปถึงประโยชน์และความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ไว้ 6 ประการ ดังนี้

1. การคิดวิเคราะห์ช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางสติปัญญา ทำให้ไม่เป็นคนด่วนสรุปสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยง่ายมีวิธีตรวจสอบข้อเท็จจริงบนพื้นฐานความรู้เดิมและประสบการณ์ส่วนบุคคล
2. การคิดวิเคราะห์เป็นพื้นฐานการคิดด้านอื่น ๆ โดยการช่วยค้นหาเหตุผลเพื่อสืบค้นความจริง
3. การคิดวิเคราะห์ช่วยในการแก้ปัญหาซึ่งจะช่วยในการแยกแยะและทำความเข้าใจกับข้อมูลหรือเรื่องราวที่เกิดขึ้น

4. การคิดวิเคราะห์ช่วยในการประเมินการตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลที่เป็นฐานความรู้ และประสบการณ์ที่ช่วยในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ ได้

5. การคิดวิเคราะห์ช่วยให้ความคิดสร้างสรรค์สมเหตุสมผลด้วยการช่วยให้การคิดในด้านต่างๆ บนพื้นฐานของการมีเหตุผล

6. การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เข้าใจแจ่มกระจ่าง เป็นการสรุปสถานการณ์จากข้อเท็จจริงไม่ใช่เป็นการสรุปบนพื้นฐานของอารมณ์ความรู้สึกจึงช่วยให้ได้รับข้อมูลที่เป็นจริงและเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

จากข้อมูลความสำคัญและประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์จะเห็นได้ว่าการที่ผู้เรียนมีทักษะในการคิดวิเคราะห์นั้นมีประโยชน์หลายประการ เพราะการคิดเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิต ซึ่งหากผู้เรียน หรือแม้แต่ทุกคนในสังคมสามารถที่จะพัฒนาตนเองให้มีทักษะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นั้นเท่ากับว่าเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมได้อย่างยั่งยืนได้อีกประการหนึ่ง โดยผู้วิจัยจะขอยกข้อความตอนหนึ่งความว่า “การคิดวิเคราะห์เป็นต้นน้ำแห่งการแก้ปัญหาทั้งปวง ถ้าเราไม่เริ่มต้นที่การคิดวิเคราะห์ก่อนแล้ว การที่จะแก้ปัญหาอะไร อย่างไร ที่เกิดตามมาจะไม่ชัดเจนตามไปด้วย ” (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ, 2560, น.7)

3.6 การวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2539, น.149-154 อ้างถึงใน นิภาวรรณ เทพีรัตน์, 2554 น. 53-54) ได้อธิบายไว้ว่า การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คือ การวัดความสามารถในการแยกแยะส่วนย่อย ๆ ของเหตุการณ์ เรื่องราว หรือเนื้อหาต่างๆ ว่า ประกอบด้วยอะไรมีจุดมุ่งหมายหรือประสงค์สิ่งใด นอกจากนั้นยังมีส่วนย่อยๆ ที่สำคัญนั้นแต่ละเหตุการณ์เกี่ยวข้องกันอย่างไรบ้าง และเกี่ยวข้องโดยอาศัยหลักการใด การคิดวิเคราะห์จึงต้องอาศัยพฤติกรรมด้านความจำ ความเข้าใจ และด้านการนำไปใช้ มาประกอบการพิจารณา การวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์แบ่งแยกย่อยออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ คือ การวิเคราะห์ว่าเนื้อหา เรื่องราว หรือข้อมูลที่มีอยู่นั้นอะไรคือส่วนสำคัญ หรือมีความจำเป็น หรือมีบทบาทที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ การหาความสัมพันธ์ หรือความเกี่ยวข้อง ส่วนย่อยในเรื่องราว ข้อมูล ปรากฏการณ์ หรือเนื้อหานั้น ๆ เพื่อนำมาอุปมา อุปไมย หรือค้นหาว่าแต่ละเหตุการณ์นั้น มีส่วนใดที่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กัน

3. การวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถที่จะจับประเด็นสำคัญของข้อมูล เรื่องราว ปรากฏการณ์ว่ายึดหลักการใด มีเทคนิควิธีการ หรือยึดหลักปรัชญาใด

ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน และคณะ (2560, น.42) กล่าวว่า การวัดและประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์สามารถวัดได้หลายแนวทางแต่ละแนวทางจะมีวิธีการวัดหลายวิธีซึ่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดก็แตกต่างกันไป การวัดความสามารถในการคิดทั้งในอดีตและปัจจุบันสามารถจำแนกประเภทของการวัดออกเป็น 2 แนวทางสำคัญคือ 1) แนวทางของนักวัดกลุ่มจิตมิติ (Psychometric) และ 2) แนวทางของการวัดจากการปฏิบัติ (Authentic Performance measurement) สำหรับการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิดซึ่งเป็นกิจกรรมทางสมองที่เกิดขึ้นตลอดเวลา การคิดที่เราสนใจและสามารถวัดได้ต้องเป็นการคิดอย่างมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งเป็นการคิดที่นำไปสู่เป้าหมายโดยตรงหรือคิดค้นข้อสรุปอันเป็นคำตอบสำหรับตัดสินใจหรือแก้ปัญหาสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การคิดจึงเป็นความสามารถอย่างหนึ่งทางสมอง การคิดเป็นนามธรรมมีลักษณะซับซ้อนไม่สามารถมองเห็น ไม่สามารถสังเกตสัมผัสได้โดยตรงจึงต้องอาศัยหลักการวัดทางจิตมิติมาช่วยในการวัด การประเมินการคิดวิเคราะห์ สามารถทำได้หลายแนวทางดังนี้

1. ประเมินการคิดวิเคราะห์อยู่ในการเรียนการสอนปกติและงานการจัดกิจกรรม เช่น ประเมินจากการทำงาน จากการทำโครงการของผู้เรียน การประเมินใช้ ประเมินตามสภาพจริง ใช้การสอนหรือให้ทำกิจกรรมและประเมินไปพร้อมๆ กัน ผู้เรียนที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จะสามารถทำความเข้าใจกับงานที่ได้รับ จำแนก แยกแยะ งานที่ได้รับเป็นงานย่อยหรือองค์ประกอบย่อยได้ สามารถจัดหมวดหมู่ในงานที่จำแนกออกมาได้ หรือนำข้อมูลมาจัดกลุ่มได้ หาความสัมพันธ์ในสิ่งที่ศึกษาได้ สามารถสรุปและประยุกต์ในสิ่งที่ศึกษาได้ ประเมินจากกิจกรรมด้านการคิดวิเคราะห์ที่ให้ผู้เรียนทำ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน ช่วยให้รู้ว่าสิ่งใดที่ตนเองมีความสามารถอยู่แล้วและสิ่งใดที่ยังทำไม่ได้ต้องพัฒนาให้มากขึ้น การประเมินแบบนี้ผู้เรียนจะสนุกสนานและได้รับการพัฒนาไปพร้อมกันด้วย

2. ประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะ

2.1 หลักการและขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถทางการคิด การวัดความสามารถทางการคิดของบุคคล ผู้สร้างเครื่องมือจะต้องมีความรอบรู้ในแนวคิดหรือทฤษฎีเกี่ยวกับการคิด เพื่อนำมาเป็นกรอบหรือโครงสร้างของการคิด เมื่อกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิดแล้วจะทำให้ได้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรมซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบการคิดแล้วจะทำให้ตัวชี้วัดหรือลักษณะพฤติกรรมเฉพาะที่เป็นรูปธรรมซึ่งสามารถบ่งชี้ถึงโครงสร้างหรือองค์ประกอบของการคิด จากนั้นจึงเขียนข้อความตามตัวชี้วัดหรือลักษณะเฉพาะของพฤติกรรมแต่ละองค์ประกอบของการคิดนั้น ๆ

2.2 การพัฒนาแบบทดสอบความสามารถทางการคิดมีขั้นตอนดำเนินการที่สำคัญดังนี้

1) กำหนดจุดมุ่งหมายของแบบทดสอบ สิ่งสำคัญของการสร้างแบบทดสอบก็คือการกำหนดจุดมุ่งหมาย ซึ่งผู้พัฒนาแบบทดสอบจะต้องพิจารณาจุดมุ่งหมายของการนำ

แบบทดสอบไปใช้ว่าต้องการใช้วัดความสามารถทางการคิดทั่วไปหรือต้องการวัดความสามารถทางการคิดเฉพาะรายวิชา

2) กำหนดกรอบของการทดสอบและนิยามเชิงปฏิบัติการของการคิดวิเคราะห์ ผู้พัฒนาแบบทดสอบควรศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางการคิดตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

3) สร้างผังข้อสอบ การสร้างผังข้อสอบเป็นการกำหนดเค้าโครงของแบบทดสอบ วัดความสามารถทางการคิดที่ต้องการสร้างว่า ต้องการให้ครอบคลุมโครงสร้างหรือองค์ประกอบใดบ้างและกำหนดว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักความสำคัญมากน้อยเพียงใด

4) เขียนข้อสอบ กำหนดรูปแบบของการเขียนข้อสอบ ตัวคำถาม ตัวคำตอบ และวิธีการตรวจให้คะแนนจากนั้นลงมือร่างข้อสอบตามผังข้อสอบที่กำหนดไว้จนครบทุกองค์ประกอบ ตรวจสอบความชัดเจนของ ภาษาที่ใช้โดยผู้เขียนออกข้อสอบเองและผู้ตรวจสอบที่มีความเชี่ยวชาญในการสร้างข้อสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

5) นำแบบทดสอบไปทดลองวิเคราะห์คุณภาพ วิเคราะห์ข้อสอบเพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อทดสอบเป็นรายข้อในด้านความยากง่ายและอำนาจจำแนก เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีความยากง่ายพอเหมาะและมีอำนาจจำแนกสูงไว้และปรับปรุงข้อสอบที่ไม่เหมาะสม

6) นำแบบทดสอบไปใช้จริง

3. การเขียนข้อคำถามแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ ในที่นี้ขอเสนอแนวการเขียนคำถามแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์โดยพิจารณาจากขอบเขตการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom) ที่ได้กำหนดไว้ 3 ประเภทคือ 1) การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่างๆ 2) การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์และ 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การคิดวิเคราะห์ความสำคัญหรือเนื้อหาของสิ่งต่าง ๆ (Analysis of Elements) เป็นความสามารถในการแยกแยะได้ว่าสิ่งใดจำเป็นสิ่งใดสำคัญสิ่งใดมีบทบาทมากที่สุด

3.2 การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationship) เป็นการค้นหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ มีอะไรสัมพันธ์กัน สัมพันธ์เชื่อมโยงกันอย่างไร สัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด สอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

3.3 การวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principles) หมายถึงการค้นหาโครงสร้างของระบบ เรืองราว สิ่งของ การทำงานต่างๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นดำรงอยู่ในสภาพเช่นนั้นได้เนื่องจากอะไร มีอะไรเป็นแกนหลัก มีหลักการอย่างไร ในการวิเคราะห์หลักการนี้ผู้คิดจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์องค์ประกอบและวิเคราะห์ความสัมพันธ์เสียก่อนจึงจะสามารถสรุปหลักการได้

3.4 การประเมินจากแบบทดสอบมาตรฐาน ตัวอย่างแบบทดสอบมาตรฐาน การทดสอบ PISA ที่ประเมินผลแต่ละครั้ง เด็กไทยได้คะแนนต่ำเป็นเพราะว่า เด็กไทยไม่ได้รับการฝึกให้คิดตอบคำถามที่ต้องใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่มีความซับซ้อนมาก

4. การประเมินการคิดวิเคราะห์โดยการบูรณาการตัวชี้วัดของการคิดวิเคราะห์ ร่วมกับการประเมินผลในวิชาอื่น สามารถประเมินการคิดเข้าไปในการประเมินแต่ละวิชาได้หมดโดยไม่ต้องแยกการประเมินการคิดวิเคราะห์ออกมาโดยเฉพาะและเป็นการสอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อบูรณาการ ลักษณะเครื่องมือประเมินต้องมีตัวชี้วัดหรือวัตถุประสงค์การประเมินพฤติกรรมด้านการคิดวิเคราะห์อยู่ในวัตถุประสงค์ของแต่ละวิชาด้วย

การประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์นั้นสามารถทำได้หลายวิธีการด้วยกัน แต่สิ่งสำคัญในการประเมินการคิดวิเคราะห์จะเน้น 3 หลักการ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (ความสำคัญ) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ซึ่งผู้วิจัยยึดเอาหลักการสำคัญ 3 ประการนี้ในการออกแบบการวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ตามแนวทางประเมินการคิดวิเคราะห์ทั้งในการเรียนการสอนปกติและงานการจัดกิจกรรม และประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์เป็นรายข้อ โดยมีการตรวจสอบคุณภาพข้อสอบ คือ ค่าความยาก อำนาจจำแนก และค่าความเที่ยงของข้อสอบ

4. สันติวัฒนธรรม

ธรรมชาติของมนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นสังคมเพื่อพึ่งพาอาศัยและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม แต่การดำรงอยู่ร่วมกันในสังคมย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากธรรมชาติมนุษย์มีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่สมาชิกทุกคนต้องร่วมกันสร้างวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมที่ปฏิเสธความรุนแรงและใช้สันติวิธีเพื่อมุ่งหาความสงบที่เรียกว่า “สันติวัฒนธรรม”

4.1 สันติวัฒนธรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า สันติ หมายถึง ความสงบ เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ และให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ความตอนหนึ่งว่าหมายถึง วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา ดังนั้น ในเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายตามรูปศัพท์ว่า สันติวัฒนธรรม คือ “วิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันด้วยความสงบ”

องค์การสหประชาชาติให้ความหมายของวัฒนธรรมสันติภาพหรือสันติสุขวัฒนธรรมไว้ว่า คือ คุณค่า ทศนคติ และรูปแบบพฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิตและการกระทำทั้งหมดที่ได้รับแรงบันดาลใจและแสดงถึงการเคารพต่อชีวิตและต่อมนุษย์ เป็นการปฏิเสธความรุนแรงและยึดมั่นใน

หลักการแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม ความเป็นเอกภาพ ความอดกลั้นและเข้าใจระหว่างชนชาติ ระหว่างชุมชนและปัจเจกบุคคล โดยองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้สันติวัฒนธรรมเป็นชุดของ ค่านิยมทัศนคติระเบียบแบบแผนพฤติกรรมและวิถีชีวิตที่สะท้อนและกระตุ้นให้เกิดสิ่งต่อไปนี้ (ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 43-45)

- 1) การเคารพต่อชีวิต สิทธิและศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคล
- 2) การปฏิเสธความรุนแรงทุกรูปแบบ และให้คำมั่นสัญญาที่จะป้องกันไม่ให้เกิด ความขัดแย้งรุนแรงที่มุ่งสู่การแก้ที่สาเหตุของปัญหา ผ่านการเจรจาและไกลเกลี่ย
- 3) สร้างคำมั่นสัญญาที่จะให้ความร่วมมือต่อการสร้างความเท่าเทียมที่ตอบสนอง ความต้องการในปัจจุบันและคนในรุ่นต่อไป
- 4) สนับสนุนสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง
- 5) ให้ความเคารพต่อสิทธิของบุคคลในการแสดงออกทางความคิดและให้ข้อมูล อย่างอิสระ
- 6) สนับสนุนหลักการพื้นฐานของอิสรภาพ ความยุติธรรม ประชาธิปไตย ความอด กลั้น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความร่วมมือ พหุวัฒนธรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การ เจริญและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ชาติพันธุ์ ศาสนา ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระหว่างกลุ่ม และบุคคล

UNESCO (2007, อ้างถึงใน ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 44-45) นำเสนอสิ่งจำเป็น ในการสร้างสันติวัฒนธรรมไว้ว่าประกอบด้วย

- 1) การปลูกฝังวัฒนธรรมสันติภาพ สันติวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษา โดยการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีเนื้อหา ในการกระตุ้นให้เกิดคุณค่า ทัศนคติ และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับ สันติภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความสงบ การแก้ไขความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้าง ข้อตกลงร่วมกัน และการปฏิบัติที่ไร้ความรุนแรง
- 2) ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบยั่งยืนและการพัฒนาสังคม โดยการลดความไม่พอเพียง ทางเศรษฐกิจและสังคม การขจัดความยากจน การรับรองความมั่นคงทางอาหารที่เพียงพอ ส่งเสริม ความยุติธรรมทางสังคม การแก้ไขปัญหาหนี้สินที่ยั่งยืน ให้ความสนับสนุนสตรี สร้างมาตรการพิเศษ เพื่อกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน
- 3) สนับสนุนด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน トラบที่สงครามและความรุนแรงยัง ดำเนินอยู่ สันติภาพจะต้องครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพราะสถานการณ์ดังกล่าวมีโอกาสที่ จะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้สูง

4) สนับสนุนความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย โดยมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคมและการตัดสินใจการเมืองของสตรี เพื่อลดโครงสร้างที่แบ่งแยกและขัดขวางสตรี

5) ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ปักจ้ยพื้นฐานในการดำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงไว้ได้คือการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่รัฐบาลและการบริหารที่โปร่งใส การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรม การคอร์รัปชัน การค้า ยา เสพติด และการฟอกเงิน

6) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ขันติธรรมและความสมานฉันท์ การขจัดสงครามและความรุนแรง เราจำเป็นต้องก้าวข้ามและเอาชนะภาพลักษณ์แห่งศัตรูโดยการส่งเสริมความเข้าใจอันดี ขันติธรรมและความสมานฉันท์ระหว่างผู้คน ดูการเรียนรู้ความแตกต่าง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

7) ส่งเสริมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและมีเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการจำกัดความรุนแรงในสื่อ

8) สนับสนุนสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ได้แก่ การส่งเสริมเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ การปลดอาวุธ การทำสนธิสัญญาต้านนิวเคลียร์ การเจรจาต่อรองเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการทหาร

4.2 ความขัดแย้ง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ขัดแย้ง” ไว้ว่า หมายถึง ไม่ลงรอยกัน โดยผู้วิจัยแยกอธิบายความหมายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตาม, ผ่าฝืน, ขืนไว้, เช่น ขัดคำสั่ง แย้งกัน, ไม่ลงรอยกัน ส่วนคำว่า “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน, ต้านไว้, ทานไว้ เช่น ความเห็นแย้งกัน ข้อความแย้งกัน

ความขัดแย้ง คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปแสดง ความเชื่อของตนว่าทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ (Louis Kriesberg, 1998, ไม่ระบุเลขหน้า อ้างถึงใน บุชบง ชัยเจริญวัฒน์ และเหมือนขวัญ เรณูมาศ, 2560 น. 5)

การจัดการความขัดแย้งจุดสำคัญคือการตระหนักรู้ว่าความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้หลายวิธี เช่น การแก้ไขความขัดแย้งด้วยความรุนแรง และการแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่อาจเป็นแกนสำคัญในการจัดรูปสร้างเอกภาพและธำรงรักษาโครงสร้างทางสังคม ดังนั้น สันติภาพกับความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกัน เพราะความขัดแย้งที่ถูกเก็บกอดมิให้แสดงออกอย่างสันติต่างหากที่เป็นชนวนไปสู่ความรุนแรง อันเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับความขัดแย้งได้ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539, น. 18-31 อ้างถึงใน ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 34-35)

4.3 ความรุนแรง

องค์การอนามัยโลก ได้นิยามความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางร่างกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อบุคคล หรือต่อชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตายหรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกันหรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการและขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ (ศศิญา ศรีทอง, 2550, น. 9)

ความรุนแรง คือ การกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางร่างกาย วาจา หรือใจ โดยการบังคับ ขู่เข็ญ ทำร้ายร่างกาย การทุบตี แล้วเป็นผลให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ทรมาน ทั้งร่างกายและจิตใจ และก่อให้เกิดความเสียหายทางทรัพย์สิน ของตนเองและผู้อื่น (ซาอีดะห์ เกศา, 2558, น. 26)

4.4 สันติวิธี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า สันติวิธี หมายถึงวิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจริญสงบศึกโดยสันติวิธี

นักสันติวิธีโดยทั่วไปจะพยายามอธิบายว่า สันติวิธี คือ “การไม่ใช้ความรุนแรง” (Non – Violence) หรือ “การไม่ใช้ความรุนแรงในการจัดการระดับการแก้ไขและ/หรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง” ซึ่งเป็นการให้คำจำกัดความที่แคบเกินไป สันติวิธีน่าจะเป็นการจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรงแล้ว ในบรรยากาศของการไม่ใช้ความรุนแรงนั้น การจัดการความขัดแย้งยังเต็มไปด้วยบรรยากาศของความเป็นธรรม ความยุติธรรม ความรัก ความสงสาร ความเคารพ ยกย่องให้เกียรติคู่กรณีทั้งทาง กาย วาจา และใจ ด้วย (สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์, 2557, น. 41)

สันติวิธี คือ คำซึ่งรวบรวมวิธีการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งหลายรูปแบบ ทั้งการประท้วง (เช่น การแต่งชุดดำหรือสีอื่น ๆ) การไม่ให้ความร่วมมือ (เช่น การไม่ซื้อสินค้าหรือบริการของบริษัท) ในการเข้าแทรกแซงโดยตรง (เช่น การที่นักกิจกรรมสันติวิธีบุกเข้าเขตหวงห้ามของรัฐบาลฝรั่งเศสในแอฟริกาเหนือ เพื่อไม่ให้เกิดการทดลองระเบิดปรมาณูเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1960) การกระทำทั้งหมดนี้ ผู้กระทำการหรือเว้นจะกระทำการบางอย่าง ดำเนินการของตนเองโดยไม่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะความรุนแรงทางกายภาพ กระบวนการสันติวิธีจึงมีผลหลายแบบ บ้างก็ถือว่าสันติวิธีแบบเลือกเรื่อง เช่น ขบวนการคัดค้านอาวุธนิวเคลียร์ในสหรัฐ แต่คนในกระบวนการจำนวนไม่น้อย อาจไม่ได้คัดค้านการบุกยึดของรัฐบาลบุช บ้างก็เป็นสันติวิธีแบบหลักการครอบคลุมทุกเรื่อง เช่น กลุ่มศาสนาบางกลุ่มที่ไม่ใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งในชีวิตประจำวันและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพราะเห็นว่าปัญหาความรุนแรง เช่น กลุ่มอามิชในสหรัฐ บ้างก็รวมถึงชนิดของอาหารที่รับประทานและวิถีชีวิตที่ใช้ด้วย เช่น ต้องเป็นมังสวิรัติและต้องใช้ชีวิตเรียบง่าย ไม่ตกเป็นทาสของทุน

นิยม บริโภคนิยม เพื่อจะได้ไม่ก่อความรุนแรงต่อโลกและสิ่งแวดล้อม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2559, น. 36)

สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยกำหนดประเด็นเนื้อหาสำคัญของการศึกษาสันติวัฒนธรรม คือ สันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง และสันติวิธี เพราะพื้นฐานสำคัญการดำเนินชีวิตมนุษย์ เริ่มต้นจาก “การคิด” เมื่อคนในสังคมได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดในระดับต่าง ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ คิดแก้ไขปัญหา เป็นต้น ย่อมที่จะเป็นพื้นฐานในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมที่ผู้คน ยึดถือคุณค่า ทักษะคติ พฤติกรรม มีวิถีการดำเนินชีวิตและการกระทำที่แสดงถึงการเคารพต่อชีวิตและ ต่อมนุษย์ การปฏิเสธความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันท่ามกลาง ความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสงบสุข สันติภาพ

ทั้งนี้ งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้นำหลักการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom) มาเป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนการวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์เป็นไปตาม หลักการของ ไททอร์ย สินลาร์ตัน และคณะ (2560, น. 42) โดยการประเมินการคิดวิเคราะห์ตามสภาพจริงไปพร้อม ๆ กันในขณะการสอนหรือให้ทำกิจกรรม และประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือ แบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนพิจารณาจากขอบเขตการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom) (1976, น. 148-150 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภู่น้อย, 2558, น. 56-57) ที่ได้กำหนดไว้ 3 ประเภท คือ 1) การคิดวิเคราะห์เนื้อหา คือ ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่าง ๆ ในข้อมูล การแยก ข้อเท็จจริงหรือสาระสำคัญออกจากข้อมูลอื่น ๆ การแยกแยะข้อมูลสรุปจากข้อความปลีกย่อยใน ประเด็นที่ศึกษา เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญ สาเหตุและสาระสำคัญของเรื่อง 2) การ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการค้นหาว่าแต่ละข้อมูลหรือเหตุการณ์นั้นมีส่วนใดที่ เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงมาพิจารณาว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน เช่น พิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ปรากฏตามมา 3) การคิดวิเคราะห์หลักการ คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลและองค์ประกอบสำคัญของข้อมูลว่ามีความ เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันโดยอาศัยหลักการใด เช่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ของเรื่อง การจับประเด็น สำคัญของข้อมูล เรื่องราว ปรากฏการณ์ว่ามีใจความสำคัญอย่างไร หรือสอดคล้องกับหลักความรู้ หรือหลักวิชาการอย่างไร

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์จำนวน 8 เรื่อง (นิภาวรรณ เทพีรัตน์ 2554; ไพฑูรย์ ยศเตา 2560;

สิริวิฑู ภู่น้อย 2558; วันเพ็ญ สุลง 2561; สุวิมล สุวรรณจันดี 2554; Daniel Weaver 2018; Mahmoud A. Kaddoura 2011; Patil et al. 2017, pp. 67-70) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งที่สอดคล้องกัน คือ การศึกษากิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีศึกษา แต่มีการใช้วิธีการสอนหรือนวัตกรรมการสอน (ตัวแปรต้น) ที่แตกต่างกันบางประการ จำแนกได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอน, รูปแบบการสอน, แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (นิภาวรรณ เทพีรัตน์ 2554; ไพฑูรย์ ยศเตา 2560; สิริวิฑู ภู่น้อย 2558; สุวิมล สุวรรณจันดี 2554) และกลุ่มศึกษาการใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (วันเพ็ญ สุลง 2561; Daniel Weaver 2018; Mahmoud A. Kaddoura 2011; Patil et al. 2017, pp. 67-70)

สำหรับแผนการสอนในงานวิจัยดังกล่าวมีแบบแผนลักษณะเดียวกัน โดยเฉพาะงานวิจัยที่ศึกษากลุ่มตัวอย่างในระดับอาชีวศึกษา คือ การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสรุปความรู้ มีลักษณะการจัดกิจกรรมการสอนสอดคล้องกัน ไพฑูรย์ ยศเตา (2560) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย สำหรับนักเรียนชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพปีที่ 1 มีกระบวนการสอนประกอบด้วย ขั้นที่ 1 เตรียมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 นำเข้าสู่กรณีศึกษา ขั้นที่ 3 วิเคราะห์กรณีศึกษา ขั้นที่ 4 แบ่งปันประสบการณ์ ขั้นที่ 5 สรรหาวิธีการแก้ไข และขั้นที่ 6 การประเมินผล และวันเพ็ญ สุลง (2561) สร้างแผนจัดการเรียนรู้วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร การเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงมีกระบวนการสอนประกอบด้วย ขั้นนำเสนอกรณีศึกษา ขั้นร่วมกันอภิปรายประเด็นปัญหา ขั้นนำเสนอผลการอภิปราย ขั้นสรุปความรู้ ขั้นวัดและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบปรนัยเลือกตอบ จำนวน 30-50 ข้อ แบบประเมินความพึงพอใจ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินแผนการเรียนรู้

แบบการวิจัย 4 เรื่องแรกเป็นแบบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดก่อนเรียนและหลังเรียน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 40 30 43 35 คน ตามลำดับ การวิจัยเรื่องที่ 5 มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวในการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนการวิจัย 3 เรื่องหลังใช้แบบการวิจัยมีกลุ่มควบคุมวัดก่อนและหลังเรียนซึ่งมีความตรงภายในสูง ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 79 103 148 คน ตามลำดับ

ผลการวิจัยกลุ่มพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอน, รูปแบบการสอน, แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ (นิภาวรรณ เทพีรัตน์ 2554; สิริวิฑู ภู่น้อย 2558) พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, นักเรียนพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมในระดับมาก ส่วนไพฑูรย์ ยศเตา (2560) นำเสนอรูปแบบการสอนโดยใช้กรณีศึกษาแบบ PCASNE Model ประสิทธิภาพการเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ ดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนมีความก้าวหน้าร้อยละ 61

และผลการศึกษาของ สุวิมล สุวรรณจันดี (2554) ได้แผนการจัดการเรียนรู้ 4 แผน โดยทุกแผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมาก

สำหรับกลุ่มศึกษาการใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณ งานวิจัยของวันเพ็ญ สุธง (2561) พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 นักศึกษามีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับดีมาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนงานวิจัยในต่างประเทศของ (Daniel Weave 2018; Mahmoud A. Kaddoura 2011) พบว่าผลการทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจาร์ณญาณของกลุ่มที่ใช้กรณีศึกษากับกลุ่มที่ไม่ใช้กรณีศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ส่วนงานวิจัยของ Patil et al. (2017, pp. 67-70) นักเรียนส่วนใหญ่ (97%) เพลิดเพลินกับวิธีการสอนนี้และยังพัฒนาความน่าสนใจของวิชานี้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดของนักเรียนกลุ่มที่มีการใช้การเรียนรู้โดยกรณีศึกษาเป็นฐาน (กลุ่ม A) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และยังสังเกตเห็นถึงการเพิ่มขึ้นของทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่ม A มากกว่ากลุ่ม B

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้แนวคิดในเบื้องต้นว่า การวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้การวิจัยแบบวัดก่อนและหลังการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แผนการจัดการเรียนรู้สร้างตามหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ซึ่งอาจจะมีขั้นตอนในการจัดกระบวนการเรียนรู้หลายแบบ แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นไปตามหลักวิชาการของทีศนา แชมมณี (2560, น.76) งานวิจัยด้านอาชีวศึกษาของไพฑูรย์ ยศเตา (2560) และวันเพ็ญ สุธง (2561) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความยาก (p) อำนาจจำแนก (r) ความเที่ยง (KR- 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน) และค่าสถิติ t-test โดยโปรแกรม SPSS

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการศึกษา รายละเอียดดังนี้ (1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา (3) การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา (4) การรวบรวมข้อมูล (5) การวิเคราะห์ข้อมูล (6) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่จะใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จำนวน 5 ห้องเรียน มีนักศึกษาทั้งหมด 85 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน จากการสุ่มแบบกลุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชา ชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จำนวน 4 แผน แผนละ 3 คาบ (คาบละ 60 นาที) รวมทั้งหมด 12 คาบ คือ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความขัดแย้ง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรุนแรง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สันติวิธี

2.2 แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง เป็นแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดเลือกตอบ แบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้มีขั้นตอนในการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

3.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

3.1.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ของวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) หมวดวิชาสังคมศาสตร์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3.1.2 ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ และการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์

3.1.3 ศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี จากงานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสาร บทความทางวิชาการ หนังสือ เพื่อสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาให้มีความเหมาะสม

3.1.4 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม จำนวน 4 แผน ประกอบด้วยเรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง และสันติวิธี ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ดังนี้

ตารางที่ 3.1 โครงสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง สันติวัฒนธรรม

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน (100)
1.	สังคมกับสันติวัฒนธรรม	1. อธิบายความหมายของสันติวัฒนธรรมได้ 2. อธิบายความสำคัญของสันติวัฒนธรรมได้ 3. วิเคราะห์สิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมได้	3	25
2.	ความขัดแย้ง	1. อธิบายความหมายของความขัดแย้งได้ 2. วิเคราะห์เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งได้ 3. วิเคราะห์ระดับความขัดแย้งได้ 4. วิเคราะห์ผลของความขัดแย้งได้ 5. วิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งได้	3	25
3.	ความรุนแรง	1. อธิบายความหมายของความรุนแรงได้ 2. วิเคราะห์องค์ประกอบของความรุนแรงได้ 3. วิเคราะห์ประเภทของความรุนแรงได้ 4. วิเคราะห์รูปแบบของความรุนแรงได้	3	25
4.	สันติวิธี	1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้ 2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้ 3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้	3	25
รวม			12	100

3.1.5 สร้างกรณีศึกษาเพื่อประกอบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้จุดประสงค์การเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ และผลการศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี เป็นตัวกำหนดสาระสำคัญของใบความรู้และกรณีศึกษา ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ดังนี้

ตารางที่ 3.2 สารสำคัญของกรณีศึกษา

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สารสำคัญของกรณีศึกษา
1.	สังคมกับ สันติ วัฒนธรรม	1. อธิบายความหมาย ของสันติวัฒนธรรมได้ 2. อธิบายความสำคัญ ของสันติวัฒนธรรมได้ 3. วิเคราะห์สิ่งจำเป็นใน การสร้างสังคมสันติ วัฒนธรรมได้	<p>- กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง “Positive Thinking” เปลี่ยนทุกสิ่งให้ดีขึ้น: การคิดเชิงบวกทำให้มนุษย์ นั้นมีแง่คิดที่ดี ทำให้มีความสุขมากขึ้น กล้าที่จะ เผชิญชีวิต หรืออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความ ต่างของวัฒนธรรม: การเคารพและยอมรับซึ่ง ความแตกต่าง มีความไว้วางใจและมีความปรารถนาดี ต่อกัน ช่วยให้ประชาชนทุกชาติพันธุ์ สามารถอยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง เด็กไทยคิดเองไม่เป็น จริง หรือ?: การมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะ ช่วยให้มีโอกาสประสบความสำเร็จในการดำเนิน ชีวิตด้านอื่น ๆ</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง ต้นกล้าความดี: การสร้าง แรงจูงใจให้เยาวชนมีพลังในการร่วมกิจกรรมใน ชุมชนของตนเองเปรียบได้ดังการสร้างเมล็ดพันธุ์ ขยายออกไปสู่สังคมโลกที่จะต้องดำรงอยู่ร่วมกัน อย่างสันติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ จรรโลงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลก สืบไป</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” หลักคิดสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน: หากมีการนำหลัก คิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทุกระดับย่อมจะทำให้ เกิดผลที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในการพัฒนา ประเทศสู่ความยั่งยืน</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
1.	สังคมกับ สันติ วัฒนธรรม	1. อธิบายความหมาย ของสันติวัฒนธรรมได้ 2. อธิบายความสำคัญ ของสันติวัฒนธรรมได้ 3. วิเคราะห์สิ่งจำเป็นใน การสร้างสังคมสันติ วัฒนธรรมได้	- กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง สร้างสังคมที่เท่ากัน ให้ “หญิง-ชาย” ได้เท่าเทียม: ทุกเพศล้วนมีศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ และสามารถร่วมสร้างสรรค์สังคมให้น่าอยู่ได้เช่นเดียวกัน - กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม: ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงไว้ได้ - กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง สื่อมวลชนกับกระบวนการสันติภาพ: หากสื่อมีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการให้ “สันติภาพ” เป็น “ปลายทาง” ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทุก ๆ ขั้นตอน จึงต้องมีการออกแบบและจัดการที่ชัดเจนเป็นระบบซึ่งเป็นบทบาทใหม่ของสื่อในการสร้างสันติภาพ
2.	ความ ขัดแย้ง	1. อธิบายความหมาย ของความขัดแย้ง 2. วิเคราะห์เหตุปัจจัยที่ นำไปสู่ความขัดแย้งได้ 3. วิเคราะห์ระดับความ ขัดแย้งได้ 4. วิเคราะห์ผลของ ความขัดแย้งได้ 5. วิเคราะห์การจัดการ ความขัดแย้งได้	- กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง กระดานข่าวออนไลน์กับความขัดแย้ง: ความขัดแย้งในโลกอินเทอร์เน็ต เกิดจากปัจจัยหลายประการ เช่น ด้านข้อมูล ด้านค่านิยม ก่อให้เกิดความขัดแย้งแฝงเร้นนำไปสู่ความขัดแย้งที่ปรากฏชัดเจนในที่สุด ผลของความขัดแย้งอาจจะนำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ หรืออาจจะนำไปสู่ข้อพิพาททางกฎหมายได้ การจัดการความขัดแย้งจึงมีหลายรูปแบบ แตกต่างไปตามบริบทของข้อขัดแย้ง - กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง ชุมชนควนโสภกับกรณีความขัดแย้ง: ปัจจัยความขัดแย้งโดยรวมเป็นเรื่องผลประโยชน์ เช่น การใช้ประโยชน์ที่ดิน ก่อให้เกิดความขัดแย้งที่เริ่มปรากฏ และปรากฏชัดขึ้นเมื่อมีคู่กรณี โดยในบางกรณีก่อให้เกิดความเสียหายทรัพย์สิน หรือถึงขั้นของการใช้ความรุนแรง ท้ายที่สุดปัญหาความขัดแย้งจะถูกจัดการควบคุมไม่ให้เลยเถิด หรืออาจจะต้องสลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
2.	ความ ขัดแย้ง	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายความหมายของ ความขัดแย้ง วิเคราะห์เหตุปัจจัยที่ นำไปสู่ความขัดแย้งได้ วิเคราะห์ระดับความ ขัดแย้งได้ วิเคราะห์ผลของความ ขัดแย้งได้ วิเคราะห์การจัดการ ความขัดแย้งได้ 	<p>- กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง กรณีศึกษา ความขัดแย้งจาก โครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและ สตูล: ปัจจัยสาเหตุ เช่น การใช้อำนาจและความต้องการ ผลประโยชน์ รวมทั้งการสื่อสารข้อมูลที่ไม่มีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความขัดแย้งที่ปรากฏชัดขึ้นระหว่างรัฐกับ ประชาชน ผลที่ตามมาคือรัฐจำเป็นต้องทบทวนนโยบาย เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อจัดการปัญหาความขัดแย้ง</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง กรณีศึกษา สถานการณ์ปัญหา ความขัดแย้งความรุนแรงใน สถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา: ปัจจัยสาเหตุ เช่น ค่านิยมที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงความต้องการทางสังคมของ กลุ่มนักเรียนที่ก่อความขัดแย้ง หรือสรุปได้ว่าเพราะ ความ “อยากได้ อยากใหญ่ ใจแคบ” ทำให้เกิดความ ขัดแย้งแฝงเร้นระหว่างสถาบัน และความขัดแย้งจะ ปรากฏชัดเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่มีคู่กรณี ซึ่งความขัดแย้งที่ เกิดขึ้นจะส่งผลเสียต่อสถาบันการศึกษา ในทางกลับกันก็ จะมีข้อดีในแง่ของการพยายามหาแนวทางแก้ไขปัญหา อย่างจริงจัง เช่น การจัดการความขัดแย้งตั้งแต่ระยะที่ เพิ่งเริ่มต้น โดยให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม</p>
3	ความ รุนแรง	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายความหมายของ ความรุนแรงได้ วิเคราะห์องค์ประกอบ ของความรุนแรงได้ วิเคราะห์ประเภทของ ความรุนแรงได้ วิเคราะห์รูปแบบของ ความรุนแรงได้ 	<p>- กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง การฆ่าตัวตายในสังคมไทย: การฆ่าตัวตายมีปัจจัยนำเข้าหลายประการ เช่น ปัญหา ความสัมพันธ์ ปัญหาด้านสุขภาพ นำไปสู่การคิดฆ่าตัว ตายและหรือบางรายสามารถฆ่าตัวตายได้สำเร็จ การฆ่า ตัวตายเป็นความรุนแรงระดับบุคคล ซึ่งเป็นทั้งความ รุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง สถิติคน ไทยฆ่าตัวตายสำเร็จเฉลี่ยปีละ 4,000 คน</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
3.	ความ รุนแรง	1. อธิบายความหมาย ของความรุนแรงได้ 2. วิเคราะห์ องค์ประกอบของความ รุนแรงได้ 3. วิเคราะห์ประเภท ของความรุนแรงได้ 4. วิเคราะห์รูปแบบของ ความรุนแรงได้	<p>- กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง คำสารภาพจากผู้ (เคย) ร้าย พลาดโดนคดียกคร้ว: ปัจจัยนำเข้ามีหลายประการ เช่น การเกิดความขัดแย้งในครอบครัวที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้วยการใช้ความรุนแรง ท้ายที่สุดความขัดแย้งและความรุนแรงยุติด้วยความตายของคนในครอบครัวซึ่งเป็นความรุนแรงระหว่างบุคคลซึ่งเป็นทั้งความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างนั่นเอง</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง คนไร้บ้าน กับความไม่เป็นธรรมทางสังคม: คนไร้บ้านมีปัจจัยนำเข้าหลายสาเหตุ เช่น ปัญหาโครงสร้างของครอบครัว เศรษฐกิจและสังคม ทำให้ต้องกลายเป็นผู้ไร้บ้านขาดโอกาสเข้าถึงสวัสดิการในชีวิต สังคมดูถูกเหยียดหยามและถูกเลือกปฏิบัติซึ่งถือว่าเป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่ม รูปแบบความรุนแรงเป็นไปในลักษณะความรุนแรงเชิงโครงสร้าง รวมทั้งในบางกรณีที่เป็นผู้ถูกระทำซึ่งเป็นความรุนแรงทางตรง</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง การสลายการชุมนุมและการล้อมปราบคนเสื้อแดง: ความรุนแรงที่เกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะของการขอคืนพื้นที่จากผู้ชุมนุมทางการเมืองที่นำไปสู่การใช้กำลังความรุนแรงในการปราบปราม ซึ่งเป็นความรุนแรงระหว่างกลุ่มประเภทความรุนแรงทางการเมือง การใช้ความรุนแรงเป็นไปในลักษณะความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้าง</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
3.	ความ รุนแรง	<p>1. อธิบายความหมาย ของความรุนแรงได้</p> <p>2. วิเคราะห์ องค์ประกอบของความ รุนแรงได้</p> <p>3. วิเคราะห์ประเภท ของความรุนแรงได้</p> <p>4. วิเคราะห์รูปแบบของ ความรุนแรงได้</p>	<p>- กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง วิกฤตเวเนซุเอลา บทเรียนแสน สาหัส ฝันร้ายของประชาชน: ความรุนแรงที่เกิดขึ้น เป็นไปในลักษณะของการบริหารประเทศที่ผิดพลาด ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างรุนแรง เช่น ภาวะเงิน เฟ้อ ประชาชนอดอยากซึ่งเป็นความรุนแรงระหว่างกลุ่มทั้ง ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบต่อ ประชาชนในชาติ</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง พิธีชลิบอวัยวะเพศหญิง ประเพณีความเชื่อโบราณสู่ปัญหาของสตรี: พิธีกรรมที่ เป็นความเชื่ออย่างยาวนานของชนเผ่า โดยผู้หญิงทุกคนใน เผ่าจะต้องผ่านพิธีกรรม ผู้ที่ผ่านพิธีกรรมจะต้องเจ็บปวด ทรมาน เชื่อกันว่าเป็นเครื่องหมายถึงความเป็นผู้หญิง ที่แท้จริง พิธีชลิบอวัยวะเพศนับเป็นพิธีครอบที่สำคัญ ที่ เป็นการสั่งสอนแนะนำให้ผู้เข้าพิธีมีความเป็นผู้ใหญ่ ให้อยู่ ในสังคมได้ นับว่าเป็นความรุนแรงระหว่างบุคคลที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง แรงงานต่างด้าวในภาคประมง กับความรุนแรง: ปัจจัยความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงาน ต่างด้าวมีหลายสาเหตุ เช่น ความเกลียดชัง การเหยียด หยาม แรงงานต่างด้าวจึงกลายเป็นผู้ถูกกระทำด้วยความ รุนแรง ในบางกรณีถึงขั้นเสียชีวิตอย่างไร้ค่า ประเภทของ ความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นไปในลักษณะความรุนแรงระหว่าง บุคคล และความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (ในลักษณะการ เหยียดและเกลียดชัง) รูปแบบความรุนแรงเกิดขึ้นทุก รูปแบบ ทั้งที่เป็นความรุนแรงทางตรง เช่น การฆ่ากันตาย ในเรือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง เช่น นายทุนแสวงหา ประโยชน์จากแรงงานราคาถูก ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม เช่น อคติทางชาติพันธุ์ที่มีต่อแรงงานต่างด้าว</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
3.	ความรุนแรง	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายความหมายของความรุนแรงได้ วิเคราะห์องค์ประกอบของความรุนแรงได้ วิเคราะห์ประเภทของความรุนแรงได้ วิเคราะห์รูปแบบของความรุนแรงได้ 	<p>- กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง ‘Slow Violence – ความรุนแรงอันแผ่หม่นช้า’ จากปัญหา สิ่งแวดล้อม: ปัญหาสิ่งแวดล้อมมีองค์ประกอบของความรุนแรงแตกต่างจากกรณีความรุนแรง ทั่ว ๆ ไป คือ ปัจจัยนำเข้าไม่ได้จำเพาะเจาะจงต่อเหยื่อโดยตรง แต่เหยื่อคือคนทุกคนในสิ่งแวดล้อมที่มีปัญหาซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยของปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างยาวนาน รูปแบบของความรุนแรงที่ไม่อาจมองเห็นได้อย่างชัดเจน แต่จะส่งผลกระทบโดยตรงและเป็นวงกว้าง ก่อปัญหาให้ผู้คนต้องทุกข์ยากอันเป็นความรุนแรงเชิงโครงสร้างอำนาจที่มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมทั้งต่อมนุษย์และธรรมชาติ</p>
4	สันติวิธี	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายความหมายของสันติวิธีได้ อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้ วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้ 	<p>- กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง จดหมายคานธีจากบริติชอินเดีย สู่ นาซีเยอรมัน: การระงับสงครามคือหนทางหนึ่งที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาการใช้ความรุนแรงในอินเดียของแต่ละฝ่ายได้ การเกลี้ยกล่อมให้ประเทศคู่สงครามหลักอย่างอังกฤษและนาซีเยอรมันในการใช้สันติวิธีเพื่อยุติสงครามนั่นเอง จึงอาจเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คานธี ตัดสินใจเขียนจดหมายฉบับที่สองถึง ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวแบบ “ดื้อแพ่ง” การส่งจดหมายของคานธีจัดอยู่ในการประท้วงหรือชกจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง หากจดหมายของคานธีได้ส่งถึงฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ความสำเร็จของการใช้สันติวิธีครั้งนี้อาจจะทำให้ฝ่ายตรงข้ามเปลี่ยนทัศนคติการใช้ความรุนแรงได้ แต่เนื่องด้วยตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์นั้น จดหมายของ มหาตมา คานธี ไม่เคยถูกส่งถึงมือ ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ แต่อย่างไรก็ตาม เพราะถูกระงับการส่งระหว่างทางโดยอังกฤษ กรณีศึกษานี้จึงนำเสนอในอีกแง่หนึ่งคือการใช้สันติวิธีมิได้หมายความว่า จะกระทำแล้วจะสำเร็จทั้งหมด</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
4.	สันติวิธี	<p>1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้</p> <p>2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้</p> <p>3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้</p>	<p>- กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง กลุ่มแม่เปเปอร์ที่พาดพิงกับเผด็จการด้วยอุปฮอป: “เพลงประเทศกูมี” เนื้อหาเพลงวิจารณ์ความอยุติธรรมในบ้านเมืองอย่างเผ็ดร้อนด้วยภาษาและการเปรียบเปรยที่เข้าถึงง่าย หยิบเรื่องใกล้ตัวหรือในข่าวมาวิพากษ์ยำเตือนถึงความไม่ชอบมาพากลของรัฐบาลให้ทุกคนฟัง ประกอบกับในเพลงมีฉากหลังเป็นเหตุการณ์ 6 ตุลาที่มีภาพสะท้อนในใจคนไทยทุกคน กระแสบ้านเมืองยิ่งเป็นใจเมื่อรัฐออกมาเผ่าระวังเพลงนี้อย่างจริงจัง การใช้เพลงเพื่อสะท้อนปัญหาวิพากษ์วิจารณ์สังคมเป็นวิธีการทางสันติวิธีที่เป็น “การประท้วงหรือชักจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง” และมีความคาดหวังต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในแง่การเปลี่ยนทรศนะทางการเมืองและสังคมที่เป็นประชาธิปไตย</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง มิตรภาพยืนยาว แค้นคิดสั้น: บทความนี้เกริ่นนำเรื่องราว “ถ้าใครสักคนฆ่าคนที่คุณรัก คุณจะทำอะไร เลือดล้างด้วยเลือด? ชีวิตแลกด้วยชีวิต? แต่ประเด็นคือการเอาชีวิตคืนเป็นคำตอบสุดท้ายเสมอไปหรือไม่ ใช่ ก็อาจจะเป็นคำตอบสุดท้าย ถ้าจะเลือกทางนั้น แต่ไม่ใช่สำหรับทุกคน บางคนเลือกทางนั้นแล้วก็เปลี่ยนใจเลือกทางใหม่ได้ ย้ำอีกครั้งว่าเลือกได้จริง ๆ” การเปลี่ยนแปลงในครั้งนี้นี้เกิดขึ้นจากการใช้สันติวิธี “ชักจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง” รวมถึงการ “การแทรกแซงโดยไม่ใช้ความรุนแรง” ความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือการทำให้คู่ขัดแย้ง “เปลี่ยนทรศนะ” ให้อภัยและไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา อย่างน้อยก็เรื่องราวระหว่าง ‘ใหญ่’ วัชรมงคล ัญญะเจริญ กับ ‘เล็ก’ ธนากร อาจรักษา สองหนุ่มวัยฉกรรจ์จากคู่อฆาตสู่มิตรภาพชั่วนิรันดร์”</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
4.	สันติวิธี	1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้ 2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้ 3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้	<p>- กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง การต่อต้านระบบวรรณะในรัฐทราวานคอร์: รัฐทราวานคอร์เป็นรัฐที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย มีถนนสายหนึ่งในรัฐทราวานคอร์ ซึ่งเป็นถนนที่ตัดผ่านโบสถ์ของวรรณะพราหมณ์และเป็นวรรณะสูงสุดของระบบสังคมของอินเดีย มีประกาศห้ามพวกชนชั้นจัณฑาลมาใช้ถนนร่วมกับพวกวรรณะของคน นอกจากนี้ชาวฮินดูในวรรณะสูงต้องการจะยกระดับสังคมของตนจึงห้ามให้วรรณะต่ำอย่างศูทร และจัณฑาลใช้น้ำร่วมกับพวกวรรณะชั้นสูงอย่างพราหมณ์ นำไปสู่การต่อการระบบวรรณะการนำสัตยาเคราะห์มาแก้ไขปัญหาคือ ชักจูงเพื่อให้คนในวรรณะพราหมณ์ เกิดความสงสารและเห็นใจ การต่อสู้แ่งด้วยการไม่ปฏิบัติตามกฎบังคับ การแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรงโดยเดินมุ่งหน้าตรงไปที่โบสถ์เพื่อไปหยุดสวดมนต์ภาวนาที่หน้าโบสถ์ ขอความเห็นใจจากพวกพราหมณ์ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือสามารถเปลี่ยนทรศนะของฝ่ายตรงข้าม เกิดการโอนอ่อนผ่อนตาม และการบังคับโดยไร้ความรุนแรง ทำให้ฝ่ายวรรณะพราหมณ์ก็ใจอ่อน ต่อความอดทนของนักสัตยาเคราะห์ที่ใช้อหิงสาและความอดทนเป็นเวลาข้ามปี ผนวกกับการยืนสวดมนต์ภาวนาด้วยความจริงใจ ฝ่ายวรรณะพราหมณ์จึงยอมให้ฝ่ายชนชั้นจัณฑาลใช้ถนนได้</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง สหภาพการรถไฟฯ หยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ: ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการรถไฟแห่งประเทศไทยแจ้งเหตุผลหยุดเดินรถไฟเพราะรัฐบาลไม่ทำตามที่ได้ตกลงไว้กับสหภาพฯ เนื่องจากการคิดแปรรูปกิจการรถไฟจะกระทบกับประชาชนในวันข้างหน้า ดังนั้นพนักงานการรถไฟจึงปฏิบัติการไร้ความรุนแรงด้วยการประท้วง และการไม่ให้ความร่วมมือทาง</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
4.	สันติวิธี	<p>1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้</p> <p>2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้</p> <p>3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้</p>	<p>เศรษฐกิจ คือ พร้อมใจกันหยุดเดินรถ โดยมีข้อเสนอขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเจรจาด้วย การประท้วงหยุดงานครั้งนี้ส่งผลให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคมการโอนอ่อนผ่อนตามการเรียกร้องและข้อเสนอของพนักงานทั้งยินดีรับฟังข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงฟื้นฟูและปรับปรุงการรถไฟฯ</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง ปฏิบัติการสันติวิธีของสามศาสนา: แนวทางสันติวิธีของพระพุทธเจ้าในการแก้ปัญหาสงครามแย่งน้ำ, แนวทางสันติวิธีของพระเยซูในการขัดขวางความรุนแรงที่กำลังจะเกิดกับสตรีผู้หนึ่ง, แนวทางสันติวิธีของศาสดามูฮัมมัดในการตัดสินข้อพิพาทเมื่อครั้งสร้างวิหารกะบะฮ์ บทเรียนจากการกระทำของสามศาสนาจะเห็นว่าทั้งสามศาสนาใช้สันติวิธีเชิงการชักจูงเป็นหลัก โดยพยายามชักจูงทุกฝ่ายใช้วิธีการต่าง ๆ ให้อยอมรับทรศนะของท่านและไม่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการชักจูงด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่กำลังจะรุนแรงอย่างสันติ</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง แนวนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและก่อความรุนแรง: การทะเลาะวิวาทนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน บทความนี้จึงเสนอแนวทางปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากแนวคิดที่น่าสนใจเพื่อเป็นแนวทางและมาตรการในการลดความขัดแย้ง ความรุนแรงในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวฯ เช่น แนวทางความร่วมมือสมานฉันท์ระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอาชีวฯ แนวทางการปรับปรุงด้านการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา แนวนโยบายการสร้างค่านิยม นักศึกษาอาชีวฯขึ้นมาใหม่ การสร้างค่านิยมใหม่เพื่อให้นักศึกษาเห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่</p>

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

แผน	ชื่อแผน	จุดประสงค์การเรียนรู้	สาระสำคัญของกรณีศึกษา
4.	สันติวิธี	<p>1. อธิบายความหมายของสันติวิธีได้</p> <p>2. อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้</p> <p>3. วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้</p>	<p>น่ารังเกียจ การแก้ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะ ต้องมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน โดยยึดหลักการสร้างความสมานฉันท์และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน</p> <p>- กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง การต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน: การต่อต้านแท้จริงแล้วได้เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหรือโรงงานอุตสาหกรรมอื่นที่ใช้เชื้อเพลิง อันก่อให้เกิดมลพิษเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม การต่อต้านเกิดขึ้นด้วยเหตุผลที่ว่าเมื่อประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งจะได้รับมลพิษอันเกิดจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงไม่ต้องการโรงไฟฟ้าถ่านหิน ทำให้รัฐบาลซึ่งมีหน้าที่บริหารประเทศเพื่อผลประโยชน์ของปวงชน จึงไม่ฟังเสียงของประชาชน เครือข่ายปกป้องอันตรายจากถ่านหิน และเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานีไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหิน (กระบี่-เทพา) จึงชุมนุมประท้วงอยู่ที่หน้าสำนักงานสหประชาชาติ โดยการประกาศอารยะขัดขืนด้วยการอดอาหารเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน และการไม่ให้ความร่วมมือต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจที่แจ้งให้กลุ่มผู้ชุมนุมเคลื่อนย้ายออกจากหน้ายูเอ็น ทำให้ฝ่ายรัฐโอนอ่อนผ่อนตามต่อข้อเรียกร้อง ทำให้ผู้ประท้วงยอมกลับบ้านหลังการให้ตัวแทนทั้งสองฝ่ายทำ MOU หรือโครงการนับหนึ่งใหม่</p>

3.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม จำนวน 4 แผน เสนออาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้อง (IOC) จากแบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์ในการประเมิน คือ

- +1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกัน

3.1.7 นำผลการประเมินมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา หากค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 จะต้องปรับปรุงแก้ไขตามแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 0.98 (ภาคผนวก ข ตารางภาคผนวก 1-4)

3.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม มาใช้ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง

3.2 การสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ในวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตร จุดมุ่งหมายหลักสูตร จุดประสงค์รายวิชา สมรรถนะรายวิชา คำอธิบายรายวิชา ของวิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) หมวดวิชาสังคมศาสตร์ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

3.2.2 ศึกษาหลักการ แนวทางในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จากเอกสารทางวิชาการและงานวิจัย

3.2.3 สร้างแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยครอบคลุมเนื้อหาและจุดประสงค์ตามแผนการจัดการเรียนรู้ แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้เป็นชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

3.2.4 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบพิจารณาแก้ไขให้เหมาะสม และสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

3.2.5 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่ผ่านการตรวจสอบพิจารณาแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

+1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อสอบข้อนี้วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
0 หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อสอบข้อนี้วัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้
-1 หมายถึง	แน่ใจว่าข้อสอบข้อนี้วัดได้ไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2.6 นำผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อคัดเลือกข้อสอบที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ที่ 1.00 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่น่าไปใช้ได้ (ภาคผนวก ข ตารางภาคผนวก 5)

3.2.7 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่ผ่านการเรียน เรื่อง สันติวัฒนธรรม เพื่อหาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r)

3.2.8 ตรวจสอบให้คะแนนการทำแบบวัดที่ได้ทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อสอบที่มีค่าความยาก ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ซึ่งได้ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.26 - 0.80 และเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.21 - 0.73 (ภาคผนวก ข ตารางภาคผนวก 6) ผู้วิจัยคัดเลือกไว้เป็นแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ (ภาคผนวก ค) จากนั้นนำแบบวัดที่ได้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการเรียน เรื่อง สันติวัฒนธรรม เพื่อหาค่าความเที่ยง (r_{tt}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน ซึ่งแบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเที่ยงอยู่ที่ 0.87 (ภาคผนวก ข ตารางภาคผนวก 7)

3.2.9 นำแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 การนำเครื่องมือไปใช้ในกระบวนการจัดการเรียนรู้มีขั้นตอน ได้แก่ 1) การเตรียมกรณีศึกษาตามประเด็นที่ต้องการ 2) การนำเสนอกรณีศึกษา 3) การวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษา 4) การสรุปผล 5) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา

ขั้นตอน	กระบวนการ
1) การเตรียมกรณีศึกษาตามประเด็นที่ต้องการ	<p>1) ผู้สอนสืบค้นและรวบรวมข้อมูลตามขอบข่ายเนื้อหาซึ่งประกอบด้วยประเด็น สังคมกับสันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี โดยนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาให้รัดกุมเป็นไปตามหลักวิชาการเพื่อนำเสนอเป็นกรณีศึกษาให้สอดคล้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนผู้เรียน การจัดกลุ่มผู้เรียน</p>
2) การนำเสนอกรณีศึกษา	<p>- หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 สังคมกับสันติวัฒนธรรม</p> <p>1) อธิบายเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของสันติวัฒนธรรม และเกริ่นนำเกี่ยวกับสาระสำคัญ</p> <p>2) ชี้แจงขั้นตอนการศึกษา</p> <p>3) จัดกลุ่มนักศึกษาความสามารถ จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน เพื่อร่วมกันศึกษาไปความรู้ และกรณีศึกษากลุ่มละ 1 เรื่องจากกรณีศึกษาทั้งหมด 8 เรื่องไม่ซ้ำกัน</p> <p>- หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ความขัดแย้ง</p> <p>1) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของความขัดแย้ง และเกริ่นนำเกี่ยวกับสาระสำคัญ</p> <p>2) ชี้แจงขั้นตอนการศึกษา</p> <p>3) จัดกลุ่มนักศึกษาความสามารถ จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน เพื่อร่วมกันศึกษาไปความรู้ และกรณีศึกษาจำนวน 2 กลุ่มต่อ 1 เรื่อง จากกรณีศึกษาทั้งหมด 4 เรื่อง (โดยมิให้ผู้เรียนว่ากลุ่มใดศึกษาเรื่องอะไร)</p> <p>- หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ความรุนแรง</p> <p>1) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของความรุนแรง และเกริ่นนำเกี่ยวกับสาระสำคัญ</p> <p>2) ชี้แจงขั้นตอนการศึกษา</p>

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ขั้นตอน	กระบวนการ
	<p>3) จัดกลุ่มนักศึกษาความสามารถ จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน เพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้ และกรณีศึกษากลุ่มละ 1 เรื่องจากกรณีศึกษาทั้งหมด 8 เรื่องไม่ซ้ำกัน</p> <p>- หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 สันติวิธี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อธิบายเกี่ยวกับความหมายของสันติวิธี และ เกริ่นนำเกี่ยวกับสาระสำคัญ 2) ชี้แจงขั้นตอนการศึกษา 3) จัดกลุ่มนักศึกษาความสามารถ จำนวน 8 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน เพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้ และกรณีศึกษากลุ่มละ 1 เรื่องจากกรณีศึกษาทั้งหมด 8 เรื่องไม่ซ้ำกัน
3) การวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษา	<ol style="list-style-type: none"> 1) การกำหนดประเด็นคำถามและการอภิปรายกรณีศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ เป็นไปตามกรอบแนวคิดของบลูม (Bloom) ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ การคิดวิเคราะห์หลักการ 2) การวิเคราะห์อภิปรายแบ่งออกเป็น 2 ระดับ <ol style="list-style-type: none"> 2.1) ภายในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกกลุ่มถกเถียงอภิปรายประเด็นคำถามที่กำหนดไว้ในใบกิจกรรม
3) การวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษา	<p>วิเคราะห์กรณีศึกษาเพื่อตอบคำถาม สรุป แสดงความคิดเห็น เสนอแนวทางแก้ไข</p> <ol style="list-style-type: none"> 2.2) ภายในห้องเรียน เพื่อนำเสนอให้สมาชิกในห้องเรียน ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถกเถียง อภิปราย วิพากษ์ วิจัยผลงานของแต่ละกลุ่ม ในประเด็นกรณีศึกษาที่หลากหลาย

ตารางที่ 3.3 (ต่อ)

ขั้นตอน	กระบวนการ
4) การสรุปผล	ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปความสำคัญ/หลักการ/แนวคิด/วิธีการ ที่ได้จากการอภิปรายกรณีศึกษาและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยครูสอนยึดหลักการไม่เป็นผู้ตัดสิน ถูก-ผิด และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงออกซึ่งบทบาทหลักในการเรียนรู้
5) การประเมินผลการเรียนรู้	<p>1) การประเมินผลการเรียนรู้ยึดหลักการสำคัญในการประเมินความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 3 ด้าน คือ การวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ในการสร้างเกณฑ์การประเมินการวิเคราะห์กรณีศึกษา และแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์</p> <p>2) ดำเนินการการประเมินผลการเรียนรู้ทั้งในช่วงการสอนปกติและงานการจัดกิจกรรม ตามหลักการประเมินผลตามสภาพจริง</p>

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยมีลำดับขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

4.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับสังคมไทย (3000-1501) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.3 ดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างหลังจากผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ได้ดำเนินการ ดังนี้

5.1.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

5.1.2 แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยการวิเคราะห์หาค่าความยาก (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเที่ยง (r_{tt}) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

5.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยนำคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบสถิติ t-test แบบ dependent

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความยาก (p) อำนาจจำแนก (r) ความเที่ยง (KR- 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน) และค่าสถิติ t-test ด้วยโปรแกรม SPSS

5.2.1 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตร ดังนี้ (กัญจนา ลินทร์ตันศิริกุล, 2560, น.9-53)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้
	R แทน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ถ้าแน่ใจว่าคำถามวัดตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น +1 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามวัดตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น 0 ถ้าแน่ใจว่าคำถามวัดไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น -1
	N แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5.2.2 การหาค่าความยาก (p) ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตร ดังนี้ (กัญจนา ลินทร์ตันศิริกุล, 2560, น.9-58)

$$p = \frac{R}{T}$$

เมื่อ	p	แทน	ค่าความยาก
	R	แทน	จำนวนผู้สอบที่เลือกคำตอบถูก
	T	แทน	จำนวนผู้สอบทั้งหมด

5.2.3 การหาค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ โดยใช้สูตร ดังนี้ (กัญจนา ลินทร์ตันศิริกุล, 2560, น.9-59)

$$r = \frac{H-L}{N_H}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	H	แทน	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงที่เลือกตัวเลือกนั้น
	L	แทน	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำที่เลือกตัวเลือกนั้น
	N_H	แทน	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงทั้งหมด

5.2.4 การหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ของคะแนน จากการหาประสิทธิภาพของ เครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สูตร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2560, น. 10-30)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

5.2.5 การหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) โดยใช้สูตร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2560, น. 10-38)

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum(x-\bar{x})^2}{n-1}}$$

เมื่อ	S. D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	แทน	ค่าคะแนน
	n	แทน	จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

5.2.6 การหาค่าความเที่ยงของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR- 20 ของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน ดังนี้ (กัญจนา ลินทรัตนศิริกุล, 2560, น.9-74)

$$r_{tt} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S^2} \right]$$

เมื่อ	r_{tt}	แทน	ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย
	k	แทน	จำนวนคำถาม
	p	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบในแต่ละข้อคำถามถูก
	q	แทน	สัดส่วนของผู้ตอบในแต่ละข้อคำถามผิดซึ่งมีค่าเท่ากับ 1-p
	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนในเครื่องมือวิจัย

5.2.7 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t-test ด้วยโปรแกรม SPSS โดยสูตรดังนี้

$$t = \frac{\sum D}{\sqrt{\frac{n \sum D^2 - (\sum D)^2}{n-1}}}$$

$$df = n-1$$

เมื่อ	D	แทน	ผลต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่
	n	แทน	เป็นจำนวนคู่

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 คะแนน และ 18.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังปรากฏตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนเรียน	16	30	14.56	4.26	
หลังเรียน	16	30	18.13	3.38	5.85

บทที่ 5

สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ สรุปการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการศึกษา

1.1 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

1.2 สมมติฐานในการศึกษา

นักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่องสันติวัฒนธรรมมี
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.3 วิธีการดำเนินการศึกษา

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตร
วิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ จำนวน 5 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 85 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน จำนวน 1 ห้องเรียน นักศึกษาจำนวน 16 คน
โดยการสุ่มแบบกลุ่ม

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วย

1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม วิชาชีวิตกับ
สังคมไทย จำนวน 4 แผน แผนละ 3 คาบ (คาบละ 60 นาที) รวมทั้งหมด 12 คาบ ประกอบด้วย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ความขัดแย้ง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ความรุนแรง แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สันติวิธี

2) แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นชนิดเลือกตอบแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม จำนวน 4 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 12 ชั่วโมง โดยมีลำดับขั้นตอน คือ ก่อนการทดลองทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อบันทึกคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) จากนั้นดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งผู้วิจัยได้ชี้แจงจุดประสงค์ในการเรียน พร้อมทั้งอธิบายวิธีการเรียน ขั้นตอนและเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนให้นักศึกษาทราบ เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการตามแผนการจัดการเรียนรู้จึงทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งเป็นแบบวัดชุดเดียวกันกับการทดสอบก่อนเรียน และนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม โดยนำคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบโดยการทดสอบสถิติ t-test แบบ dependent

1.4 ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง โดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้ พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 14.56 คะแนน และ 18.13 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา เรื่อง สันติวัฒนธรรม ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ ผลการศึกษาพบว่านักศึกษามีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญเป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมเป็นไปตามจุดประสงค์รายวิชาที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสันติวัฒนธรรม การใช้หลักสันติวิธีในสังคมไทยและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข นอกจากนี้แผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมีกระบวนการและขั้นตอนอย่างชัดเจนสอดคล้องตามหลักวิชาการของ ทิศนา ขัมมณี (2560, น. 76) และสุนทรสินธพานนท์ (2550, น. 145-146) คือ 1) การเตรียมกรณีศึกษาตามประเด็นที่ต้องการ 2) การนำเสนอกรณีศึกษา 3) การวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษา 4) การสรุปผล 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสุวิมล สุวรรณจันดี (2554, น. 24-25) กล่าวว่าจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษามีข้อดีช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเผชิญปัญหาจากสถานการณ์จริง ได้ฝึกแก้ปัญหาสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้เป็นอย่างดี ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สร้างใบความรู้และกรณีศึกษาโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่มีความหลากหลายทั้งที่เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงในสังคมหรือข้อคิดเห็นทางวิชาการ ในรูปแบบบทความงานวิจัย ข่าว ที่มีประเด็นเกี่ยวกับ สันติวัฒนธรรม ความขัดแย้ง ความรุนแรง สันติวิธี ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างไกลขึ้น เช่นเดียวกับทิศนา ขัมมณี (2560, น. 77) ได้บอกถึงข้อดีของการใช้วิธีสอนโดยใช้กรณีศึกษาที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา กิจกรรมการเรียนรู้ในส่วนของการวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษาตามแผนการจัดการเรียนรู้ใช้หลักการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom) (1976, น. 148-150 อ้างถึงใน สิริวิฑู ภูน้อย, 2558, น. 56-57) เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์ เนื้อหา เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบที่สำคัญของกรณีศึกษา สาเหตุและสาระสำคัญของกรณีศึกษา เป็นต้น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เช่น พิจารณาว่าอะไรเป็นสาเหตุ อะไรเป็นผลที่ปรากฏตามมาของกรณีศึกษา การจับประเด็นของกรณีศึกษาที่สัมพันธ์กับองค์ความรู้ด้านสันติวัฒนธรรม เป็นต้น การคิดวิเคราะห์หลักการ เช่น การวิเคราะห์จุดประสงค์ของกรณีศึกษา การจับประเด็นสำคัญของกรณีศึกษาว่ามีใจความสำคัญอย่างไร หรือสอดคล้องกับหลักความรู้ หรือหลักวิชาการด้านสันติวัฒนธรรมอย่างไร ส่วนการวัดและประเมินผลการคิดวิเคราะห์เป็นไปตามหลักการของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ และคณะ (2560, น. 42) โดยการประเมินการคิดวิเคราะห์ตามสภาพจริงไปพร้อม ๆ กันในขณะการสอนหรือให้

ทำกิจกรรม และประเมินการคิดวิเคราะห์โดยใช้เครื่องมือแบบทดสอบการคิดวิเคราะห์ก่อนและหลังเรียนซึ่งใช้หลักการคิดวิเคราะห์ของบลูม (Bloom)

จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาในขั้นการนำเสนอกรณีศึกษาให้ผู้เรียนพิจารณา โดยรวมผู้เรียนให้ความสนใจดี ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้จากกันและกัน (ทิศนา แคมมณี, 2560, น. 77) ผู้วิจัยสังเกตว่าผู้เรียนบางกลุ่มสามารถตอบคำถามด้วยวาจาได้ตรงประเด็น นอกจากนี้การวิเคราะห์กรณีศึกษาที่มีความหลากหลายนั้นสังเกตได้ว่าทำให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มมีความสนใจอย่างมาก เพราะบางกรณีศึกษาผู้เรียนไม่เคยทราบมาก่อน เช่น กรณีศึกษาการชลบอวยวะเพศหญิง กรณีศึกษาคนไร้บ้าน เป็นต้น สังเกตได้ว่าผู้เรียนให้ความสนใจมากขึ้น ทำความเข้าใจกรณีศึกษาประกอบใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบและคิดได้ชัดเจนถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนสามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจด้วยปากเปล่าจากการแสดงความคิดเห็นและการอภิปรายได้เป็นที่น่าพอใจ (เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง, 2534, น. 8-10 อ้างถึงใน วรารัตนา หุ่นสุวรรณ, 2552, น. 36-37) โดยเฉพาะแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง ความขัดแย้ง ที่กำหนดให้กลุ่ม A เป็นฝ่ายเริ่มนำเสนอเป็นลำดับแรก ส่วนฝ่าย B ทำหน้าที่อภิปราย เพิ่มเติมข้อมูลหรือโต้แย้งในกรณีที่ข้อมูลไม่ครบถ้วน/ไม่ถูกต้อง โดยแต่ละฝ่ายจะนำเสนอครั้งละ 1 ข้อ สลับหน้าที่กันจนครบทุกข้อตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้สอนและนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำเสนอมีหน้าที่เป็นผู้ฟังและร่วมอภิปรายได้ และจะทำหน้าที่ลงคะแนนตัดสินโดยการยกมือลงคะแนนให้กับฝ่ายที่อภิปรายได้ดีกว่าซึ่งจะได้รับคะแนนข้อละ 1 คะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนมากกว่าถือว่าเป็นผู้ชนะในการอภิปรายกรณีศึกษานั้น ๆ ทำให้บรรยากาศภายในห้องเรียนน่าสนใจ ตื่นเต้น ชวนให้ติดตามประเด็นที่กำลังอภิปรายทำให้ผู้เรียนมีความรอบคอบและใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

ผลการศึกษาในครั้งนี้ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ผลการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิภาวรรณ เทพรัตน์ (2554) ซึ่งพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยใช้กรณีตัวอย่าง พบว่าความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของวันเพ็ญ สุลง (2561) ซึ่งศึกษาการเรียนรู้อิงกรณีศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์วิชาการบริหารงานคุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงชั้นปีที่ 2 พบว่าการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษามีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของไพฑูรย์ ยศเตา (2560) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการ

ส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์ วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รหัสวิชา 2000-1004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2556 พบว่าดัชนีประสิทธิผลทางการเรียนมีความก้าวหน้าร้อยละ 61 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์อยู่ในระดับสูง

การที่ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ก้าวหน้ามากขึ้นย่อมส่งผลดีหลายประการ ดังที่เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546, น. 31-47 อ้างถึงใน สุภาพร ขวัญเกษม, 2550, น. 19) ได้สรุปไว้ว่าการคิดวิเคราะห์ช่วยเสริมสร้างความฉลาดทางสติปัญญาและเป็นพื้นฐานการคิดด้านอื่น ๆ ซึ่งอ้างอิงได้จากงานวิจัยในต่างประเทศของ Daniel Weaver (2018) ได้ศึกษาผลของวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในระดับโรงเรียนมัธยมพบว่าผลการทำแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มที่ใช้กรณีศึกษากับกลุ่มที่ไม่ใช้กรณีศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับกับงานวิจัยของ Mahmoud A. Kaddoura (2011) ได้ศึกษาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลด้วยวิธีสอนแบบบรรยายและวิธีแบบสอนกรณีศึกษา พบว่านักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยวิธีแบบสอนกรณีศึกษามีผลรวมคะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าการสอนด้วยวิธีการบรรยาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของ Patil et al. (2017, pp. 67-70) ได้ศึกษาการศึกษาความเข้าใจของนักศึกษา MBBS ชั้นปีที่ 1 เรื่องการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐานในการเรียนชีวเคมี ในฐานะวิธีการพัฒนาการคิดเชิงวิเคราะห์ พบว่านักเรียนส่วนใหญ่ (97%) เพลิดเพลินกับวิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษา นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าแนวความคิดของนักเรียนกลุ่มที่มีการการใช้การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน (กลุ่ม A) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนและยังสังเกตเห็นถึงการเพิ่มขึ้นของทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่ม A มากกว่ากลุ่ม B

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าโดยภาพรวมน่าพอใจ แต่ยังมีข้อจำกัดบางประการ คือ ผู้เรียนบางกลุ่มไม่ศึกษาใบความรู้ให้ถี่ถ้วนก่อนศึกษากรณีศึกษาทำให้การทำใบกิจกรรมการวิเคราะห์กรณีศึกษาขาดการเชื่อมโยงความรู้เชิงวิชาการ ผลการวิเคราะห์ในบางประเด็นจึงไม่สมบูรณ์ แต่ปัญหาที่สำคัญสำหรับผู้เรียนสายอาชีวศึกษาที่ผู้วิจัยพบระหว่างการทดลองคือ ผู้เรียนส่วนมากขาดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นในการตอบใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา มักจะขอความเห็นจากผู้สอนก่อนการตัดสินใจตอบคำถามลงในใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาทั้งที่การตัดสินใจและตอบคำถามนั้นเป็นประเด็นคำตอบที่ถูกต้อง ผู้เรียนคนหนึ่งสนทนากับผู้วิจัยขณะวิเคราะห์อภิปรายกรณีศึกษาเพื่อตอบใบกิจกรรมวิเคราะห์ความตอนหนึ่งว่า “ผมไม่ชอบคิดวิเคราะห์อะไรแบบนี้ ผมปวดหัว” ผู้เรียนบางกลุ่มประสบปัญหาในการเขียนเรียบเรียงประโยคให้สัมพันธ์กันเพื่อนำเสนอคำตอบหรือข้อคิดเห็นลงในใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา ผู้เรียนมักขออนุญาตเขียนตอบเป็นข้อ ๆ ซึ่งการเขียนตอบเป็นข้อ ๆ นั้นย่อมกระทำได้ในบางประเด็นคำถามเท่านั้น ขึ้นการนำเสนอผลงาน

หน้าชั้นเรียนผู้เรียนบางส่วนมักขาดความมั่นใจ เนื่องจากขาดความคล่องตัวในการอ่านและพูด จึงนำเสนองานโดยใช้วิธีการอ่านข้อความที่ปรากฏในเอกสารทำให้ขาดปฏิสัมพันธ์กับผู้ฟัง เมื่อมีการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนบางส่วนมักมีอาการเหนื่อยหน่ายในบรรยากาศของการอ่านเพื่อวิเคราะห์โจทย์คำถามและกรณีศึกษาขนาดยาวของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนี้ถือเป็นประเด็นสำคัญในการร่วมกันขัดเกลา ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แก้ไขปัญหาคุณภาพผู้เรียนสายอาชีพศึกษาเพื่อสร้างภาพลักษณ์ใหม่ในเชิงบวกมีมีโนมิติที่เหมาะสมในการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

- 3.1.1 ผู้สอนควรศึกษาเทคนิควิธีการสอนโดยใช้กรณีศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้
- 3.1.2 ผู้สอนควรศึกษาใบความรู้และกรณีศึกษาให้เข้าใจก่อนนำไปใช้เพื่อจะได้มีส่วนร่วมกับการอภิปรายในห้องเรียนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม
- 3.1.3 การร่วมอภิปรายกรณีศึกษาในห้องเรียน ผู้สอนไม่ควรเป็นผู้ตัดสิน ถูก-ผิด ควรเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและแสดงออกซึ่งบทบาทหลักในการเรียนรู้
- 3.1.4 ผู้สอนควรมีการดูแลการทำกิจกรรมของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพราะบางกรณีศึกษามีความแตกต่างและซับซ้อน การควบคุมเวลาในการวิเคราะห์แต่ละประเด็นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการชั้นเรียนให้บรรลุเป้าหมายในแต่ละชั่วโมงการเรียนรู้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 3.2.1 ควรมีการวิจัยพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ในกลุ่มวิชาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงหรือเทียบเคียงได้กับสถานการณ์จริง ทำให้ผู้เรียนมีความสุขและการเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น
- 3.2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาที่มีผลต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์กับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีอื่น ๆ รวมทั้งควรศึกษาความคิดเห็น ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา
- 3.2.3 กรณีศึกษาและประเด็นอภิปราย ควรมีเนื้อหาและความยาวที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง พุทธศักราช 2557*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กัญจนา ลินทร์ตันศิริกุล. (2560). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 9, น.9-53). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2560). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน* (หน่วยที่ 9, น.9-58). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2560). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 9, น.9-60). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2560). เครื่องมือวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 9, น.9-74). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- กัมพล วงศ์สถาน. (2549). *ผลการใช้กรณีตัวอย่างสาระภูมิศาสตร์เพื่อฝึกทักษะการคิดแบบนิรนัยของผู้เรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนพระหฤทัย อำเภอเมืองเชียงใหม่*. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่
- งานสื่อสารสังคม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2559). สกว.แถลงข่าว “กรณี PISA และทางออกการศึกษาไทย เด็กไทยไม่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์จริงหรือ ?” สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.trf.or.th/trf-events-activities/10238-2016-05-22-16-11-20>.
- จรรทิมา หลงประไพ. (2551). *การพัฒนาแบบวัดความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2559). *สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์
- _____. (2557). *ทำทนายทางเสือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง*. กรุงเทพฯ: ของเรา.

- ชาอืดะห์ เกษา. (2558). *วัยรุ่นกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล*.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- เดโชพล เหมนาไลอย. (2552). ความรุนแรง: มุมมองจากพุทธศาสนา. ใน บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ เวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย ครั้งที่ 5 “ข้า ค่า ฆ่า: อัตลักษณ์คุณค่า ความรุนแรง” วันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2552 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. น.157-195.
- ตรีบุษ ไพชยนต์วิจิตร. (2559). *อนาคตเด็กไทยในมือครู*. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก <https://tdri.or.th/2015/05/thai-student-future/>
- ถนอมจิตร เอี่ยมไพโรจน์. (2556). *การนำแนวคิดสันติวิธีมาใช้ในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2561). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญรัตน์ ชัยรินทร์. (2556). *ผลของการจัดการเรียนรู้แบบซิปปาร่วมกับกรณีตัวอย่างที่มีต่อ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาสังคมศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ธัญวลัย กุลวงษ์. (2557). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการแก้ปัญหาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง วิกฤตการณ์สิ่งแวดล้อมด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ กรณีศึกษาและการแก้ปัญหา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2560). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ: สถิติบรรยายและสถิติพาราเมตริก. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 10, น.10-30). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2560). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ: สถิติบรรยายและสถิติพาราเมตริก. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการเรียนการสอน*. (หน่วยที่ 10, น.10-38). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นวรรตน์ ทรงเกียรติกุล. (2560). ทำอย่างไรจึงจะป้องกันและแก้ไขปัญหา. นักเรียนอาชีวศึกษายกพวก
 ตีกัน. ใน รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ (Proceedings) การนำเสนอ
 ผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17.
 21 กรกฎาคม 2560. ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลย์สงคราม จังหวัดพิษณุโลก. หน้า
 1190-1204.
- นิภาวรรณ เทพีรัตน์. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิด
 วิเคราะห์โดยใช้กรณีตัวอย่าง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (รายงานการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปริญญา
 มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- นุรไลลาห์ หลังปุเต๊ะ และเกษตรชัย และหิม. (2558). ภูมิหลังทางครอบครัวคู่สมรสสตรีที่มี
 พฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว: กรณีศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดสตูล.
 วารสารปาริชาติ, 28(3), 191-209.
- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ เหมือนขวัญ เรณูมาศ. (2560). สันติวิธี : การจัดการความขัดแย้งตาม
 แนวทางสันติวิธี. วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร, 5(2), 1-14.
- บุรชัย ศิริมหาสาร. (2546). เทคนิคการจัดการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึง
 ประสงค์. กรุงเทพฯ: บิ๊ก พอยท์.
- ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง
 พ.ศ. 2556. (2556). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 130 ตอนพิเศษ 31 ง. หน้า 33-36.
- ปรัชญนันท์ นิลสุข. (2560). อาชีวศึกษากับประเทศไทย 4.0. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก
<http://prachyanun2015.blogspot.com/2017/06/40.html>.
- พรรษา กาเหว่า. (2556). 'อาชีวศึกษา'น่าห่วงสอบประเมินวีเน็ทต่ำ นายจ้างให้ปรับหลักสูตร-
 คุณภาพ นร. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก [https://www.tcijthai.com/
 news/2013/06/scoop/3042](https://www.tcijthai.com/news/2013/06/scoop/3042).
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2550). *วิถีสู่สันติภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
 _____ . (2558). *วิถีสู่สันติภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). (ม.ป.พ.),
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก.
 น.1-23.
- พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551. (2551). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. น.1-
 24.

- พระอรุณ ลุนสะแกวงษ์. (2557). ผลของวิธีสอนแบบโยนิโสมนสิการเสริมด้วยกรณีตัวอย่างและแผนที่ความคิดที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี, อุตรธานี.
- พิจิตรา ธรรมสถิตย์. (2552). ผลของการเรียนรู้แบบร่วมมือผ่านเว็บโดยใช้กรณีตัวอย่างด้วยการแบ่งกลุ่มสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ไพฑูริย์ ยศเตา. (2560). พัฒนารูปแบบการเรียน การสอนโดยใช้กรณีศึกษาในการส่งเสริมความสามารถการคิดวิเคราะห์วิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย รหัสวิชา 2001-1004 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556. วารสารวิจัยและนวัตกรรม การอาชีวศึกษา, 1(2), 33-47.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2560). *คิดวิเคราะห์ สอนและสร้างได้อย่างไร*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี วิวาสุข. (2555). *สันติวิธี*. ใน เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศาสนากับสันติภาพ (หน่วยที่ 5, น. 97-114). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- รชฎ จันทรทอง. *แนวทางแก้ไขปัญหาด้านสันติวิธีในกรณีปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางสมานฉันท์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- วรลักษณ์ บัวบุศ. (2557). ผลของโปรแกรมพุทธสันติวิธีต่อการแก้ปัญหาความขัดแย้งของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหาดใหญ่วิทยาลัยจังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- วรางคณา หุ่นสุวรรณ. (2552). การทดลองสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง เรื่อง การปฏิบัติตนเป็นคนดี กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และจิตสาธารณะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ลพบุรี.
- วารภรณ์ มนต์ไทรเวศย์. (2556). รายงานต่างดาวในภาคประมงกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม. *วารสารดำรงวิชาการ*, 12(2), 281-305.

- วัชรินทร์ สุขรุ่งเรืองชัย. (2551). ผลการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีวินัยในชั้นเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดอมรวดี (อมรวิทยาคาร) จังหวัดสมุทรสงคราม
เชียงใหม่. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วันเพ็ญ สุลง. (2561). การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ วิชาการบริหาร
คุณภาพในองค์กร ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- วันวิสา จันทระ. (2555). การใช้สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมสันติวัฒนธรรมของผู้นำชุมชนในพื้นที่เสี่ยง
สี่อำเภอของจังหวัดสงขลา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วินัส แก้วประเสริฐ. (2556). การศึกษาผลการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการเรียน
แบบอีเลิร์นนิ่ง โดยใช้ในการเรียนการสอนแบบกรณีศึกษา ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี
สาขาครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- ศศิญา ศรีทอง. (2550). การวิเคราะห์องค์ประกอบความรุนแรงของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ศศิรัศม์ วีระไวทยะ. (2554). การนำเสนอยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้าง
สันติวัฒนธรรมโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ศูนย์ข้อมูลและข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง. (2560). ใคร ๆ ก็เชียร์ “สายอาชีวะ” แต่ทำไมเด็กไม่
เลือกเรียน. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก [https://www.tcijthai.com
/news/2017/16/scoop/6918](https://www.tcijthai.com/news/2017/16/scoop/6918).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). สรุปผลการวิจัย PISA 2015. สืบค้น 1
มิถุนายน 2562, จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/pisa2015summaryreport>.
- สมหญิง เพ็ชรรัตน์. (2558). การศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิด วิเคราะห์สำหรับ
นักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพในจังหวัดสุพรรณบุรี.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สมิต สัจฉกร. (2552). การบริหารความขัดแย้งในที่ทำงาน. วารสาร TPA News, 13(150), 14-15.
- สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนสันติศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.

- สำนวน คุณพล. (2557). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยบูรณาการการเรียนรู้แบบร่วมมือ และการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา ในวิชาคณิตศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2560). แผนพัฒนาการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2560-2579. (ม.ป.ท),
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6422
- สิริพร ปุณประเสริฐ. (2550). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง กฎหมายในชีวิตประจำวัน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- สิริวิฑู ภู่น้อย. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้กรณีตัวอย่างเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ธุรกิจในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- สุภาพร ขวัญเกษม. (2550). การพัฒนาความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนภาษาไทย โดยใช้กรณีศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านโนนระเวียง จังหวัดนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุรียา ฮ่องเสนาะ. (2558). อาชีวะก้าวไกล ไทยก้าวหน้า. สืบค้น 1 มิถุนายน 2562, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2558/hi2558-037.pdf>.
- สุวรรณี คำเมืองคุณ. (2555). ผลของกลวิธีเมตาคอกนิชันร่วมกับกรณีศึกษาต่อความสามารถการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- สุวิมล สุวรรณจันดี. (2554). การพัฒนาแผนการเรียนรู้ สาระพุทธศาสนาโดยใช้กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดอรัญญาราม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- สุติเทพ ศิริพัฒนกุล. (2553). *การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาและการเรียนรู้เป็นทีมของนิสิตปริญญาบัณฑิตด้วยรูปแบบผสมผสานที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ร่วมกันด้วยกรณีศึกษาและเทคโนโลยีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ต่างกัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ
- อภิรดี ศรีสยาม. (2554). *การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาสันติภาพที่เน้นการคิดวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาตามแนวสันติวิธีสำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- Daniel Weaver. (2018). *The Effect of the Directed Case Study Method on the Critical Thinking Skills of High School Students* (Doctoral dissertation). Retrieved from <http://www.proquest.com>.
- Kaddoura Mahmoud A. (2011). *Critical Thinking Skills of Nursing Students in Lecture-Based Teaching and Case-Based Learning*. *International Journal for the Scholarship of Teaching and Learning*, 5(2). Retrieved from <https://doi.org/10.20429/ijstl.2011.050220>.
- Narumol thammapraksa. (2011). *Building Culture of Peace Through Aikido*. (Master's thesis). Chiang mai University, Chiang mai.
- Patil, Vaishali S et al. (2018). *A Study of Perception of First Year MBBS Students on Case-Based Learning in Biochemistry as A Method To Improve Analytical Thinking*. *National Journal of Integrated Research in Medicine*, [S.L.], 8(5). p. 67-70 Retrieved from <http://nicpd.ac.in>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

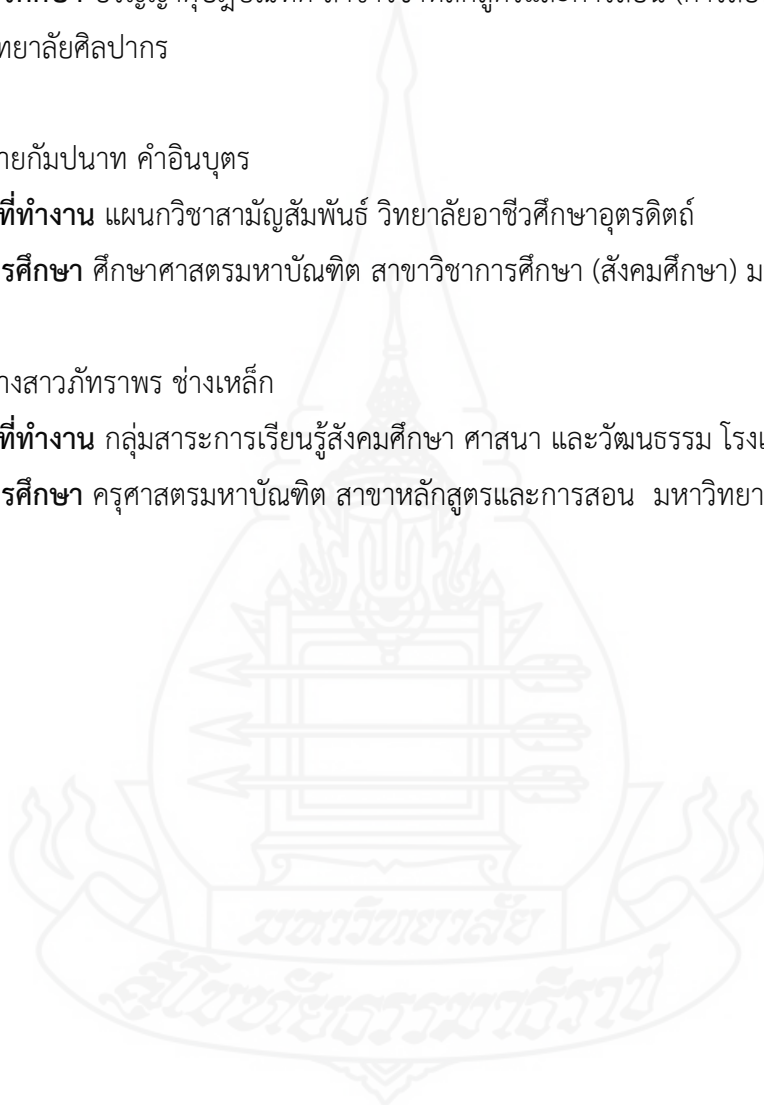
สืบช่วยธรรมมาภิบาล

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ อาจารย์ ดร.ฐากร สิทธิโชค
สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยทักษิณ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
วุฒิการศึกษา ปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน (การสอนสังคมศึกษา)
มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ชื่อ นายกำปนาท คำอินบุตร
สถานที่ทำงาน แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์ วิทยาลัยอาชีวศึกษาอุตรดิตถ์
วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. ชื่อ นางสาวภัทราพร ช่างเหล็ก
สถานที่ทำงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสุราษฎร์พิทยา
วุฒิการศึกษา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

ภาคผนวก ข

ผลของการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางภาคผนวก 1

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง สังกัมกับสันติวัฒนธรรม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	สาระสำคัญ						
	1.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.3 มีความถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สาระการเรียนรู้						
	2.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วยและ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 ความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 ความเหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	จุดประสงค์การเรียนรู้						
	3.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญและสาระการ เรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	3.2 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	หลักฐานการเรียนรู้						
	4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	กิจกรรมการเรียนรู้						
	5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.3 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 1 (ต่อ)
 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง สังกกับสันติวัฒนธรรม ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	5.4 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.5 กิจกรรมสรุปบทเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.6 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการอภิปราย/การคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.7 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การวัดและประเมินผล						
	6.1 สอดคล้อง/ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.3 สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้						
	7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.4 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา มีเนื้อหาเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.5 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.6 ใ้กิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้/คิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 2

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ความขัดแย้ง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	สาระสำคัญ						
	1.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.3 มีความถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สาระการเรียนรู้						
	2.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วยและ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 ความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 ความเหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	จุดประสงค์การเรียนรู้						
	3.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญและสาระการ เรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	3.2 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่าง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	หลักฐานการเรียนรู้						
	4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	กิจกรรมการเรียนรู้						
	5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.3 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้มีความ เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)
 ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ความขัดแย้ง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	5.4 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.5 กิจกรรมสรุปบทเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.6 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการอภิปราย/ การคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.7 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การวัดและประเมินผล						
	6.1 สอดคล้อง/ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.3 สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้						
	7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.4 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา มีเนื้อหา เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.5 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา สอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.6 ใ้กิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาพัฒนา ให้เกิดการเรียนรู้/คิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 3

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ความรุนแรง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	สาระสำคัญ						
	1.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.3 มีความถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สาระการเรียนรู้						
	2.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วยและ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 ความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 ความเหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	จุดประสงค์การเรียนรู้						
	3.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญและสาระการ เรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	3.2 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	หลักฐานการเรียนรู้						
	4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	กิจกรรมการเรียนรู้						
	5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.3 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 3 (ต่อ)

คำดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง ความรุนแรง ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	5.4 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.5 กิจกรรมสรุปบทเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.6 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการอภิปราย/ การคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.7 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การวัดและประเมินผล						
	6.1 สอดคล้อง/ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.3 สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้						
	7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.4 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา มีเนื้อหา เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.5 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา สอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.6 ใ้กิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาพัฒนา ให้เกิดการเรียนรู้/คิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 4

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง สันติวิธี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		ผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1	สาระสำคัญ						
	1.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วย	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.2 สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	1.3 มีความถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2	สาระการเรียนรู้						
	2.1 สอดคล้องกับสมรรถนะประจำหน่วยและ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.2 ความเหมาะสมกับผู้เรียน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	2.3 ความเหมาะสมกับเวลา	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3	จุดประสงค์การเรียนรู้						
	3.1 สอดคล้องกับสาระสำคัญและสาระการ เรียนรู้	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
	3.2 ระบุพฤติกรรมที่ต้องการวัดได้อย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4	หลักฐานการเรียนรู้						
	4.1 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	4.2 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5	กิจกรรมการเรียนรู้						
	5.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และ จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.3 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้มีความ เหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 4 (ต่อ)
ค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้

เรื่อง สันติวิธี ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อ	รายการพิจารณา	คะแนนประเมินจาก ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	5.4 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้มีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.5 กิจกรรมสรุปบทเรียนมีความเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.6 กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการอภิปราย/การคิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	5.7 เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6	การวัดและประเมินผล						
	6.1 สอดคล้อง/ครอบคลุม จุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	6.3 สอดคล้องกับการประเมินตามสภาพจริง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7	สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้						
	7.1 สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.2 มีความเหมาะสมกับระดับการศึกษา (ปวส.)	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.4 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา มีเนื้อหาเหมาะสม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.5 ใ้ความรู้/กรณีศึกษา สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
	7.6 ใ้กิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้/คิดวิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 5

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่าเฉลี่ย IOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ข้อ 1	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 2	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 3	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 4	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 5	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 6	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 7	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 8	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 9	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 10	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 11	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 12	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 13	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 14	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 15	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 16	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 17	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 18	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 19	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 20	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 21	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 22	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 23	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 24	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 25	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 26	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 27	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 28	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 29	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ข้อ 30	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ตารางภาคผนวก 6

ค่าความยากง่ายและอำนาจจำแนกรายข้อ

ของแบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม

ข้อที่	ความยาก (P)	อำนาจจำแนก (r)	ผลการพิจารณา
1	0.733	0.469	คัดเลือก
2	0.700	0.235	คัดเลือก
3	0.600	0.415	คัดเลือก
4	0.667	0.251	คัดเลือก
5	0.400	0.617	คัดเลือก
6	0.500	0.395	คัดเลือก
7	0.467	0.738	คัดเลือก
8	0.333	0.350	คัดเลือก
9	0.467	0.738	คัดเลือก
10	0.500	0.301	คัดเลือก
11	0.267	0.369	คัดเลือก
12	0.300	0.301	คัดเลือก
13	0.433	0.324	คัดเลือก
14	0.367	0.423	คัดเลือก
15	0.667	0.622	คัดเลือก
16	0.500	0.395	คัดเลือก
17	0.567	0.360	คัดเลือก
18	0.767	0.529	คัดเลือก
19	0.733	0.700	คัดเลือก
20	0.600	0.276	คัดเลือก
21	0.600	0.276	คัดเลือก
22	0.633	0.487	คัดเลือก
23	0.533	0.597	คัดเลือก
24	0.700	0.314	คัดเลือก
25	0.800	0.575	คัดเลือก
26	0.533	0.215	คัดเลือก
27	0.400	0.259	คัดเลือก
28	0.433	0.292	คัดเลือก
29	0.467	0.327	คัดเลือก
30	0.733	0.279	คัดเลือก

ตารางภาคผนวก 7

ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยใช้สูตร KR-20 ของคูเตอร์ ริชาร์ดสัน

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.878	.879	30

ตารางภาคผนวก 8

การเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์

เรื่อง สันติวัฒนธรรม ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ
ชั้นสูง โดยใช้กรณีศึกษาในการจัดการเรียนรู้

ลำดับที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คะแนนผลต่าง
1	12	18	6
2	16	20	4
3	21	23	2
4	19	20	1
5	5	14	9
6	10	18	8
7	17	22	5
8	12	13	1
9	15	20	5
10	12	17	5
11	10	11	1
12	17	18	1
13	13	15	2
14	19	21	2
15	16	19	3
16	19	21	2

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 3000-1501 ชื่อวิชา ชีวิตกับสังคมไทย	สอนครั้งที่ 1
	ชื่อหน่วย สันติวัฒนธรรม	
	ชื่อเรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม	จำนวน 3 ชั่วโมง

1. สมรรถนะประจำหน่วย

- แสดงความรู้เกี่ยวกับสันติวัฒนธรรม

2. สารสำคัญ

สันติวัฒนธรรม คือ “วิถีชีวิตในการอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข” ซึ่งอยู่บนพื้นฐานของ คุณค่าทัศนคติ และรูปแบบพฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิตและการกระทำทั้งหมดที่ได้รับแรงบันดาลใจและแสดงถึงการเคารพต่อชีวิตและความเป็นมนุษย์ การสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน

3. สารการเรียนรู้

- ความหมาย ความสำคัญของสันติวัฒนธรรม
- การสร้างสันติวัฒนธรรมสำหรับบุคคล
- สิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรม

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

- 1) อธิบายความหมายของสันติวัฒนธรรมได้
- 2) อธิบายความสำคัญของสันติวัฒนธรรมได้
- 3) วิเคราะห์สิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

- อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับสันติวัฒนธรรม

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ระดับคุณวุฒิวชิศึกษา)

- สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท การยอมรับความมีเหตุผล

- สุขภาพ หมายถึง ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

5. หลักฐานการเรียนรู้

5.1 ชิ้นงาน

- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา

5.2 ภาระงาน

- ศึกษาใบความรู้เพื่อประกอบการวิเคราะห์กรณีศึกษาตามประเด็นที่กำหนดไว้ในใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา อภิปรายหน้าชั้นเรียน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (20 นาที)

1) ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วย
2) นำเสนอภาพ “International Peace day” (ภาพนกพิราบสันติภาพ) และร่วมกันอภิปรายถึงสถานการณ์สันติภาพโลก โดยนำโยงมาสู่ประเด็นพื้นฐานของ “สังคมกับสันติวัฒนธรรม”

3) กล่าวนำเข้าสู่เนื้อหาจากการอภิปราย เชื่อมโยงสู่สาระวิชา

6.2 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (140 นาที)

1) ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญของสันติวัฒนธรรม และเกริ่นนำเกี่ยวกับการสร้างสันติวัฒนธรรม และสิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรม

2) ครูชี้แจงขั้นตอนการศึกษากรณีศึกษาให้นักศึกษาเข้าใจ ประกอบด้วย ชั้นศึกษา ใบความรู้ ชั้นศึกษากรณีศึกษา ชั้นอภิปรายกลุ่มเพื่อตอบประเด็นตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา และชั้นนำเสนอผลการอภิปราย

3) จัดกลุ่มนักศึกษาละความสามารถ กลุ่มละ 2 คน เพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม และระดมความคิด วิเคราะห์ อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาตามประเด็นของใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง “Positive Thinking” เปลี่ยนทุกสิ่งให้ดีขึ้น
- กลุ่มที่ 2 กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม
- กลุ่มที่ 3 กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง เด็กไทยคิดเองไม่เป็น จริงหรือ?
- กลุ่มที่ 4 กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง ต้นกล้าความดี

- กลุ่มที่ 5 กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง “เศรษฐกิจพอเพียง” หลักคิดสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”
 - กลุ่มที่ 6 กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง สร้างสังคมที่เท่ากัน ให้“หญิง-ชาย”ได้เท่าเทียม
 - กลุ่มที่ 7 กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
 - กลุ่มที่ 8 กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง สื่อมวลชนกับกระบวนการสันติภาพ
- 4) หลักจากการอภิปรายกลุ่ม ให้นักศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญของแต่ละกรณีศึกษา

6.3 กิจกรรมสรุปทเรียน (20 นาที)

- 1) ครูและนักศึกษาร่วมกันสรุปความสำคัญ/หลักการ/แนวคิด/วิธีการ ของสันติวัฒนธรรมและสิ่งจำเป็นในการสร้างสันติวัฒนธรรมที่ได้จากการอภิปรายกรณีศึกษาและจากการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- 2) เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามประเด็นปลีกย่อยหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องการศึกษา

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	-คะแนนทดสอบ -คะแนนการประเมินใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา	- การทำแบบสอบ - ประเมินผลงาน	- แบบทดสอบ - แบบประเมิน	ผ่านการประเมินร้อยละ 50
ด้านทักษะ/กระบวนการ	- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา	สังเกตการทำงานกลุ่ม/เดี่ยว	แบบประเมินการทำกิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว	ผ่านการประเมินร้อยละ 60
ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	สังเกต/ประเมินพฤติกรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ผ่านการประเมินร้อยละ 60

2. ปัญหาอุปสรรคที่พบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางแก้ปัญหาและหรือพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

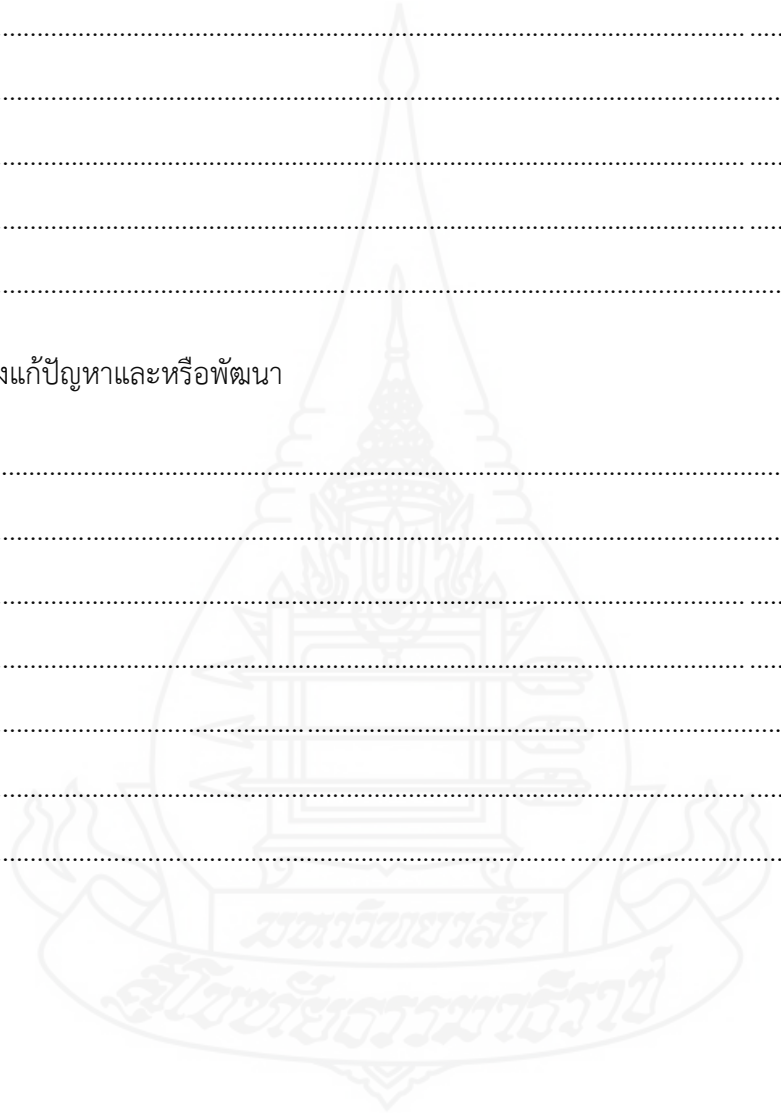
.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง สังคมกับสันติวัฒนธรรม

ธรรมชาติของมนุษย์ต้องอยู่รวมกันเป็นสังคมเพื่อพึ่งพาอาศัยและตอบสนองความต้องการของสมาชิกในสังคม แต่การดำรงอยู่รวมกันในสังคมนั้นย่อมมีความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก เนื่องจากธรรมชาติมนุษย์มีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานสำคัญประการหนึ่ง คือ การที่สมาชิกทุกคนต้องร่วมกันสร้างวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมที่มุ่งหาความสงบที่เรียกว่า “สันติวัฒนธรรม”

1. ความหมายของสันติวัฒนธรรม

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า สันติ หมายถึง ความสงบ เช่น อยู่ร่วมกันโดยสันติ และให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม ความตอนหนึ่งว่าหมายถึง วิถีชีวิตของหมู่คณะ เช่น วัฒนธรรมพื้นบ้าน วัฒนธรรมชาวเขา ดังนั้น ในเบื้องต้นนี้ผู้วิจัยจึงนิยามความหมายตามรูปศัพท์ว่า สันติวัฒนธรรม คือ “วิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันด้วยความสงบ”

องค์การสหประชาชาติให้ความหมายของวัฒนธรรมสันติภาพหรือสันติสุขวัฒนธรรม (Culture of Peace) ไว้ว่า คือ คุณค่า ทักษะคติ และรูปแบบพฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิตและการกระทำทั้งหมดที่ได้รับแรงบันดาลใจและแสดงถึงการเคารพต่อชีวิตและต่อมนุษย์ เป็นการปฏิเสธความรุนแรงและยึดมั่นในหลักการแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม ความเป็นเอกภาพ ความอดกลั้นและเข้าใจระหว่างชนชาติ ระหว่างชุมชนและปัจเจกบุคคล

2. ความสำคัญของสันติวัฒนธรรม

องค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้สันติวัฒนธรรมเป็นชุดของค่านิยม ทักษะคติ ระเบียบแบบแผนพฤติกรรม และวิถีชีวิตที่สะท้อนและกระตุ้นให้เกิดสิ่งต่อไปนี้ (ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 43-45)

- 1) การเคารพต่อชีวิต สิทธิและศักดิ์ศรีของแต่ละบุคคล
- 2) การปฏิเสธความรุนแรงทุกรูปแบบ และให้คำมั่นสัญญาที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงที่มุ่งสู่การแก้ที่สาเหตุของปัญหา ผ่านการเจรจาและไกล่เกลี่ย
- 3) สร้างคำมั่นสัญญาที่จะให้ความร่วมมือต่อการสร้างความเท่าเทียมที่ตอบสนองความต้องการในปัจจุบันและคนในรุ่นต่อไป
- 4) สนับสนุนสิทธิและโอกาสที่เท่าเทียมกันของชายและหญิง
- 5) ให้ความเคารพต่อสิทธิของบุคคลในการแสดงออกทางความคิดและให้ข้อมูลอย่างอิสระ

6) สนับสนุนหลักการพื้นฐานของอิสรภาพ ความยุติธรรม ประชาธิปไตย ความอดกลั้น ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความร่วมมือ พหุวัฒนธรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเจรจาและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศชาติพันธุ์ ศาสนา ในวัฒนธรรมที่แตกต่าง ระหว่างกลุ่มและบุคคล

ดังนั้น สันติวัฒนธรรมจึงมีความสำคัญต่อสังคมอย่างยิ่ง สามารถสรุปได้ว่าสันติวัฒนธรรมนั้นเป็นพื้นฐานสำคัญของความเจริญและความสงบสุขของสังคมมนุษย์ เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคม และผสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลดำเนินไปด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน การไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม และที่สำคัญคือช่วยเพิ่มคุณค่าและความงามของสังคมมนุษย์ ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง

3. การสร้างสันติวัฒนธรรมสำหรับบุคคล

การสร้างสังคมที่ผู้คนในสังคมมีวิถีชีวิตแห่งสันติภาพจำเป็นต้องเริ่มจากการพัฒนาในระดับบุคคล ในที่นี้ขอแนะนำ 10 ประเด็นพื้นฐานในการสร้างวัฒนธรรมแห่งสันติภาพสำหรับบุคคลเพื่อเป็นคนที่สงบสุข ดังนี้ (Narumol Thammapruxsa, 2011, p. 21-23)

- 1) การคิดบวก ความคิดเชิงบวกเป็นลักษณะสำคัญของการเป็นคนที่ดีสงบสุข
- 2) มีความเห็นอกเห็นใจและไม่เป็นอันตราย การไม่ใช้ความรุนแรงความเมตตาการเอาใจใส่และความใจเย็น
- 3) การค้นพบความสงบภายใน ความขัดแย้งส่วนใหญ่เริ่มต้นจากตัวตนเดียว ความสงบของจิตใจและนำไปสู่การพัฒนาวุฒิภาวะทางจิตวิทยา ยูเนสโกแนะนำวิธีในการค้นพบความสงบภายในเช่นความต้องการทางจิตวิญญาณและการทำสมาธิ
- 4) การเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกัน เป็นสิ่งสำคัญในทุกวันนี้ในโลกที่มีตัวของมนุษย์เพิ่มมากขึ้น เด็ก ๆ ต้องเรียนรู้ที่จะทำงานอย่างกลมกลืนเป็นกลุ่มกับคนอื่น ๆ ลดแนวโน้มการแข่งขันที่เห็นแก่ตัวในเด็ก
- 5) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่บนพื้นฐานของแนวคิดสิทธิมนุษยชน หน้าที่และความยุติธรรม
- 6) การเป็นตัวตนที่แท้จริงของคุณ หมายถึง ความแข็งแกร่งของบุคลิกในรูปแบบของการเป็นคนซื่อสัตย์ และตรงไปตรงมาในการแสดงความต้องการ ความรู้สึกและความคิด โดยไม่ทำให้คนอื่นผิดหวัง ทักษะในพฤติกรรมดังกล่าวมีความจำเป็นสำหรับการแก้ไขข้อขัดแย้งและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่มีประสิทธิภาพ
- 7) การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นทักษะทางปัญญาที่จำเป็นซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังรวมถึงทักษะการตัดสินใจ การคิดเชิงวิพากษ์

8) แก้ไขข้อขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง ครอบคลุมทุกทักษะที่จำเป็นสำหรับการแก้ไขข้อขัดแย้ง เช่น การวิเคราะห์ความขัดแย้ง การเจรจาต่อรอง การฟังอย่างกระตือรือร้น การไกล่เกลี่ยปัญหาที่สร้างสรรค์ เป็นต้น

9) สร้างสันติภาพในชุมชน เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ สัมผัสกับความเป็นจริงทางสังคม และเข้าใจปัญหาของผู้คนและทำงานกับพวกเขา

10) การดูแลโลก เป็นความต้องการด้านการศึกษาระดับโลกไม่เพียงแต่สำหรับเด็กเท่านั้น แต่ยังมีเพื่อมวลชนอีกด้วย สุขภาพของโลกนั้นมีอิทธิพลโดยตรงและทันทีต่อชะตากรรมของมนุษยชาติ

4. สิ่งจำเป็นในการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรม

UNESCO (2007, อ้างถึงใน ศิริศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 44-45) นำเสนอสิ่งจำเป็นในการสร้างสันติวัฒนธรรมไว้ ประกอบด้วยประเด็นดังต่อไปนี้

1) การปลูกฝังวัฒนธรรมสันติภาพ สันติวัฒนธรรมผ่านระบบการศึกษา โดยการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีเนื้อหา ในการกระตุ้นให้เกิดคุณค่า ทักษะคิด และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสันติภาพ ซึ่งประกอบด้วย ความสงบ การแก้ไขความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างข้อตกลงร่วมกัน และการปฏิบัติที่ไร้ความรุนแรง

2) ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบยั่งยืนและการพัฒนาสังคม โดยการลดความไม่พอเพียงทางเศรษฐกิจและสังคม การจัดการความยากจน การรับรองความมั่นคงทางอาหารที่เพียงพอ ส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคมการแก้ไขปัญหานี้ที่ที่ยั่งยืน ให้ความสนับสนุนสตรี สร้างมาตรการพิเศษเพื่อกลุ่มที่มีความต้องการพิเศษและการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน เป็นต้น

3) สนับสนุนด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน トラบที่สงครามและความรุนแรงยังคงดำเนินอยู่ สันติภาพจะต้องครอบคลุมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเพราะสถานการณ์ดังกล่าวมีโอกาสที่จะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนได้สูง

4) สนับสนุนความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย โดยมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจ สังคมและการตัดสินใจการเมืองของสตรี เพื่อลดโครงสร้างที่แบ่งแยกและขัดขวางสตรี

5) ส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงไว้ได้คือการส่งเสริมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมเนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่รัฐบาลและการบริหารที่โปร่งใส การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรม การคอร์รัปชัน การค้ายาเสพติด และการฟอกเงิน

6) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างกัน ขันติธรรมและความสมานฉันท์ การขจัดสงครามและความรุนแรง เราจำเป็นต้องก้าวข้ามและเอาชนะภาพลักษณ์แห่งศัตรูโดยการส่งเสริม

ความเข้าใจอันดี ชั้นดีธรรมและความสมานฉันท์ระหว่างผู้คน ดูการเรียนรู้ความแตกต่าง การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน

7) ส่งเสริมการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและมีเสรีภาพ ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร รวมถึงการจำกัดความรุนแรงในสื่อ

8) สนับสนุนสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ได้แก่ การส่งเสริมเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ การปลดอาวุธ การทำสนธิสัญญาด้านนิวเคลียร์ การเจรจาต่อรองเมื่อเกิดความขัดแย้งทางการทหาร

การสร้างสังคมที่มีสันติวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่จำเป็นและมีความสำคัญในระดับสังคม การเริ่มต้นในระดับตนเองและครอบครัวจึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญในการสร้าง คุณค่า ทักษะคิด และรูปแบบพฤติกรรม วิธีการดำเนินชีวิตที่แสดงถึงการเคารพต่อชีวิตและต่อมนุษย์ การปฏิเสธความรุนแรงและยึดมั่นในหลักการแห่งอิสรภาพ ความยุติธรรม ความเป็นเอกภาพ ความอดกลั้น หากทุกคนในสังคมใส่ใจกับการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของสังคมที่มีสันติวัฒนธรรมแล้วก็เชื่อได้ว่าสังคมของเรานั้นจะมี “วิถีชีวิตที่อยู่ร่วมกันด้วยความสงบ”

เอกสารอ้างอิง

Narumol thammapraksa. (2011). Building Culture of Peace Through Aikido. (Master's thesis). Chiang mai University, Chiang mai.

ศศิรัศม์ วีระไวทยะ. (2554). การนำเสนอยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษภักดิ์บัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

กรณีศึกษา: “Positive Thinking” เปลี่ยนทุกสิ่งให้ดีขึ้น

กายกับใจนั้นเป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้เหมือนเหรียญที่มีสองด้าน แน่ใจว่าการมีร่างกายที่เจ็บป่วยอาจทำให้ใจห่อเหี่ยว แต่ใจที่ป่วยจากการคิดร้าย มีแต่ความเคียดแค้นเกลียดชังก็นำมาซึ่งโรคทางกายได้เช่นเดียวกัน ทางการแพทย์เรียกว่า Psychosomatic disorder หรือ การเจ็บป่วยทางกายอันเนื่องมาจากจิตใจ ดังที่มีคำกล่าวที่ว่า "ใจเป็นนาย กายเป็นบ่าว" การมองสิ่งต่าง ๆ ในด้านลบ ไม่เพียงแต่ทำให้จิตใจร้อนรุ่มกระวนกระวายเท่านั้น หากยังส่งผลกระทบต่อให้สมองส่วนล่างเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางลบ คือ ฮอร์โมนความเครียดหลั่ง หัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูง กรดในกระเพาะสูง ภูมิคุ้มกันต่ำลง ในขณะที่การมองด้านบวก จิตจะสั่งการสมองส่วนล่างด้วยคำสั่งอีกแบบหนึ่ง คือทำให้ฮอร์โมนความสุขหลั่ง หัวใจเต้นช้าลง ความดันเลือดลดลง หายใจช้าลง และภูมิคุ้มกันสูงขึ้น

ความคิดเชิงบวก (positive thinking) หมายถึงความคิดที่เกิดจากการมองสิ่งต่าง ๆ อย่างเข้าใจ ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเราทั้งในทุกเรื่อง และหากเป็นเรื่องไม่ดีก็รู้จักคิดและพยายามหามุมมองที่เป็นประโยชน์ทางด้านบวกจากสิ่งนั้น ๆ ให้เกิดประโยชน์กับตนเองและผู้อื่น การคิดเชิงบวกเป็นการหามุมมองที่เป็นบวก มุมมองที่ทำให้เรานั้นมีแง่คิดที่ดี มุมมองที่ทำให้เรามีกำลังใจ มุมมองที่ทำให้เรารู้สึกมีความทุกข์น้อยลง มุมมองที่ทำให้เรามีความสุขมากขึ้น มีแรงจูงใจที่จะต่อสู้กับชีวิต กล้าที่จะเผชิญชีวิต หรืออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะฉะนั้นถ้าสามารถคิดในเชิงบวกได้ตลอดเวลา แปลว่าเราสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและความสุข

ความสำคัญของการคิดเชิงบวก การคิดเชิงบวกเป็นการหามุมมองที่เป็นบวก มุมมองที่ทำให้เรานั้นมีแง่คิดที่ดี มุมมองที่ทำให้เรามีกำลังใจ มุมมองที่ทำให้เรารู้สึกมีความทุกข์น้อยลง มุมมองที่ทำให้เรามีความสุขมากขึ้น มีแรงจูงใจที่จะต่อสู้กับชีวิต ที่จะเผชิญชีวิต หรือที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะฉะนั้นถ้าสามารถคิดในเชิงบวกได้ตลอดเวลา แปลว่าสามารถมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและความสุข

ประโยชน์ของการคิดเชิงบวก การคิดเชิงบวกเป็นการหามุมมองที่เป็นบวก มุมมองที่ทำให้เรานั้นมีแง่คิดที่ดี ซึ่งให้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้เรามีกำลังใจมากขึ้น
2. ทำให้เรารู้สึกมีความทุกข์น้อยลงมีความสุขมากขึ้น
3. ทำให้เรามีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่ดียิ่งขึ้น

4. ทำให้เรามีแรงจูงใจที่จะต่อสู้กับชีวิต หรือพร้อมที่จะเผชิญชีวิต
5. ทำให้เราอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและพร้อมที่จะเสียสละเพื่อสังคมมากขึ้น

การฝึกสร้างความคิดเชิงบวก ก่อนที่จะเรียนรู้ถึงวิธีคิดเชิงบวก ลองถามตัวเองดูก่อนว่าอยากเป็นคนที่มีความสุขมากกว่านี้ไหม หรือกำลังมีความสุขเพราะความคิดของตัวเองตลอดเวลาหรือเปล่า หากคำตอบคือ "ใช่" นั่นคือหัวใจสำคัญของการฝึกฝน เพราะ "ความตั้งใจ" เท่านั้นที่จะทำให้การฝึกความคิดเชิงบวกเป็นผลสำเร็จได้

บันไดขั้นที่ 1 : มองตัวเองในแง่ดี การที่คนเราจะมองโลกหรือมองคนอื่นในแง่ดีได้ ต้องมาจากพื้นฐานที่มองและเชื่อว่าตัวเองดีเสียก่อน ขั้นตอนเพื่อการมองตัวเองว่าดี มีดังต่อไปนี้

- หาข้อดีของตนเอง ลองสำรวจพิจารณาข้อดีของตนเอง (ไม่ใช่การเข้าข้างตัวเอง) อาจเป็นความดีเล็กๆ น้อยๆ เช่น พาคนแก่ข้ามถนน ช่วยลูกนกที่ตกต้นไม้ ฯลฯ เพื่อให้เกิดความรักและความภาคภูมิใจในตัวเอง

- ถ่อมตัว การมองเห็นความดีของตนเองนั้นมีไว้เพื่อบอกตัวเองให้เกิดความพอใจในตัวเอง รักตัวเอง แต่ไม่ใช่เพื่อข่มหรือคุยทับคนอื่น การถ่อมตัวจึงเป็นอีกคุณสมบัติหนึ่งที่พึงจะมีควบคู่กัน

- นอกจากจะรู้จักแข็ง(ข้อดี) แล้ว ยังต้องสำรวจจุดอ่อนของตนเองอีกด้วย เมื่อเรายอมรับได้ว่านั่นคือข้อบกพร่องของเราจริง ๆ ก็จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงได้ในที่สุด

- เพิ่มความดี แม้จะรู้ว่าตนมีข้อดีในด้านใดบ้าง ก็ไม่ควรหยุดตัวเองไว้เพียงเท่านั้น แต่ควรเพิ่มคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ดีให้มากยิ่งขึ้น อาจเริ่มต้นโดยการตั้งเป้าหมายเป็นข้อ ๆ ว่าอยากจะทำอะไรดี ๆ เพิ่มขึ้นอีกบ้างแล้วค่อย ๆ ฝึกฝนไปที่ละข้อ

บันไดขั้นที่ 2 : มองคนอื่นในแง่ดี เมื่อผ่านบันไดขั้นแรกมาแล้ว จะทำให้เราเริ่มตระหนักว่าคนทุกคนล้วนแต่ไม่สมบูรณ์ ย่อมมีข้อบกพร่องเล็กน้อยแตกต่างกันออกไป (แม้แต่ตัวเราก็กยังมีข้อเสีย) ดังนั้น การมีชีวิตที่มีความสุขจึงหมายถึงการอยู่ร่วมกันโดยเลือกมองและใช้ประโยชน์จากความดีที่ผู้อื่นมีอยู่ โดยไม่ใช่การเสแสร้ง แต่เห็นความดีของเขาจริง ๆ

บันไดขั้นที่ 3 : มองวิกฤติให้เป็นโอกาส เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ ขึ้น ลองมองความทุกข์หรือปัญหานั้นเป็นเรื่องธรรมดา เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้วย่อมกลับไปแก้ไขไม่ได้ แต่เราสามารถนำมาพิจารณาได้ว่าในวิกฤติที่เราพบนั้นมีข้อดีอะไรแฝงอยู่หรือจะใช้ประโยชน์จากปัญหานั้นได้อย่างไรบ้าง เช่น ผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งรู้สึกว่ารักตัวเองมากขึ้น เลิกทำอะไรไร้สาระ แล้วหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจมากขึ้น โดย การฝึกสมาธิ ช่วยงานการกุศล เป็นต้น

บันไดขั้นที่ 4 : หมั่นบอกกับตัวเองในเรื่องที่ดี ขึ้นชื่อว่าเป็นความคิดก็มักจะอยู่กับเราไม่นาน แต่ความคิดก็มักเป็นต้นทางและบ่อเกิดของการกระทำ ดังนั้น เราจึงจำเป็นต้องทำให้ความคิด ดี ๆ อยู่กับเราตลอดเวลา เช่น บอกตัวเองว่าเป็นคนเก่งทุกครั้งที่ทำอะไรสำเร็จ แม้จะเป็นเพียงความสำเร็จ เล็กน้อย บอกตัวเองว่าเพื่อนร่วมงานก็เป็นคนดีคนหนึ่งแม้เขาจะมีข้อบกพร่องอีกหลายอย่าง บอกตัวเองว่าเราโชคดีที่ได้ทำงานยากๆแม้ค่าตอบแทนจะน้อยแต่ก็ทำให้เราได้ประสบการณ์ที่หาไม่ได้ง่าย ๆ ฯลฯ

บันไดขั้นที่ 5 : ใช้ประโยชน์จากคำว่า “ขอบคุณ” เคยมีคำสอนจากอาจารย์ รศ.ดร.ทัศนาศาสตรศักดิ์ ได้กล่าวว่า เมื่อต้องพบเจอเรื่องร้าย จงยิ้มแล้วกล่าวคำว่า “ขอบคุณ” เพราะนั่นคือบททดสอบที่ดีของการมีชีวิตที่เข้มแข็ง หากมีคนด่าว่าคุณ แทนที่จะโต้ตอบให้กล่าวคำว่าขอบคุณ มันจะช่วยลดทอนที่ความรุนแรงลงได้เกือบทั้งหมด ทั้งยังทำให้บุคคลนั้นแปลกใจและอาจกลับไปพิจารณาพฤติกรรมของตัวเองได้ โดยที่คุณไม่ต้องพูดอะไรเพิ่มเติมอีก หากเราตั้งสติและพินิจพิจารณาเหตุุปรุคต่าง ๆ อย่างมากพอ เราจะรู้สึกขอบคุณต่อข้อขัดข้องเหล่านั้น อย่างน้อยมันก็ทำให้เราเรียนรู้ที่จะเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น เข้าใจถึงความผิดพลาดว่าสิ่งใดไม่ควรทำและช่วยให้รู้จักมีความรอบคอบมากยิ่งขึ้น เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดนั้นซ้ำอีก

โรมัส อัลวา เอดิสัน เคยบอกกับผู้ช่วยของเขาในระหว่างการทดลองประดิษฐ์หลอดไฟฟ้าว่า " เราไม่ได้ล้มเหลวจากการทดลอง 700 กว่าครั้งที่ผ่านมา แต่เรากำลังเรียนรู้มากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างน้อยเรารู้แล้วว่า มี 700 วิธีที่ไม่ควรทำ และเราใกล้จะพบคำตอบแล้ว "

คิดบวก ชีวิตบวก ท่าน ว. วชิรเมธี (พระมหาภูทิตฺต วชิรเมธี) ได้ให้คำสอนในเรื่องการ คิดบวก ชีวิตบวก ไว้ดังนี้

1. เวลาเจองานหนัก ให้บอกตัวเองว่า นี่คือนโอกาสในการเตรียมพร้อมสู่ความเป็นมืออาชีพ
2. เวลาเจอปัญหาซับซ้อน ให้บอกตัวเองว่า นี่คือนบทเรียนที่จะสร้างปัญญาได้อย่างวิเศษ
3. เวลาเจอความทุกข์หนัก ให้บอกตัวเองว่า นี่คือนแบบฝึกหัดที่จะช่วยให้เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต

4. เวลาเจอนายจอมละเมียด ให้บอกตัวเองว่า นี่คือการฝึกตนให้เป็นคนสมบูรณ์แบบ

5. เวลาเจอคำตำหนิ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือการชี้มทรพยมหาสมบัติ

6. เวลาเจอคำนิทา ให้บอกตัวเองว่า นี่คือการสะท้อนว่าเรายังคงเป็นคนที่มีความหมาย

7. เวลาเจอความผิดพลาด ให้บอกตัวเองว่า นี่คือนวิธีที่ธรรมชาติกำลังสร้างภูมิคุ้มกันให้กับชีวิต

8. เวลาเจอความป่วยไข้ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือการเตือนให้เห็นคุณค่าของการรักษาสุขภาพ
ให้ดี

9. เวลาเจอความพลัดพราก ให้บอกตัวเองว่า นี่คือบทเรียนของการรู้จักหยัดเยียนด้วยตัวเอง

10. เวลาเจอลูกหัวดื้อ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือโอกาสทองของการพิสูจน์ความเป็นพ่อแม่ที่
แท้จริง

11. เวลาเจอแฟนทิ้ง ให้บอกตัวเองว่า นี่คือความเป็นอนิจจังที่ทุกชีวิตมีโอกาสพานพบ

12. เวลาเจอคนที่ใช่แต่เขามีคู่แล้ว ให้บอกตัวเองว่า นี่คือความจริงที่ว่าไม่มีใครได้ทุกอย่าง
ดังใจหวัง

13. เวลาเจอภาวะหลุดจากอำนาจ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือความอนัตตาของชีวิตและสรรพสิ่ง

14. เวลาเจอคนกิ้งก่าล่อน ให้บอกตัวเองว่า นี่คืออุทาหรณ์ของชีวิตที่ไม่น่าเจริญรอยตาม

15. เวลาเจอคนเลว ให้บอกตัวเองว่า นี่คือตัวอย่างของชีวิตที่ไม่พึงประสงค์

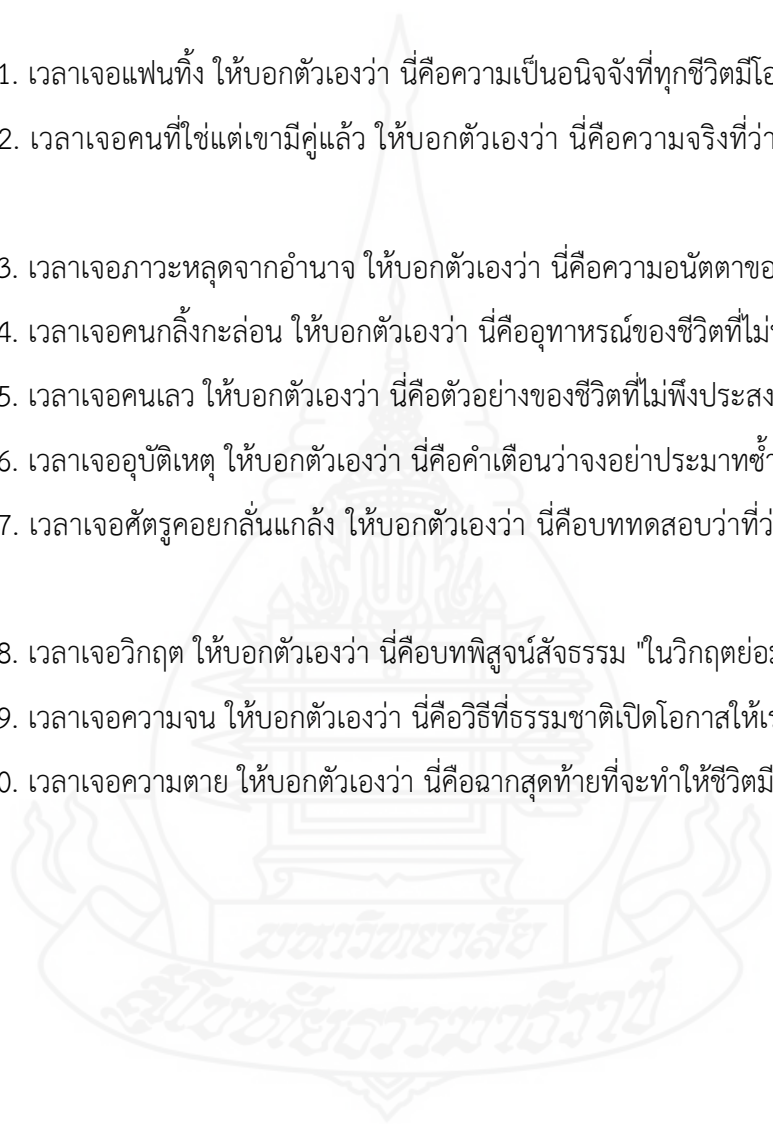
16. เวลาเจออุบัติเหตุ ให้บอกตัวเองว่า นี่คือคำเตือนว่าจงอย่าประมาทซ้ำอีกเป็นอันขาด

17. เวลาเจอศัตรูคอยกลั่นแกล้ง ให้บอกตัวเองว่า นี่คือบททดสอบว่าที่ว่า "มารไม่มีบารมีไม่
เกิด"

18. เวลาเจอวิกฤต ให้บอกตัวเองว่า นี่คือบทพิสูจน์สัจธรรม "ในวิกฤตย่อมมีโอกาส"

19. เวลาเจอความจน ให้บอกตัวเองว่า นี่คือวิธีที่ธรรมชาติเปิดโอกาสให้เราได้ต่อสู้ชีวิต

20. เวลาเจอความตาย ให้บอกตัวเองว่า นี่คือฉากสุดท้ายที่จะทำให้ชีวิตมีความสมบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

ประดินันท์ อุปรมย์. (2562). การคิดเชิงบวกเพื่อคุณภาพชีวิต. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก

<https://www.vibhavadi.com/health399>

สิทธิชัย จันทานนท์. (2554). การคิดเชิงบวก Positive Thinking. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก

<https://www.facebook.com/notes/โรงเรียนศรีวิกรม์/การคิดเชิงบวก-positive-thinking-โดย-ดรสิทธิชัย-จันทานนท์/10150265846057090/>

กรณีศึกษา: เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม

กระแสสังคมเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทกับสังคมไทยมากขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่ด้านเศรษฐกิจการค้าเท่านั้น แต่ด้านวัฒนธรรมก็มีการพูดถึงกันอย่างกว้างขวางว่าเราจะสามารถอยู่ร่วมกันได้หรือไม่บนฐานวัฒนธรรมที่ต่างกัน

“การอยู่ร่วมกันในสังคมที่ต่างมีความหลากหลายของวัฒนธรรม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีศาสตร์และศิลป์ในการอยู่ร่วมกันจึงจะอยู่ร่วมกันได้อย่างเป็นสุข” รศ.ดร.โสภณา ศรีจำปา ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย กล่าวในเวทีเสวนาอาเซียนหัวข้อ “ศาสตร์และศิลป์ของการอยู่ร่วมกัน” จัดขึ้นโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.ดร.โสภณา อธิบายว่า หากยกตัวอย่างกรณีศึกษาจากประเทศประชาคมอาเซียนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมในสังคมหนึ่งตัวอย่างที่ชัดเจนคือ “ประเทศมาเลเซีย” ซึ่งเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติได้ โดยจากผลวิจัยของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย พบว่า ในอดีตคนต่างชาติที่เข้ามาอยู่ส่วนใหญ่เริ่มจากการเข้ามาทำการค้าหรือการทำงาน เกิดการสร้างชุมชนบนวิถีชาติพันธุ์ของตนเอง เช่น กลุ่มอินเดีย กลุ่มจีน กลุ่มไทย เป็นต้น ทำงานตามความถนัดความสามารถ และยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของตนเองไม่ทิ้งความเป็นตนเอง แต่ในขณะเดียวกันเมื่ออยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายก็มีความเคารพในอัตลักษณ์ของสังคมนอบข้าง

นอกจากนี้ เรื่องของสิทธิเสรีภาพจะต้องให้อยู่บนฐานของกฎหมายร่วมกัน เช่น การเข้าถึงด้านบริการทางการแพทย์สาธารณสุขที่ปัจจุบันคนจากทุกเชื้อชาติสามารถเข้าถึงได้อย่างเท่าเทียมกัน อีกประเด็นที่ประเทศมาเลเซียให้ความสำคัญเป็นอย่างมากคือ ด้านการศึกษา โดยมีการกำหนดนโยบายให้กลุ่มคนหลากหลายสามารถใช้ภาษาของชาติตนเอง ในการเรียนการสอนในประเทศ สามารถก่อตั้งโรงเรียนที่สอนด้วยภาษาของประเทศนั้นๆ ทั้งนี้ เยาวชนบุตรหลานของชาติพันธุ์ไม่จำเป็นต้องเข้าเรียนในเฉพาะโรงเรียนของชาติตนเอง แต่สามารถเลือกศึกษาได้ในทุกโรงเรียนโดยไม่มีข้อจำกัด และนี่จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนในประเทศมาเลเซียสามารถอยู่ร่วมกันได้ในสังคมหลากวัฒนธรรม

สังคมไทยจะต้องมีการปรับตัวอย่างไร?

ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเอเชีย ให้คำตอบว่า การจัดการสังคมที่มีความหลากหลายจะต้องเริ่มที่การปรับทัศนคติของเจ้าบ้าน ต้องมีการยอมรับในความหลากหลายของความแตกต่าง โดยใช้พื้นฐานทางหลักธรรมศาสนา ทั้งเรื่องของความเอื้ออาทร ช่วยเหลือเกื้อกูล รวมถึงให้ออกาสกับทุกกลุ่มได้แสดงอัตลักษณ์ของตนอย่างเสรี มีความเคารพซึ่งกันและกัน อยู่บนวิถีของคุณธรรมร่วมกัน

สำหรับภาครัฐ ก็ควรจะมีการปรับนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีศาสนาวัฒนธรรมของคนทุกกลุ่ม ควบคู่ไปกับการยอมรับ รวมทั้งส่งเสริมวิถีการศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างโอกาสการศึกษาให้ครอบคลุม เพื่อให้เกิดความร่วมมือที่จะพัฒนาประเทศ ทั้งหมดนี้จะช่วยให้สังคมที่มีความหลากหลายสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความรัก ความสันติ ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การสร้างสังคมสุขภาวะได้

แม้ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างในสังคมเดียวกันจะมีอยู่ทั่วไป แต่หากมีระบบการจัดการที่มีคุณภาพ การเคารพและยอมรับซึ่งความแตกต่าง มีความไวใจและมีความปรารถนาดีต่อกัน สิ่งเหล่านี้ ล้วนเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ประชาชนทุกชาติพันธุ์ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

เอกสารอ้างอิง

กิดานัล กังแธ. (2557). เรียนรู้ อยู่ร่วม บนความต่างของวัฒนธรรม” สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th>

กรณีศึกษา: เด็กไทยคิดเองไม่เป็น จริงหรือ?

งานวิจัยจำนวนมากยืนยันว่ากลุ่มนักเรียนที่คิดอย่างมีวิจารณญาณได้-ใช้วิจารณญาณเป็น หรือมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) จะมีโอกาสประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตด้านอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน

ตัวอย่างงานวิจัยของบัตเลอร์ (Butler et al., 2012) นักวิจัยด้านพฤติกรรมและศาสตร์ด้านองค์กรแห่งบัณฑิตวิทยาลัย Claremont สหรัฐอเมริกาที่รายงานว่า มีความเชื่อมโยงกันระหว่างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับคุณภาพชีวิตด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal outcomes) อาชีพ และการเงินของแต่ละบุคคล

สิ่งที่พบคือ ผู้เข้าทดสอบที่คิดอย่างมีวิจารณญาณ มักไม่ค่อยก่อปัญหาเลวร้ายในชีวิตมากนัก ตั้งแต่ปัญหาในชีวิตขั้นต่ำสุดอย่าง “คืนซีดีหนังทุกเรื่องที่เราเช่าตรงเวลา ถึงจะยังไม่ได้แต่เลยแม้แต่น้อย” ไปจนถึงขั้นรุนแรงคือ “เมาแล้วขับจนได้ใบสั่ง”

กล่าวคือ การมีวิจารณญาณทำให้นักเรียนไม่เป็นคนทุเบา เชื่อสิ่งใตง่ายๆ เมื่อได้รับข้อมูลบางอย่าง นักเรียนสามารถพิจารณาว่าเรื่องใดจริงไม่จริง น่าเชื่อถือหรือไม่ โดยลงมือค้นคว้า ทดลองหาข้อพิสูจน์ก่อน เป็นต้น

ทำไมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงสำคัญ

นอกเหนือจาก 3 ทักษะสำคัญ คือ ความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกัน และการสื่อสาร การอบการเรียนรู้เพื่อศตวรรษที่ 21 (Framework for 21st Century Learning) ยังบรรจุความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นอีกหนึ่งในทักษะบังคับที่นักเรียนทุกคนต้องได้รับการฝึกฝน ด้วยเหตุผลดังนี้

- ทุกสาขาอาชีพ ทุกลักษณะงานในองค์กร จำเป็นต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหาทั้งสิ้น
- ผู้ที่มีทักษะด้านนี้ สามารถเข้าใจเนื้อหาความรู้ เชื่อมโยงเหตุและผลได้ จึงมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จด้านการศึกษา การงาน และการใช้ชีวิต

- การเติมทักษะนี้ให้นักเรียน จะช่วยให้พวกเขาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนรู้ในห้องเรียน เช่น การเขียน การให้เหตุผล ได้ดียิ่งขึ้นต่อไป
 - ผู้ที่มีทักษะการเรียนรู้มักไม่สร้างปัญหาให้ตนเอง และมีแนวโน้มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- เด็กไทยคิดเองไม่เป็น เมื่อโตขึ้นก็กลายเป็นคนคิดไม่เป็น คนไทยชอบวิจารณ์แต่คิดวิพากษ์ไม่เป็น เพราะว่าเพราะบ้านเราไม่ได้สอน หรือไม่เคยสอน Critical Thinking**

เด็กไทยคิดเองไม่เป็น จริงหรือ?

เด็กไทยหลายคนเติบโตมาในระบบการศึกษาภาคบังคับ ผ่านหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พัฒนามานับครั้งไม่ถ้วน เมื่อตีแผ่โครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานย้อนหลังไปเกือบ 20 ปี พบว่า เด็กไทยจะต้องเรียนเนื้อหาสาระตามกลุ่มการเรียนรู้ทั้งหมด 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

เมื่อนักเรียนหรือนักศึกษาไทยได้มีโอกาสไปเรียนต่อต่างประเทศ ทำให้หลายต่อหลายคนต้องเจอกับความไม่คุ้นชินกับวัฒนธรรมและบรรยากาศภายในห้องเรียนที่ต่างประเทศ จนเกิดอาการ Culture Shock ด้วยเหตุผลที่ว่าระบบการศึกษาต่างประเทศจะเน้นให้ นักเรียนมีส่วนร่วมในการวิพากษ์ประเด็นที่กำลังศึกษาร่วมกันอยู่ โดยไม่ต้องกลัวว่าความคิดของตัวเองจะผิด ทุกคนไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องต้องกัน สามารถเห็นต่างหรือเห็นแย้งกันได้ เพียงแต่ให้ทุกคนได้กล้าแสดงความคิดเห็นออกมา ซึ่งเราเรียกกระบวนการคิดแบบนี้ว่า การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) นำเสียดายที่กระบวนการคิดแบบนี้ควรจะเริ่มสอนตั้งแต่เด็ก ไม่ใช่มาเริ่มสอนเอาตอนที่เรียนระดับมหาวิทยาลัย หรือบางคนอาจไม่เคยได้เรียนเลยด้วยซ้ำ

ในปัจจุบัน ได้มีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2556) โดยมีการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 6 กลุ่มความรู้ คือ ภาษาและวรรณกรรม สื่อและการสื่อสาร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และคณิตศาสตร์ การดำรงชีวิตและโลกของงาน สังคมและความเป็นมนุษย์ และอาเซียน ภูมิภาค และโลก ซึ่งมีการเน้นให้เด็กได้มีการคิดเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์ การคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

การพัฒนาหลักสูตรใหม่นี้ จะทำให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็นมากแค่ไหนก็ต้องคอยจับตาดู トラบไต่ที่การศึกษาไทยที่ยังคงเน้นให้เด็กท่องจำอย่างบ้าพลัง ไททนจะเน้นการเรียนการสอนเพื่อทำข้อสอบกากบาทลงบนข้อยส์ รวมถึงความคิดของครูที่ว่าความคิดครูถูก ห้ามนักเรียนคิดต่าง จนทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออกทางความคิดเห็น และติดนิสัยแบบนี้ตั้งแต่เด็กไปจนโต

ทำไมเด็กจึงควรถูกฝึกให้มีความคิดเชิงวิพากษ์

การคิดเชิงวิพากษ์ คือ กระบวนการรับรู้และคิดแยกแยะ เรื่องราว เหตุการณ์ ข่าวสาร ความรู้ แนวความคิด ปรัชญาการณ และทฤษฎีต่าง ๆ โดยมีการศึกษาที่เป็นทั้งคุณและโทษ เป็นประโยชน์ และมีใช้ประโยชน์ต่อการเรียน การฝึก การทำงาน และการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งมีความใกล้เคียงกับการคิดแบบวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก (การคิดแบบเป็นเหตุเป็นผล)

ความคิดแบบนี้ เป็นนำเอาข้อมูลความรู้ที่ตัวเองรับรู้ เรียนรู้จากสิ่งที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้ลิ้มรส ได้สัมผัส ผนวกเข้ากับประสบการณ์เดิมที่รู้อยู่ แล้วใช้สติปัญญาในการตัดสินใจผ่านการคิดรอบด้านว่าจะเชื่อทั้งหมด เชื่อบางส่วน หรือเลือกที่จะไม่เชื่อเลยก็ได้ จนความคิดตกผลึกได้เป็นคำตอบหรือตัวเลือกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจ หรือประเมิน หรือแก้ปัญหาต่าง ๆ เป็นกระบวนการคิดที่มีปัญญาเป็นตัวนำ

เด็กควรเรียนรู้และทำความเข้าใจ กระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์อย่างเนิ่น ๆ เพราะหากโอกาสปิดไปแล้ว การจะมาถึงจุดให้พวกเขากลับมาใช้หลักเหตุผลอีกมักเป็นเรื่องยาก ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ได้เทียบเท่าผู้ใหญ่ แต่เด็กทั้งเด็กเล็กและเด็กโต มีความสามารถในการมองหาหลักฐานบนพื้นฐานของวิทยาศาสตร์ได้ เนื่องจากพวกเขาสามารถที่จะสร้างสมมติฐานขึ้นมา และเรียนรู้ได้จากการทดลอง

พ่อแม่ควรสอนลูกอย่างไรให้คิดเป็น

พ่อแม่สามารถฝึกให้ลูกเป็นคนคิดเป็นได้ โดยต้องสอนให้ลูกรู้จักคิดอย่างมีวิจารณญาณ นั่นคือ การพยายามชวนหาความรู้ และหาหลักฐานมาอธิบายให้ได้ มีงานวิจัยหนึ่ง ที่อธิบายเรื่องการคิดเชิงวิพากษ์ จากการศึกษาเด็กในประเทศยูกันดา 10,000 ราย อายุระหว่าง 10 ถึง 12 ปี ซึ่งเป็นโครงการเกี่ยวกับการสอนสุขภาวะเบื้องต้น ผ่านการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างหนังสือภาพ การ์ตูน การร้องเพลง และอุปกรณ์การสอนอื่น ๆ มี 12 หัวข้อสุขภาวะที่เด็ก ๆ ควรปฏิบัติและประเมินสุขภาพของตัวเอง

ความน่าสนใจอยู่ตรงที่ พวกเขาไม่ได้ใช้การสอนกันโต้งๆ แต่เป็นการตั้งหลักฐานต่าง ๆ ให้เด็กเป็นผู้เลือกกว่า วิธีไหนสามารถรักษาโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด ซึ่งผลปรากฏว่า เด็ก ๆ ที่แม่จะมาจากครอบครัวที่ยากจนก็ยังสามารถจับใจความสำคัญได้จากเรื่องที่พวกเขาเรียนรู้ไป วิธีการฝึกให้ลูกมีความคิดแบบ Critical Thinking อาจเริ่มจากการตั้งเป็นคำถาม การพูดคุย หรือการถกเถียงกับลูกนั้น ในประเด็นที่ใกล้ตัวลูก ทั้งเรื่องการเรียน เพื่อนที่โรงเรียน ประเด็นในสังคมทั้งโฆษณา ภาพยนตร์ แฟชั่นต่าง ๆ ตัวอย่างคำถาม

- ลูกคิดความมนุษย์เราวิวัฒนาการมาจากลิงจริงหรือไม่ ?
- เพื่อนคนที่ลูกรู้สึกไม่ชอบคนนี้ ลูกคิดว่าลึก ๆ แล้วเขามีส่วนดีอะไรบ้างที่ซ่อนอยู่ ?
- ลูกคิดดีแล้วหรือว่าจะซื้อของเล่นชิ้นนี้มีอะไรที่ลูกคิดว่าน่าซื้อกว่านี้ จำเป็นกว่านี้หรือไม่ ?

จากนั้น พ่อแม่ควรสอนให้ลูกรู้จักค้นหาความจริง จากการค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหนังสือ อินเทอร์เน็ต ผู้รู้ ซึ่งคำตอบอาจมีมากกว่าหนึ่ง รวมทั้งการสำรวจจากมุมมองของคนอื่น ๆ หลังจากนั้น พิจารณาว่าทางเลือกใดควรเป็นคำตอบที่แท้จริง ที่ดูแล้วสมเหตุสมผลมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

คุณสิริ. (ม.ป.ป). เด็กไทยคิดเองไม่เป็น เพราะบ้านเราไม่ได้สอน หรือไม่เคยสอน Critical Thinking. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก <https://th.theasianparent.com>

กรณีศึกษา: ต้นกล้าความดี

โครงการรักษ์โลก - รักแผ่นดิน...จากห้องถิ่นสู่สากล

สรรพสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ ล้วนแล้วแต่มีความเชื่อมโยงกัน ธรรมชาติสร้างสรรค์ให้สิ่งมีชีวิต และสิ่งไม่มีชีวิตทั้งหลายอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ มีการพึ่งพากันอย่างเป็นวัฏจักร การสร้างจิตสำนึกให้ทุกคนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญ จึงเป็นภาระงานที่สังคมต้องร่วมกันรับผิดชอบ ซึ่งปัจจุบัน ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในโลก มีความรุนแรง ส่งผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตอย่างยิ่ง

“โครงการรักษ์โลก-รักแผ่นดิน จากห้องถิ่นสู่สากล” ได้เริ่มต้นจากโครงการ “เยาวชนคนดี รู้คุณแผ่นดิน” โดยมูลนิธิยุวทูตความดี กระทรวงการต่างประเทศ จัดให้มีการเข้าค่ายอบรม ณ อุทยานสิ่งแวดล้อมนานาชาติสิรินธร จังหวัดเพชรบุรี ส่งผลให้ เกิดแรงผลักดันแนวคิดในการ แก้ปัญหาและแสวงหาแนวร่วม โดยเริ่มจากการทำความเข้าใจกับคณะครูผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มี ส่วนร่วมทุกฝ่ายโดยการประชุมชี้แจง ประชาสัมพันธ์ และร่วมกันกำหนดกิจกรรมในการดำเนินงาน

การดำเนินงานในโครงการ มีนักเรียนที่มีจิตอาสา สมัครเข้าร่วมโครงการเป็นยุวทูตที่มีความ เสียสละ และเป็นแบบอย่างที่ดี สามารถสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมืออย่างน่าชื่นชม เช่น การคัด แยกขยะ ก่อนทิ้งลงถัง ทางโรงเรียนได้ฝึกฝนให้คัดแยกจากห้องเรียน ขยะที่สามารถนำมาขายได้จะมี ธนาคารขยะรับซื้อ สำหรับวัสดุที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้นำมาประดิษฐ์เป็น

ของใช้ เครื่องประดับ เป็นสื่อการเรียนรู้ได้อีกด้วย ผลการดำเนินงานเป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชน อย่างดียิ่ง โรงเรียนสะอาดปราศจากขยะมีสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งผลให้โรงเรียนของเราได้รับรางวัล “โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระดับเพชร” ของกระทรวงสาธารณสุข ปี ๒๕๕๖ จากขยะ นำไปสู่รางวัล เกียรติยศ ชนะเลิศ “แฟนซีรีไซเคิล” งานสัปดาห์วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ๖ ปี ซ้อน นักเรียนของเราประดิษฐ์เศษวัสดุเป็นเครื่องประดับ ได้รับคัดเลือกเป็น "ยูสตรีไทยดีเด่น" ในวันสตรีไทย

โรงเรียนของเราสามารถจัดการขยะได้อย่างลงตัว ทุกพื้นที่ในโรงเรียนใช้สอยอย่างคุ้มค่า โดยนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาประยุกต์ใช้ เช่นการปลูกพืชผักสวนครัวในท่อซีเมนต์ เลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก จัดแหล่งเสื่อมโทรมให้เป็นพื้นที่ปลูกพืชผัก นักเรียนได้เรียนรู้การทำปุ๋ยชีวภาพ เข้าใจและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้ดียิ่งขึ้น

การสร้างจิตสำนึกเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักคุณค่าของการเป็นผู้ให้ที่ดี จากขยะที่นักเรียนสัมผัสอยู่นั้นก็คือกิจกรรม “เรียกคืนลูมิเนียม” จากความรู้ที่ได้รับว่าลูมิเนียม สามารถนำมาทำขาเทียมได้ มีการขอรับบริจาคจากกรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม นักเรียนและคณะครูจึงได้ร่วมกันคัดแยก วัสดุที่มีลูมิเนียม สามารถใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะฝา เครื่องดื่มแบรนด์ กระป๋อง หม้อ ฯลฯ พวกเราเริ่มทำการประชาสัมพันธ์ทั้งในโรงเรียนและโดยรอบบริเวณโรงเรียน ครูผู้ปกครองรับทราบร่วมกัน นัดหมายวัน เวลา จะมารับบริจาควันไหน เมื่อถึงวันนัดหมาย ชุมชนให้ความร่วมมือดีมาก เราได้อลูมิเนียมจำนวนมากนำไปหล่อพัสดุส่งทางไปรษณีย์ เป็นความรู้สึกร่วมกันมีความสุขกันทั่วหน้า ที่เราเป็นส่วนหนึ่งที่มีส่วนช่วยเหลือผู้ที่ขาพิการสามารถเดินได้ ซึ่งใน โลกนี้ยังมีอีกมากที่พวกเขาต้องการสิ่งนี้ นักเรียนได้รับบทเรียนของการเป็นผู้ให้ที่ไม่ลงทุน จิตสำนึกที่ดีเหล่านี้จะเป็นพลังของการเป็นผู้ให้ที่ยิ่งใหญ่ต่อไป

การปลูกป่า เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยรณรงค์ให้เห็นความสำคัญของป่าไม้คุณประโยชน์นานัปการที่ได้จากป่า และโทษของการทำลายป่าไม้ โดยการจัดกิจกรรมศึกษาแหล่งเรียนรู้ป่าชุมชน ประกวดการเขียนเรียงความ คำขวัญ วาดภาพ ร่วมเดินรณรงค์ในวันสำคัญ รวมทั้งปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างของสังคม โดยการปลูกป่าในแหล่งเสื่อมโทรมการสร้างจิตสำนึกในการเป็นผู้ให้ ตระหนักรู้ในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมโลก จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง และยิ่งใหญ่มากครั้งที่ได้ลงมือปฏิบัติ ส่งผลไปยังสังคมและชุมชนได้เห็นแบบอย่างที่ดี ของการ

ดูแลเอาใจใส่สิ่งแวดล้อม สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ มิใช่เพียงอยู่ร่วมเท่านั้น

การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้มีพลังในการร่วมกิจกรรม นับเป็นสิ่งสำคัญ ในรอบปีนักเรียนที่ปฏิบัติงานดีเด่น โดยพิจารณาจากการเป็นผู้มีจิตสำนึกที่ดี มีจิตอาสา เสียสละเป็นแบบอย่างที่ดีตามคุณลักษณะที่ร่วมกันกำหนด จะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ โดยมอบเป็นเกียรติบัตร สิ่งของเครื่องใช้ให้กับนักเรียนตามความเหมาะสม โครงการ “รักษ์โลก-รักแผ่นดิน จากห้องถิ่นสู่สากล” จึงเป็นโครงการที่มีคุณค่ายิ่งต่อการ “สร้างจิตสำนึกฝึกจิตอาสา พัฒนาโลกทัศน์” ซึ่งเป็นสามเสาหลักของโครงการยูทูทความดี ที่โรงเรียนได้นำหลักการนี้มาดำเนินกิจกรรมในโครงการ ทุกคนที่มีส่วนร่วมได้รับประโยชน์สูงสุด จากสังคมเล็ก ๆ ที่เราร่วมรับผิดชอบ แต่จะเป็นจุดเมล็ดพันธุ์ที่พร้อมจะเจริญงอกงาม ขยายออกไปสู่สังคมโลกที่ต้องดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ จรรโลงความเป็นพลเมืองที่ดีของโลกสืบไป

เอกสารอ้างอิง

สำราญ คชพงษ์. (ม.ป.ป.). โครงการรักษ์โลก - รักแผ่นดิน...จากห้องถิ่นสู่สากล. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก <http://www.yavf.or.th/th/article/135/1241/>

กรณีศึกษา: “เศรษฐกิจพอเพียง” หลักคิดสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

“เศรษฐกิจพอเพียง” ไม่ใช่แค่ ‘วาทกรรม’ แต่เป็นหลักคิดเชิงระบบที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในกระบวนการตัดสินใจ ได้ทุกระดับทั้งการตัดสินใจระดับบุคคล ระดับองค์กร ระดับชุมชน สังคม หรือแม้แต่การบริหารนโยบายของรัฐ เพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์ความสมดุลและยั่งยืนในเรื่องที่ตัดสินใจ

เมื่อก้าวถึงสิ่งที่เป็น “ระบบ” หมายถึง กลุ่มขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เพื่อการบรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้ หากพิจารณาโดยละเอียดจะพบว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดเชิงระบบ ที่มีการกำหนดปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และ ผลลัพธ์ (Outcome) เชื่อมโยงกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น การยึดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในกระบวนการตัดสินใจจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามเป้าหมายที่กำหนดได้

ยกตัวอย่างให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับองค์กร ไม่ว่าจะ เป็นองค์กรภาครัฐ องค์กรเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหากำไร การดำเนินการตามขั้นตอนหลักคิดเชิง ระบบของเศรษฐกิจพอเพียง พิจารณาแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input)

การสร้างเงื่อนไข “คุณธรรม” แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) ให้ความสำคัญกับคุณภาพของ “คน” โดยเฉพาะในมิติของคุณธรรม องค์กรจะต้องมุ่งเน้น กระบวนการในการคัดเลือกบุคลากรเพื่อเข้าร่วมทำงานกับองค์กร ต้องให้ความสำคัญกับคุณลักษณะ ทางด้านคุณธรรมเป็นตัวนำ คุณธรรมพื้นฐานในระดับบุคคลที่สำคัญ ประกอบด้วย ความซื่อสัตย์ ขยัน อดทน มัธยัสถ์ และแบ่งปัน ซึ่งถือเป็นคุณธรรมพื้นฐานในระดับบุคคลที่ควรมีกระบวนการในการ พิจารณาเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณภาพเข้าร่วมงาน การพิจารณาผลการปฏิบัติงาน การพิจารณาเลื่อน ขึ้นเงินเดือน และการเข้าสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

2) สร้างวัฒนธรรมองค์กรหรือค่านิยมร่วมกันขององค์กรที่เน้นคุณธรรม การมีคุณธรรมหรือ ค่านิยมร่วมที่บุคลากรทุกคนยึดถือร่วมกัน เน้นค่านิยมของการสร้างองค์กรแห่ง “ความดี” ที่ วัฒนธรรมองค์กรยึดตามหลักธรรมาภิบาล การบริหารจัดการที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เน้นความ ซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นจริยธรรมในการปฏิบัติงาน ความขยัน ความโอ้อ้อมอารี และความสามัคคี มากกว่ามุ่งเน้นการแข่งขัน ซึ่งดีซึ่งเด่น เอารอดเอาเปรียบกัน

3) การกำหนดค่านิยมร่วมอื่นที่องค์กรให้มีเพื่อการบรรลุเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องมี ค่านิยมร่วมในการขับเคลื่อน เช่น ความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การมุ่งเน้นคุณภาพ/ ความเป็นเลิศ การสร้างนวัตกรรม เป็นต้น

หากองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการกำหนดเงื่อนไขคุณธรรมในทุกกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาบุคลากรภายในองค์กรให้มีการยอมรับ และยึดถือในค่านิยมร่วมเหล่านี้ ไม่ว่าจะ เป็น กระบวนการคัดเลือกบุคลากร กระบวนการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน กระบวนการในการพิจารณา เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น เลื่อนเงินเดือน ฯลฯ จะเกิดการปลูกฝังและหล่อหลอมคุณธรรมและค่านิยมร่วม ขององค์กรให้แก่บุคลากรทุกระดับได้

การสร้างเงื่อนไข “ความรู้” แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1) การพัฒนาและการจัดการความรู้ระดับบุคคล หมายถึง ความรู้ภายในบุคคลที่สะท้อน คุณภาพของบุคลากรนั้น และความรู้ที่ใช้เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

2) การพัฒนาและจัดการความรู้ที่มีร่วมกันในองค์กร หมายถึง ความรู้ที่บุคลากรภายใน องค์กรต้องมีความเข้าใจร่วมกัน ได้แก่ ความรู้เพื่อการบรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ ขององค์กร ความรู้เพื่อการตัดสินใจในการบริหาร ซึ่งการขับเคลื่อนองค์กรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้

จำเป็นทุกภาคส่วนจะต้องมองเห็นและเข้าใจเป้าหมายร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติตามหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละส่วนเป็นองค์ประกอบเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ทันตามกรอบเวลา และลดความเสี่ยงของการใช้ทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ

3) การพัฒนาและจัดการความรู้ในบริบทของสภาพแวดล้อม หมายถึง ความรู้ที่องค์กรต้องพยายามสร้างความตื่นตัวกับการเปลี่ยนแปลง เปิดรับข่าวสารและเทคโนโลยี เพื่อรับรู้และสร้างความเข้าใจถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และเตรียมการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเพื่อให้ทันต่อการปรับเปลี่ยน

กล่าวโดยสรุป องค์กรต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ (Knowledge Management) เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร โดยกระบวนการในการจัดการความรู้ที่ดี ต้องมีการรวบรวมที่สามารถสืบค้นและเข้าถึงได้ง่าย เปิดช่องทางให้ผู้ซึ่งองค์ความรู้สามารถส่งคำแนะนำติชมสะท้อนกลับไปสู่ผู้พัฒนาเพื่อการปรับปรุงให้มีความถูกต้องและทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อการใช้ประโยชน์ให้เกิดประสิทธิผล

กระบวนการ (Process)

การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในกระบวนการตัดสินใจจะเกี่ยวข้องกับ 2 ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ กระบวนการตัดสินใจด้วยกรอบแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (How we decide) และการแสดงพฤติกรรมหรือการดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น (How we behave)

การตัดสินใจด้วยกรอบแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 3 ท่วงหลัก ได้แก่

1) **ความมีเหตุมีผล** หมายถึง การตัดสินใจด้วยหลักเหตุและผล การใช้หลักคิดที่คำนึงถึงต้นทุนและผลตอบแทน และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากกระบวนการตัดสินใจ และการเปรียบเทียบทางเลือกเพื่อการพิจารณา การตัดสินใจด้วยความมีเหตุมีผล จะทำให้การตัดสินใจอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องและได้พิจารณาถึงผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นด้วยแล้วเพื่อการเตรียมพร้อมสำหรับการจัดการกับผลกระทบเหล่านั้น

2) **ความพอประมาณ** หมายถึง การคำนึงถึงศักยภาพขององค์กรในการบริหารจัดการ ไม่สุดโต่ง มากเกินไป หรือน้อยเกินไป เช่น การขยายกิจการ การลงทุน ฯลฯ ประเด็นเหล่านี้ล้วนต้องพิจารณาถึงความพอประมาณในการบริหารองค์กร ไม่ให้เป็นภาระ และไม่ให้เสียโอกาส

3) **การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี** หมายถึง กระบวนการตัดสินใจที่ตระหนักถึงความเสี่ยง มีความรอบคอบ ระมัดระวัง มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ และพิจารณาถึงความเสี่ยงในกระบวนการตัดสินใจทั้งความเสี่ยงในระดับองค์กร ความเสี่ยงเชิงกลยุทธ์ และความเสี่ยงจากการดำเนินงาน รวมถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงบริบทของสภาพแวดล้อม

เมื่อองค์กรดำเนินกระบวนการตัดสินใจด้วยกรอบแนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง” แล้ว ในลำดับถัดไปจะเป็นกระบวนการแสดงพฤติกรรมหรือการดำเนินการตามการตัดสินใจนั้น ซึ่งจะสะท้อนถึง 2 ส่วนที่สำคัญในการบริหารองค์กร คือ การนำองค์กรและภาวะผู้นำ (Leadership) และ แนวปฏิบัติทางการจัดการ (Management Practices) ซึ่งการนำองค์กรและภาวะผู้นำที่สะท้อนหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง จะเน้นมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรในทุกภาคส่วน และมุ่งเป้าหมายสู่การเป็นองค์กรยั่งยืน ได้แก่ การนำองค์กรอย่างมีกลยุทธ์และมุ่งเน้นความสมดุลและยั่งยืนเป็นเป้าหมายหลัก การให้ความสำคัญกับลูกค้า (Focus on Customer) การดูแลและสร้างความผูกพันของบุคลากร (Employee Engagement) การให้ความสำคัญกับกระบวนการ (Process Centered) การมีระบบที่บูรณาการไม่แยกส่วน (Integrated system) การใช้ข้อมูลและข้อเท็จจริงในกระบวนการตัดสินใจ (Decision-making based on facts) การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร (Strategic Communication) และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous improvement) มิติเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้นำองค์กรจะให้ความสำคัญ และจะใช้แนวปฏิบัติทางการจัดการเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารองค์กร โดยพิจารณาทางเลือกและความเหมาะสมกับบริบทขององค์กร

ผลผลิต (Outputs)

ผลผลิตหลักที่คาดหวังจะได้รับจากกระบวนการตามหลักคิด “เศรษฐกิจ” ต้องเป็นการวัดผลผลิตได้อย่างเป็นรูปธรรม ในมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม ซึ่งในการบริหารองค์กรต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดที่สะท้อนการบรรลุผลผลิตในมิติเหล่านั้น และต้องเป็นความสมดุลของผลผลิตในแต่ละมิติ กล่าวคือไม่สุดโต่งในมิติใดมิติหนึ่งมากเกินไปหรือน้อยจนเกินไป ไม่ว่าจะเป็นการวัดทางเศรษฐกิจ ที่สะท้อนถึงความอยู่รอดขององค์กร เพราะหากองค์กรไม่สามารถที่จะมีผลการดำเนินงานที่จะรักษาความอยู่รอดได้แล้ว มิติอื่นก็จะไม่สามารถบรรลุได้ การมุ่งเน้นผลกำไรหรือผลการดำเนินงาน ต้องสร้างสมดุลกับการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาสังคม ไม่เบียดเบียนและมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาวัฒนธรรมเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้เป็นทุนทางสังคมสำหรับอนาคตต่อไปด้วย

ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลลัพธ์ที่คาดหวังในการประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับองค์กร คือ ความเป็นองค์กรยั่งยืน (Sustainable Organization) ซึ่งมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ 1) สามารถพึ่งพาตนเองและเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ (Self-reliance) 2) มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง พร้อมรับมือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก และ 3) สามารถฟื้นตัวได้เร็วเมื่อเกิดภาวะวิกฤติ ทั้งสามผลลัพธ์นี้เป็นผลลัพธ์ที่คาดหวังจะได้รับจากการมีปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตตามที่กล่าวไว้ข้างต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดในกระบวนการตัดสินใจที่จะสะท้อนการให้เห็นว่าการดำเนินการหรือพฤติกรรม ซึ่งได้มีการพิจารณาอย่างรอบคอบระมัดระวัง คำนึงความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ เพื่อการบรรลุเป้าหมายความสมดุลและยั่งยืน ดังนั้น หากมีการนำหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในทุกระดับย่อมจะทำให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนในการพัฒนาประเทศสู่ความยั่งยืน โดยเฉพาะในการระดับการบริหารนโยบายของประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาประเทศได้ในวงกว้าง

เอกสารอ้างอิง

ณดา จันทร์สม. (2562). “เศรษฐกิจพอเพียง” หลักคิดสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก

https://www.matichon.co.th/publicize/news_1372085

กรณีศึกษา: สร้างสังคมที่เท่ากัน ให้“หญิง-ชาย”ได้เท่าเทียม

“เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ” คนส่วนใหญ่ในสังคมยังคงมองภาพผู้หญิงเป็นเช่นนั้น ส่งผลให้ยังคงพบความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียมกันในหลายๆ ด้านระหว่างชายและหญิงอยู่ในสังคม

ที่ผ่านมามีการลุกขึ้นต่อสู้เพื่อเรียกร้องสิทธิของกลุ่มแรงงานผู้หญิงในหลายประเทศ จนประสบความสำเร็จ จึงกำหนดให้วันที่ 8 มีนาคมของทุกปีเป็นวันสตรีสากลขึ้นมา ส่วนในประเทศไทยก็นับเป็นเรื่องที่ดีที่มีกระแสเชิงบวกในการลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของผู้หญิง ส่งผลให้ผู้หญิงมีบทบาทในสังคมมากขึ้น แต่ทั้งนี้การจะเปลี่ยนค่านิยมคนหมู่มากที่มีมาช้านานไม่ใช่เรื่องง่ายในอีกมุมหนึ่งจึงยังคงมีการเอาเปรียบกดขี่ต่อผู้หญิงอยู่จำนวนมาก

นางสาวสุเพ็ญศรี พึ่งโคกสูง หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างเพศ มูลนิธิหญิงชายก้าวไกลบอกกับเราว่า ในบ้านเรายังคงพบความไม่เสมอภาคระหว่างชายหญิงอยู่มาก แม้แต่ในบางครอบครัวยังคงพบว่าผู้หญิงมักด้อยกว่าผู้ชาย ส่วนในสังคมที่เห็นเด่นชัดก็จะเป็นเรื่องของการทำงานเป็นส่วนใหญ่ เรามักพบว่า ในสถานที่ทำงานมีบุคลากรที่เป็นผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย แต่ในสายที่เป็นฝ่ายบริหารหรือในระดับที่สูงขึ้น ไม่ว่าจะในระดับท้องถิ่นหรือประเทศ กลับมีสัดส่วนของผู้หญิงที่น้อยมาก หรือแม้แต่หน้าที่บางหน้าที่ ผู้หญิงก็ไม่สามารถเข้าไปทำได้ ส่วนหนึ่งนั้นเป็นเพราะการมีทัศนคติว่าผู้หญิงไม่เหมาะที่จะเป็นฝ่ายบริหาร นั่นถือเป็นความไม่เท่าเทียมกัน รวมถึงเวลาที่มีบุตรถึงแม้พ่อแม่จะจดทะเบียนหรือไม่ก็ตาม ลูกที่ออกมาก็ต้องใช้นามสกุลของพ่อเพียงอย่างเดียว ถึงแม้จะมีการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงใช้ค่านำนามหรือเลือกใช้นามสกุลตัวเองได้ก็ตามที่

“เห็นได้ว่าการเลือกปฏิบัติระหว่างชายและหญิงบางเรื่องในสังคมยังคงมีอยู่ให้เห็น ยกตัวอย่าง เช่น การเลือกรับสมัครงาน ในเมื่อกฎหมายรัฐธรรมนูญบอกว่า ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ แต่บางหน่วยงานยังคงประกาศรับสมัครผู้หญิงล้วน อย่างนี้ผู้ชายเข้าถึงสิทธิไม่ได้ก็ผิดหลักการความเสมอภาค หรืออย่างเวลาที่เปิดรับสมัครนักศึกษาวิชาช่างทหาร รับสมัครผู้ชายอย่างเดียว ผู้หญิงเข้าถึงไม่ได้ อันนี้ก็เป็นการเลือกปฏิบัติ ขัดต่อหลักการความเสมอภาคของรัฐธรรมนูญเช่นกัน แต่ไม่มีการไปร้องเรียนเกิดขึ้นแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมมันยังไปไม่ถึงไหน เพราะ ประเทศยังมีการเลือกปฏิบัติ” นางสาวสุเพ็ญศรีกล่าว

นางสาวสุเพ็ญศรี กล่าวต่อว่า การที่เราผลักดันให้ผู้หญิงเสมอภาคกับผู้ชายนั้น เราไม่ได้หมายถึงทุกเรื่อง เพราะผู้หญิงถูกสร้างมาด้วยข้อจำกัดด้วยเรื่องสรีระบางอย่าง เพราะฉะนั้นงานบางอย่าง ถ้าผู้หญิงเขาอยากทำ ก็ควรให้ทำ ไม่ต้องกีดกัน คนส่วนใหญ่มักตีความหมายความเสมอภาคของผู้หญิงว่า อยากจะเป็นผู้ชาย อยากจะมีแบบผู้ชาย มีเมียหลายคน ก็จะสามีหลายคน ซึ่งจริงใจความหมายของคำว่าเสมอภาคก็คือว่า มีกฎหมายรองรับ มีมาตรฐาน ไม่ถูกกีดกัน ไม่ถูกตำหนิ ไม่เลือกปฏิบัติเท่านี้เอง

“จากที่ผ่านมามีปัญหาที่เราพูดถึงกันบ่อย ก็คงเป็นเรื่องของความรุนแรง เพราะว่าผู้หญิงถูกเลือกปฏิบัติ ในเรื่องของกฎหมายเวลาถูกข่มขืน จากสมัยก่อนที่ห้ามชายใดข่มขืนหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาของตน มองกลับไปคือผู้ชายได้รับความคุ้มครอง และก็สามารถข่มขืนภรรยาของตนเองได้ไม่ต้องถูกดำเนินคดี แต่นั่นก็ได้รับการแก้ไขแล้วหลังจากที่เรารับรองรัฐธรรมนูญเรื่องความเสมอภาค ซึ่งน่าจะเป็นเรื่องที่ดี แต่เราก็ยังคงพบความรุนแรงในสังคมเกิดขึ้นอยู่ดี เพราะถึงแม้เราจะมีกฎหมายรองรับ แต่หากผู้ถูกกระทำไม่ไปร้องต่อเจ้าพนักงาน กฎหมายนั้นก็เท่ากับไม่มีประโยชน์นั้นบ่งบอกถึงความไม่จริงจังในการบังคับใช้กฎหมาย”นางสาวสุเพ็ญศรีกล่าว

นางสาวสุเพ็ญศรี กล่าวต่อว่า หนึ่งในแนวทางที่จะลดปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมในสังคมนี้ ตนอยากเสนอแนะให้มีเวทีให้ผู้หญิงที่มีความรู้ความสามารถมาทำหน้าที่เหมือนเป็นครู ที่จะอำนวยความสะดวกหรือแนะนำในเรื่องของสิทธิสตรีที่พึงมี และที่สำคัญต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาให้มีเรื่องของสิทธิสตรีตั้งแต่ชั้นประถม เพื่อสร้างความเข้าใจอย่างจริงจังเสียที โดยตนเชื่อว่าหากทำได้ปัญหาจะค่อยๆ ลดลง

“สุดท้ายนี้ก็อยากฝากไว้ว่า สิทธิสตรี หรือ สิทธิมนุษยชน ก็คือสิทธิของมนุษย์ที่ต้องได้รับการกำหนด ได้รับการยอมรับ เมื่อมีประพจน์ไม่เหมาะสมก็จะต้องมีการนำกฎหมายนำมาบังคับใช้ สิ่งที่จะทำให้สถานภาพของผู้หญิงดีขึ้นหรือได้รับการยอมรับ อาจต้องมีหน่วยงานหรือว่าองค์กรที่จะต้องทำหน้าที่คุ้มครองหรือพิทักษ์สิทธิในรูปแบบหลากหลาย ที่เป็นทางการ หรือเป็นคณะบุคคล เป็นมูลนิธิ เป็นสมาคม อย่างเช่น สำนักงานกิจกรรมสตรีและสถาบันครอบครัว สำนักงานส่งเสริมความเสมอภาคที่ร่วมมือกันทำงาน และที่สำคัญไปกว่านั้น เราทุกคนต้องมาช่วยกันเปลี่ยนทัศนคติเรื่องผู้หญิงของคนในสังคม ให้มองผู้หญิงเท่าเทียมกับผู้ชาย เพราะผู้หญิงก็สามารถทำอะไรได้หลายๆ อย่างเท่าเทียมผู้ชายได้เหมือนกัน”นางสาวสุเพ็ญศรีกล่าวทิ้งท้าย

ปัญหาเรื่องความไม่เท่าเทียมกันนี้มีมาแต่ช้านาน ถึงแม้ปัจจุบันจะมีแนวโน้มที่ดีขึ้น แต่ก็ยังไม่มากเท่าที่ควร เรามาร่วมกันในวันที่ 8 มีนาคมนี้ ที่เป็นวันสตรีสากล มาเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนทัศนคติที่ชายเป็นใหญ่ ชายทำได้ทุกอย่างอยู่เหมือนผู้หญิง ให้หันมาให้เกียรติซึ่งกันและกัน เลิกมองว่าผู้หญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ เพราะผู้หญิงก็สามารถทำสิ่งที่เป็ประโยชน์ต่อสังคมได้เท่าเทียมผู้ชายได้เช่นกัน เพื่อสังคมไทยของเราจะได้ก้าวขึ้นนะคะ

เอกสารอ้างอิง

ณัฐ คุ้มภู. (2555). สร้างสังคมที่เท่ากัน ให้“หญิง-ชาย”ได้เท่าเทียม. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.thaihealth.or.th>

กรณีศึกษา: ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (อังกฤษ: participatory democracy) หมายถึง การมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครอง ตลอดจนการกำหนดวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้ไม่ว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ตามระบอบการเมืองการปกครองที่ไม่ไปก้าวท้าวหรือก่อความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นหรือสังคมส่วนรวม การมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอาจจะจำแนกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมในระดับเบื้องต้น เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง, ร่วมพูดคุยอภิปรายเรื่องราวทางการเมืองและสถานการณ์ปัจจุบัน, ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอเรื่องราวหรือประชาพิจารณ์เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งในทางการเมือง, รวมกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง, เป็นสมาชิกพรรคการเมือง

2. การมีส่วนร่วมในระดับกลาง เช่น ร่วมเดินขบวนเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม, ร่วมปราศรัยในการชุมนุมเรียกร้องเรื่องราว, ร่วมลงชื่อเพื่อเสนอให้ฝ่ายที่มีอำนาจตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่ง, ร่วมอดข้าวประท้วงหรือร่วมกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อเรียกร้อง

3. การมีส่วนร่วมในระดับสูง เช่น ร่วมลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา, ร่วมก่อตั้งพรรคการเมือง, ร่วมก่อตั้งรัฐบาล

ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิธีการกระจายอำนาจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่ไม่เท่าเทียมกันอันมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและวิธีการที่ประชาชนเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อตน

โดยที่กล่าวถึงข้างต้น ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การที่อำนาจในการตัดสินใจไม่ควรเป็นของกลุ่มคนจำนวนน้อย แต่อำนาจควรได้รับการจัดสรรในระหว่างประชาชน เพื่อทุกคนได้มีโอกาสที่จะมีอิทธิพล และจัดเป็นกระจายอำนาจและเปิดต่อการมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางของประชาชนในกระบวนการทางการเมือง ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

จากคำนิยามดังกล่าวข้างต้นอาจสรุปหลักการหรือองค์ประกอบสำคัญของคำว่าประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมได้ ดังนี้

1. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและการบริหาร
2. เน้นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในระหว่างประชาชนให้เท่าเทียมกัน

3.อำนาจในการตัดสินใจและการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ นั้น จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน

4.เพิ่มการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

5.มีความยืดหยุ่นได้ กล่าวคือ มีโครงสร้างการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ มีความโปร่งใส และคำนึงถึงความต้องการทรัพยากรของผู้มีส่วนร่วม

6.การมีส่วนร่วมของประชาชนมีทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

แคทท์ (Catt 1999, 39-56) ได้เสนอไว้ว่า องค์ประกอบและเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดของความ เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม คือ

1.ทุกคนสามารถยกประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งขึ้นมา เพื่อกำหนดเป็นวาระของการประชุม สามารถเสนอทางเลือกและมีส่วนร่วมในการเลือกหรือการตัดสินใจสุดท้ายได้

2.เป็นการประชุมที่ทุกคนสามารถพูดคุยกันได้อย่างทั่วถึง (face-to-face meeting)

3.มีการปรึกษาหารือ หรืออภิปรายประเด็นปัญหาที่หยิบยกมาพิจารณากันอย่างกว้างขวาง ทุกคนต้องการมีส่วนร่วมในการอภิปราย และสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

4.มีแนวโน้มที่พยายามจะให้เกิดความเห็นพ้อง (consensus) ร่วมกันในประเด็นปัญหาที่พิจารณา การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการซึ่งประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีโอกาสแสดงทัศนะและเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งมีการนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและการตัดสินใจของรัฐ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นการเพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจการลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เป็นการสร้างฉันทามติ และทำให้ง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ อีกทั้งช่วยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าใน “กรณีที่ร้ายแรงที่สุด” ช่วยให้เกิดความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมและช่วยให้ทราบความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชน รวมทั้งเป็นการพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของของสาธารณชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงานหากมีการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใดก็จะให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหารและให้ผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็น

การป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง

กล่าวโดยสรุป ระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาลให้มีความโปร่งใส (Transparency) ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชน (Responsiveness) และมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ (Accountability) อีกด้วย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง

สุภารัตน์ G7. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชน. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก http://52011310474.blogspot.com/2012/03/blog-post_29.html

กรณีศึกษา: สื่อมวลชนกับกระบวนการสันติภาพ

ทบทวนความจริงพื้นฐานเพื่อหาทางออกหรือข้อเสนอแนะของบทบาทสื่อในกระบวนการสันติภาพชายแดนใต้ การจะเริ่มต้นวิเคราะห์วิจารณ์ถึงสถานการณ์ปัจจุบันของบทบาทสื่อในการรายงานข่าวเพื่อสันติภาพ เราน่าจะทบทวนกลับไปสู่ความจริงพื้นฐานที่น่าจะเป็นฐานของการร่วมกันคุยและหาทางออกหรือข้อเสนอแนะของบทบาทสื่อในกระบวนการสันติภาพได้บ้าง ความจริงพื้นฐานที่กล่าวนั้น ก็คือประเด็นของความอ่อนแอหรือระหว่างธรรมชาติของ “กระบวนการสันติภาพ” กับ “การทำงานของวิชาชีพสื่อ” ซึ่งพอจะสรุปได้หลัก ๆ ดังนี้

ประเด็นแรก กระบวนการสันติภาพนั้นซับซ้อน แต่การทำงานของสื่อยึดความกระชับเข้าใจง่าย

ประเด็นที่สอง กระบวนการสันติภาพนั้นใช้เวลายาวนาน ทั้งในการเริ่มต้นและพัฒนาไปสู่เป้าหมาย แต่การทำงานของสื่อเน้นความรวดเร็วและทันท่วงที

ประเด็นที่สาม กระบวนการสันติภาพนั้นเต็มไปด้วยข้อมูลที่ซับซ้อนและน่าเบื่อหน่าย แต่การทำงานของสื่อต้องการความตื่นตัวเร้าใจ ดึงดูดความสนใจผู้รับสาร

ประเด็นที่สี่ กระบวนการสันติภาพที่จะประสบความสำเร็จนั้น จะนำไปสู่การคลี่คลายความตึงเครียดและตื่นตัวของเหตุการณ์ความขัดแย้งรุนแรง แต่การทำงานของสื่อต้องการขายความขัดแย้งรุนแรง

และประเด็นสุดท้าย เราพบว่าในหลาย ๆ ขั้นตอนของกระบวนการสันติภาพต้องดำเนินอยู่ในที่ลับและเป็นการถกเถียงของกลุ่มเฉพาะ แต่การทำงานของสื่อเน้นที่จะให้ได้มาซึ่งข้อมูลและช่วงชิงพื้นที่ในการเผยแพร่ให้เร็วที่สุด

จากประเด็นเรื่องของความอ่อนแอที่เป็นความจริงพื้นฐานและธรรมชาติของสองสิ่งที่ว่านั้น เป็นที่มาของสถานการณ์ปัญหาของการรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพในสื่ออยู่ ณ ขณะนี้ ไม่เพียงแต่สื่อไทย แต่เป็นสื่อทั่วโลก แม้ว่าในวงการสื่อเมืองไทยในขณะนี้มีการปรับตัวหันมาทบทวนบทบาทในประเด็นนี้กันบ้างแล้ว รวมทั้งในการรายงานข่าวบางชิ้น บางช่วงเวลา ของสื่อมวลชนบางกลุ่มบางคน ก็เห็นความพยายามในการที่จะทลายเส้นแบ่งของความอ่อนแอเหล่านั้นอยู่บ้าง แต่อาจจะเป็นความพยายามเฉพาะที่เป็นเรื่องของปัจเจก หรือจากกลุ่มพลังผลักดันภายนอกองค์กรสื่อ หรือกลุ่มองค์กรวิชาชีพทางเลือกมากกว่าที่จะเป็นพลังผลักดันภายในของกลุ่มองค์กรวิชาชีพสื่อกระแสหลัก เวทีในวันนี้ก็ดูเหมือนจะเป็นจุดเริ่มแบบนั้น

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยและทบทวนบทเรียนจากการศึกษาบทบาทของสื่อในกระบวนการสันติภาพในที่ต่าง ๆ ระดับนานาชาติ สิ่งที่เกิดขึ้นก็สามารถนำมาอธิบายได้กับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมสื่อของเมืองไทยได้ไม่แตกต่างกันเลย นั่นคือ จากความอ่อนแอต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ได้ก่อให้เกิด 3 ปัญหาสำคัญในการทำงานของสื่อในกระบวนการสันติภาพ คือ

1. การเน้นย้ำไปที่ตัว “เหตุการณ์” มากกว่า “กระบวนการ” ดังที่กล่าวไว้ว่ากระบวนการสันติภาพนั้นใช้เวลาในการพัฒนาการไปสู่แต่ละเป้าหมายหรือแต่ละข้อตกลง แต่การทำงานของสื่อที่รอไม่ได้หรือไม่ต้องการรอ สื่อต้องการข่าวทันทีจึงพยายามหยิบเหตุการณ์ย่อย ๆ มาเป็นข่าว ซึ่งบางเหตุการณ์ก็กลายเป็นปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการสันติภาพ และอาจก่อให้เกิดความรู้สึกและตีความไปต่าง ๆ นานา ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงเหตุการณ์เหล่านั้นมันอยู่ในขั้นตอนการพัฒนา ยังไม่มีบทสรุปท้ายสุดหรืออาจมีการปรับเปลี่ยนไปเองเมื่อถึงช่วงการเจรจาจุดหนึ่ง คำถามแบบเน้นผลระยะสั้นที่ติดอยู่ในห้วงคิดของสื่อส่วนใหญ่ตลอดเวลาในการรายงานข่าวกระบวนการสันติภาพ ซึ่งสะท้อนผ่านชิ้นงานข่าวที่เผยแพร่ต่อสาธารณะก็คือ “เวทีครั้งนี้สำเร็จหรือล้มเหลว” หรือว่า “กระบวนการพูดคุยครั้งนี้จะจบเป็นครั้งสุดท้ายหรือว่าจะมีต่อไปอีก”

2. การที่สื่อยังยึดติดอยู่กับคุณค่าของข่าวแบบดั้งเดิม คือต้องหาว่าจุดผิดปกติของกระบวนการอยู่ตรงไหน ความร้ายอารมณ์ของตัวบุคคล หรือข้อความ หรือการพยายามอธิบายด้วยความขัดแย้งว่าใครดูไม่เต็มใจหรือเต็มใจ ประเด็นขัดแย้งทางการเมืองภายใน ระหว่างประเทศเป็นอย่างไร การตีคุณค่าของฝ่ายที่เกี่ยวข้องบางฝ่ายว่าเป็นผู้ก่อการร้าย จนเกิดคำถามสะท้อนจากสาธารณะว่าทำไมเราต้องไปให้ค่ากับโจรก่อการร้าย

3. การที่สื่อเป็นอุปสรรคในกระบวนการสันติภาพเสียเอง เพราะในความเป็นจริงของกระบวนการสันติภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งขั้นตอนการเจรจาก็คือ มันควรเป็นกระบวนการที่เป็นความลับและดำเนินไปโดยที่ไม่มีปัจจัยภายนอกอื่น ๆ เข้ามาทำให้เสียกระบวนการนำเสนอข้อเรียกร้องข้อตกลงบางอย่างที่ยังไม่ถึงที่สุด ทำให้ภาพของการ “ยอมแพ้” ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งปรากฏต่อสาธารณะ ซึ่งเป็นอุปสรรคใหญ่หลวงต่อกระบวนการสันติภาพ ทำให้สาธารณชนต่อต้านกระบวนการสันติภาพ แทนที่ฝ่ายผู้แทนการพูดคุยจะใช้เวลาหรือหากกลยุทธ์ในการไปถกเถียงกันเองก็กลับต้องมาชี้แจงและเจรจากับสาธารณชนแทน นี่เป็นผลกระทบทางลบที่เกิดจากสื่อหรือเราจะกล่าวว่ามันคือ spoiler effect

ท่ามกลางสภาพการณ์ความย้อนแย้ง และสภาพปัญหาสำคัญต่าง ๆ ของบทบาทสื่อที่เราพบนั้น น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่เราได้กลับไปทบทวนกันว่า เราควรจะหาทางออกอย่างไรเพื่อ เป็นข้อเสนอต่อสื่อในกระบวนการสันติภาพเพื่อให้สื่อได้ก้าวข้ามและเอาชนะกับความย้อนแย้งเหล่านั้น ในที่นี้เป็นข้อเสนอในเชิงนโยบายมี 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. บทบาทของสื่อเพื่อกระบวนการสันติภาพนั้น ควรจะเป็นบทบาทแห่งความร่วมมือ ทั้งความร่วมมือระหว่างองค์กรสื่อด้วยกัน องค์กรสื่อกับภาคองค์กรที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ และองค์กรสื่อกับภาคส่วนสาธารณะ ซึ่งอาจผ่านช่องทางของการเคลื่อนไหวของกลุ่มประชาสังคมกลุ่มต่าง ๆ

2. สื่อต้องมีกระบวนการออกแบบและจัดการเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการสันติภาพในทุกขั้นตอน เช่น ต้องมีเซกชั้นหรือโต๊ะเฉพาะกิจที่ดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ เพราะการจะสร้างสันติภาพนั้นไม่ง่ายดาย และไม่มีใครสามารถปฏิเสธได้ว่าสันติภาพไม่จำเป็น ดังนั้น หากสื่อมีเป้าหมายชัดเจนว่าต้องการให้ “สันติภาพ” เป็น “ปลายทาง” ของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ทุก ๆ ขั้นตอนจึงต้องมีการออกแบบและจัดการที่ชัดเจนเป็นระบบ นี่เป็นบทบาทใหม่ของสื่อในการสร้างสันติภาพที่เราอาจเรียกว่าเป็น “Advocacy journalism” หรือวารสารศาสตร์เชิงหนุนเสริม นี่เป็นการท้าทายต่อการปฏิรูปบทบาทของสื่อครั้งสำคัญ เป็นบทบาทของสื่อในกระบวนการสันติภาพที่ต้องแตกต่างไปจากบทบาทเดิม ๆ ที่เคยมี

ทั้งนี้ ในส่วนของรายละเอียดต่าง ๆ ที่เป็นแนวปฏิบัติกรรงานข่าวต่าง ๆ นั้น น่าจะเป็นประเด็นที่หลายท่านได้เคยนำเสนอกันมาแล้วในช่วงก่อนหน้านี้ ที่เรายังมุ่งเน้นไปที่บทบาทกรรงานข่าวความรุนแรง หรือความขัดแย้ง ซึ่งก็สามารถใช้หลักการเดียวกันได้ในการกรรงานข่าวกระบวนการสันติภาพ เนื่องจากถ้าจะพิจารณาก็เป็นการทำบทบาทของความเป็นสื่อเพื่อสันติภาพ หรือ peace journalism เช่นเดียวกัน เพียงแต่เป็นบทบาทในแต่ละช่วงเวลาของกระบวนการเท่านั้นเอง นั่นคือ บทบาทก่อนกระบวนการสันติภาพ ซึ่งเป็นเรื่องของการเน้นไปที่การให้ไต่ไลน์ว่าสื่อควรต้องนำเสนอความรุนแรงอย่างไร ให้คนเห็นภาพรวมของเหตุการณ์ เห็นแง่มุมอื่น ๆ เห็นความต้องการและการเรียกร้องที่ซ่อนอยู่ เห็นทางออก เห็นว่ามันมีแสงสว่างอยู่ที่ปลายอุโมงค์ ส่วนในขั้นตอนนี้ก็เป็นการต่อยอดบทบาทของการมี “สันติภาพ” เป็นเป้าหมาย ทำอย่างไรให้สื่อเป็นกลไกหลักในการสร้างให้สาธารณะชนหันหน้าและอดทนกับกระบวนการสันติภาพที่มันใช้เนิ่นนาน ซับซ้อนและเข้าใจยากเช่นนี้ให้ได้

เอกสารอ้างอิง

วลักษณ์กมล จำกมล. สื่อมวลชนกับกระบวนการสันติภาพ: ความย้อนแย้งที่มีทางออก. สืบค้น 9 มิถุนายน 2562, จาก

<https://prachatai.com/journal/2013/06/47314>

4. กรณีศึกษาเรื่องนี้มีจุดประสงค์หรือหลักการที่สอดคล้องกับการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมใน
ประเด็นใดบ้าง เพราะเหตุใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. จากกรณีศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมได้อย่างไรบ้าง
จงอธิบายในลักษณะ “เหตุและผล” (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สมาชิกกลุ่ม.....

.....

.....

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 3000-1501 ชื่อวิชา ชีวิตกับสังคมไทย	สอนครั้งที่ 2
	ชื่อหน่วย สันติวัฒนธรรม	
	ชื่อเรื่อง ความขัดแย้ง	จำนวน 3 ชั่วโมง

1. สมรรถนะประจำหน่วย

- แสดงความรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง

2. สารสำคัญ

ความขัดแย้งเป็นปรากฏการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปแสดงความเชื่อของตนว่าทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ ซึ่งความขัดแย้งมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกัน ประเด็นสำคัญคือการตระหนักรู้ว่าความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้หลายวิธี การแก้ไขความขัดแย้งโดยการปฏิเสธการใช้ความรุนแรงคือทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในสังคมสันติวัฒนธรรม

3. สารการเรียนรู้

- ความหมายของความขัดแย้ง
- เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้ง
- ระดับความขัดแย้ง
- ผลของความขัดแย้ง
- การจัดการความขัดแย้ง

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

- 1) อธิบายความหมายของความขัดแย้ง
- 2) วิเคราะห์เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งได้
- 3) วิเคราะห์ระดับความขัดแย้งได้
- 4) วิเคราะห์ผลของความขัดแย้งได้
- 5) วิเคราะห์การจัดการความขัดแย้งได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

- อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความขัดแย้ง

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ระดับคุณวุฒิวชิการศึกษา)

- สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท การยอมรับความมีเหตุผล
- ซ้ายน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมออดทน ไม่ท้อถอย และหรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ จนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

5. หลักฐานการเรียนรู้

5.1 ชิ้นงาน

- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา

5.2 ภาระงาน

- ศึกษาใบความรู้เพื่อประกอบการวิเคราะห์กรณีศึกษาตามประเด็นที่กำหนดให้ในใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา อภิปรายหน้าชั้นเรียน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (20 นาที)

- 1) ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำเรื่องที่ศึกษา
- 2) นำเสนอภาพ, ภาพข่าว “ความขัดแย้ง” และร่วมกันอภิปรายถึงสถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมโลก ประเทศ วิทยาลัย และครอบครัว โดยนำโยงมาสู่ประเด็นพื้นฐานของสังคม “สันติวัฒนธรรม” ที่ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
- 3) กล่าวนำเข้าสู่เนื้อหาจากการอภิปราย เชื่อมโยงสู่สาระวิชา

6.2 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (140 นาที)

- 1) ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายความขัดแย้ง และเกริ่นนำเกี่ยวกับเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ระดับความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง
- 2) ครูชี้แจงขั้นตอนการศึกษากรณีศึกษาให้นักศึกษาเข้าใจ ประกอบด้วย ชั้นศึกษาใบความรู้ ชั้นศึกษากรณีศึกษา ชั้นอภิปรายกลุ่มเพื่อตอบประเด็นตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา และชั้นนำเสนอผลการอภิปราย
- 3) ครูแจ้งให้นักศึกษาทราบถึงการทำกิจกรรมอภิปรายกลุ่มแบบคู่ขนาน นักศึกษาต้องตั้งใจทำความเข้าใจองค์ความรู้จากใบความรู้ และวิเคราะห์กรณีศึกษาตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา เพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาหน้าชั้นเรียน

4) จัดกลุ่มนักศึกษาความสามารถ กลุ่มละ 2 คน เพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความขัดแย้งและวิเคราะห์กรณีศึกษาตามประเด็นของใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา เรื่อง ความขัดแย้ง ดังนี้

- กลุ่ม A1 และ B1 กรณีศึกษา เรื่อง กระดานข่าวออนไลน์กับความขัดแย้ง
- กลุ่ม A2 และ B2 กรณีศึกษา เรื่อง ชุมชนควนโสกับกรณีความขัดแย้ง
- กลุ่ม A3 และ B3 กรณีศึกษา เรื่อง กรณีศึกษา ความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล
- กลุ่ม A4 และ B4 กรณีศึกษา เรื่อง กรณีศึกษา สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้ง ความรุนแรงในสถาบันการศึกษาระดับอาชีว

5) นักศึกษานำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษาหน้าชั้นเรียน แบ่งออกเป็นสองฝ่าย คือ ฝ่าย A กับฝ่าย B

6) การอภิปรายให้กลุ่ม A เป็นฝ่ายเริ่มนำเสนอเป็นลำดับแรก ส่วนฝ่าย B ทำหน้าที่อภิปราย เพิ่มเติมข้อมูลหรือโต้แย้งในกรณีที่ข้อมูลไม่ครบถ้วน/ไม่ถูกต้อง โดยแต่ละฝ่ายจะนำเสนอ ครั้งละ 1 ข้อ สลับหน้าที่กันจนครบทุกข้อตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา

7) ครูและนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มผู้นำเสนอมีหน้าที่เป็นผู้ฟังและร่วมอภิปรายได้ และจะทำหน้าที่ลงคะแนนตัดสินโดยการยกมือลงคะแนนให้กับฝ่ายที่อภิปรายได้ดีกว่าซึ่งจะได้รับคะแนน ข้อละ 1 คะแนน กลุ่มที่ได้คะแนนมากกว่าถือว่าเป็นผู้ชนะในการอภิปรายกรณีศึกษานั้น ๆ

6.3 กิจกรรมสรุปบทเรียน (20 นาที)

1) ครูและนักศึกษาร่วมกันสรุปความสำคัญ/หลักการ/แนวคิด/วิธีการ ของความขัดแย้ง เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ระดับความขัดแย้ง ผลของความขัดแย้ง การจัดการความขัดแย้ง ที่ได้จากการวิเคราะห์กรณีศึกษาและการอภิปรายหน้าชั้นเรียน

2) เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามประเด็นปลีกย่อยหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่อง ที่ศึกษา

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	-คะแนนทดสอบ - คะแนนการประเมินใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา	- การทำแบบทดสอบ - ประเมินผลงาน	- แบบทดสอบ - แบบประเมิน	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60

ด้านทักษะ/ กระบวนการ	- ใบกิจกรรมวิเคราะห์ กรณีศึกษา	สังเกตการทำงาน กลุ่ม/เดี่ยว	แบบประเมินการทำ กิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60
ด้าน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	สังเกต/ประเมิน พฤติกรรม คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60

8. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

- Power Point เรื่อง ความขัดแย้ง
- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาความขัดแย้ง
- หนังสือเรียนวิชา ชีวิตกับสังคมไทย
- ภาพ, ภาพข่าว “ความขัดแย้ง”
- ใบความรู้เรื่อง ความขัดแย้ง
- กรณีศึกษา เรื่อง กระดานข่าวออนไลน์กับความขัดแย้ง
- กรณีศึกษา เรื่อง กรณีศึกษา ความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล
- กรณีศึกษา เรื่อง กรณีศึกษา สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งความรุนแรงในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษา
- กรณีศึกษา เรื่อง กรณีศึกษา ชุมชนควนโสกับความขัดแย้ง

บันทึกหลังการสอน

1. ข้อสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรคที่พบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางแก้ปัญหาและหรือพัฒนา

.....

.....

.....

.....

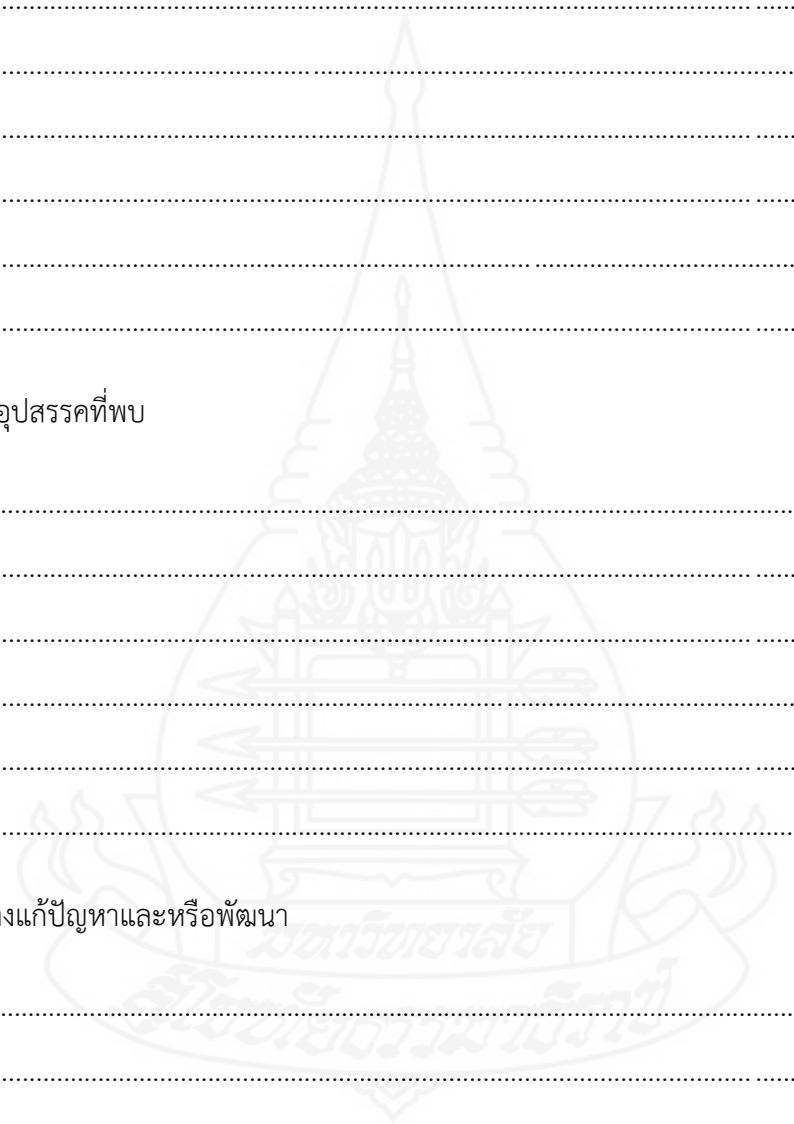
.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง ความขัดแย้ง (Conflict)

1. ความหมายของความขัดแย้ง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า “ขัดแย้ง” ไว้ว่า หมายถึง ไม่ลงรอยกัน โดยผู้วิจัยแยกอธิบายความหมายคำว่า “ขัด” หมายถึง ไม่ทำตาม, ฝ่าฝืน, ซินไว้, เช่น ขัดคำสั่ง แย้งกัน, ไม่ลงรอยกัน ส่วนคำว่า “แย้ง” หมายถึง ไม่ตรงหรือลงรอยเดียวกัน, ต้านไว้, ทานไว้ เช่น ความเห็นแย้งกัน ข้อความแย้งกัน

ความขัดแย้ง คือ ปรากฏการณ์ที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปแสดงความเชื่อของตนว่าทั้งสองฝ่ายมีจุดมุ่งหมายที่ไม่สามารถไปด้วยกันได้ (Louis Kriesberg, 1998, ไม่ระบุเลขหน้า อ้างถึงใน บุชบง ชัยเจริญวัฒน์ และเหมือนขวัญ เรณูมาศ, 2560 น. 5)

2. เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้ง

ปัจจัยสาเหตุที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง สรุปประเด็นได้ ดังนี้ (สมิทธิรักษ์ จันทักษ์, 2557, น. 46-49)

1) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากภายใน

1.1) กิเลสในแง่พุทธศาสนา โดยมองว่า ตัวการสำคัญคือ กิเลส เนื่องจากความไม่รู้ หรือ ที่เรียกว่า อวิชา แบ่งออกเป็น โลภะ โทสะ โมหะ

1.2) พฤติกรรมศาสตร์ ในแง่สัญชาตญาณและสันดานของมนุษย์ โดยนักพฤติกรรมศาสตร์มองว่าความขัดแย้งนั้นเกิดจาก สันดานมนุษย์และสัตว์ในทุกสังคม โดยมองว่าความขัดแย้งและการต่อสู้เป็นกระบวนการเพื่อการทดแทนหรือชดเชยสัญชาตญาณก้าวร้าวทำลายล้างของมนุษย์ รูปถ่ายทางความขัดแย้งหรือการแข่งขัน

2) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากความต้องการ เช่น ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและความต้องการทางด้านสังคมซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคม เนื่องจาก ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ในการดำรงชีพเป็นปัจจัยสำคัญของชีวิตมนุษย์

3) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากอำนาจ โดยมองว่าการใช้อำนาจที่ไม่มีความสมดุลหรือไม่มีความยุติธรรมไม่สัมพันธ์กันกับความต้องการระหว่างบุคคลในสังคมทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้น

4) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากค่านิยม โดยมองว่ารูปแบบวัฒนธรรมที่แตกต่างกันก่อให้เกิดค่านิยมที่แตกต่างกัน หากสังคมใดที่มีภาวะ ัทธิเผด็จนิยม เชื่อชาตินิยม และเน้นยึดเอาวัฒนธรรมของตัวเองเป็นศูนย์กลางก็จะเป็นตัวแปรสำคัญที่อาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมได้

5) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากโครงสร้างทางสังคม โดยมองว่าความขัดแย้งเกิดจากการกดขี่การขูดรีดทางชนชั้น ซึ่งโครงสร้างมีการแบ่งชนชั้นทางสังคมเป็นชนชั้นสูงและชนชั้นที่โดนกดขี่ จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจาก ความขัดแย้ง เป็นสำนึกของชนชั้นที่ก่อตัวกลายเป็นความขัดแย้ง

6) กลุ่มที่มองว่าความขัดแย้งเกิดจากข้อมูลข่าวสารหรือการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพ มีแนวคิดที่ว่าความขัดแย้งอาจจะมาจากการรับรู้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้องในสถานการณ์ที่นำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรง เพราะผู้รับข่าวสารอาจจะมีปัญหาเรื่องวิจารณญาณในการกลั่นกรองข้อมูลการรับข้อมูลที่น้อยเกินไปหรือมากเกินไปทำให้เกิดความขัดแย้งได้

นอกจากนี้ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2550) ได้สรุปเหตุปัจจัยของความขัดแย้ง ไว้ว่า โดยสรุปแล้วมี 3 อย่างเท่านั้น เหตุปัจจัยที่ทำให้มนุษย์ขัดแย้งกันจนปัญหาความรุนแรงเบียดเบียนเกิดขึ้นคือ อยากรได้ อยากรใหญ่ ใจแคบ

1) **อยากรได้** เรียกว่า ตัณหา คืออยากรได้ผลประโยชน์ อยากรได้สิ่งเสพบริโภค ทรัพย์สมบัติ ความทั้งพร้อม มาบำรุงบำเรอตัวให้มีมากที่สุด ข้อนี้เป็นเหตุใหญ่ให้คนขัดแย้งจนกระทั่งยกทัพไปรบราฆ่าฟันกัน จะเห็นได้ว่าไม่ต้องพูดถึงบุคคลหรือ ประเทศชาติทั้งหลายก็ยกทัพไปตีกันเพราะเรื่องผลประโยชน์ทั้งนั้น แม้แต่สงครามที่กำลังวุ่นวายอยู่ในเวลานี้ก็วิจารณ์กันว่าเป็นเพราะข้อนี้

2) **อยากรใหญ่** หรือ มานะ คือต้องการอำนาจ ต้องการความยิ่งใหญ่ ที่จะสามารถครอบงำผู้อื่นหรือบังคับเขาได้ ข้อนี้ท่านเรียกว่ามานะ ตลอดทุกยุคสมัยที่ผ่านมาในประวัติศาสตร์ ปัจจัยข้อนี้มักจะมากับข้อที่ 1 คืออยากรได้ด้วยและอยากรใหญ่ด้วย โปรดถ้าอยากรใหญ่แล้วเป็นใหญ่ได้ ความอยากได้ก็สำเร็จง่าย อยากรได้ก็ต้องสำเร็จด้วยการอยากรใหญ่ และเมื่อได้แล้วตัวเองก็จะใหญ่ ยิ่งขึ้นก็เลยอยากได้กับยักษ์ใหญ่นี้คือ 2 ตัวสำคัญที่เรียกว่าตัณหาและมานะ

3) **ใจแคบ** ซึ่งบางทีสงครามเกิดขึ้นเพราะปัจจัยอื่นก็มีคือเรื่องลัทธิ ศาสนาและอุดมการณ์ต่าง ๆ ซึ่งไม่ใช่เรื่องของผลประโยชน์โดยตรง แต่เป็นเรื่องของความเชื่อ และการยึดถือหลักการบางอย่าง โดยถือรั้นไม่ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน อย่างนี้เรียกว่าใจแคบ ซึ่งปัจจัยตัวที่ 3 ฝังลึกมากทางพระเรียกว่าทิฏฐิ

สรุปว่าตัวการที่สำคัญที่อยู่เบื้องหลังของความขัดแย้งการรบราฆ่าฟันกันตลอดจนสงครามก็คือ ตัณหา-มานะ-ทิฏฐิ พูดเป็นไทยง่าย ๆ ว่า อยากรได้ อยากรใหญ่ ใจแคบ

3. ระดับความขัดแย้ง

ระดับความขัดแย้งแบ่งได้ 3 ระดับ ดังนี้ (ศศิริศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 33-34)

1) **ความขัดแย้งแฝงเร้น** เป็นความขัดแย้งที่มีอยู่แต่ยังไม่เกิดเต็มที่และยังไม่เป็นการแบ่งแยกอย่างชัดเจนคู่กรณีอาจยังไม่ตระหนักว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น

2) **ความขัดแย้งเริ่มปรากฏ** เป็นความขัดแย้งที่เกือบจะปรากฏออกมา เริ่มเห็นว่าใครเป็นคู่กรณีมีการระบุงข้อพิพาทให้รู้จักกัน แต่กระบวนการที่จะนำไปสู่ความร่วมมือแก้ปัญหาหรือการเจรจาต่อรองยังไม่เกิด

3) **ความขัดแย้งที่ปรากฏชัดเจน** เป็นกรณีที่ความขัดแย้งของคู่พิพาทเกิดขึ้นและมีการโต้ตอบกันแล้วอย่างชัดเจนและอาจมีกระบวนการที่เข้าไปจัดการกับกรณีพิพาทนั้นแล้วคู่กรณีอาจเข้าไปสู่กระบวนการเจรจาและหาทางออกหรืออาจจะถึงทางตันแล้ว

4. ผลของความขัดแย้ง

คนส่วนมากจะคิดว่าความขัดแย้งมีแต่ผลเสีย แต่ถ้าได้ศึกษาและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนรอบด้านแล้ว ความขัดแย้งมีทั้งข้อดีและข้อเสียอยู่ด้วยกัน จึงควรมีทัศนคติที่เปิดกว้างอย่ามองแต่ข้อเสียเพียง ประการเดียว (สมิต สัจฉกร, 2552, น. 15)

ข้อดีของความขัดแย้งมีหลายประการ ดังนี้

- 1) ทำให้เกิดความคิดไม่ติดกรอบ และอาจเป็นความคิดสร้างสรรค์
- 2) สร้างความร่วมมือกันอย่างเหนียวแน่นในฝ่ายที่เห็นตรงกัน
- 3) เกิดความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในฝ่ายเดียวกัน
- 4) ช่วยให้สามารถจัดการและค้นพบวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา

ข้อเสียของความขัดแย้งมีหลายประการ ดังนี้

- 1) เกิดความขุ่นเคืองกันของผู้ร่วมทีมงาน
- 2) อาจมีการทะเลาะเบาะแว้งซึ่งกันและกัน
- 3) เป็นปรปักษ์กันไม่ร่วมมือกับบุคคลต่างฝ่าย
- 4) เกิดความอาฆาตและรอหาโอกาสที่จะแก้แค้น

5. การจัดการความขัดแย้ง

การจัดการความขัดแย้งจุดสำคัญคือการตระหนักรู้ว่าความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้หลายวิธี เช่น การแก้ไขความขัดแย้งด้วยความรุนแรง และการแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งเลวร้าย แต่เป็นกระบวนการทางสังคมที่อาจเป็นแกนสำคัญในการจัดรูป สร้างเอกภาพและธำรงรักษาโครงสร้างทางสังคม ดังนั้น สันติภาพกับความขัดแย้งไม่ใช่สิ่งตรงข้ามกัน เพราะความขัดแย้งที่ถูกเก็บกดมิให้แสดงออกอย่างสันติต่างหากที่เป็นชนวนไปสู่ความรุนแรง อันเป็นสิ่งที่อยู่ตรงข้ามกับความขัดแย้งได้ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2539, น. 18-31 อ้างถึงใน ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 34-35)

5.1. ระดับแนวทางการจัดการความขัดแย้ง

1) การจัดการความขัดแย้งตั้งแต่ระยะที่เพิ่งเริ่มต้น โดยการทำให้คนทั่วไปไม่รู้สึกว่ามีความขัดแย้งอยู่หรือที่เรียกทั่วไปว่า conflict management เป็นแนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่ใช้กันมากโดยพยายามให้ความขัดแย้งลดลงหรือไม่เพิ่มขึ้น โดยจัดการกับความขัดแย้งที่แสดงออกมาแล้วในรูปของทัศนคติหรือพฤติกรรมที่สัมผัสได้

2) การควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เลยเถิด เป็นการควบคุมความขัดแย้งหรือทำให้ความขัดแย้งอยู่เป็นตัว เป็นการวางมาตรการ หรือกฎเกณฑ์เพื่อตีกรอบความขัดแย้งไม่ให้มีความขัดแย้งหรือความรุนแรงเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้ทำให้ความขัดแย้งหมดไป แต่เป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งในระดับของการแสดงออกทางทัศนคติหรือพฤติกรรมเท่านั้นไม่ได้แก้ที่รากเหง้าของความขัดแย้ง

การควบคุมความขัดแย้งอาจทำได้โดยวิธีการทำให้เกิด “ระยะห่าง” ระหว่างคู่กรณีซึ่งวิธีการนี้คู่กรณีอาจทำได้เองหรือโดยการแข่งขังความขัดแย้งโดยอาศัยบุคคลที่สามมาดูแลบังคับไม่ให้เกิดความขัดแย้งปรากฏออกมาเป็นพฤติกรรม วิธีการนี้จะใช้ได้ก็ต่อเมื่อวิกฤตการณ์ความขัดแย้งได้กลายเป็นความคุกรุ่นไปแล้วสักพักหนึ่ง หรืออาจเกิดขึ้นได้หลังจากคู่กรณีได้ถอยห่างจากกันไปบ้างจนเกิดความเคยชินกับการมีความขัดแย้งกันอยู่บ้างมีการรักษาระดับของปรากฏการณ์แห่งความขัดแย้งไว้ให้คงที่พอสมควรแล้ว ดังนั้นในแนวคิดของการควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เลยเถิดไปนี้จึงต้องใช้วิธีการสร้างและรักษาระยะห่างระหว่างคู่กรณีเป็นพื้นฐาน

3) การสลายความขัดแย้ง หรือช่วงสร้างสันติภาพเป็นความพยายามคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง โดยการจัดการกับรากเหง้าของความขัดแย้ง การสลายความขัดแย้งมีอยู่หลายแนวทางที่ยังหาความขัดแย้งได้ยาก โดยที่รากเหง้าของความขัดแย้งเป็นการไปด้วยกันไม่ได้ ในจุดหมาย การแก้ปัญหาในระดับรากเหง้าจึงจำเป็นต้องทำโดยการสลายความไปด้วยกันไม่ได้ด้วยการเพิ่มทรัพยากรหรือสิ่งที่มีคุณค่าที่ทั้งสองฝ่ายต้องการ หรือทำให้คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายให้ความหมายแก่สิ่งที่ต้องการเสียใหม่ จัดให้เกิดการต่อรองกันขึ้นจนเกิดสุดประนีประนอมระหว่างกัน อีกแนวทางหนึ่งคือการเสนอสิ่งที่มีคุณค่าอื่น ๆ เข้ามาเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของคู่กรณีจากสิ่งที่แย่งชิงกันอยู่ไปสู่สิ่งอื่นอื่น ๆ เพื่อว่ากรณีฝ่ายหนึ่งจะได้รับสิ่งที่เขาต้องการตั้งแต่แรกในขนาดที่อีกฝ่ายหนึ่งได้รับสิ่งที่มีคุณค่าอย่างอื่นแทนที่ (ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล, 2542, น. 52-56 อ้างถึงใน วันวิสา จันทระ, 2555, น. 20-21)

5.2 เทคนิคการแก้ปัญหาความขัดแย้ง

1) การแก้ปัญหาหรือเป็นที่รู้จักกันดีว่า เป็นการแก้ปัญหาแบบเผชิญหน้ากัน หรือการร่วมมือร่วมใจกันแก้ปัญหา กลุ่มต่าง ๆ จะร่วมกันกำหนดปัญหา ประเมินผลและแก้ปัญหา

2) การพิจารณาวัตถุประสงค์ระดับสูง การนำเอาวัตถุประสงค์ทั่วไปซึ่ง 2 กลุ่มหรือมากกว่ากำลังขัดแย้งกันอยู่ ซึ่งแต่ละกลุ่มต้องการ และไม่สามารถบรรลุจุดหมายได้ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือจากกลุ่มที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันค้นหาวิธีการที่ดีที่สุด

3) การเพิ่มทรัพยากร ใช้ทรัพยากรเพิ่มขึ้น

4) การหลีกเลี่ยงหนี รวมทั้งการถอนตัวและการกดไว้

5) กลบให้เรียบ ลืมส่วนที่แตกต่าง เน้นส่วนที่เหมือนกันมาเป็นพื้นฐานของความร่วมมือในส่วนที่เหมือนกัน เน้นความกลมกลืน หลีกเลี่ยงการแตกแยก

6) การประนีประนอม ต้องการให้แต่ละกลุ่มเลิกค่านิยมบางสิ่งบางอย่าง รวมทั้งให้บุคคลภายนอกหรือกลุ่มที่สาม มาเจรจาตกลงกันและให้มีการลงมติ

7) การใช้อำนาจบังคับเป็นการแก้ปัญหาแบบผู้บริหารใช้อำนาจในตำแหน่งบังคับ

8) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเจตคติของกลุ่มบุคคลที่กำลังขัดแย้งกัน การให้การศึกษา การฝึกความมีเหตุผล ฝึกมนุษยสัมพันธ์

9) การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเปลี่ยนแปลงสมาชิกของกลุ่ม เพิ่มตำแหน่งประสานงาน พัฒนาระบบ ขยายกลุ่มหรือขยายขอบข่ายขององค์การ (Robbins, 1998, น. 435 อ้างถึงใน สมิตธิรักษ์ จันทรักษ์ 2557, น. 80-81)

5.3 วิธีการจัดการกับความขัดแย้ง

1) การเอาชนะ เมื่อพบกับความขัดแย้ง จะมีบางคนที่เกี่ยวข้องความขัดแย้งนั้นด้วย วิธีการเอาชนะโดยมุ่งเน้นชัยชนะของตนเองเป็นสำคัญใช้อิทธิพลวิธีการหรือช่องทางต่าง ๆ เพื่อจะทำให้คู่กรณี ยอมแพ้หรือพ่ายแพ้ตนเองให้ได้ การแก้ไขความขัดแย้งในแนวทางนี้จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในลักษณะ ชนะ-แพ้

2) การยอมรับ เป็นพฤติกรรมที่เน้นการเอาใจผู้อื่น อยากรับที่ยอมรับและได้รับความรัก มุ่งสร้างความพอใจให้แก่คู่กรณีโดยที่ตนเองจะยอมเสียสละ แนวทางการแก้ไขปัญหาคัดแย้งแบบนี้เกิดผลลัพธ์ในลักษณะ ชนะ-แพ้

3) การหลีกเลี่ยง เป็นวิธีการจัดการกับความขัดแย้งในลักษณะไม่สู้ปัญหา ไม่ร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ไม่สนใจความต้องการของตนเองและผู้อื่น พยายามวางตัวอยู่เหนือความขัดแย้ง แนวทางการแก้ไขความขัดแย้งแบบนี้มักเกิดผลลัพธ์ในลักษณะ แพ้-แพ้ เป็นส่วนใหญ่

4) การร่วมมือ เป็นพฤติกรรมของคนที่มุ่งจัดการความขัดแย้งโดยต้องการให้เกิดความพอใจทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น เป็นความร่วมมือร่วมใจในการแก้ไขปัญหาที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่ายซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาคัดแย้งในแบบนี้เรียกว่าเป็นวิธีการแก้ไขความขัดแย้งที่ชนะทั้งสองฝ่ายจึงเกิดผลลัพธ์ในลักษณะ ชนะ-ชนะ

5) การประนีประนอม เป็นความพยายามที่จะให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายได้รับความพอใจบ้างและยอมเสียสละบ้างจึงเกิดผลลัพธ์ในลักษณะ แพ้-แพ้ว หรือชนะ-แพ้ว (Thomas and Kilmann, 1974, น. 15 - 16 อ้างถึงใน สมิตธิรักษ์ จันทรักษ์ 2557, น. 73-74)

สิ่งทั้งหลายย่อมแตกต่างกันเป็นธรรมดา ความแตกต่างนั้นขัดกันบ้างหรือเข้ากันบ้าง ย่อมทำให้เกิดความหลากหลายและสมบูรณ์ มนุษย์เป็นธรรมชาติส่วนพิเศษที่สามารถจัดสรรความเป็นไปต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเจตนาของตนได้ มนุษย์จึงเอาประโยชน์จากความขัดแย้งก็ได้ปรับเปลี่ยนความขัดแย้งให้เป็นความประสานเสริมกันก็ได้ แม้แต่ความแตกต่าง แทนที่จะให้เป็นความขัดแย้ง มนุษย์ก็ฉลาดก็อาจทำให้กลายเป็นส่วนเติมเต็มซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุผลนี้จึง “ต้องขัดแย้งให้เป็น” ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ได้ เช่น แทนที่จะให้กระทบกระทั่งระหว่างกันคือกระทั่งทางสังคม หรือทางจิตใจ ก็ให้มาเป็นการช่วยกระทบทางปัญญา แล้วให้เกิดแง่คิด มุมมอง และเกิดสติปัญญา

ข้อสำคัญ คือ ความขัดแย้งนั้นต้องมาจาก “เจตนาดี” ถ้าเกิดความขัดแย้งจากเจตนาที่เป็นกุศล ประารถนาดีต่อกัน มุ่งหมายเพื่อความเจริญ เพื่อส่วนรวม ไม่คิดเบียดเบียนใคร เจตนาดีจะเป็นตัวกำกับให้ความขัดแย้งไม่เสียหาย เพราะมีจุดร่วมหรือจุดประสาน คือ เจตนาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน ก็จะนำพาไปสู่การพุดจากกันด้วยสติปัญญาเพื่อให้เกิดผลสมตามเจตนาที่ดี โดยสรุปได้เป็นขั้นตอนวิธีการดังนี้

ขั้นที่ 1 ความขัดแย้งต้องเกิดจากเจตนาที่เป็นกุศล จากนั้น เมื่อเกิดจากเจตนาที่เป็นกุศลดีแล้วจึงนำไปสู่ ขั้นที่ 2 ในทางปฏิบัติ คือ วิธีที่จะจัดการกับความขัดแย้ง เช่น พุดจา ต้องพุดจาอย่างรับผิดชอบ คือไม่พุดตามอารมณ์เรื่อยเปื่อย ไม่ใช่โกรธอะไรก็พุดมา แต่พุดโดยความคิด พุดโดยใช้วาจาดีงาม สุภาพ มีเหตุผล ให้เห็นว่าพุดด้วยเจตนาดี และพุดให้ตรงกับเจตนาที่ดี (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2558, น. 2-3)

เอกสารอ้างอิง

- บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และ เหมือนขวัญ เรณูมาศ. (2560). สันติวิธี : การจัดการความขัดแย้งตามแนวทางสันติวิธี. วารสารสันติศึกษาปริทัศน์ มจร, 5(2), 1-14.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2550). วิธีสูสันติภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์สวย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2558). วิธีสูสันติภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 2). (ม.ป.พ.), วันวิสา จันทร. (2555). การใช้สารสนเทศเพื่อการส่งเสริมสันติวัฒนธรรมของผู้นำชุมชนในพื้นที่เสี่ยงสี่อำเภอของจังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ).มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา
- ศศิรัศม์ วีระไวทยะ. (2554). การนำเสนอยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสันติวัฒนธรรมโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- สมิต สัจฉกร. (2552). การบริหารความขัดแย้งในที่ทำงาน. วารสาร TPA News, 13(150), 14-15.
- สมิทธีรัช จันทรักษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนสันติศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ

กรณีศึกษา: กระดานข่าวออนไลน์กับความขัดแย้ง

เว็บไซต์ pantip.com เป็นชุมชนออนไลน์หนึ่งที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ.2539 ให้บริการหลากหลายทั้งการนำเสนอข่าว การซื้อขายแลกเปลี่ยน และที่คนส่วนใหญ่รู้จักกันดี คือกระดานข่าวออนไลน์หรือ Webboard ซึ่ง pantip.com ได้ชื่อว่าเป็นกระดานข่าวออนไลน์ยุคบุกเบิก มีความหลากหลายทั้งด้านเนื้อหาและผู้ใช้งาน แบ่งเนื้อหาตามความสนใจจำนวน 23 ห้อง เพื่อรองรับการใช้งานของทั้งสมาชิกและผู้ให้บริการเว็บไซต์

จากการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง 26 คน ทำให้ทราบจุดมุ่งหมายในการใช้งานกระดานข่าวออนไลน์เว็บไซต์ pantip.com พบว่า โดยมากตั้งใจเข้ามาหาข้อมูลในเรื่องที่ตนสนใจ ติดตามข่าวสารจากสมาชิกอื่น ๆ และมีส่วนหนึ่งที่ใช้เป็นพื้นที่สร้างบทความหรือเนื้อหาที่ตนเองต้องการนำเสนอ ที่น่าสนใจคือสมาชิกที่มีพื้นฐานความสนใจคล้ายคลึงกันมักมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กัน จนปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งว่าเหล่าสมาชิกได้มีการรวมตัวกันนัดพบปะสังสรรค์กันในโลกปกติด้วย เป็นการนำความสัมพันธ์จากโลกเสมือนมาสู่โลกจริง หลายความเห็นมองว่าเป็นพื้นที่ซึ่งสามารถสร้างมิตรภาพ และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ รวมถึงมีบทบาทในการขับเคลื่อนสังคมด้วยและในขณะเดียวกัน อีกด้านหนึ่งของสังคมออนไลน์ก็ให้ผลในทางลบต่อสมาชิกผู้ใช้ ซึ่งส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ามีผลกระทบต่ออารมณ์ โดยเฉพาะกระทู้ที่มีความขัดแย้งสูง ซึ่งมีการปะทะกันทางอารมณ์หรือใช้ภาษารุนแรง ทำให้คนอ่านรู้สึกเครียด หดหู่ หรือรำคาญ และในบางกรณีก็อาจส่งผลกระทบต่อชีวิตในโลกปกติของผู้ใช้ เช่น การถูกตามสืบข้อมูลส่วนตัว หรือถูกสอบสวนดำเนินคดี

จากมุมมองของสมาชิกผู้ใช้งานกระดานข่าวออนไลน์เว็บไซต์ pantip.com สะท้อนให้เห็นความขัดแย้งในโลกออนไลน์นั้นเกิดขึ้นจริงและส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและชีวิตประจำวันในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากตัวอย่างกระทู้ที่ปรากฏความขัดแย้งผ่านกรอบแนวคิดของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์บริบทของการเป็นพื้นที่สาธารณะและแนวคิดเรื่องการจัดการความขัดแย้งซึ่งได้ข้อค้นพบดังนี้

รูปแบบความขัดแย้ง :อารมณ์ ภาษา การตีความ

การแสดงความคิดเห็นหรือเป็นหัวใจหลักของความขัดแย้งในกระดานข่าวออนไลน์ทั้งยังเป็นตัวกำหนดทิศทางของเนื้อหาในกระทู้รูปแบบความขัดแย้งในโลกออนไลน์จึงประกอบด้วย

รูปแบบการแสดงความคิดเห็น ความคิดเห็นประเภทเสียดสีซึ่งมีผลโดยตรงต่อความขัดแย้ง ผู้วิจัยพบลักษณะของการใช้คำหรือข้อความที่ทำให้ความรู้สึกในทางลบ คำเสียดสีประชดประชัน ตำหนิ และล้อเลียน เช่น "แลดูคุณนี้ ใช้คำว่าแยกแยะไม่เป็น เจริญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญญ"

ความคิดเห็นประเภททางสายกลาง สะท้อนการจัดการความขัดแย้ง ผู้วิจัยพบว่าไม่เพียงแต่การโต้ตอบเชิงคล้อยตามและปฏิบัติเท่านั้น ยังมีการแสดงความคิดเห็นประเภททางสายกลางซึ่งแสดงบทบาทของผู้จัดการความขัดแย้งเช่น "ถ้าไปกันคนละครึ่งทางได้ก็ไม่นำมามีปัญหา โลกเรามีสองด้านเสมอ แค่นี้ก็เกียรติความคิดของคนอื่นแค่ฟังไว้แต่ไม่จำเป็นต้องเชื่อทุกอย่าง"

ความคิดเห็นประเภทอื่น ๆ สะท้อนมุมมองส่วนหนึ่งของผู้ที่ติดตามความขัดแย้งหรือผู้ที่เข้ามา มีทั้งการแสดงตัวเพื่อให้คนอื่นรู้ว่าได้เข้ามาอ่านกระทู้แสดงความรู้สึกต่อเนื้อหาหรือการแสดงความคิดเห็นของคนอื่น ๆ เช่น "เข้ามาดู"

การแสดงความคิดเห็นทั้ง 3 รูปแบบ สะท้อนให้เห็นบริบทของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ที่มีผลต่อการแสดงความคิดเห็น นั่นก็คือ อาศัยเพียงการพิมพ์ตัวอักษรสื่อสารระหว่างคู่สนทนา ทำให้ไม่มีโอกาสในการแสดงอวัจนภาษา (Nonverbal cue) ผู้สื่อสารจึงหมดโอกาสที่จะแสดงออกทางสีหน้าและมองเห็นท่าทางอื่น ๆ ของคู่สื่อสาร หมดโอกาสที่จะเข้าใจความหมายในสังคมที่แฝงมาในน้ำเสียงและบุคลิกท่าทาง เมื่อพิจารณาร่วมกับบทสัมภาษณ์ของสมชาย แซ่อึ้ง ผู้ให้บริการเว็บไซต์ pantip.com พบความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังนี้

"มันเกิดขึ้นจากการตีความตัวอักษร ซึ่งตีความได้หลายอย่าง เพราะตัวอักษรไม่มีโทน เราไม่สามารถจับอารมณ์ผู้พูดได้เหมือนกับการสื่อสารซึ่งหน้าไม่รู้ว่าเขาอยู่ในอารมณ์ไหนโทนของรูปแบบประโยคเป็นไปในลักษณะไหน จะเป็นหยอกเย้า จิกกัด หรือนินทา ถ้าเป็นการพูดคุยกันต่อหน้าเราจะจับอารมณ์ผู้พูดได้ แต่ตัวหนังสือมันไม่ใช่อย่างนั้น ดังนั้นการตีความผิดเป็นไปได้สูง ทำให้เกิดความขัดแย้งตรงนี้ และแยตรงที่ข้อความที่พิมพ์ออกมาแล้วมันคงอยู่ และโอกาสแพร่กระจายสูง คุณไม่สามารถรู้ได้เลยว่าหนึ่งข้อความที่คุณโพสต์อาจมีคนเห็นเป็นหลักร้อยหลักหมื่นหลักแสนหรืออาจจะไม่มีคนเลยก็ได้อัตราการแพร่กระจายมันรวดเร็วและรุนแรงกว่ามาก"

และการสื่อสารทางอวัจนภาษาที่ขาดหายไปบริบทของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์นั้นสามารถเชื่อมโยงได้กับกรอบแนวคิดการจัดการความขัดแย้ง ความเห็นของวันชัย วัฒนศัพท์ (2547:216) นั้นให้ความสำคัญของการสื่อสารทางอวัจนภาษาว่า ภาษาและท่าทางมีผลกระทบต่อผู้ฟังถึง 50% นั้นหมายถึงมนุษย์ประเมินภาษาท่าทางที่แสดงออกว่ามีความสำคัญยิ่งกว่า

คำพูด เมื่ออินเทอร์เน็ตมีบริบทที่ลดความรู้สึกทางประสาธสัมพันธ์ต่าง ๆ เหล่านี้ลงไป ช่องทางเดียวในการสื่อสารที่มีคือตัวอักษรซึ่งอาจทำให้ผู้รับสารตีความคลาดเคลื่อนกับความตั้งใจของผู้สื่อและเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง

รูปแบบของการใช้ภาษา องค์ประกอบของการแสดงความคิดเห็นก็คือภาษา โดยมากการสื่อสารลักษณะนี้ ผู้สื่อสารมักใช้ภาษาพูดซึ่งในกรณีที่ปรากฏความขัดแย้งจะมีภาษาในเชิงเสียดสีดูถูกหยาบคายยั่วหรือล้อเลียนในสังคมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตมักมีการสร้างคำที่มีความหมายอื่นมาใช้ในการสื่อสารอยู่เสมอและมักเป็นคำที่มีความหมายในทางลบ เช่น เกรียน แถ ซึ่งในบริบทของการสื่อสารผ่านตัวกลางคอมพิวเตอร์ กลุ่มจะสร้างความหมายเฉพาะกลุ่มขึ้นมาจนมีรูปแบบใหม่ของการใช้ถ้อยคำหรือประเภทของการใช้ถ้อยคำสื่อสารที่มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นคุณสมบัติเฉพาะของชุมชนหรือกลุ่มนั้น การใช้ไอโมติคอนก็เป็นอีกผลพวงจากการสร้างความหมายเฉพาะกลุ่มด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีการใช้รูปแบบตัวอักษรที่พิเศษ เช่น ใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่กว่าปกติ ใช้ตัวอักษรสี ชิดเส้นใต้เน้นคำ

รูปแบบพฤติกรรมจัดการความขัดแย้ง สมาชิกในสังคมออนไลน์ก็เหมือนสมาชิกในสังคมปกติทั่วไป เมื่อเกิดความขัดแย้งก็ย่อมแสดงออกซึ่งพฤติกรรมในการจัดการความขัดแย้งต่าง ๆ กันออกไป และในกรณีที่ปรากฏความขัดแย้งนั้นยังพบพฤติกรรมจัดการความขัดแย้งแบบเอาชนะคะคานกันมากที่สุดเป็นพฤติกรรมแรกๆที่ปรากฏในกรณีขัดแย้ง มีหลายกรณีที่คู่ขัดแย้งเลือกใช้การ “แถ” หรือเบียดเบียนประเด้นโดยทำที่ว่าตนยังเป็นฝ่ายถูกซึ่งพฤติกรรมนี้สะท้อนถึงการยึดอยู่กับจุดยืนเมื่อเราได้ประกาศจุดยืนแล้วก็ต้องถลาลึกลงไปเรื่อย ๆ หากจะยอมถอยก็เหมือนกันยอมแพ้ซึ่งยอมไม่ได้ต้องเอาชนะให้ได้โดยวิธีใดก็ได้แล้วแต่

แต่ในขณะเดียวกันก็ยังพบวิธีอื่น ๆ เช่น การหลีกเลี่ยง ซึ่งพบว่าคู่ขัดแย้งมักเลือกใช้วิธีนี้เมื่อเห็นว่าไม่มีประโยชน์ที่จะโต้ตอบหรือรู้ว่าไม่มีทางที่จะชนะ มีพฤติกรรมที่น่าสนใจคือการประนีประนอมในลักษณะพบบันครั้งทาง มักจะปรากฏกับความคิดเห็นที่ไม่ใช่คู่กรณีโดยตรง และวิธีร่วมมือกันซึ่งสะท้อนบทสนทนาของผู้ใกล้ชิด เป็นที่น่าสังเกตว่า ไม่พบการยอมตามหรือแล้วแต่ผู้ใหญ่ เนื่องจากสถานะของผู้ใช้ทุกคนเท่าเทียมกันจากภาวะของการไร้ตัวตนและไม่รู้จักผู้ที่สื่อสารด้วย ซึ่งสังคมออนไลน์มีลักษณะความสัมพันธ์เป็นแนวระนาบที่ทุกคนมีโอกาสสูงเท่าเทียมกันในการแลกเปลี่ยนสารสนเทศซึ่งกันและกัน

จากการวิเคราะห์เนื้อหาในตัวอย่างกรณีโดยอ้างอิงจากกรอบแนวคิดการจัดการความขัดแย้งพบว่ามีความขัดแย้งด้านข้อมูลและด้านค่านิยมซึ่งได้รับอิทธิพลหลักจากสื่อ กล่าวคือข่าวหรือ

ประเด็นร้อนในช่วงนั้น ๆ จะถูกหยิบยกนำมาตั้งเป็นหัวข้อและถูกจำแนกไปตามกลุ่มความสนใจของแต่ละห้อง ความขัดแย้งที่มีสาเหตุมาจากข้อมูลมักเกิดจากการรับรู้และตีความข้อมูลที่แตกต่างกัน การขาดเหตุผลมาสนับสนุนข้อมูลของตน ตัวอย่างความขัดแย้งด้านข้อมูลที่ปรากฏชัดเจนคือห้องเฉลิมไทยซึ่งสนใจด้านข่าวสารและบันเทิง เช่น การตั้งกระทู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข่าวฟิล์ม รัฐภูมิ และแอนนี่ บรู๊ค ที่ปรากฏเป็นข่าวดังในช่วงเดือนกันยายนปี 2553 แต่ในห้องมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อ เช่น ห้องศาสนาก็จะปรากฏสาเหตุความขัดแย้งด้านค่านิยมซึ่งเป็นความขัดแย้งที่จัดการได้ยาก เช่น กรณีความขัดแย้งของสมาชิกที่นับถือวัดพระธรรมกายกับสมาชิกที่ต่อต้านวัดธรรมกาย จากงานวิจัยพบข้อสังเกตว่าในตัวอย่างกระทู้ขัดแย้งอาจปรากฏสาเหตุของเนื้อความขัดแย้งมากกว่า 1 สาเหตุ อย่างเช่นห้องเฉลิมไทยซึ่งพบทั้งสาเหตุด้านข้อมูลและค่านิยมความเชื่อ แต่ถ้าไม่ใช่ความเชื่อที่ฝังรากลึกจนเปลี่ยนแปลงไม่ได้ หากแต่การยอมรับความเปลี่ยนแปลงนั้นจะนำมาซึ่งความเสียหาย ซึ่งการเสียหายตามค่านิยมของคนไทยเป็นเรื่องอ่อนไหวสูง มักหลีกเลี่ยงการถูกวิจารณ์ซึ่งหน้า ผลของการไม่ยอมเสียหายนั้นแสดงออกผ่านความคิดเห็นในเชิงยื่นการตอบโต้จนกลายเป็นความขัดแย้งในที่สุด

สังคมออนไลน์มีการสร้างกรอบกติกาในการอยู่ร่วมกันเช่นเดียวกับสังคมปกติหรืออาจเรียกได้ว่าเป็นการจำลองกฎเกณฑ์ทางโลกมาใช้ในโลกเสมือนนักวิจัยพบว่าในความขัดแย้งออนไลน์ปรากฏแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง 3 แนวทางดังนี้

แนวทางของผู้ใช้บริการ วิธีที่สมาชิกผู้ใช้นักเลือกเป็นแนวทางในการจัดการความขัดแย้งก็คือการเพิกเฉยไม่ใส่ใจต่อความขัดแย้ง หยุดการแสดงความคิดเห็นโต้ตอบและหลีกเลี่ยงความสนใจจากกระทู้ขัดแย้ง เมื่อไม่มีการตอบโต้จากคู่กรณีความขัดแย้งก็จะไม่มีการสานต่อความขัดแย้งใด ๆ จนกระทั่งผ่านไป ส่วนอีกวิธีหนึ่งคือการแสดงบทบาทของผู้จัดการความขัดแย้งของคู่กรณีเองหรือเจ้าของกระทู้ อย่างเช่นการออกมาแสดงความคิดเห็นเพื่อให้เพื่อนสมาชิกให้ใจเย็นขึ้น หรือมีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งออกมารับผิดชอบโดยแสดงความคิดเห็นขอยุติความขัดแย้ง

แนวทางของผู้ให้บริการ มีบทบาทสำคัญในฐานะผู้จัดการชุมชน ผู้ให้บริการมีแนวทางในการจัดการความขัดแย้ง 3 ลำดับ นั่นก็คือ การวางกฎ กติกา มารยาท มีความคล้ายกับหลักการอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงวางฟังก์ชันการใช้งานเพื่อป้องกันการแสดงความคิดเห็นที่เสี่ยงต่อความขัดแย้ง เช่น โปรแกรมกรองคำหยาบ ลำดับต่อมาคือการให้สมาชิกในสังคมดูแลกันเอง โดยการวางระบบไฟเขียวไฟแดงเพื่อให้สมาชิกในชุมชนออนไลน์ได้ร่วมกันเฝ้าระวังกระทู้ที่มีความเสี่ยงต่อความขัดแย้งหรือ

กระทุ้งที่ผิดกติกา ก่อนที่ทีมงานจะพิจารณาการจัดการในขั้นต่อไป ลำดับสุดท้ายในกรณีที่มีความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในชุมชนออนไลน์ หรือระหว่างสมาชิกในชุมชนออนไลน์กับบุคคลหรือองค์กรในสังคมปกติ ลุกกลามไปเป็นข้อพิพาท ผู้ให้บริการจะทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้ทั้งสองฝ่ายได้เจรจากันก่อน

แนวทางกระบวนการศาลในกรณีที่มีความขัดแย้งไปสภาพเป็นข้อพิพาทคู่กรณีสามารถใช้กระบวนการศาลในการจัดการความขัดแย้ง โดยเริ่มจากการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทโดยคนกลางหากไม่สำเร็จจะนำความขึ้นพิจารณาเป็นลำดับถัดไป

เอกสารอ้างอิง:

ศิริัญญา สุริยารังสรรค์, โสวัตรี ณ ถลาง. (2555). ความขัดแย้งในโลกออนไลน์ : รูปแบบและแนวทางการจัดการความขัดแย้งที่ปรากฏในเว็บไซต์ pantip.com. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 38(128-133).

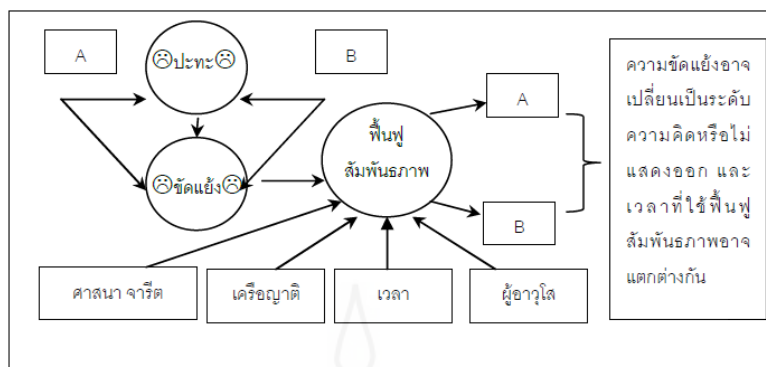

กรณีศึกษา: ชุมชนควนโสกับกรณีความขัดแย้ง

ชุมชนควนโส เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่าง ซึ่งมีทรัพยากรอุดมสมบูรณ์จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความไม่ลงรอยของคนในชุมชนพบว่า ปัญหาความไม่ลงรอยกันของคนในชุมชนมีทั้งปัญหาความไม่ลงรอยที่เกิดจากการใช้ทรัพยากร ปัญหาทั่วไป และปัญหาอำนาจอิทธิพลของคนในชุมชน กรณีความขัดแย้งในมิติทั่วไป หากเป็นการทะเลาะวิวาทหรือปะทะกันของคนในชุมชน ชาวบ้านต่างกล่าวว่าเป็นเรื่องธรรมดา สามารถพูดคุยกันได้ คนในชุมชนต่างคิดว่าทุกคนล้วนเป็นญาติพี่น้องกัน โดยในอดีตก็มีปัญหาความไม่เข้าใจระหว่งกันแต่สามารถพูดคุยตกลงหรือเจรจาไกล่เกลี่ยได้โดยบุคคลที่ชาวบ้านให้ความนับถือ ดังเสียงสะท้อนจากชุมชนในเรื่องนี้ว่า ปัญหาความไม่ลงรอยกันนั้นสามารถพบเห็นได้ทั่วไป แต่มักเป็นปัญหาเล็กน้อย ซึ่งไม่มีความรุนแรง เพราะเป็นญาติพี่น้องกันทั้งหมด หรือเมื่อในอดีตนั้นมีคนเฒ่าคนแก่ที่ประกอบอาชีพเป็นหมอปีบขนาดจะมีคนนับถือมากดังนั้นถ้าชาวบ้านมีเรื่องทะเลาะกัน ผู้เฒ่าผู้แก่เหล่านั้นก็จะเป็นผู้ไกล่เกลี่ยปัญหาให้ เพราะความเกรงใจ

ความขัดแย้งในบางกรณีแม้จะผ่านการไกล่เกลี่ยตกลงกันได้แล้วยังต้องใช้เวลาในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ให้กลับมาเหมือนเดิม แต่หากเป็นความขัดแย้งถึงขั้นรุนแรง สมัยก่อนจะมีการตอบโต้ที่รุนแรงจากอีกฝ่ายด้วยอาวุธปืนซึ่งเกิดขึ้นบ่อย แต่ปัจจุบันการตอบโต้ในลักษณะดังกล่าวมีน้อยลงและปัญหาความไม่ลงรอยของคนในชุมชนถือได้ว่ามีน้อยเพราะทุกคนต่างทำมาหากินของตนเอง ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นแผนภาพที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้นดังแผนภาพที่ 1 ที่อธิบายถึง “การปะทะ” และ “ขัดแย้ง” ทั้งสองคำนี้จะปรากฏในทุกแผนภาพที่จะกล่าวถึงในกรณีความขัดแย้งอื่น ๆ ต่อไป จึงขออธิบายถึงความหมายที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ปะทะ หมายถึง ภาวะการณ์ที่มีการเผชิญหน้าระหว่างคู่กรณีจนนำไปสู่ความขัดแย้ง ส่วนขัดแย้ง คือภาวะการณ์ที่เกิดความไม่ลงรอยระหว่างคู่กรณี โดยไม่ได้มีการเผชิญหน้ากันโดยตรงแต่อาจเป็นความขัดแย้งในระดับความคิด

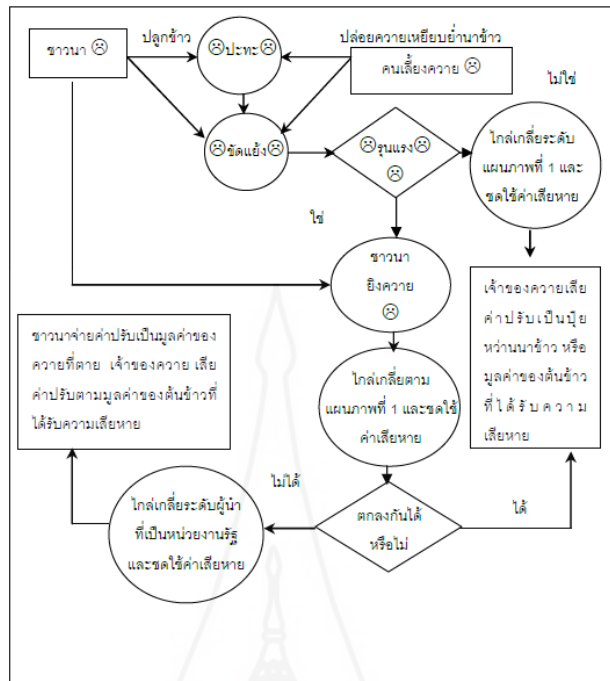
อนึ่ง เมื่อมีความขัดแย้งขึ้น การฟื้นฟูสัมพันธภาพนั้นต้องอาศัยหลายแนวทางทั้งหลักศาสนา ซึ่งชาวควนโสส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธความเป็นเครือญาติ และผู้อาวุโส รวมถึงเวลาที่จะช่วยให้ความรู้สึกบาดหมางใจค่อยคลี่คลายลงโดยใช้เวลาแตกต่างกันไปตามกรณี อย่างไรก็ตามความขัดแย้งบางกรณีดูเหมือนว่าจะคลี่คลายหรือพูดคุยกันได้ แต่แท้จริงแล้วความขัดแย้งอาจแฝงเร้นอยู่ในความคิด โดยไม่มีการแสดงออกได้ ซึ่งกรณีเช่นนี้ต้องใช้เวลายาวนานจึงจะเกิดสัมพันธภาพดังเดิม

แผนภาพที่ 1 กรณีความขัดแย้งทั่วไปในระดับที่มีการแสดงออก

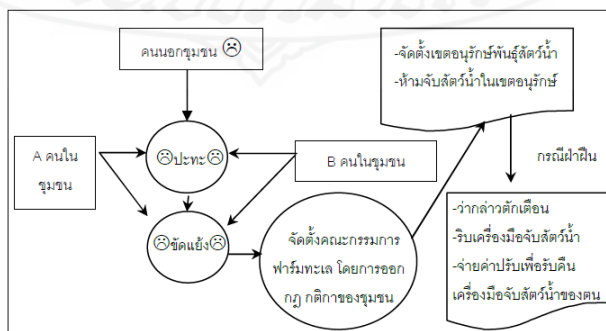
กรณีความขัดแย้งในมิติการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังกรณีความขัดแย้งระหว่างชวานากับควาย ชุมชนควนโส ในอดีตเลี้ยงควายกันเป็นจำนวนมาก โดยเฉลี่ยรายละ 100-200 ตัว ทว่า ปัจจุบันชาวบ้านที่เลี้ยงควายลดน้อยลง เนื่องจากทุ่งหญ้าจำนวนมากได้เปลี่ยนไปเป็นสวนยางพาราหรือปาล์ม อย่างไรก็ตาม อาชีพนี้ยังคงพบได้ในพื้นที่หมู่ที่ 10 บ้านใต้ โดยมีจำนวนผู้เลี้ยงประมาณ 5 ราย ล้วนมีรูปแบบการเลี้ยงแบบปล่อยตามธรรมชาติ ควายจึงเข้าไปเหยียบย่ำในแปลงนาได้ ด้วยเหตุนี้ ควายจึงกลายเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งในชุมชน เมื่อเกิดความขัดแย้งขึ้นทั้งในลักษณะที่คู่กรณีปะทะกันซึ่งหน้า และขัดแย้งในลักษณะอื่นที่ไม่ได้มีการปะทะโดยตรง การตอบโต้ของชวานาและคนเลี้ยงควายมีความแตกต่างกัน โดยฝ่ายชวานาจะใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยการใช้อาวุธปืนไล่ยิงฝูงควายด้วยอารมณ์โกรธ และเมื่อควายของอีกฝ่ายตาย ระดับความขัดแย้งก็เพิ่มความรุนแรงขึ้น

การระงับข้อพิพาทของคู่กรณีนี้จึงต้องเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามลำดับ ซึ่งหากผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันไม่สามารถไกล่เกลี่ยได้ ก็ต้องอาศัยเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งผลการไกล่เกลี่ย คือ ยอมความต่อกันโดยต่างฝ่ายชดใช้ค่าเสียหาย เจ้าของที่นาที่ชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของควาย ส่วนเจ้าของควายก็ชดใช้ค่าเสียหายตามมูลค่าของข้าวที่ควายกิน ซึ่งหากพิจารณาในด้านมูลค่าของค่าเสียหายแล้วเห็นได้ว่า ควายแพงกว่าข้าว ซึ่งประเด็นนี้ยังเป็นข้อขบขันของคนในชุมชนด้วยเช่นกัน และหากไม่อยู่ในระดับความรุนแรงมากนัก เจ้าของควายอาจชดใช้ค่าเสียหายเป็นปุ๋ยหว่านนาข้าวให้แก่ชวานา ดังเสียงของชาวบ้านในชุมชนที่ว่ากล่าวเกี่ยวกับความขัดแย้งว่าสามารถพูดคุยและเจรจากันได้ เช่น เมื่อควายไปกินข้าวเขา ก็สามารถชดใช้ด้วยการซื้อปุ๋ยไปชดเชยให้เจ้าของนา เป็นต้น

แผนภาพที่ 2 กรณีความขัดแย้งระหว่างชาวนากับควาย

กรณีความขัดแย้งในนิติการทำประมง ซึ่งเป็นอาชีพหลักของคนในชุมชน พบว่า การแก้ปัญหาการใช้ทรัพยากรที่มากเกินไปนั้น ชุมชนมีการกำหนดเขตฟาร์มทะเลเพื่อเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ทั้งนี้ ฟาร์มทะเลถือเป็นกลไกการปรับตัวหนึ่งของชุมชนรอบลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่พยายามปกป้องทรัพยากรภายใต้การเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ทรัพยากรเป็นฐานการดำรงชีพของคนในชุมชนต่อไป และชุมชนควนโสเป็นหนึ่งในสมาชิกที่มีการดำเนินการในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่าง โดยจัดตั้งคณะกรรมการชุมชนที่ร่วมกันทำงานและกำหนดกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืนทั้งการมีข้อห้ามจับสัตว์น้ำในเขตฟาร์มทะเลและการมีบทลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนเป็นลำดับขั้นตอนจากเบาไปสู่หนัก และมีผลบังคับใช้ทั้งคนในและนอกชุมชนที่ละเมิดกฎเกณฑ์ดังกล่าว (แผนภาพที่ 3)

แผนภาพที่ 3 กรณีความขัดแย้งด้านทรัพยากรนิติการทำประมง

กรณีความขัดแย้งในมิติทรัพยากรป่าไม้ โดยเฉพาะป่าเสม็ดทุ่งบางนกออกซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรสำคัญพบว่า มีกรณีความขัดแย้งระหว่างรัฐและชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากไม้เสม็ดในป่า และเป็นอีกหนึ่งปัญหาความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับการใช้และการจัดการทรัพยากร โดยปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาสำคัญในระดับประเทศที่ยังไม่มีทางออกชัดเจนเช่นเดียวกับชุมชนควนโสที่ชาวบ้านยังมีปัญหาเกี่ยวกับเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ซ้อนทับกับพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และยังไม่ได้รับการแก้ปัญหาจนนำไปสู่ความขัดแย้งในระดับที่แสดงออก นั่นคือ การรวมกลุ่มชาวบ้านเพื่อยื่นเอกสารกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกินต่อหน่วยงานรัฐ เพื่อแสดงหลักฐานการครอบครองที่มีก่อนการประกาศให้ป่าชุมชนดังกล่าวเป็นป่าสงวนแห่งชาติอย่างไรก็ตาม ปัญหานี้ยังคงต้องร่วมมือกันหาแนวทางแก้ปัญหาต่อไป โดยแนวทางหนึ่งที่ปัจจุบันหน่วยงานรัฐได้พยายามนำมาปรับใช้ คือ แนวคิดยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ในกระบวนการยุติธรรมด้านทรัพยากรป่าไม้ การสร้างความร่วมมือในการจัดการป่าร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมด การจัดตั้งคณะกรรมการไกล่เกลี่ยความขัดแย้งของชุมชนนั่นเอง

อนึ่ง ปัจจุบันชุมชนได้ตระหนักถึงการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนเชิงป้องกันไว้ก่อน โดยมีการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนขึ้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2554 โดยมีสมาชิกจากองค์กรในหมู่บ้านจากทุกหมู่บ้าน ดำเนินงานทั้งช่วยเหลือสมาชิกกลุ่มในด้านต่าง ๆ รวมถึงหากมีกรณีพิพาทขัดแย้งกันในชุมชนสภาจะเชิญทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาเจรจาตกลงร่วมกันในเวทีกลางโดยเปิดโอกาสให้แต่ละฝ่ายได้นำเสนอข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของตนเพื่อให้คณะกรรมการสภาได้ดำเนินการพิจารณาตัดสินความซึ่งที่ผ่านมามีส่วนใหญ่เป็นความขัดแย้งทางความคิดและทุกคนยอมรับข้อตกลงร่วมกัน เพราะต่างมีความสัมพันธ์กันแบบเครือญาติ หรือเพื่อนพ้องน้องพี่

กล่าวได้ว่า การคลี่คลายความขัดแย้งในมิติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนควนโส ส่วนใหญ่มักเริ่มต้นที่การเจรจาไกล่เกลี่ยโดยใช้บุคคลที่สามซึ่งเป็นที่ยอมรับนับถือ เกรงใจ และเชื่อใจว่าบุคคลเหล่านี้มีความเป็นกลางสอดคล้องกันกับชุมชนอื่น ๆ ในสังคมไทย ดังที่ สุนทร ปัญญาพงษ์ และคณะ (2554) พบว่า ความขัดแย้งในการจัดการ ทรัพยากรน้ำกรณีเขื่อนลำปะทาวจังหวัดชัยภูมิ ก็สามารถคลี่คลายลงได้ด้วยการใช้วิธีการดังกล่าวข้างต้น โดยนัยนี้ การเจรจาไกล่เกลี่ยเป็นวิธีการพื้นฐานในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนในบริบทสังคมไทย และประเทศแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงกรณีการจัดตั้งสถาบันในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นในชุมชน โดยกำหนดกฎและกติกาเพื่อควบคุมการใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างยั่งยืน ซึ่งปัจจุบันแนวทางดังกล่าวนี้ ได้เข้ามามีบทบาทในการระงับข้อพิพาทต่าง ๆ ในชุมชนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง:

อุทัย ปริญาสุทธานนท์. (2556). การจัดการความขัดแย้งเพื่อสร้างความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ของชุมชนควนโส. วารสารวิจัยสังคม, 36(2), 81-90.

กรณีศึกษา: ความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้าง ท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล

สภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือ พบว่าผลกระทบหลักที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นประเด็นการเวนคืนที่ดินบริเวณการสร้างท่าเทียบเรือตลอดจนเส้นทางการขนส่ง โดยรัฐจะมีการเวนคืนพื้นที่ซึ่งมีชุมชนอยู่อาศัยบริเวณโดยรอบ เพื่อนำไปทำเป็นกิจการท่าเทียบเรือซึ่งการอยู่อาศัยในพื้นที่ของชุมชนเป็นการอยู่อาศัยในลักษณะทั้งที่มีสิทธิครอบครองหรือไม่มีสิทธิครอบครองในพื้นที่ (พื้นที่ซึ่งอยู่ในการครอบครองของกรมธนารักษ์) ทั้งนี้รัฐอาจได้ดำเนินการจัดหาพื้นที่เพื่อให้ชุมชนย้ายถิ่นฐานใหม่ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว มีทั้งที่รับข้อเสนอและคัดค้านข้อเสนอ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวของรัฐยังมีความล่าช้าและขาดความต่อเนื่องทำให้ชุมชนไม่อาจเคลื่อนย้ายไปตั้งถิ่นฐานตามที่ได้ตกลงกันไว้ตั้งแต่ต้นได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือชุมชนในพื้นที่ที่ยังคงตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เดิมซึ่งกลายเป็นว่ากรมธนารักษ์ยินยอมให้อยู่อาศัยเพียงชั่วคราว ทำให้ชุมชนไม่สามารถขอเลขที่บ้าน น้ำ ประปา ไฟฟ้า ตลอดจนสิ่งสาธารณูปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้ ซึ่งลักษณะดังที่ได้กล่าวนี้อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนได้ ดังการศึกษาของข้างและคณะที่พบว่า การดำเนินโครงการของรัฐจะปฏิเสธไม่ได้เลยเกี่ยวกับประเด็นความรับผิดชอบต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งของโครงการ ถึงแม้ว่าโครงการที่ดำเนินการไปแล้วยังไม่เกิดผลกระทบที่รุนแรงต่อชุมชนโดยรอบ แต่การให้ความสำคัญต่อประเด็นความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นการจัดสรรงบประมาณให้กับชุมชน การจัดทำบริการสาธารณะต่าง ๆ ในพื้นที่ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่เข้าไปกล่อมเกลาคิดใจของประชาชนเพื่อที่จะลดการต่อต้านโครงการได้ และการกระทำในลักษณะดังกล่าวยังสามารถเพิ่มความไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่ได้อีกด้วย

นอกจากนี้ ความขัดแย้งในพื้นที่การก่อสร้างท่าเทียบเรือยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับผลประโยชน์ที่ไม่ลงตัวของกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ ซึ่งในที่นี้รวมถึงผลประโยชน์ที่ได้จากการสร้างท่าเทียบเรือ ดังเช่น ในพื้นที่ที่จะมีการก่อสร้างท่าเทียบเรือปากบารา โดยสามารถจำแนกออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ๆ คือ กลุ่มคนที่เห็นด้วยซึ่งมักเป็นผู้ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการโดยตรง กลุ่มคนที่ไม่เห็นด้วยซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการโดยตรงและกลุ่มคนที่ไม่แสดงความเห็นหรือเฉย ๆ ซึ่งคนกลุ่มสุดท้ายนี้มีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากเป็นกลุ่มที่เห็นว่าปัญหาการสร้างท่าเทียบเรือ

เป็นเรื่องของผลประโยชน์ในพื้นที่มากกว่าปัญหาอื่น ๆ จึงไม่กล้าที่จะแสดงความคัดค้านหรือสนับสนุน เพราะความไม่ไว้วางใจ ความหวาดระแวงว่าจะกลายเป็นเครื่องมือของกลุ่มบุคคลที่แสวงหาผลประโยชน์ในพื้นที่หรือแม้กระทั่งจากกลุ่ม NGO ด้วย ลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับการรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่พบว่า การดำเนินโครงการของรัฐนั้นก่อให้เกิดผลประโยชน์ในชุมชนและนำมาซึ่งการสร้างความแตกแยกให้กับชุมชน ผู้นำขัดแย้งกับลูกบ้านเพราะความคิดเห็นไม่ตรงกัน เป็นการทำลายความสามัคคีในชุมชน

ความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลผู้ศึกษาวิเคราะห์และสรุปผล พบว่า สาเหตุของความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนนั้นมีรากฐานมาจาก 3 ประการ ได้แก่ **ประการแรก สาเหตุในเชิงโครงสร้างของระบบงานราชการ** ผลกระทบที่เกิดขึ้นบางครั้งเราไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเกิดจากความไม่มีการบูรณาการในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ หากพิจารณาปัญหาในเชิงโครงสร้างจะพบว่า การบริหารจัดการเกี่ยวกับโครงการของรัฐในปัจจุบันอยู่ภายใต้อำนาจและความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่แยกเป็นอิสระจากกัน ทำให้เกิดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนหรือบางกรณีอาจเกิดความขัดแย้งระหว่างกันได้ ก่อให้เกิดการขาดความเป็นเอกภาพและขาดการบูรณาการในการแก้ปัญหา ซึ่งนำไปสู่การบริหารจัดการที่ไร้ประสิทธิภาพ ซ้ำซ้อนและสิ้นเปลืองงบประมาณ ทั้งยังส่งผลทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ไม่เห็นภาพรวมทั้งระบบอีกด้วย ดังที่พินิตและสเลวิกกล่าวไว้ว่าการดำเนินงานที่ขาดการบูรณาการ ไม่มีส่วนร่วมของกลุ่มที่คาดว่าจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์และกลุ่มผู้ที่อาจจะได้รับผลกระทบ การยอมรับก็จะไม่เกิดขึ้น และนำไปสู่ความล้มเหลวในการดำเนินโครงการได้ ขณะที่แมกเวลล์ได้กล่าวเสริมอีกว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องมุมมองและฐานอำนาจ หากทุกฝ่ายไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน ก็อาจเกิดปัญหาได้ **ประการที่สอง สาเหตุอันเกิดจากทัศนคติและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ** แนวคิดของเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยพบว่า เจ้าหน้าที่ภาครัฐยังมองว่าประชาชนยังไม่เข้าใจต่อการดำเนินโครงการของรัฐ จะเห็นว่าทัศนคติดังกล่าวย่อมทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างกัน ในที่สุด ดังการศึกษาส่วนใหญ่ซึ่งพบว่าทัศนคติ มุมมองค่านิยม ความเชื่อและความคาดหวังของแต่ละบุคคลเป็นที่มาของความขัดแย้งได้และจากรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังรายงานว่เจ้าหน้าที่ของรัฐและนักการเมืองยังมีทัศนคติแบบเก่าที่ชอบผูกขาดความถูกต้องและถือเอา

ความคิดเห็นและการตัดสินใจของตัวเองเป็นใหญ่ ถือว่าประชาชนมีหน้าที่ต้องเชื่อฟังและต้องไม่ปฏิบัติกรใด ๆ อันเป็นการฝ่าฝืนหรือขัดต่อผู้มีอำนาจ โดยอ้างผลประโยชน์ของชาติ หากใครคัดค้าน ถือว่าเป็นอันตรายต่อความมั่นคง ซึ่งทัศนคติและความเข้าใจเช่นนี้อาจกลายเป็นปัญหาลุกลามได้ต่อไปในอนาคต และประการสุดท้าย สาเหตุอันเกี่ยวกับการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากการขาดการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินการโครงการของประชาชนในพื้นที่และหน่วยงานส่วนท้องถิ่น กล่าวคือการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของรัฐยังคงเป็นหน้าที่จากหน่วยงานส่วนกลางที่เป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานและการดำเนินงานนั้นก็ดำเนินงานกับบางกลุ่ม ซึ่งอาจไม่ใช่คนทั้งหมดในพื้นที่ ในทางกลับกันบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการกลับเป็นกลุ่มบุคคลที่มีไม่คนในพื้นที่ เช่น การเข้ามาของกลุ่ม NGO หรือแม้กระทั่งนักการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินโครงการนั้น หากพิจารณาในประเด็นนี้จะพบว่าประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินโครงการของรัฐ เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐยังคงไม่เปิดเผยข้อมูลทั้งหมด ทำให้ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นในข้อมูลที่รัฐแจ้งให้ทราบ ส่งผลทำให้เกิดความไม่ไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินโครงการฯ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพราะประชาชนในพื้นที่ยังคงเกิดความรู้สึกหวาดระแวงเนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐได้ ทั้งประชาชนยังมีความคลางแคลงใจเกี่ยวกับความโปร่งใสต่อการดำเนินงานของโครงการฯ เพราะประชาชนยังคิดว่าการดำเนินโครงการของรัฐขาดความโปร่งใสและไม่มีความจริงใจต่อประชาชน ดังจากรายงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งพบว่ากระบวนการพิจารณาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) ของภาครัฐมีปัญหา กล่าวคือคณะผู้ชำนาญการมีมติไม่ผ่านความเห็นประเด็นด้านสังคม เนื่องจากขาดความเชื่อมโยงที่เป็นองค์รวม อันเป็นการจำกัดทางเลือกและสิทธิของชุมชน มิได้ให้ชุมชนแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับตนเอง แต่สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) กลับมีมติให้ผ่านและลงนามผลการวินิจฉัยรายงานดังกล่าว ขณะเดียวกันคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติยังพบว่า การดำเนินโครงการฯ เป็นการดำเนินโครงการโดยขาดกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนพื้นที่การดำเนินการขาดความชอบธรรมและไม่โปร่งใสมาดังแต่ต้น ตั้งแต่การรายงาน EIA การจัดทำประชาพิจารณ์ ที่ไม่ได้มีกระบวนการทำที่ถูกต้องเป็นต้น และในบางครั้งอาจนำมาซึ่งความไม่พอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานของรัฐที่มีต่อผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินโครงการฯ

การจัดการความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนจากการดำเนินโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและจังหวัดสตูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างพบว่า มุมมองการแก้ไขปัญหาจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและจากประชาชนยังมีความเห็นที่ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น จากมุมมองการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันดังกล่าวจึงก่อให้เกิดความหวาดระแวงระหว่างกัน รวมถึงทัศนคติที่แตกต่างกันส่งผลให้เกิดความขัดแย้งในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกัน ถึงอย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยได้สรุปให้เห็นถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน โดยแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ **กลุ่มแรก แนวทางในการบริหารจัดการภายในระบบงานราชการ** โดยรัฐต้องมีการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมถึงมีการสร้างระบบการบริหารจัดการโครงการตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการตลอดจนเมื่อโครงการแล้วเสร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบการบรรเทาทุกข์ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการ อาทิเช่น การได้รับการชดเชยที่เหมาะสมและเป็นธรรม ดังที่เพอเรียราและอาเชเวโด อธิบายว่าสถานที่แห่งใดก็ตามที่เหมาะสมและดีสำหรับชีวิต ย่อมหมายความว่าสถานที่นั้นต้องมีสภาพดีสำหรับการอยู่อาศัย นอกจากนี้ รัฐอาจจะต้องให้การเยียวยาหรือชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับประชาชนที่ได้รับผลกระทบอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมอีกด้วย และ**กลุ่มที่สอง แนวทางในการบริหารจัดการร่วมกันระหว่างรัฐและประชาชนในพื้นที่** โดยรัฐต้องให้ความสำคัญต่อการทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐเรื่องการพัฒนาพื้นที่และประเทศเพื่อทำให้เกิดการยอมรับจากประชาชน ทั้งนี้ รัฐจะต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่เป็นสำคัญ นอกจากนี้ รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการของรัฐมากยิ่งขึ้นและจะต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการแก่ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ตั้งโครงการอย่างครบถ้วนและไม่ปิดบัง ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นต่อการดำเนินโครงการของรัฐและเป็นสิ่งสำคัญต่อการสร้างความยอมรับจากชุมชนและมีส่วนช่วยในการลดความขัดแย้งในพื้นที่ได้ ดังที่บาเซียโกมองว่าการสร้างความร่วมมือจากประชาชนมากกว่าที่จะผลักดันให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างประชาชนด้วยกันเองจะก่อให้เกิดการสร้างระบบเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืนได้ และการศึกษาส่วนใหญ่ก็พบว่าการสร้างความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถแก้ปัญหาของความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

ไชยา เกษารัตน์ อิศรัฎฐ์ รินไธสง และคณน ไตรจันทร์. (2558). การจัดการความขัดแย้งจากโครงการก่อสร้างท่าเทียบเรือในจังหวัดสงขลาและสตูล. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 28(3), 124-128.

กรณีศึกษา: สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งความรุนแรง ในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะ

จากความขัดแย้งในสถานศึกษาดูเหมือนว่าความขัดแย้งในสถานศึกษาระดับอาชีวะจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อได้รับฟังข่าวเกี่ยวกับ “นักเรียนตีกัน” ซึ่งเป็นปัญหาการแก้ไขในนโยบายระดับชาติ โดยส่วนมากเหตุการณ์การทะเลาะวิวาทในแต่ละครั้งมักจะมีผู้บาดเจ็บหรือแม้กระทั่งเสียชีวิต และรูปแบบการทะเลาะวิวาทนั้นมักจะเกิดขึ้นในที่สาธารณะ เช่น ห้างสรรพสินค้า ป้ายรถ ประจำทาง บนรถประจำทาง เวทีคอนเสิร์ต โต๊ะสนุกเกอร์ ตลาด หรือบริเวณหน้าโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งทำให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชนทั่วไปได้รับบาดเจ็บไปด้วย (รุจิราพร หงส์ทอง, 2550)

จากสถิตินักศึกษาก่อเหตุทะเลาะวิวาทจากกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติตั้งแต่ พ.ศ.2553-2555 มีรายละเอียดคือ ในปีพ.ศ.2553 มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษาทะเลาะวิวาทถึง 2,662 ครั้ง ปี พ.ศ.2554 มีจำนวนนักเรียน/นักศึกษาทะเลาะวิวาท 2,017 ครั้ง ที่มีจำนวนลดลงอาจเนื่องมาจากการเกิดอุทกภัยครั้งใหญ่ในช่วงปลายปี และปี พ.ศ.2555 (ข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 16 สิงหาคม 2555) มีจำนวน 1,222 ครั้งซึ่งสาเหตุในปี 2555 มีจำนวนการทะเลาะวิวาทน้อยลงเนื่องจากมหาอุทกภัยครั้งใหญ่

ทิวา วงศ์ธนาภา (2539, หน้า 18) ได้อธิบายเรื่องของปรากฏการณ์ความขัดแย้งและการก่อความรุนแรงของนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะในวิจัย เรื่อง วัฒนธรรมความรุนแรงของนักเรียนอาชีวะที่มีผลต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาท: ศึกษากรณีโรงเรียนอาชีวะแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร ไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีต่อปรากฏการณ์การก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวะ คือ ความรู้สึกในเชิงสถาบัน ซึ่งการที่สังคมใดหรือสถาบันใดสามารถทำให้บุคคลที่อยู่ภายในสังคมหรือสถาบันนั้นเกิดความรู้สึกและมีพฤติกรรมการแสดงออกในรูปแบบลักษณะนี้ ย่อมแสดงว่าภายในสังคมหรือสถาบันนั้นมีกระบวนการทางสังคมต่าง ๆ ที่เป็นแบบแผนและกลไกทำให้บุคคลในสังคมหรือสถาบันยึดถือ หรือกระทำต่าง ๆ ตามแนวทางที่ได้รับจากสังคมหรือสถาบัน

และจากงานวิจัยเรื่อง มาตรการของเจ้าหน้าที่ตำรวจและมาตรการทางสังคมกับการแก้ไขปัญหาการทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาต่างสถาบัน ของกองวิจัย สำนักงานยุทธศาสตร์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2555) พบว่า สาเหตุ การทะเลาะวิวาทของนักเรียน/นักศึกษาต่างสถาบัน เกิดจากความต้องการอยากแก้แค้นคู่กรณีหรือปกป้องตนเองจากการถูกทำร้าย การขาดความอดทนอดกลั้น และยั่วยุ ชังใจ ความคึกคะนองและอยากรู้ อยากลอง ต้องการเรียกร้องความสนใจและอยากเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม รุ่นที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม เป็นตัวอย่างที่ไม่ดี ปลุกฝังค่านิยม และทัศนคติในทางที่ผิดให้กับรุ่นน้อง ครอบครัวแตกแยกหรือผู้ปกครองปล่อยปละละเลยไม่ดูแล สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ อาจารย์ ฝ่ายปกครองของสถานศึกษามี จำนวนไม่เพียงพอต่อการควบคุม ชุมชนและ

สิ่งแวดล้อมไม่ดีเป็นเรื่องสำคัญส่งผลให้เด็กทะเลาะวิวาทกันได้ และสื่อมวลชนเสนอข่าวที่มีลักษณะรุนแรงและบ่อยครั้ง ทำให้นักเรียน/นักศึกษาเกิดพฤติกรรมเลียนแบบ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทของนักเรียนอาชีวศึกษาเป็นปัญหาที่มีความรุนแรงมากและเป็นปัญหาเรื้อรังที่ยังไม่สามารถหามาตรการป้องกันและแก้ไขได้อย่างชัดเจน นั้นได้ส่งผลกระทบต่อสังคมทั้งในด้านความปลอดภัยของชีวิต และส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อทรัพย์สินสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อตัวเยาวชนเหล่านั้นในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผลการศึกษา หรือในด้านสุขภาพจิตของเด็กที่อาจจะเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในทางก้าวร้าว รุนแรง ซึ่งอาจจะนำไปสู่การเป็นอาชญากรในที่สุด หากปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการป้องกันและแก้ไขอย่างถูกวิธี

ค่านิยมเรื่องของการทะเลาะวิวาทตีกัน ของเด็กนักเรียนอาชีวศึกษามีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่น่าสนใจโดยเฉพาะการก่อความรุนแรงและทะเลาะวิวาทกันระหว่างสถาบันได้แก่ นักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกวิทยาเขตอุเทนถวายซึ่งนับได้ว่าเป็น Classic case โดยจุดเริ่มต้นเกิดจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในช่วงปี 2511-2512 ที่สนามกีฬาแห่งชาติ นักศึกษาทั้ง 2 สถาบัน มีการใช้ระเบิดขวดขว้างปาใส่กัน ต่อมาความขัดแย้งได้สะสมจนนำไปสู่การปิดถนนบริเวณสี่แยก ในปี พ.ศ. 2516 จนกลายเป็นบาดแผลที่ฝังลึกในจิตใจของนักศึกษาทั้ง 2 สถาบัน ประกอบกับนักศึกษาที่เข้ามาเรียนมากขึ้น เกิดการดูแลไม่ทั่วถึง เช่น ในปี พ.ศ. 2524 มีการเรียนในระดับ ปวส. และมีนักศึกษามากจนห้องเรียนไม่พอ ต้องแบ่งเป็น ปวส. รอบค่ำ ปวช. รอบบ่าย ทำให้เด็กมีเวลาว่างมากเกินไป (ชลัท ประเทืองรัตนนา, 2554) จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงทำให้เกิดการปลูกฝังค่านิยมการล้างแค้นและผนวกกับการที่เด็กนักเรียน นักศึกษามีเวลาว่างจากการเรียนจึงทำให้เกิดการก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างสถาบันได้ ในปัจจุบัน รูปแบบ วิธีการ ของการเกิดเหตุทะเลาะวิวาทในปัจจุบัน มีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ซึ่งในอดีตการทะเลาะวิวาทมักเป็นการทำร้ายกันของคู่อริ อาจทำร้ายกันด้วยอาวุธ เช่น ไม้ มีด เหล็ก ระเบิดขวด หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่ใช้เป็นอาวุธได้ ปัจจุบันการพัฒนาอาวุธในการทำร้ายกันมีวิวัฒนาการมากขึ้นและสถานการณ์ที่เกิดการทะเลาะวิวาทมักจะทำความเสียหายเกิดขึ้นในวงกว้าง ซึ่งเป็นผู้คนที่ไม่ได้เป็นคู่ขัดแย้งได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิตได้

โดยลักษณะการก่อเหตุทะเลาะวิวาทและการก่อความรุนแรงของนักศึกษาในสถานศึกษาระดับอาชีวศึกษามีหลายลักษณะดังนี้

- **การยกพวกตีกัน** หมายถึงพฤติกรรมยกพวกตีกันตามสถานที่ต่าง ๆ หรือตามงานแสดงดนตรี ตามห้างสรรพสินค้า และบนรถสาธารณะ รวมถึงการไปเจอกันโดยบังเอิญและพวกที่มีน้อยกว่าหรือไม่รู้เรื่องโดนรุมทำร้าย สาเหตุในประเด็นนี้อาจจะมีหลายประเด็น เช่น การรักพวกพ้องสถาบัน ซึ่งสาเหตุมาจากความรู้สึกที่ต้องการปกป้องศักดิ์ศรีของสถาบันที่เรียนและผนวกกับคึกคะนองแบบวัยรุ่นที่เป็นแรงขับเคลื่อนให้เกิดเหตุการณ์ยกพวกตีกัน

- ปัญหาความขัดแย้งส่วนตัวเคยมีสาเหตุโกรธเคืองกันมาก่อน เมื่อไปพบกันเข้าก็จะยกพวกหรือทำร้ายร่างกายกัน ซึ่งต้นเหตุของปัญหาอาจจะเป็นลักษณะห่วงโซ่ตามๆ กันมาเช่น กรณีเมื่อเพื่อนถูกกระทำจากอีกสถาบันจนได้รับบาดเจ็บ คราวหน้าต้องมีการเอาคืน จากเรื่องของคุณคนสามารถขยายกลายเป็นเรื่องของสถาบันได้ในที่สุด

- การเพิ่มจำนวนอย่างรวดเร็วของประชากรทำให้สถานศึกษาต้องรับนักเรียนจำนวนมากขึ้น ต้องจัดสอนสองรอบ ทำให้นักเรียนมีเวลาว่างมาก มักไปมั่วสุมตามแหล่งต่าง ๆ และจะก่อเหตุวิวาทและการใช้ความรุนแรงตามมา

จะเห็นได้ว่าปัญหาอนาคตของชาติต้องติดกับอยู่ในวังวนของการทะเลาะวิวาทระหว่างบุคคลและระหว่างสถาบันทางหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงไม่ว่าจะเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอาชีวะและหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลโดยตรง จำเป็นต้องมีนโยบายในการป้องปรามและมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนแน่นอนในการแก้ไขปัญหา เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของสถานศึกษาระดับอาชีวะและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นทางวิชาการของสถานศึกษาระดับอาชีวะโดยเฉพาะการจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 สถานศึกษาระดับอาชีวะมีความจำเป็นต้องผลิตบุคลากรในการก้าวเข้าสู่แรงงานในภูมิภาคที่มีคุณภาพ หากประเทศไทยยังไม่สามารถข้ามพ้นปัญหานักเรียนทะเลาะวิวาท และการก่อความรุนแรงได้ก็อาจจะทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา รัฐจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งต้องมีนโยบายแห่งชาติในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและการก่อความรุนแรงในสถานศึกษาระดับอาชีวะอย่างเร่งด่วนซึ่งที่ผ่านมารัฐมีความพยายามในการแก้ไขปัญหาการก่อเหตุทะเลาะวิวาทระหว่างนักเรียนอาชีวะแต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรเนื่องจากเป็นโครงการที่ไม่ต่อเนื่องและไม่มีความนโยบายในการแก้ไในระดับชาติอย่างจริงจัง ดังนั้นบทความนี้ใคร่สะท้อนแนวคิดทฤษฎีสู่การปฏิบัติเพื่อก่อเกิดข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะเป็นประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนในการสร้างบรรทัดฐานลดความรุนแรงที่เกิดขึ้นในหมู่นักศึกษาในสถาบันการศึกษาอาชีวะ

บทสรุปแนวทางเพื่อยุติพันธการแห่งความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะ

การแก้ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะต้องมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน โดยยึดหลักการสร้างความสมานฉันท์และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน เช่น ทั้งจากผู้ปกครองบางคน สื่อมวลชนบางกลุ่ม นักศึกษารุ่นพี่บางคน คณาจารย์บางคนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สำหรับการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันจึงต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และจะต้องใช้ความอดทนในการเผชิญกับทัศนคติและความเคยชินที่ฝังรากลึก โดยมีแนวทางที่หลากหลายในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทั้งทางด้านการบริหารนโยบายการอาชีวะศึกษาให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในหมู่นักศึกษาอาชีวะทั้งในสถาบัน

เดียวกันหรือต่างสถาบัน ทางด้านการใช้กฎหมายที่เข้ามาป้องกันและปรามปรามการกระทำความรุนแรงทางด้านการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างสถาบันการศึกษาอาชีวะ และที่สำคัญการสร้างกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่เริ่มต้นจากครอบครัวเป็นอันดับแรก

หน่วยงานรัฐ : ต้องจัดทำนโยบายการพัฒนาสถาบันอาชีวะอย่างเป็นระบบ โดยสร้างมาตรฐานหลักสูตรเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานอาชีวะศึกษาเป็นไปอย่างมีเอกภาพและคุณภาพ เพราะเราต้องมองภาพรวมก่อนว่าปัญหาของการอาชีวศึกษาเป็นปัญหาเดียวกัน คือหากคนมาเรียนอาชีวะยาก คนเน้นค่านิยมเรียนในมหาวิทยาลัย การพัฒนาอาชีวะจึงทำได้ยาก ถ้าไม่มีการรณรงค์ให้สังคมเห็นคุณค่าว่าเรียนอาชีวะแล้วมีจุดมุ่งหมาย มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงานการทำที่ดี ทำอย่างไรถึงจะได้เด็กที่มีคุณภาพมาเรียนกันมาก ๆ เพราะอาชีวศึกษาคือกระดูกสันหลังของภาคอุตสาหกรรมเป็นหัวใจในการผลิตคนระดับรากฐานที่มีทักษะฝีมือ ทั้งนี้ นโยบายจากผู้บริหารการศึกษาระดับอาชีวศึกษาก็มีความสำคัญมาก ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล ต้องมองให้รอบมองให้กว้าง โดยเฉพาะการลบลบภาพเด็กอาชีวะตีกันออกจากบรรทัดฐานของสังคมและเติมเต็มศักยภาพของอาชีวะให้โดดเด่นขึ้นมาด้วยศักยภาพการปฏิบัติงานพร้อมเตรียมบุคลากรเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม

สถาบันการศึกษา : ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กนักเรียนมีความเข้มแข็งในเรื่องเนื้อหาการเรียน และสนับสนุนการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น การฝึกงาน การทดลองทำงานหรืองานวิจัยพัฒนา การออกไปจัดกิจกรรมช่วยเหลือและบริการสังคมร่วมกันระหว่างสถาบันอาชีวศึกษา และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาอย่างใกล้ชิด หากมีแนวโน้มการก่อความรุนแรงควรประสานความร่วมมือกับตำรวจ ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคสังคม : องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ บริษัท ห้างร้าน และหน่วยงานภาคสังคมอื่น ๆ ต้องร่วมกันต่อต้านพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง โดยต้องช่วยกันสร้างค่านิยมใหม่สำหรับเด็กอาชีวะ เช่น ค่านิยมการเป็นนักประดิษฐ์ ค่านิยมในการยกย่องนักศึกษาผู้สร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ค่านิยมนักศึกษาในการออกค่ายบริการสังคม เป็นต้น

พ่อแม่ผู้ปกครอง : ต้องดูแลสั่งสอนให้เด็กนักเรียนไม่นิยมการใช้ความรุนแรง ให้สนใจการเรียน และประสานข้อมูลกับครูอาจารย์หากเด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่อในทางที่ขอใช้ความรุนแรง

นักศึกษา : ต้องหันมาทบทวนตัวเอง และเลิกพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและหันมาสร้างคุณค่าในตัวเองใหม่ โดยตั้งใจศึกษาให้มีความรู้ในวิชาอย่างแท้จริงฝึกปฏิบัติให้มีความชำนาญในงานหรือสิ่งที่เรียน และควรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นอกจากนั้นต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาที่จะระวังป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดกับหมู่เพื่อนโดยทำงานประสานงานกับศูนย์เครือข่าย Acheeva Watch ระดับมหาวิทยาลัย ระดับจังหวัด และระดับประเทศ

เอกสารอ้างอิง

อภิญา ดิสสะมาน. (2558). แนวนโยบายการแก้ไขพันชนาการแห่งความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ระดับอาชีวะ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 17(1), 151-153.

ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาความขัดแย้ง

คำชี้แจง: ให้นักศึกษาศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความขัดแย้ง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่กำหนดให้ และตอบประเด็นคำถามให้สมบูรณ์

1. กรณีศึกษา เรื่อง.....

2. สาระสำคัญของกรณีศึกษาเรื่องนี้คืออะไร.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. เหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งในกรณีศึกษานี้คืออะไร

.....

.....

.....

.....

3.1 กรณีศึกษานี้มีปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งลักษณะใด เพราะเหตุผลใด

3.1.1 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากภายใน (เช่น กิเลส พฤติกรรมของมนุษย์).....

.....

.....

3.1.2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากความต้องการ (เช่น ความต้องการทางด้านเศรษฐกิจ).....

.....

.....

.....

3.1.3 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากอำนาจ (เช่น ความไม่ยุติธรรม).....

.....

.....

.....

3.1.4 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากค่านิยม (เช่น การยึดเอาวัฒนธรรมของตัวเองเป็นศูนย์กลาง).....

.....

.....

.....

3.1.5 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากโครงสร้างทางสังคม (เช่น การกีดกันการพูดรีดทางชนชั้น).....

.....

.....

.....

3.1.6 ปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งเกิดจากข้อมูลข่าวสาร หรือการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพ (เช่น การรับรู้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนหรือไม่ถูกต้อง).....

.....

.....

.....

4. เมื่อวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงของกรณีศึกษา นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ระดับความขัดแย้งได้อย่างไรบ้าง จงยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย

4.1 ระดับความขัดแย้งแฝงเร้น (เช่น คู่กรณีอาจยังไม่ตระหนักว่ามีความขัดแย้งเกิดขึ้น)

.....

.....

.....

4.2 ระดับความขัดแย้งเริ่มปรากฏ (เช่น เริ่มเห็นว่าใครเป็นคู่กรณีแต่ยังไม่มีการแก้ปัญหา)

.....

.....

.....

.....

.....

4.1 ระดับความขัดแย้งที่ปรากฏชัดเจน (เช่น คู่กรณีเกิดการโต้แย้งกันและกัน).....

.....

.....

.....

.....

.....

5. จากกรณีศึกษานี้นำไปสู่ผลของความขัดแย้งในลักษณะใด (ข้อดี, ข้อเสีย) จงยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย

5.1 ผลดี

.....

.....

.....

.....

5.2 ผลเสีย

.....

.....

.....

.....

6. การจัดการความขัดแย้ง

6.1 นักศึกษาอธิบายเกี่ยวกับระดับแนวทางการจัดการความขัดแย้งของกรณีศึกษาที่
จยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย

6.1.1 กรณีศึกษานี้มีการจัดการความขัดแย้งตั้งแต่ระยะที่เพิ่งเริ่มต้นหรือไม่
อย่างไร

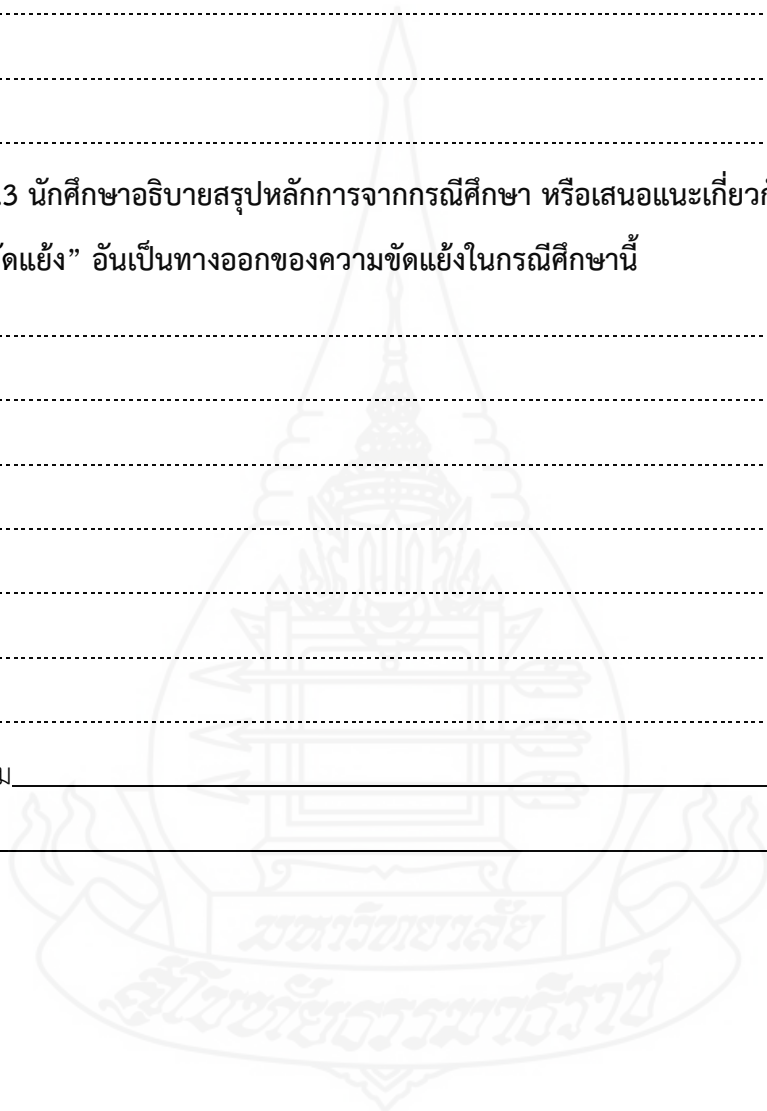
6.1.2 กรณีศึกษานี้มีการควบคุมความขัดแย้งไม่ให้เกิดหรือไม่ อย่างไร

6.1.3 กรณีศึกษานี้มีการสลายความขัดแย้งหรือไม่ อย่างไร

6.2 นักศึกษาอธิบายสรุปหลักการจากกรณีศึกษา หรือเสนอแนะเกี่ยวกับ “เทคนิคการแก้ปัญหาความขัดแย้ง” อันเป็นทางออกของความขัดแย้งในกรณีศึกษานี้

6.3 นักศึกษาอธิบายสรุปหลักการจากกรณีศึกษา หรือเสนอแนะเกี่ยวกับ “วิธีการจัดการกับความขัดแย้ง” อันเป็นทางออกของความขัดแย้งในกรณีศึกษานี้

สมาชิกกลุ่ม _____

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 3000-1501 ชื่อวิชา ชีวิตกับสังคมไทย	สอนครั้งที่ 3
	ชื่อหน่วย สันติวัฒนธรรม	
	ชื่อเรื่อง ความรุนแรง	จำนวน 3 ชั่วโมง

1. สมรรถนะประจำหน่วย

- แสดงความรู้เกี่ยวกับความรุนแรง

2. สาระสำคัญ

ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางร่างกาย วาจา หรือจิตใจ เป็นผลให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ทรมาน ทั้งร่างกายและจิตใจของตนเองและผู้อื่น ทั้งที่เป็นความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง และความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม การปฏิบัติการใช้ความรุนแรงคือทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในสังคมสันติวัฒนธรรม

3. สาระการเรียนรู้

- ความหมายของความรุนแรง
- องค์ประกอบของความรุนแรง
- ประเภทของความรุนแรง
- รูปแบบของความรุนแรง

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

- 1) อธิบายความหมายของความรุนแรงได้
- 2) วิเคราะห์องค์ประกอบของความรุนแรงได้
- 3) วิเคราะห์ประเภทของความรุนแรงได้
- 4) วิเคราะห์รูปแบบของความรุนแรงได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

- อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความรุนแรง

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ระดับคุณวุฒิวชิศึกษา)

- สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท การยอมรับความมีเหตุผล

- ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอย และหรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ จนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

5. หลักฐานการเรียนรู้

5.1 ชิ้นงาน

- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา

5.2 ภาระงาน

- ศึกษาใบความรู้เพื่อประกอบการวิเคราะห์กรณีศึกษาตามประเด็นที่กำหนดให้ในใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา นำเสนอผลการวิเคราะห์กรณีศึกษา อภิปรายหน้าชั้นเรียน

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (20 นาที)

- 1) ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำหน่วย และทดสอบก่อนเรียน
- 2) นำเสนอภาพ, ภาพข่าว “ความรุนแรง” และร่วมกันอภิปรายถึงสถานการณ์ความขัดแย้งในสังคมโลก ประเทศ วิทยาลัย และครอบครัว โดยนำโยงมาสู่ประเด็นพื้นฐานของสังคม “สันติวัฒนธรรม” ที่ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 3) กล่าวนำเข้าสู่เนื้อหาจากการอภิปราย เชื่อมโยงสู่สาระวิชา

6.2 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (140 นาที)

- 1) ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายความรุนแรง และเกริ่นนำเกี่ยวกับองค์ประกอบของความรุนแรง ประเภทของความรุนแรง รูปแบบของความรุนแรง
- 2) ครูชี้แจงขั้นตอนการศึกษกรณศึกษาให้นักศึกษาเข้าใจ ประกอบด้วย ชั้นศึกษาใบความรู้ ชั้นศึกษากรณศึกษา ชั้นอภิปรายกลุ่มเพื่อตอบประเด็นตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา และชั้นนำเสนอผลการอภิปราย
- 3) จัดกลุ่มนักศึกษาละความสามารถ กลุ่มละ 2 คน เพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้เรื่อง ความรุนแรงและระดมความคิด วิเคราะห์ อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณศึกษาตามประเด็นของใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา เรื่อง ความรุนแรง ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 กรณศึกษาที่ 1 เรื่อง การฆ่าตัวตายในสังคมไทย
 - กลุ่มที่ 2 กรณศึกษาที่ 2 เรื่อง คำสารภาพจากผู้ (เคย) ร้าย พลาดโดนคดีกบฏ

- กลุ่มที่ 3 กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง คนไร้บ้าน กับความไม่เป็นธรรมทางสังคม
- กลุ่มที่ 4 กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง การสลายการชุมนุมและการล้อมปราบคนเสื้อแดง
- กลุ่มที่ 5 กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง วิกฤตเวเนซุเอลา บทเรียนแสนสาหัส ฝันร้ายของประชาชนนิยม
- กลุ่มที่ 6 กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง พิธีขลิบอวัยวะเพศหญิง ประเพณีความเชื่อโบราณสู่ปัญหาของสตรี
- กลุ่มที่ 7 กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง แรงงานต่างด้าวในภาคประมงกับความรุนแรง
- กลุ่มที่ 8 กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง ‘Slow Violence – ความรุนแรงอันเข้มข้น’ จากปัญหาสิ่งแวดล้อม

4) หลักจากการอภิปรายกลุ่ม ให้นักศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อร่วมกันอภิปรายสาระสำคัญของแต่ละกรณีศึกษา

6.3 กิจกรรมสรุปบทเรียน (20 นาที)

- 1) ให้นักศึกษาสรุปความสำคัญ/หลักการ/แนวคิด/วิธีการ ของความรุนแรง องค์ประกอบของความรุนแรง ประเภทของความรุนแรง รูปแบบของความรุนแรง ที่ได้จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา และจากการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- 2) เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามประเด็นปลีกย่อยหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	- คะแนนทดสอบ - คะแนนการประเมิน ใบกิจกรรมวิเคราะห์ กรณีศึกษา	- การทำแบบสอบ - ประเมินผลงาน	- แบบทดสอบ - แบบประเมิน	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	- ใบกิจกรรมวิเคราะห์ กรณีศึกษา	สังเกตการทำงาน กลุ่ม/เดี่ยว	แบบประเมินการทำ กิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60
ด้าน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	สังเกต/ประเมิน พฤติกรรม คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60

2. ปัญหาอุปสรรคที่พบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางแก้ปัญหาและหรือพัฒนา

.....

.....

.....

.....

.....

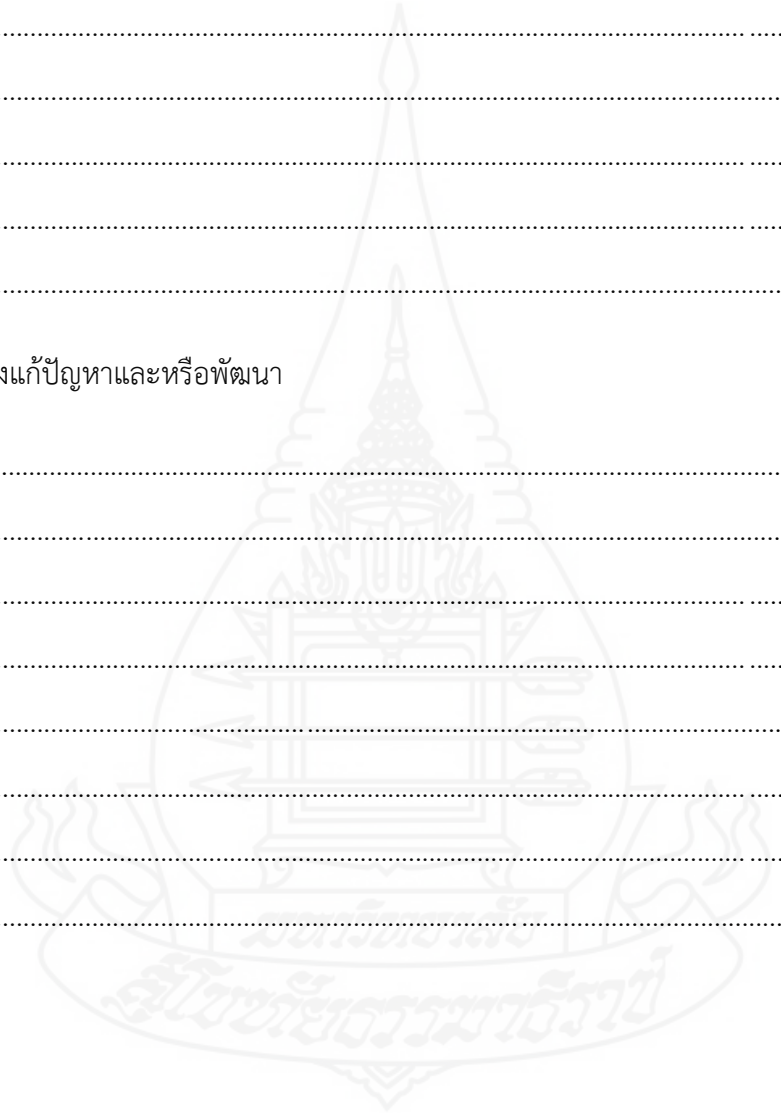
.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 3

เรื่อง ความรุนแรง (Violence)

1. ความหมายของความรุนแรง (Violence)

องค์การอนามัยโลก ได้นิยามความรุนแรงไว้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การจงใจใช้กำลังหรืออำนาจทางร่างกายเพื่อข่มขู่หรือกระทำต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อบุคคล หรือต่อชุมชน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการบาดเจ็บ ตายหรือเป็นอันตรายต่อจิตใจ หรือเป็นการยับยั้งการเจริญงอกงามหรือการกีดกันหรือปิดกั้น ทำให้สูญเสียสิทธิบางประการและขาดการได้รับในสิ่งที่สมควรจะได้รับ (ศศิญา ศรีทอง, 2550, น. 9)

ความรุนแรง คือ การกระทำใด ๆ ที่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น ๆ ทั้งทางร่างกาย วาจา หรือใจ โดยการบังคับ ขู่เข็ญ ทำร้ายร่างกาย การทุบตี แล้วเป็นผลให้ผู้อื่นเกิดความทุกข์ทรมาน ทั้งร่างกายและจิตใจ และก่อให้เกิดความเสียหายทางทรัพย์สิน ของตนเองและผู้อื่น (ชาอีดะห์ เกศา, 2558, น. 26)

2. องค์ประกอบของความรุนแรง

จากความหมายของการกระทำความรุนแรง เมื่อพิจารณาในมิติขององค์ประกอบของความรุนแรง พบว่าการเกิดภาวะความรุนแรงมีองค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) **ปัจจัยนำเข้า** หมายถึง ความจงใจที่จะทำให้เกิดผลของการกระทำ สามารถแสดงในรูปแบบการคุกคามบังคับทางกายภาพ ทางเพศ และทางจิตวิทยา

2) **เหยื่อ** หมายถึง ผู้ถูกกระทำซึ่งมีหลายระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับชุมชน และระดับสังคม

3) **ผลลัพธ์** หมายถึง ผลการกระทำที่เกิดจากความจงใจที่มีต่อเหยื่อแสดงออกในรูปแบบของการบาดเจ็บ การตาย การสร้างความเสียหายทางจิตวิทยา และการเบียดเบียนต่าง ๆ

การกระทำความรุนแรงที่กล่าวมาข้างต้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มได้แก่ความรุนแรงที่เกิดจากความตั้งใจ และความรุนแรงที่เกิดจากความไม่ตั้งใจ (ศศิรัศม์ วีระไวทยะ, 2554, น. 37-38)

3. ประเภทของความรุนแรง

องค์การอนามัยโลกแบ่งประเภทของความรุนแรงไว้เบื้องต้นเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1) **ความรุนแรงต่อตนเอง** หมายถึง ลักษณะความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากบุคคลกระทำต่อตนเองความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 2 ประเภทที่เฉพาะเจาะจงได้ดังนี้

1.1) **พฤติกรรมฆ่าตัวตาย** ซึ่งรวมทั้งความคิดฆ่าตัวตาย ความพยายามฆ่าตัวตาย และการฆ่าตัวตายโดยสมบูรณ์

1.2) พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง หมายถึง การกระทำให้ตนเองบาดเจ็บและพฤติกรรมการทำร้ายตนเองอื่น ๆ ที่มุ่งร้ายต่อตนเอง หรือทำให้ตัวเองอยู่ในภาวะเสี่ยงอันตรายแต่ไม่จำเป็นต้องมีผลถึงเสียชีวิต

2) ความรุนแรงระหว่างบุคคล หมายถึง ความรุนแรงที่กระทำโดยบุคคลอื่นหรือกลุ่มบุคคลอื่น ความรุนแรงกลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยได้ 2 ประเภทดังนี้

2.1) ความรุนแรงในครอบครัว เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างสมาชิกในครอบครัว คู่สมรส และไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นเฉพาะภายในบ้านเท่านั้น เช่น ความรุนแรงต่อเด็ก ความรุนแรงต่อสามีภรรยา และความรุนแรงต่อผู้สูงอายุ

2.2) ความรุนแรงในชุมชน เป็นความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างบุคคลภายนอกบ้านที่คุ้นเคยกัน หรือเกิดจากบุคคลที่รู้จักกันโดยไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ได้แก่ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจากการร่วมกระทำความผิด 2 คนขึ้นไป การใช้ความรุนแรงทางเพศ การข่มขืนโดยคนแปลกหน้า การใช้ความรุนแรงแบบสุ่มกระทำต่อใครก็ได้ การใช้ความรุนแรงทางร่างกายระหว่างวัยรุ่น และความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสถานที่หรือสถาบันต่าง ๆ

3) ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม เป็นความรุนแรงที่กระทำโดยกลุ่มบุคคลกลุ่มใหญ่ เป็นความรุนแรงที่เกิดจากรัฐหรือประเทศ ซึ่งอาจเป็นการใช้ความรุนแรง ในรูปแบบของการใช้กฎหมายทางสังคมเป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดผลเสียต่อบุคคล และความไม่เท่าเทียมกันหรือเลือกปฏิบัติระหว่างเพศ เป็นต้น ซึ่งความรุนแรงนี้สามารถแบ่งย่อยเป็น 3 ประเภทดังนี้

3.1) ความรุนแรงทางสังคม เป็นการใช้ความรุนแรงในประเด็นปัญหาทางสังคม ได้แก่ การกระทำอาชญากรรม การใช้ความรุนแรงที่เกิดจากความเกลียดชัง เหยียดสีผิว หรือเหยียดเชื้อชาติกลุ่มชน การกระทำของผู้ก่อการร้าย หรือการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มประท้วง

3.2) ความรุนแรงทางการเมือง เป็นการใช้ความรุนแรงที่เกิดจากสงครามความขัดแย้ง และการใช้ความรุนแรงของรัฐหรือความรุนแรงที่เกิดจากคนกลุ่มใหญ่ ได้แก่ การข่มขืนระหว่างสงคราม และการใช้ความรุนแรงที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจในกิจการของสงคราม เช่น การทรมานเชลยทางการเมือง

3.3) ความรุนแรงทางเศรษฐกิจ เป็นการใช้ความรุนแรงโดยกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ที่หวังผลทางเศรษฐกิจ รวมทั้งกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ การโจมตีทางเศรษฐกิจ (ศศิญา ศรีทอง, 2550, น. 10 - 12)

4. รูปแบบของความรุนแรง

กัลตุง (Galtung) ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

1) **ความรุนแรงทางตรง (Direct violence)** หมายถึง ความรุนแรงที่มีผู้กระทำอันเกิดขึ้นโดยเจตนา แบ่งออกเป็นความรุนแรงทางวาจา และทางกาย เพื่อเป็นการ ทำร้ายร่างกายและหรือจิตใจ หากแบ่งความรุนแรงทางตรงตามประเภทของความพื้นฐานจะมี 4 ประเภท คือ

- (1) ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการที่มีชีวิตอยู่ ได้แก่ การฆ่า
- (2) ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดี ได้แก่ การทำร้ายร่างกาย การปิดล้อม การบังคับหรือล่อลวง การสร้างความทุกข์ยากลำบาก
- (3) ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการทางอัตลักษณ์ ได้แก่ การทำให้ออกจากสังคมหรือเปลี่ยนจากวัฒนธรรมหนึ่งไปสู่สังคมหรือวัฒนธรรมอื่น การทำให้เป็นพลเมืองชั้นสอง
- (4) ความรุนแรงทางตรงต่อความต้องการเสรีภาพ ได้แก่ การบังคับ ควบคุม กดขี่ การกักขังหน่วงเหนี่ยว การขังขัง การขับไล่

โดยที่กัลป์ตุง (Galtung) ยังได้ย้ำด้วยว่าความรุนแรงทางตรงแต่ละข้อข้างต้นจะต้องขยายความให้กว้างขวางออกไปอีก เช่น การฆ่าจะต้องรวมถึงการกำจัด การฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ การฆ่าล้างเชื้อชาติ ซึ่งนอกเหนือไปจากการฆ่าที่รู้จักกันดีอย่างการฆ่าตัวตายหรือการทำฆาตกรรม

2) ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (structural violence)

เนื่องจากคำว่าโครงสร้างในที่นี้ กัลป์ตุง (Galtung) หมายถึง โครงสร้างทางสังคม 2 ประเภทหลัก คือ โครงสร้างทางการเมือง และโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ดังนั้น ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทด้วยเช่นเดียวกัน คือ การบังคับควบคุมกดขี่ทางการเมือง และการเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าความรุนแรงเชิงโครงสร้าง โดยเนื้อหาสาระก็คือ โครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียม ทางอำนาจและโอกาสของผู้คนในชั้นสังคมนั่นเอง ความรุนแรงเชิงโครงสร้างจึงหมายรวมถึงแนวทางการพัฒนาที่ก่อปัญหาให้ผู้คนต้องทุกข์ยาก เป็นโครงสร้างอำนาจที่มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรมทั้งต่อมนุษย์และธรรมชาติ

ประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับความรุนแรงเชิงโครงสร้างประการหนึ่งก็คือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างมักจะนำไปสู่ความรุนแรงทางตรงอยู่เสมอ งานวิจัยหลายฉบับยืนยันไปในทิศทางเดียวกันว่าความรุนแรงเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจและการเมืองนับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกิดขึ้นของความรุนแรงทางตรง เช่น การฆาตกรรมและการก่ออาชญากรรมต่าง ๆ การใช้กำลังควบคุมและการปราบปรามโดยรัฐ และยิ่งอาจทำให้เกิดการจัดตั้งกองกำลังติดอาวุธเพื่อต่อสู้กับรัฐ หรือความขัดแย้งระหว่างชาติพันธุ์ ไปจนถึงการสังหารหมู่ระหว่างชาติพันธุ์

3) ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม

กัลป์ตุง (Galtung) ให้นิยามความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า “องค์ประกอบใด ๆ ในวัฒนธรรม (ศาสนา อุดมการณ์ ศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งรวมทั้งสังคมศาสตร์โดยเฉพาะเศรษฐศาสตร์ ศิลปะ

ภาษา และอื่น ๆ) ที่สร้างความหมายที่ให้ความชอบธรรมแก่ความรุนแรงโดยตรงและ/หรือความรุนแรงเชิงโครงสร้าง” สิ่งที่จะต้องระลึกอยู่เสมอก็คือวัฒนธรรมในที่นี่ไม่ใช่ทั้งหมด แต่เป็นเพียงบางส่วนหรือแง่มุมเท่านั้น และส่วนของวัฒนธรรมดังกล่าวสามารถจะถูกนำไปใช้เพื่อสนับสนุนความถูกต้อง หรือสร้างความชอบธรรมให้เห็นหรือรู้สึกว่าการรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างนั้น ๆ เป็นสิ่งที่ถูกต้อง หรือแม้จะไม่ถูกต้องเสียทีเดียวแต่อย่างน้อยที่สุดก็ไม่มีอะไรผิดนัก นั่นคือเป็นที่ยอมรับของสังคมได้ หรือไม่ก็เป็นตัวบดบังความเป็นจริงทำให้มองไม่เห็นความรุนแรงหรือข้อเท็จจริง หรืออย่างน้อยเห็นผิดไปว่าการกระทำ (หรือไม่กระทำนั้น ๆ) ไม่เป็นความรุนแรง

เพราะฉะนั้นเมื่อมีการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมจึงมีใช้การสรุปว่าวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดความรุนแรงยิ่งกว่าวัฒนธรรมอื่นหรือว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นตัวสร้างความรุนแรง แต่เป็นการชี้ให้เห็นว่ามีมิติทางวัฒนธรรมจะช่วยให้มองเห็นได้อย่างชัดเจนมากขึ้นว่าความรุนแรงทางตรงและความรุนแรงเชิงโครงสร้างอาศัยข้ออ้างหรือเหตุผลใดมารองรับความชอบธรรมให้แก่ตนเอง ทั้งนี้ ประเภทของวัฒนธรรมที่ กัลตุง (Galtung) เห็นว่ามีความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมแฝงอยู่ ได้แก่ ศาสนา อุดมการณ์ ภาษา ศิลปะศาสตร์เชิงประจักษ์ วิทยาศาสตร์รูปนัย และจักรวาลวิทยา โดยประเภทที่สำคัญและมีอิทธิพลกว้างขวางที่สุดก็คือศาสนา (เดโชพล เหมนาไลย, 2552, น. 160)

เอกสารอ้างอิง

ชาอีตะห์ เกษา. (2558). ภัยรุนแรงกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมในอำเภอเมือง จังหวัดสตูล (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต).มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา

เดโชพล เหมนาไลย. “ความรุนแรง: มุมมองจากพุทธศาสนา” ใน บทความนำเสนอในการประชุมวิชาการ ระดับชาติ เวทีวิจัยมนุษยศาสตร์ไทย ครั้งที่ 5 “ข้า ค่า ฆ่า: อัตลักษณ์ คุณค่า ความรุนแรง” วันที่ 25-27 พฤศจิกายน 2552 ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 157-195.

ศศิญา ศรีทอง. (2550). การวิเคราะห์องค์ประกอบความรุนแรงของนักศึกษาระดับอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.

ศศิรัศม์ วีระไวทยะ. (2554). การนำเสนอยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างสันติวัฒนธรรม โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.

กรณีศึกษา: การฆ่าตัวตายในสังคมไทย

การรักชีวิตหรืออีกนัยหนึ่งคือการกลัวความตาย เรียกได้ว่าเป็นสัญชาตญาณพื้นฐานของมนุษย์ แต่กับคนที่คิดฆ่าตัวตายอาจหมายถึงบางสิ่งในชีวิตล่มสลายลงจนคนผู้นั้นคิดว่าไม่อาจกู้คืนได้อีก กระทั่งชีวิตก็ไม่มีค่าที่จะดำรงอยู่ ตัวเลขการฆ่าตัวตายของไทยถือว่าต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของโลก แต่การพูดว่าปัญหาเรื่องนี้ของไทยเบากว่าที่อื่นก็ไม่ใช่ว่าพูดที่ถูกต้องนัก เพราะมันหมายถึงการสูญเสียหลายสิ่งอย่าง ที่สำคัญมีหนทางที่จะลดการฆ่าตัวตายลงได้อีก

ชวนสนทนากับ นพ.ณัฐกร จำปาทอง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่นราชนครินทร์ (ศูนย์ป้องกันการฆ่าตัวตายระดับชาติ กรมสุขภาพจิต) ชวนไต่ตรองว่าการฆ่าตัวตายที่เรามักตัดสินผู้กระทำอย่างรวดเร็วเมื่อเห็นข่าว มันมีอะไรสลัดซับซ้อนมากกว่านั้นซุกซ่อนอยู่เบื้องหลังปรากฏการณ์ และชวนคิดว่าเราสามารถทำอะไรได้บ้าง เพราะในบางสถานการณ์ เราเพียงแค่เอื้อมมือออกไปและฟัง ชีวิตหนึ่งก็ไม่จำเป็นต้องสูญเสีย

พูดได้หรือไม่ว่าปัญหาการฆ่าตัวตายในประเทศไทยอยู่ในระดับที่ไม่รุนแรง ?

ผมจะไม่พูดอย่างนั้นครับ เพราะการฆ่าตัวตายเป็นการสูญเสียทางเศรษฐกิจสังคมที่ยิ่งใหญ่ ในมุมนี้ผมไม่ค่อยเทียบกับของโลกมากนัก ผมคิดว่าสถานการณ์การฆ่าตัวตายมันสามารถป้องกันได้ลดลงกว่านี้ เพราะเอาจริง ๆ ตัวเลข 6 ต่อแสน นับเป็นจำนวนคนเท่ากับคนไทยฆ่าตัวตายสำเร็จเฉลี่ยปี 4,000 คน ซึ่งจำนวนนี้สูงกว่าการตายด้วยโรคไข้เลือดออก สูงกว่าการตายด้วยโรคอื่น ๆ การฆ่าตัวตายในประเทศไทยเป็นสาเหตุการตายผิดธรรมชาติที่สูงเป็นอันดับ 2 รองจากอุบัติเหตุ คนไทยฆ่ากันตายน้อยกว่าการฆ่าตัวตายอยู่ประมาณ 3-4 เท่า เพราะฉะนั้นการฆ่าตัวตาย แม้ว่าตัวเลขจะน้อยกว่าของโลกและประเทศอื่น แต่ไม่อาจมองว่าเป็นปัญหาที่เล็กได้

จากการศึกษาของคุณหมอมัการระบุถึงสาเหตุของการฆ่าตัวตายหรือเปล่า ?

เนื่องจากเราดูตัวเลขการฆ่าตัวตายจากใบมรณะบัตรซึ่งไม่ได้ระบุสาเหตุไว้ แต่เรามีแบบสำรวจทางระบาดวิทยาที่กรมสุขภาพจิตดำเนินการอยู่ก็สามารถระบุได้พอสมควรว่า ประมาณ 60-70 เปอร์เซ็นต์ของคนไทยที่ฆ่าตัวตายสำเร็จมีปัจจัยของปัญหาด้านความสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์กับคนใกล้ชิด กับคนในครอบครัว การทะเลาะเบาะแว้ง การถูกตำหนิติเตียน หรือการถูกตำว่าอย่างรุนแรง ก็เป็นปัจจัยที่เราพบก่อนการฆ่าตัวตาย

นอกจากนี้ก็ยังพบปัจจัยที่น่าสนใจอื่น ๆ เช่น ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์ของคนไทยที่ฆ่าตัวตายสำเร็จก็พบว่าปัจจัยด้านโรคซึมเศร้า ประมาณ 12 เปอร์เซ็นต์พบปัจจัยด้านโรคจิตเภท ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์พบว่าปัญหาการดื่มสุราร่วมด้วย แล้วก็ประมาณ 12 เปอร์เซ็นต์พบว่าเป็นการฆ่าตัวตายซ้ำ หมายถึงว่าเคยทำร้ายตัวเองมาก่อน แต่ไม่สำเร็จ มาสำเร็จเอาครั้งนี้ และผู้ที่ฆ่าตัวตายสำเร็จที่เป็น การฆ่าตัวตายซ้ำส่วนใหญ่ทำร้ายตัวเองซ้ำในช่วงเวลา 1 ปีหลังการกระทำครั้งล่าสุด

เพศหรือช่วงอายุมีผลเกี่ยวข้องกับการฆ่าตัวตายหรือเปล่า ?

เราพบว่าเทรนด์ทุกปีเหมือนกันหมด ผู้ชายฆ่าตัวตายสำเร็จมากกว่าผู้หญิง 4 เท่า ตัวเลขจะอยู่ 3.5-4 เท่า เป็นอย่างนี้เหมือนกันทุกปี ผมว่าเป็นเรื่องที่แปลก แต่ที่ผู้หญิงจะมีการพยายามทำร้ายตนเองสูงกว่าผู้ชายประมาณ 3-4 เท่าเช่นกัน แต่ความสำเร็จไปเกิดกับผู้ชาย

ส่วนอายุ ถ้านับเป็นจำนวน วัยทำงานเป็นช่วงที่พบการฆ่าตัวตายสูงที่สุดเพราะคนวัยทำงานมีเยอะ แต่ถ้านับเป็นอัตราต่อแสนปรากฏว่าอัตราจะสูงอยู่ที่วัยสูงอายุ อย่างปี 2561 เราพบว่ากลุ่มอายุที่มีการฆ่าตัวตายสูงสุดคือช่วงอายุ 70-74 ปี

สิ่งที่น่าสนใจอีกอย่างหนึ่งก็คือในช่วงที่ผ่านมาเราจะเห็นข่าววัยรุ่นหรือวัยทำงานตอนต้นฆ่าตัวตายสำเร็จค่อนข้างเยอะ เราพบว่าช่วงอายุ 10-19 ปีมีอัตราการฆ่าตัวตายไม่สูง โดยทั่วไปอยู่ที่ 1-2 ต่ออัตราประชากรแสนคน แต่พอขยับเป็นช่วงวัย 20-24 ปี ซึ่งเป็นช่วงวัยที่อยู่ในระดับอุดมศึกษา อัตราการฆ่าตัวตายจะสูงขึ้นเป็น 6 ตรงนี้มีการก้าวกระโดดของอัตราการฆ่าตัวตายที่น่าสนใจในช่วงรอยต่ออายุ 20 ปี เพราะฉะนั้นช่วงวัยที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยและช่วงผู้ใหญ่ตอนต้นเป็นวัยที่จำเป็นต้องโฟกัส

พอจะทราบสาเหตุของคนวัย 20-24 ที่ฆ่าตัวตายหรือไม่ ?

สาเหตุที่ฆ่าตัวตายเราพบว่ามีความคล้ายคลึงกันกับวัยอื่น ๆ คือปัญหาความสัมพันธ์ค่อนข้างมาก ปัจจุบันเรายังไม่ได้พบปัจจัยที่แตกต่างกันชัดเจนในเรื่องปัจจัยนำหรือวิธีการ หรือว่าเพศที่แตกต่างจากคนวัยอื่น ๆ ลักษณะของประชากรค่อนข้างมีความคล้ายคลึงกัน ตรงนี้เป็นสิ่งที่เราต้องค้นหากันต่อไปว่าทำไมช่วงรอยต่ออายุ 20 ปี การฆ่าตัวตายสำเร็จถึงสูงขึ้นอย่างชัดเจน อาจจะมีหลายอย่างที่เข้ามาในช่วงอายุ 20 กว่าปี เช่น การดื่มสุราและใช้สารเสพติดจนทำให้ความยับยั้งชั่งใจลดลงหรือไม่ มีเรื่องความคิดที่สลับซับซ้อนเนื่องจากวัยที่สูงขึ้น อาจเกิดจากความเครียดเรื่องเศรษฐกิจสังคม ที่มากขึ้นตามวัยที่สูงขึ้นหรือไม่ อย่างไร ตรงนี้คงบอกได้เพียงกว้างๆ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม มีส่วนแค่ไหนกับการฆ่าตัวตาย ?

ถ้ามันจะเกี่ยวข้องก็คือมันนำมาซึ่งปัญหาด้านความสัมพันธ์มากกว่า ณ ตอนนี้ปัจจัยพวกนี้เรายังไม่มีหลักฐานยืนยันว่าเกี่ยวข้อง แต่ทุกคนรู้โดยสามัญสำนึกว่ามันน่าจะมีส่วนเกี่ยวข้อง สิ่งที่เรายกได้ก็คือว่าปัจจัยเหล่านี้อาจนำมาซึ่งปัญหาด้านความสัมพันธ์หรือปัญหาในครอบครัว หรือปัญหาการทำงาน หรือปัญหาที่คนรอบข้าง ซึ่งนำมาสู่การเป็นโรคทางจิตเวชหรือการทำร้ายตัวเอง

สิ่งที่ผมจำเป็นต้องบอกก็คือไม่ว่าจะเป็นการฆ่าตัวตายใดก็ตาม ไม่สามารถอธิบายได้จากปัจจัยเดียว การฆ่าตัวตายทุกเหตุการณ์จะมีหลายปัจจัยที่เป็นสาเหตุและเป็นปัจจัยอันสลับซับซ้อนเสมอ เหมือนที่ในสื่อรายงานว่ารายนี้อฆ่าตัวตายสำเร็จน่าจะเกิดจากปัญหาด้านการเรียน น่าจะเกิดจากปัญหาการทะเลาะกับคนนี้ ซึ่งจริง ๆ แล้วข้อเท็จจริงมันไม่ใช่ การทำร้ายตนเองไม่สามารถอธิบายได้จากปัญหาเดียว

ถ้าเป็นคนวัยทำงาน ปัจจัยที่เราพบใหญ่ๆ คือปัญหาจากคนใกล้ชิด ปัญหาในครอบครัว ถัดมาเป็นปัจจัยการเป็นโรคซึมเศร้า ถัดมาคือปัจจัยด้านโรคจิตเภท ถัดมาอีกเป็นปัญหาด้านการดื่มแอลกอฮอล์ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม บางคนเราพบปัญหาการว่างงานซึ่งโยงอยู่กับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม แต่แน่นอน ไม่มีใครที่ฆ่าตัวตายสำเร็จเพราะปัจจัยเดียวคือว่างงาน คนคนหนึ่งจะมีหลายปัจจัยเสมอ แล้วถ้าเราไปสอบสวนทางจิตใจจริง ๆ เราจะพบว่ามันเกี่ยวโยงกันอย่างสลับซับซ้อนมาก ๆ

ในแต่ละภูมิภาคในประเทศไทย ปัญหาการฆ่าตัวตายก็มีลักษณะที่แตกต่างกันอีกด้วย ?

ถ้าเอาภาพรวม การฆ่าตัวตายด้วยการแขวนคอมาเป็นอันดับ 1 70-80 เปอร์เซ็นต์ คนไทยใช้วิธีแขวนคอ ประมาณ 20 เปอร์เซ็นต์ใช้วิธีกินยากำจัดศัตรูพืช/ยาฆ่าแมลงซึ่งถือว่าไม่น้อย ที่นี่ ทุกภูมิภาคในประเทศไทยแขวนคอมากที่สุด ตรงกัน แต่การกินยากำจัดศัตรูพืช/ยาฆ่าแมลงเราพบว่าไม่เท่ากัน เราพบว่าภาคเหนือ โดยเฉพาะภาคเหนือตอนบนเป็นภาคที่คนฆ่าตัวตายโดยใช้ยากำจัดศัตรูพืช/ยาฆ่าแมลงสูงกว่าภูมิภาคอื่น ๆ บางปีเราพบคนเสียชีวิตจากการกินกลุ่มนี้ 500-700 คน เรารู้ดีว่ายากำจัดศัตรูพืช/ยาฆ่าแมลงที่ใช้กันมากก็คือตัวที่สังคมกำลังพูดถึงอยู่ว่าจะแบนหรือไม่แบน เราพบว่าสารเหล่านี้ค่อนข้างอันตราย ขนาดเพียงเล็กน้อยก็สามารถทำให้เสียชีวิตได้

คนมักเข้าใจว่าการฆ่าตัวตายสัมพันธ์กับโรคซึมเศร้า โดยข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ?

ในปี 2561 เราพบเกี่ยวข้องกัน 10 เปอร์เซ็นต์ คงบอกได้ว่าอย่างน้อย 10 เปอร์เซ็นต์ เท่าที่บอกได้ตอนนี้คือไม่สูงเท่าตัวเลขของต่างประเทศซึ่งอาจจะสัมพันธ์กันมากถึง 40-50 เปอร์เซ็นต์ แต่ของประเทศไทยเราพบปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยค่อนข้างเยอะ เพราะฉะนั้นโรคซึมเศร้าคงอธิบายการฆ่าตัวตายสำเร็จของคนไทยได้ส่วนหนึ่ง แต่ไม่ทั้งหมดแน่นอน

อะไรคือสัญญาณของคนที่กำลังคิดฆ่าตัวตาย ?

สัญญาณอาจจะเป็นด้านพฤติกรรมหรืออารมณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปกะทันหัน อารมณ์ที่ขึ้นๆ ลงๆ หรือแยกตัว เศร้าลงชัดเจน การพูดลดลง แต่ที่พบได้บ่อย ๆ คือการพูดเปรยๆ ว่าอยากตาย ไม่อยากอยู่ในโลกนี้ หรือแม้แต่การพูดอ้อมๆ ว่าเหนื่อยมาก รู้สึกหมดหนทาง รู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง รู้สึกว่าไม่มีใครช่วยเขาได้ในเวลานั้น อาจจะเป็นการเขียน พุด หรือโพสต์ ซึ่งในโลกโซเชียลเราจะเห็นได้เยอะ ผมลองเสิร์ชไป มีคอมเมนต์เหล่านี้เกิดขึ้นมาในโซเชียล ส่วนมากการโพสต์แบบนี้จะไม่ได้รับการตอบสนองหรือตอบสนองในวิธีที่ไม่ถูก คนส่วนใหญ่ไม่กล้าถามว่ามีปัญหาอะไร หรือกำลังคิดอะไร ที่เจอน้อยแต่เป็นสิ่งที่ไม่ควรทำคือการกระตุ้นหรือท้าทาย สิ่งนี้ห้ามทำ

คนที่คิดจะฆ่าตัวตายจะไม่รู้สึกเชื่อมโยงกับสิ่งใดอีกแล้วบนโลก อยากให้คุณหมอช่วยอธิบายเรื่องนี้และเราจะช่วยพวกเขาได้อย่างไร ?

ตรงนี้สำคัญ ผมเป็นคนหนึ่งที่เชื่อว่ามาตรการทางสาธารณสุขเพียงลำพังคงไม่พอ การป้องกันการฆ่าตัวตายต้องเป็นเรื่องของประชาชนทุกคน ซึ่งเรื่อง Connectedness เริ่มจากสมมติฐานว่าคนที่ฆ่าตัวตายไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่ ในเวลานั้นเขารู้สึกว่าเขาเชื่อมโยงกับใครไม่ได้ในโลกนี้ เขาอาจจะ

พยายามไม่เชื่อม เขาอาจจะไม่กล้าไปเชื่อม หรือเวลานั้นเขาอาจไม่กล้าพูดกับใครว่าเขาคิดแบบนี้ หรือเขาจะถูกกันออกไป หรือรู้สึกว่ามันถูกกันออกไป เพราะฉะนั้นสิ่งที่ดีที่สุดในเวลานั้นคือใครสักคนที่ยื่นมือไปหาเขา ให้เขายื่นมือไปจับได้ ซึ่งคนกลุ่มนี้จะมีสัญญาณเตือนอยู่แล้วว่าเขากำลังคิดหรือจะทำอะไร บางคนสังเกตเห็นแต่ไม่ได้ถูกใจ ถามไถ่ หรือไม่เอื้อมมือไปให้เขาจับ

ถ้าเรากล้าถามเขาว่าเขากำลังคิดอะไร ตรงนี้ยืนยันกับสังคมว่าไม่ได้เป็นการชี้โพรงให้กระรอก คนที่กำลังคิดฆ่าตัวตายไม่มีใครกล้าบอกคนอื่นว่าตัวเองกำลังคิด เขาอาจกำลังรอใครสักคนมาถามเขา แล้วการถามเรื่องนี้ก็จะกระตุ้นให้คนที่ไม่คิดหันกลับมาคิด ไม่ใช่ การถามไม่ได้เป็นการกระตุ้น อยากให้สังคมกล้าถามและฟังเขา ผมไม่ได้บอกให้แนะนำนะ แต่อยากให้สังคมเข้าไปนั่งฟัง อยู่ด้วย ให้ตั้งใจฟัง สิ่งที่เขาจะพูด โดยไม่ต้องแนะนำอะไรสักอย่าง แค่มองหน้า เข้าใจ สบตา ให้เขารู้สึกว่าสามารถเชื่อมโยงกับใครได้อีกครั้งหนึ่ง มันเพียงพอที่จะช่วยคนที่คิดจะปลิดชีพตนเองให้กลับมาเชื่อมโยงกับโลกได้อีกครั้ง

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ศุภวรรณะกุล. (2562). เจาะปัญหาฆ่าตัวตายในสังคมไทย สาเหตุการตายผิดธรรมชาติสูงอันดับ 2 รองจาก 16 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.hfocus.org/content/2019/05/17140>

กรณีศึกษา: คำสารภาพจากผู้ (เคย) ร้าย พลาดโดนคดียกครัว

ถอดบทเรียน ประสบการณ์ชีวิต “แดเนียล” หรือ นายวิวัฒน์วงศ์ ดุวา จากเด็กที่ไม่ชอบ ความรุนแรง แต่เพราะถูกซ้อมชับนาน 5 ปี จากตาขึ้นมา พลาดพลังใช้ความรุนแรงยุติปัญหาเพื่อปกป้อง ชีวิตย่า พ่อ แม่และตัวเอง วันนี้กลับตัวเป็นอาสาสมัครต่อต้านความรุนแรง โนม่น้าวให้ชายไทย คนอื่น ๆ ยุติการทำร้ายร่างกายภรรยา เพื่อความสุขในชีวิตครอบครัว...

ชีวิตของทุกคน ไม่มีใครสมบูรณ์แบบ บางคนมีอดีตอันหอมหวานน่าจดจำ แต่บางคนก็มีแต่ เรื่องราวไม่น่าจดจำ เพราะ “ทุกการตัดสินใจ ผูกพันกับชีวิตเราเสมอ” คำพูดประโยคนี้ ถือเป็น กรณีศึกษา ผลพวงซึมซับของการใช้ความรุนแรงยุติปัญหาในครอบครัวสำหรับ “แดเนียล” หรือ นาย วิวัฒน์วงศ์ ดุวา วัย 21 ปี อดีตเยาวชนจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน (ชาย) บ้าน กาญจนภิเษก

เขาเคยผ่านการใช้ความรุนแรงในครอบครัวเกือบ 5 ปีในช่วงวัยเด็ก จนทำให้ตาเลี้ยงเสียชีวิต เหตุเพราะต้องการปกป้องแม่และยายจากการถูกทำร้ายของตาที่เมาขาดสติ แต่วันนี้เขาได้ออกมาใช้ชีวิตเหมือนคนปกติทั่วไป และขอเริ่มต้นชีวิตใหม่ ใช้ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาเป็นอุทาหรณ์ให้สังคม

เปิดเส้นทางความรุนแรงในครอบครัว ถ้าตั้งใจ ตาตายวันละร้อยรอบได้

แดเนี่ยล เริ่มเล่าเรื่องราวชีวิตของตัวเอง ผ่านทีมข่าวเฉพาะกิจไทยรัฐออนไลน์ ให้ฟัง ถึงเหตุการณ์เปลี่ยนชีวิตให้ก้าวเข้ามาอยู่วังวนของความรุนแรงในครอบครัวขณะอายุ 12 ปี หลังพ่อแท้ ๆ เสียชีวิต แดเนี่ยล พ่อเลี้ยง และแม่ ก็ย้ายมาอยู่กับยาย และตาเลี้ยงที่คบกันมา 7-8 ปี ในจังหวัดนนทบุรี เกือบ 5 ปี ที่แดเนี่ยลมาอาศัยร่วมได้ชายคาบ้าน ภาพที่เห็นบ่อยครั้ง คือ ยายถูกตาเลี้ยงซ้อม ทบตีทำร้ายร่างกายตลอดเมื่อเมาเหล้า แรกๆ เขาก็ไม่สนใจ เพราะมองว่าเป็นเรื่องของผู้ใหญ่ที่ต้องหาทางแก้ไขกัน

แต่วันที่เกิดปัญหาความรุนแรงถึงขั้นมีคนเสียชีวิต จุดชนวนให้แดเนี่ยลขาดสติ เกิดเมื่อตอนเที่ยงคืน ตาเลี้ยงเมาเหล้า ขาดสติ แล้วเอ่ยปากว่า จะนอนกับแม่ของเขา ยายไม่ยอมและลากกลับไปห้อง จากนั้นตีสามยายจึงวิ่งหนีออกมาบอกว่า ไม่ไหว โดนกระที่บทั้งคืน

ความตั้งใจตอนนั้น เขา แม่และพ่อเลี้ยงจะเดินไปหาเพื่อพูดให้ตำรวจรับอารมณ์ แต่ตาเลี้ยงคุยไม่รู้เรื่อง กลับถือมีดวิ่งไล่ฟันทุกคน แต่พุ่งเป้าไปที่ยายมากกว่า ยายวิ่งหนีจนเหนื่อยจนบอกว่าคงต้องปล่อยให้ถูกฟันจนตาย ความคิดแดเนี่ยลแวบมาว่า หากวิ่งหนี หรือถ้าไม่สู้ยายก็ต้องโดนอยู่ดี เลยเอาขวานมาป้องกันตัวเอง

“ความตั้งใจตอนนั้น คือ ผมต้องการหยุดตาเลี้ยงที่เมาอาละวาดให้มีสติ ไม่ได้กะฆ่า แต่อยากระงับการกระทำของเขาเท่านั้นเอง พอตาเงื่อมือจะฟัน แม่ก็ดึงยายหลบ ตาก็คงคิดว่าพวกเราสู้ ชูลมุนกันไปกันมา ผมก็ทนดูไม่ได้ ยายทั้งคน เลยต้องทำอะไรสักอย่าง พอตาล้ม เลือดออกเยอะ ก็คิดว่า จะแจ้งตำรวจ หรือพาไปหาหมอดี สุดท้าย ตกลงกันว่าพาไปหาหมอ แต่กลับบ้านได้แป๊บเดียว ตาก็เสียชีวิตแล้ว”

ศาลตัดสินจำคุกทั้งครอบครัว กลัวความผิด ตกใจ สุดท้ายกลายเป็นเจตนาฆ่า

แดเนี่ยล ยอมรับว่ารู้สึกผิด และเสียใจจริง ๆ เขากล่าวว่า หากต้องการฆ่าจริง ๆ เวลาตาเลี้ยงเมาแล้วนอนหลับสนิท ก็สามารถทำให้ตายวันละร้อยรอบได้ โดยส่วนตัวไม่ชอบความรุนแรงอยู่แล้ว และไม่เคยตอบโต้รุนแรงสักครั้งตั้งแต่ย้ายมาอยู่บ้านยาย แต่ทั้งนี้ด้วยความตกใจ และกลัวความผิด จึงหวะช่วงส่งท้ายปีเก่า 56 จะเดินทางไปบ้านพ่อเลี้ยงพอดี จึงนำศพไปซ่อนที่พิชณูโลก

แต่ 6 เดือนต่อมาในปี 57 ก็ถูกจับ รวมทั้งแม่ และพ่อเลี้ยงด้วย ในคดีร่วมกันฆ่าผู้อื่นโดยเจตนา และซ่อนเร้นอำพรางศพ ศาลตัดสินให้แดเนี่ยลซึ่งขณะนั้นอายุ 17 ปี เข้าสถานพินิจและ

ฝึกอบรม 3 ปี พ่อเลี้ยงอายุ 28 ปี กับแม่อายุ 40 โดนจำคุก 8 ปี 6 เดือน ส่วนยายอายุ 50 กว่าๆ ศาลตัดสินรอลงอาญา 2 ปี ปัจจุบันทั้งหมดหลุดพ้นคดีหมดแล้ว และเปิดขายเฟอร์นิเจอร์ หารายได้มาเลี้ยงครอบครัว

“เหตุการณ์ครั้งนั้นถือเป็นตราประทับ ทุกครั้งที่หลับตา ผมจำเหตุการณ์ทุกภาพฉาก ทุกตอนคินนั้นได้หมด แต่เมื่อเรื่องเกิดไปแล้ว ก็ไม่รู้ว่ากลับไปแก้ไขอย่างไร หน้าที่ต่อไป คือการที่จะทำตัวอย่างไรไม่ให้กลับไปย่ำในจุดนั้น ไม่ตกเป็นคนซึมเศร้าการใช้ความรุนแรง ผมก็ให้โอกาสตัวเอง ยอมเปิดเผยเรื่องราวชีวิต เพื่อเป็นตัวแทน ของผู้ที่เคยก้าวพลาด เคยทำความผิดมา โดยเอาบทเรียนในครั้งนั้นมาเป็นต้นทุน มาพูดเตือนใจให้คนอื่น ๆ เข้าใจตั้งแต่อยู่ในสถานพินิจว่าจะหลีกเลี่ยงเหตุการณ์รุนแรงอย่างไร”

จากผู้กระทำสู่ผู้เฝ้าระวัง วัคซีนบทเรียนชีวิต ลดอาชญากรรม

แต่เนี่ยลบอกอีกว่า ตนมีวัคซีนที่จะปกป้องคนอื่นไม่ให้ก้าวพลาดเหมือนเขาก็พร้อมชี้แนะ ซึ่งที่แรกรู้สึกเหมือนเป็นการประจานตัวเอง แต่ก็คิดว่า การพูดให้ 100 คนฟัง แล้วมี 1-2 คน เก็บไปคิด ไปใช้ แล้วไม่ผิดพลาด ก็เหมือนได้ช่วยลดอาชญากรรม ลดคนที่อาจก้าวผิดพลาดเหมือนตนได้

ผู้ใหญ่ ไม่ควรทะเลาะ หรือทำร้ายร่างกายกันต่อหน้าลูก ลูกจะซึมซับการกระทำ และคิดว่าการแก้ปัญหา คือ การตบ ตี ให้อึดใช้ชีวิตเหมือนต่างประเทศที่หากมีปัญหาจะไปคุยกันข้างนอก ไม่ทะเลาะให้ลูกเห็น ไม่ว่าลูกโต หรือยังเด็ก เพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่างไม่ดีกับลูก สังคมรอบข้างที่อยากช่วยเหลือ แต่กลัวได้รับอันตราย ก็ช่วยแจ้งเหตุไปยังสายด่วนตำรวจ ที่หมายเลข 191 หรือ ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วน 1300 ตลอด 24 ชั่วโมง ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ก็เชื่อว่าปัญหาความรุนแรงในครอบครัวจะลดลง

“ค่อนข้างยากที่ความรุนแรงในครอบครัว สังคมจะหมดไป เพราะมันฝังรากลงไปลึกแล้ว เหล้าคือตัวกระตุ้นการเกิดความรุนแรง คนที่ไม่ดื่มก็รับผลพวงจากการดื่มสุราได้ เหมือนครอบครัวผม ถ้าคนเมา อายาร้อนตาม ไม่ต่อปากต่อคำ ต้องใช้น้ำเย็นเข้าลูบ พอมีโอกาสก็แจ้งตำรวจได้ แต่ทุกอย่างขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ไม่มีอะไรเป็นสูตรสำเร็จ เพราะแต่ละคนต้นทุนการรับมือ การใช้ชีวิต แตกต่าง

กัน ทางแก้ที่ดีที่สุดคือ ไม่ตีแม่เหล้า คนในครอบครัวเปิดใจคุยกันให้มาก อย่าคิดว่าเป็นการแข่งขัน มีง
ทำได้ ภูเก็ตทำได้

การใช้ความรุนแรง เหมือนเป็นทายาทอสูร ผู้ใหญ่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ผลกระทบก็ลาม
มาถึงคนในครอบครัว ความรุนแรงในครอบครัว มีแต่ผลเสีย พอใช้ครั้งแรกก็จะมีครั้งต่อ ๆ ไป เหมือน
เป็นอุตสาหกรรมที่มันผลิตซ้ำทุกวันๆ ถ้ามีอะไรให้คนในครอบครัวคุยกันตรง ๆ พอเก็บๆ ไว้จะเป็น
เหมือนระเบิดเวลา พอระเบิดแล้วก็จะเกิดอารมณ์ชั่ววูบ”

ทั้งหมดนี้ คือ ประสบการณ์ชีวิตของ “แตเนียล” หรือ นายวิวัฒน์วงศ์ ตูวา เมื่อครั้ง “เหล้า”
คือตัวการเกิดความรุนแรงในครอบครัวจนต้องถูกจำกัดอิสรภาพนาน 3 ปี เขาถอดบทเรียนชีวิตที่
ผิดพลาดมาบอกเล่าอุทธรณ์ ความรุนแรงในครอบครัวไม่ได้มีแค่ทำร้ายร่างกายเท่านั้น แต่ยังมีด้าน
จิตใจที่โดนตำหนิ โดนดูถูกทางวาจา หรือการกระทำด้วยซึ่งปัญหาเหล่านี้ในสังคมและครอบครัวจะ
ลดลงหรือไม่นั้น จงอย่ารอให้เกิดเรื่องร้ายๆ แล้วค่อยเห็นความสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

ทีมข่าวเฉพาะกิจไทยรัฐออนไลน์. (2562). คำสารภาพจากผู้ (เคย) ร้าย หวังช่วยยายจากตาขี่เมา พลาดโดนคดียกครัว. สืบค้น 16
มิถุนายน 2562, จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/1473771>

กรณีศึกษา: "คนไร้บ้าน" กับความไม่เป็นธรรมทางสังคม

คนไร้บ้าน (homeless) เป็นคนกลุ่มหนึ่งที่ใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ผู้คนในส่วนใหญ่ในสังคม เข้าใจว่าคนไร้บ้านมีลักษณะเช่นเดียวกับคนเร่ร่อนขอทาน หากแต่ งานศึกษา “โลกของคนไร้บ้าน” ของบุญเลิศ วิเศษปรีชา ที่ให้ภาพเชิงลึกในชีวิตของคนไร้บ้าน ก็ทำให้ เราเห็นว่า คนไร้บ้านแตกต่างจากคนเร่ร่อนขอทานเพราะพวกเขาส่วนใหญ่ต่างมีศักยภาพในการ ประกอบอาชีพ ทั้งการเก็บของเก่า การรับจ้าง และการค้าขายเล็ก ๆ น้อย ๆ

“คนไร้บ้าน” เป็นปรากฏการณ์สามารถพบได้ในเมืองใหญ่ต่าง ๆ พวกเขาเป็นคนที่จัดได้ว่า อยู่สุดขอบและมีความยากจนสุดของเมือง และแทบจะปราศจากหลักประกันความมั่นคงในชีวิต ผู้คน ส่วนใหญ่มักคิดว่า “คนไร้บ้าน” มาจากผู้ไร้ประสิทธิภาพในการทำงานจนทำให้ชีวิตต้องไร้บ้าน หากแต่ในความเป็นจริง “คนไร้บ้าน” มีที่มาหลากหลาย ส่วนหนึ่งพวกเขาเป็นผู้ที่ประสบกับปัญหา โครงสร้างทางครอบครัวและสังคมเศรษฐกิจจนต้องออกมาไร้บ้าน แม้จะมีศักยภาพในการทำงานอยู่ก็ ตาม ส่วนหนึ่ง เป็นผู้ที่ประสบปัญหาในชีวิตและไร้ทางออกให้กับตนเอง อีกส่วนหนึ่ง เป็นกลุ่มที่พบกับ ความแร้นแค้นของภูมิลำเนาจนต้องออกมาหาความหวังและความอยู่รอดในเมืองใหญ่ ทั้งถาวรและ บางฤดูกาล

ในแง่นี้ “คนไร้บ้าน” จึงไม่แตกต่างจากคนปกติทั่วไป และทุกคนอาจสามารถมีโอกาสเป็น “คนไร้บ้าน” ได้เช่นเดียวกัน กระนั้นก็ดี จากความเป็นคนชายขอบที่ยากจนสุดของสังคม และไร้ทุน ทางสังคมวัฒนธรรมในการช่วยเหลือเจือจุนการใช้ชีวิต ทำให้คนไร้บ้านต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ที่มีความไม่เป็นธรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมจากสังคมตัวอย่างเช่น

ปัญหาประการแรก ที่พบในกลุ่มคนไร้บ้านส่วนใหญ่ คือ ความเหลื่อมล้ำและไม่เป็นธรรมใน การเข้าถึงบริการของรัฐ โดยเฉพาะบริการด้านสุขภาพที่เป็นความต้องการพื้นฐานของคนส่วนใหญ่ ทั้งนี้ ไม่เพียงคนไร้บ้านจะไม่สามารถเข้าถึงกลไกสนับสนุนด้านสุขภาพเฉกเช่นเดียวกับคนทำงานหรือ อนุชนทั่วไปได้เท่านั้น หากแต่การเข้าถึงแม้เพียงบริการสุขภาพพื้นที่ก็ดูจะเป็นไปด้วยความ

ยากลำบาก เพราะคนไร้บ้านส่วนใหญ่ได้ประสบปัญหาการไม่มี “บัตรประชาชน” อันเป็นเครื่องมือในการรับรองสิทธิพื้นฐาน

การไม่มี “บัตรประชาชน” ของคนไร้บ้านนี้ มีสาเหตุมาทั้งจากการสูญหายเป็นเวลานานและการปราศจากบัตรตั้งแต่เด็กจนโต อุปสรรคในการรับรองและพิสูจน์ตัวตนที่ต้องใช้การรับรองหลายด้าน ได้ทำให้คนไร้บ้านส่วนใหญ่ล้มเลิกความหวังในการครอบครองบัตรประชาชน อันส่งผลให้พวกเขาประสบปัญหาในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพของรัฐ และใช้ชีวิตโดยปราศจากการดูแลสนับสนุนด้านสาธารณสุข

ปัญหาประการที่สอง คือ การเข้าถึงแหล่งทุนในการตั้งต้นประกอบอาชีพ ที่แม้ปัจจุบันจะมีกองทุนและแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำที่สนับสนุนการประกอบอาชีพของทั้งรัฐและเอกชน และคนไร้บ้านจำนวนหนึ่งได้ยกระดับหรือมีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการขนาดเล็ก หากแต่การที่ปราศจาก “บ้าน” และ “บัตร” ได้ทำให้โอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนของพวกเขาได้หมดไป อันส่งผลให้โอกาสในการยกระดับคุณภาพชีวิตหดแคบลงไปด้วย ถึงแม้คนไร้บ้านจำนวนหนึ่งหันไปพึ่งพากับเงินกู้นอกระบบ หากแต่ด้วยต้นทุนทางการเงินที่สูงจากระบบดังกล่าวก็ได้ทำให้พวกเขาอยากที่จะยกระดับทางเศรษฐกิจของตนเอง

นอกจากนี้ ในส่วนของการออมและการเก็บหอมรอมริบ ที่แม้คนไร้บ้านส่วนใหญ่มีความต้องการเก็บออมในชีวิตเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต แต่ด้วยสภาพการใช้ชีวิตที่ต้องหลบซ่อนในที่สาธารณะ ก็ได้ทำให้พวกเขาต้องประสบกับอันตรายและความกลัวในการเก็บเงินไว้จำนวนมากไว้กับตัว และ “คนไร้บ้าน” ส่วนใหญ่มักมีปัญหาในการเข้าถึงระบบการออมของสถาบันการเงิน

ปัญหาประการที่สาม อาจเป็นพื้นฐานของเกือบทุกปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น คือ ทักษะคติในทางลบต่อคนไร้บ้าน ของสังคมส่วนใหญ่และหน่วยงานภาครัฐจำนวนหนึ่ง อันส่งผลให้เกิดการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของคนไร้บ้าน การเลือกปฏิบัติ และการใช้หรือสนับสนุนการใช้ นโยบายที่ไม่เป็นธรรมกับคนไร้บ้าน ตัวอย่างเช่น นโยบายการจัดระเบียบพื้นที่และความเรียบร้อยของเมืองที่ได้รับการสนับสนุนจากสังคมส่วนหนึ่ง ที่ในอีกมุมได้เบียดบังการใช้ชีวิตของคนไร้บ้านในที่สาธารณะ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาคือปัญหาที่คนไร้บ้านต้องประสบ และแสดงให้เห็นถึงผลจากความไม่เป็นธรรมทางนโยบายและกฎหมายของรัฐ ที่นำไปสู่การเลือกปฏิบัติและไม่ครอบคลุมทุกกลุ่มคนในสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มคนไร้บ้านที่ปราศจากต้นทุนทางสังคมในการต่อรองกับรัฐเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิและการเข้าถึงบริการของรัฐ ในทางเดียวกัน มุมมองในทางลบต่อคนไร้บ้านก็ได้เป็นพื้นฐานต่อการเลือกปฏิบัติและความไม่เป็นธรรมต่อคนไร้บ้านในหลายกรณี

ในแง่นี้ การแก้ไขปัญหาคอนไร้บ้านจึงไม่เพียงแต่การดำเนินด้วยการสงเคราะห์ความต้องการพื้นฐานในชีวิตเท่านั้น หากแต่รวมไปถึงการเสริมพลังและสร้างกลไกสนับสนุนคนไร้บ้านให้สามารถมี

ชีวิตอยู่อย่างสามารถเข้าถึงบริการพื้นฐานของรัฐ ภายใต้การลักษณะการใช้ชีวิตในพื้นที่สาธารณะ ตลอดจนการปรับเปลี่ยนกฎหมายและนโยบายที่เอื้อต่อการเข้าถึงบริการของรัฐจากทุกกลุ่มคนด้วยความไม่ซับซ้อนของการได้มาซึ่งบริการ

ท้ายที่สุด ทศนคติและความเข้าใจต่อคนไร้บ้านในฐานะผู้ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงจากโครงสร้างสังคมเศรษฐกิจอันไม่เป็นธรรม/เหลื่อมล้ำ และการปราศจากกลไกทางสวัสดิการในการรองรับผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว จะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญที่ส่งต่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการให้คุณค่าและความคະนึ่งถึงต่อคนไร้บ้าน

เอกสารอ้างอิง

อนรรฆ พิทักษ์ธานิน. (2558). "คนไร้บ้าน" กับความไม่เป็นธรรมทางสังคม. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก www.bangkokbiznews.com/blog/detail/632987

กรณีศึกษา: การสลายการชุมนุมและการล้อมปราบคนเสื้อแดง

โศกนาฏกรรมทางการเมืองจากเหตุการณ์ล้อมปราบและสลายการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง เมื่อวันที่ 10 เมษายน 2553 และวันที่ 19-20 พฤษภาคม 2553 ได้ก่อให้เกิดข้อกังขาและคำถามต่อรัฐบาล ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) และกองทัพบก โดยเฉพาะเป้าหมาย ยุทธวิธี และการปฏิบัติการทางการทหารที่ส่งผลให้มีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก ทั้งที่เป็นประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐ

การสลายการชุมนุมวันที่ 10 เมษายน เกิดขึ้นเมื่อนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะประกาศ “ขอพื้นที่คืน” ในบริเวณแยกราชประสงค์ และให้ผู้ชุมนุมกลับไปชุมนุมที่บริเวณถนนราชดำเนินดั้งเดิม แต่ปรากฏว่า รัฐบาลกลับสั่งการให้เจ้าหน้าที่สลายการชุมนุมบริเวณถนนราชดำเนินโดยไม่มี การเตือนให้ผู้ชุมนุมทราบล่วงหน้า ในขณะที่ไม่มีปฏิบัติการใด ๆ ในบริเวณแยกราชประสงค์

ความรุนแรงเกิดขึ้นในช่วงเช้า เมื่อฝ่ายทหารได้เคลื่อนกำลังออกจากบริเวณกองทัพภาคที่ 1 รอ. เพื่อตั้งแถวยับยั้งกลุ่มผู้ชุมนุมเสื้อแดง ในขณะเดียวกัน นายแพทย์ ปั่นเกตุ แกนนากลุ่มคนเสื้อแดง ได้นำมวลชนส่วนหนึ่งมายืนเผชิญหน้ากับฝ่ายทหาร มีการปะทะกัน โดยทหารใช้โล่ กระบอง และแก๊สน้ำตา เหตุการณ์ดำเนินไปถึงช่วงบ่าย จนในที่สุดทั้งสองฝ่ายได้ถอยร่นกลับสู่ฐานที่ตั้งของฝ่ายตนเอง และนำคนบาดเจ็บของทั้งสองฝ่ายไปรับการรักษาพยาบาล

แม้ว่า ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำเนินการสลายการชุมนุมจะกลับสู่ฐานที่ตั้งแล้วก็ตาม แต่ตลอดช่วงบ่ายจนถึงเย็น ฝ่ายทหารยังคงใช้เฮลิคอปเตอร์เพื่อทิ้งแก๊สน้ำตาและโปรยใบปลิวลงมายังผู้ชุมนุม นอกจากนี้ ยังมีการเคลื่อนกองกำลังทหารและอาวุธสงครามจำนวนมากเข้ามาเสริมกำลัง แต่ถูกกลุ่มคนเสื้อแดงสกัดและบุกเข้ายึดยานยนต์และอาวุธสงครามดังกล่าวได้บริเวณเชิงสะพานพระปิ่นเกล้า

เหตุการณ์ได้ทวีความรุนแรงมากขึ้น เมื่อรัฐบาลพยายามสลายการชุมนุมด้วยกำลังทหารและอาวุธสงครามอีกครั้งในช่วงเย็นของวันนั้น โดยเริ่มขึ้นบริเวณสี่แยกคอกวัวและถนนดินสอหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา การปะทะกันเริ่มขึ้นในเวลาประมาณ 18.00 น. เมื่อฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐเคลื่อนกำลังพร้อมยานยนต์หุ้มเกราะมายังถนนประชาธิปไตยและตั้งฐานกำลังอยู่หน้าโรงเรียนสตรีวิทยา กับเคลื่อนพลมาตั้งแนวปะทะอยู่บริเวณถนนตะนาว เพื่อเคลื่อนกำลังยึดพื้นที่บริเวณสี่แยกคอกวัวอีกเส้นทางหนึ่ง

การดำเนินการสลายการชุมนุมที่เกิดขึ้นนี้ ไม่เป็นไปตามหลักปฏิบัติสากลในการสลายการชุมนุม เมื่อการปะทะเริ่มต้นขึ้น การใช้กำลังและอุปกรณ์ช่วยในการสลายการชุมนุม มิได้ปฏิบัติจากเบาไปหาหนัก แต่ข้ามขั้นตอน เมื่อฝ่ายกองทหารที่ทำหน้าที่สลายการชุมนุมเผชิญหน้ากับกลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดง นอกจากการดันระหว่างกันด้วยโล่และกระบองแล้ว การใช้ปืนพร้อมกระสุนยางก็เกิดขึ้น

ตามมาในบริเวณสี่แยกคอกวัว ส่วนบริเวณหน้าโรงเรียนสตรีวิทยาก็มีการเคลื่อนยานยนต์หุ้มเกาะเข้ามายึดพื้นที่

บริเวณสี่แยกคอกวัว หลังจากการใช้กระสุนยาง ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ของรัฐได้มีการยิงกระสุนจริงสลับบ้างในระยะแรก จนทำให้ฝ่ายผู้ชุมนุมที่เข้าปะทะกับฝ่ายทหารได้รับบาดเจ็บ สถานการณ์ทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น เมื่อมีการใช้ปืนเอ็ม 79 จำนวน 2 ลูกโดยกองกำลังไม่ทราบฝ่ายที่สวมชุดดำยิงเข้าใส่กลุ่มทหารที่ปฏิบัติการอยู่หน้าโรงเรียนสตรีวิทยา จนทำให้นายทหารระดับผู้บังคับบัญชาได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต

สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ฝ่ายทหารใช้อาวุธสงครามประเภท ปืนเอ็ม 16 ยิงเข้าใส่ผู้ชุมนุม จนทำให้มีผู้เสียชีวิตและผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจำนวนมาก ในขณะเดียวกันกลุ่มคนชุดดำ ที่ต่อมาเข้าใจกันว่ามาช่วยผู้ชุมนุมคนเสื้อแดง ก็ปะทะและผลักดันให้ฝ่ายทหารต้องล่าถอยออกจากพื้นที่บริเวณสี่แยกคอกวัวและหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา

การสลายการชุมนุมวันที่ 19 พฤษภาคม นับตั้งแต่มีการยิงปืนเอ็ม 79 ใส่กลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อหลากสีบริเวณแยกศาลาแดงเมื่อวันที่ 22 เมษายน จนทำให้มีผู้เสียชีวิต 1 คนและได้รับบาดเจ็บกว่า 70 คน การตรึงกำลังและแผ่ระวางสถานการณ์ รวมทั้งการสร้างสถานการณ์เพื่อก่อให้เกิดความรุนแรงมีอยู่อย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์รุนแรงยิ่งขึ้น เมื่อ ศอฉ. ประกาศปฏิบัติการ “กระชับวงล้อม” ในวันที่ 14 พฤษภาคม โดยตัดน้ำ-ไฟฟ้าและสัญญาณมือถือในบริเวณที่ชุมนุม ขณะเดียวกันก็เคลื่อนกำลังทหารเข้าตรึงพื้นที่รอบ ๆ แยกราชประสงค์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ราชปรารภ ซอยรางน้ำ ศาลาแดง แยกสาธร และซอยบ่อนไก่ ตลอดระยะเวลาที่เจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการกระชับวงล้อมนี้ ได้มีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากการโดนสุ่มยิงจากที่สูง ณ บริเวณราชปรารภและแยกสาธร มีการปะทะกันระหว่างกองทหารที่รักษาการในพื้นที่กับกลุ่มคนเสื้อแดงบริเวณรอบ ๆ สวนลุมพินี แยกสาธร บ่อนไก่ ซอยงามดูพลี และย่านราชปรารภอยู่อย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งนำไปสู่การล้อมปราบ ในวันที่ 19 พฤษภาคม โดยมีผู้ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก ซึ่งมีทั้งประชาชนที่ไม่ได้เข้าร่วมการชุมนุม ผู้ชุมนุมเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักข่าว-ช่างภาพชาวไทยและต่างประเทศ และอาสาสมัครกู้ชีพ

การล้อมปราบผู้ชุมนุมเสื้อแดงเริ่มต้นในตอนเช้าตรู่ของวันที่ 19 พฤษภาคม โดยกองกำลังทหารเคลื่อนพลออกจากหน่วยทหารและฐานที่มั่นในพื้นที่รอบ ๆ สถานที่ชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดงและเข้ายึดพื้นที่ ณ บริเวณศาลาแดงถึงแยกสารสินและพื้นที่โดยรอบของสวนลุมพินี มีการปะทะกับกลุ่มผู้ชุมนุมเป็นระยะ ๆ ส่งผลให้ผู้ชุมนุม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการ์ด ถูกยิงเสียชีวิตโดยหน่วยล่าสังหาร (sniper) เป็นหลัก

ในเวลาประมาณ 13.30 น. แกนนำ นปช. นำโดยฉัตรสุดิ ไสยเกื้อ ประกาศยุติการชุมนุมเพื่อยุติการสูญเสียชีวิตและบาดเจ็บของผู้ชุมนุม แล้วเข้ามาบดตัวกับทางเจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมแกนนำคน

อื่น ๆ ส่วนผู้ชุมนุมที่ยังคงอยู่ในพื้นที่ชุมนุม บางส่วนก็ถูกจับกุมโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ บางส่วนได้อพยพมาอยู่ในบริเวณวัดปทุมวนาราม ด้วยเชื่อว่าพวกตนจะปลอดภัยเมื่ออยู่ใน “เขตอภัยทาน” แต่ปรากฏว่ามีการยิงอาวุธหนักเข้าสู่พื้นที่บริเวณวัดปทุมอย่างรุนแรง จนผู้ชุมนุมและเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ชีพเสียชีวิตถึง 6 คน ในขณะเดียวกัน เริ่มมีการเผาอาคารสถานที่ของรัฐและเอกชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด อย่างไรก็ตาม สถานการณ์เริ่มคลี่คลายลง เมื่อเจ้าหน้าที่สามารถเข้ายึดและควบคุมพื้นที่ในบริเวณแยกราชประสงค์และพื้นที่ต่อเนื่องในช่วงเย็น พร้อม ๆ กับการควบคุมเพลิงที่ไหม้อาคารสถานที่ต่าง ๆ ส่วนผู้ชุมนุมที่หลบภัยอยู่ในวัดปทุมวนารามก็ทยอยกลับภูมิลำเนาของตนเองในวันรุ่งขึ้นแน่นอนว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสลายและล้อมปราบการชุมนุมทั้ง 2 ครั้ง นำมาซึ่งความสูญเสียให้แก่ทุกฝ่าย แต่คำถามที่เกิดขึ้นก็คือ การใช้กำลังทหารและอาวุธสงครามเพื่อสลายการชุมนุมทั้งสองครั้งนี้ มีความชอบธรรมและเหมาะสมเพียงใด

1) ยุทธวิธีในการสลายและล้อมปราบการชุมนุมของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยหลักการแล้ว การใช้กำลังทหารเข้าสลายและล้อมปราบการชุมนุมทางการเมืองในประเทศที่เป็นประชาธิปไตยไม่ควรเกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อแนวทางการเจรจาเพื่อยุติปัญหาโดยสันติยังเป็นไปได้ แต่รัฐบาลอภิสิทธิ์กลับปิดประตูการเจรจาอย่างรีบเร่ง เมื่อ สว.เลิศรัตน์ รัตนวานิช สามารถเป็นตัวกลางชักชวนให้แกนนำ นปช. หันกลับสู่โต๊ะเจรจาอีกครั้งเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม แต่สิ่งเหล่านี้กลับถูกละเลยและเพิกเฉยจากสังคมทุกภาคส่วน

2) การกล่าวหาผู้ชุมนุมว่าเป็นผู้ร้ายและจำเลยของสังคม กล่าวคือ ผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงถูกกระทำให้เป็นจำเลยทางสังคมใน 3 ประเด็น คือ 1. ผู้ก่อการร้าย 2. กลุ่มคนที่ได้รับการสนับสนุนจาก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและถูกจัดตั้งมาจากเครือข่ายของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและอดีต สส. พรรคไทยรักไทยกับ สส. พรรคเพื่อไทย 3. กลุ่มคนที่พยายามล้มล้างสถาบันเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองสู่รัฐไทยใหม่

2.1) การกล่าวหาว่า กลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงเป็นผู้ก่อการร้ายหรือมีผู้ก่อการร้ายแฝงตัวปะปนกับผู้ชุมนุม เริ่มต้นขึ้นหลังเหตุการณ์วันที่ 10 เมษายน ที่มีกลุ่มคนชุดดำแฝงตัวเข้ามาช่วยเหลือกลุ่มผู้ชุมนุมปะทะกับกองกำลังเจ้าหน้าที่ของรัฐ และใช้อาวุธสงครามยิงตอบโต้กับกองทหาร ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้าการสลายการชุมนุม ไม่ปรากฏว่ามีการใช้คำดังกล่าวเรียกผู้ชุมนุม

นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ ยืนยันให้ใช้คำว่า ‘ผู้ก่อการร้าย’ เพื่อเรียกกลุ่มคนชุดดำและกลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดง หลังวันที่ 10 เมษายนเป็นต้นมา เขามักจะกล่าวอ้างว่า มีผู้ก่อการร้ายแฝงตัวปะปนอยู่กับผู้ชุมนุมและเรียกร้องให้ผู้เข้าร่วมชุมนุมด้วยจิตใจบริสุทธิ์เดินทางออกจากพื้นที่บริเวณแยกราชประสงค์ รวมทั้งยังเรียก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและแกนนำ นปช. บางคน เช่น ฉัตรวุฒิไสยเกื้อ เป็นต้น ว่าเป็นผู้นำของผู้ก่อการร้าย

ขอกล่าวหาเรื่องผู้ก่อการร้ายยังได้รับการชานรับอย่างแข็งขันจาก พ.อ. สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษก ศอฉ. สื่อมวลชนทั้งของรัฐและสื่อเสรี กลุ่มคนที่สนับสนุนรัฐบาล เช่น สส.พรรคประชาธิปัตย์ สว. และนักวิชาการ เป็นต้น

ในขณะที่รัฐบาลและ ศอฉ. ช่วยกันตอกย้ำว่าการชุมนุมของคนเสื้อแดงเท่ากับ “การก่อการร้าย” ที่เต็มไปด้วยผู้ก่อการร้าย จนอาจทำให้สังคมเข้าใจว่าผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงส่วนใหญ่เป็นผู้ก่อการร้าย แต่รัฐบาลต้องตอบสังคมให้ได้ว่า ประชาชนที่ถูกทหารยิงจนเสียชีวิตและบาดเจ็บทั้งหมดเป็นผู้ก่อการร้ายหรือไม่ พวกเขามีอาวุธร้ายแรงต่อสู้กับทหารหรือไม่ เพราะจากหลักฐานการชันสูตรศพ ไม่พบคราบเขม่าปืนในมือของผู้เสียชีวิต

2.2) การกล่าวหาว่า กลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงเป็นกลุ่มคนที่ได้รับการสนับสนุนจาก พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและถูกจัดตั้งมาจากเครือข่ายของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและอดีต สส. พรรคไทยรักไทยกับ สส. พรรคเพื่อไทย สำคัญของข้อกล่าวหานี้ก็คือ การทำให้พวกเขาเป็นเพียงเบี้ยทางการเมืองที่มี พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตรและแกนนำ นปช. หลอกใช้ เพราะว่าพวกเขาโง่-จน-เจ็บ วาทกรรมทางการเมืองที่ถูกตอกย้ำโดยชนชั้นกลาง-คนในเมือง ทำให้คนเสื้อแดงกลายเป็นพลเมืองที่ด้อยค่าที่รังแต่ดูรั้งความเจริญของประเทศ การตายของพวกเขาด้วยฝีมือของรัฐจึงไม่ใช่สิ่งที่น่าเศร้า สลดแต่ประการใด สังคมไม่ควรต้องเสียเวลาขุดค้นหาความจริงที่เกิดขึ้น

ในขณะที่ข้อเท็จจริงจำนวนมากเกี่ยวกับคนเสื้อแดงกลับถูกปฏิเสธจากผู้คนที่ต่อต้านเขา จริงอยู่ผู้ชุมนุมบางส่วนอาจจะชื่นชอบต่อ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งนั่นก็เป็นสิทธิของพวกเขา กระนั้น ก็ไม่ได้หมายความว่าคนเสื้อแดงจะเห็นชอบในทิศทางเดียวกัน ในทางตรงข้าม พวกเขามีความหลากหลายและมีเป้าประสงค์ในการเข้าร่วมที่แตกต่างกัน บางคนมาเพื่อเรียกร้องปัญหาปากท้องของพวกเขา ความไม่เป็นธรรมในสังคม นโยบายของรัฐที่มุ่งพัฒนาภาคอุตสาหกรรมและละเลยชนบท บางคนมาเพราะไม่พอใจความอยู่ดีศรีสุขทางการเมืองด้วยระบบสองมาตรฐานของรัฐบาล ตุลาการภิวัตน์ และบรรดากลุ่มการเมืองที่มีฐานอยู่ในเมือง

การที่ประชาชนคนเสื้อแดงไม่สามารถใช้ภาษาสวดยหรืออธิบายความคับข้องใจและความปรารถนาของพวกเขาให้ชนชั้นกลาง-คนในเมืองรู้สึกประทับใจได้ ไม่ได้หมายความว่าพวกเขามองไม่เห็นปัญหาข้างต้น หรือขาดสำนึกในสิทธิทางการเมืองของตนเอง ตลอดจนความอยู่ดีศรีสุขทางการเมืองที่ปรากฏในช่วง 4-5 ปีที่ผ่านมา

การหยิบยกประเด็นเรื่องชนชั้นในนาม ‘ไพร่’ และ ‘อำมาตย์’ ของแกนนำ นปช. จึงเป็นถ้อยคำที่สามารถสื่อกับผู้คนในสังคมและบรรดากลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนที่สุด เพราะอำมาตย์คือ ตัวแทนของความอยู่ดีศรีสุขที่พวกเขาเผชิญหน้าอยู่ในชีวิตจริง คือสิ่งที่ทำให้สิทธิทางการเมืองของพวกเขาถูกเหยียบย่ำ ดังนั้น การเรียกร้องประชาธิปไตยของพวกเขาจึงเป็นการแสดงออกทางการเมืองเพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

ประการสำคัญ ไม่ว่าจะเหตุผลและการเข้าร่วมของบรรดากลุ่มผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงจะเป็นเช่นใดก็ตาม ทุกคนควรเคารพในความคิดและจุดยืนทางการเมืองของพวกเขา เพราะหนึ่งเสียงของพวกเขา คือ หนึ่งสิทธิที่เท่าเทียมกับคนอื่น ๆ ในสังคมนี้

เอกสารอ้างอิง

เกษม เพ็ญภินันท์. (2553). ปฏิบัติการสงครามเพื่อสลายการชุมนุมและการล้อมปราบคนเสื้อแดง. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก <https://prachatai.com/journal/2010/07/30225>

กรณีศึกษา: วิกฤตเวเนซุเอลา!

บทเรียนแสนสาหัส ฝันร้ายของประชานิยม

สรุป “วิกฤตเวเนซุเอลา” เกิดอะไรขึ้นกับประเทศนี้ ถึงทำให้เศรษฐกิจน้ำมัน กลับกลายเป็นประเทศยากจน!

เศรษฐกิจตกต่ำ เงินไร้ค่า ผู้คนอดอยาก ไม่มีน้ำ ไม่มีไฟฟ้าใช้ แยกแยกทางการเมือง! ทั้งหมดนี้คือฝันร้ายที่เกิดขึ้นกับประเทศเวเนซุเอลาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จากประเทศที่เคยร่ำรวยด้วยน้ำมัน และทรัพยากรธรรมชาติ อะไรกันที่ทำให้เวเนซุเอลา กลับต้องมาเจอปัญหารอบด้านเช่นนี้

วิกฤตเวเนซุเอลา เริ่มมาจากไหน ?

ย้อนไปในอดีต เวเนซุเอลาเป็นประเทศที่ร่ำรวยมาก เพราะมีปริมาณสำรองน้ำมันดิบใหญ่ที่สุดในโลก คิดเป็นกว่า 20% ของปริมาณน้ำมันดิบทั่วโลก ทำให้รายได้ของเวเนซุเอลากว่า 90% มาจากการส่งออกน้ำมันดิบ

จนเมื่อปี 1976 รัฐบาลของประธานาธิบดีคาร์ลอส แอนเดรส เปเรซ ออกนโยบายที่เรียกว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงประเทศนี้ก็ได้ ด้วยการตั้ง “บริษัทน้ำมันแห่งชาติ” เพื่อให้รัฐบาลเข้าไปควบคุมธุรกิจพลังงานทั้งหมดในประเทศ แทนที่จะเป็นบริษัทเอกชนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ผลคือ ทำให้รัฐบาลเวเนซุเอลาตอนนั้นร่ำรวยขึ้นแบบสุด ๆ จากการขายน้ำมัน แต่กลับบริหารจัดการทรัพยากรอันอุดมสมบูรณ์นี้อย่างไรประสิทธิภาพ

ก่อนที่ในปี 1999 “ฮูโก ชาเวซ” จะได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนใหม่ ซึ่งเขามีแนวคิดรัฐสวัสดิการ จึงนำเงินจำนวนมากมาใช้กับโครงการประชานิยมแบบสุดโต่ง เพื่อเอาใจประชาชนด้วยหวังจะได้รับคะแนนเสียงสนับสนุน เช่น **อัมราคาสินค้า** โดยควบคุมและกำหนดราคาสินค้าให้ถูกกว่าความเป็นจริงมาก จนภาคธุรกิจขาดทุน อยู่ไม่ได้ ต้องปิดกิจการไป ไม่มีใครผลิตสินค้า สุดท้ายรัฐบาลต้องลงมาผลิตสินค้าขายเอง หรือหากสินค้าใดขาดตลาด รัฐบาลจะใช้วิธีนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาทดแทน **สร้างบ้านราคาถูกกว่าท้องตลาด** ทำลายกลไกราคาตลาดอสังหาริมทรัพย์ในประเทศ ด้วยการสร้างบ้านให้ประชาชนกว่า 2 ล้านหลัง เป็นเหตุให้ภาคเอกชนไม่สามารถแข่งขันได้ **อุดหนุนราคาพลังงาน** อัมราคาน้ำมันและไฟฟ้าให้ถูกราวกับแจกฟรี ส่งผลให้ประชาชนในประเทศผลาญพลังงานอย่างสิ้นเปลือง **สนับสนุนให้คนหยุดทำการเกษตร** โดยให้นำเข้าอาหารแทบทั้งหมดจากต่างประเทศ **ควบคุมอัตราแลกเปลี่ยน** เพื่อป้องกันไม่ให้เงินไหลออกนอกประเทศ จนทำให้ตลาดค่าเงินเวเนซุเอลาพัง ขาดแคลนเงินสกุลต่างชาติ เป็นจุดเริ่มต้นของเงินเฟ้อขั้นรุนแรง

อย่างไรก็ดี ด้วยนโยบายเหล่านั้น ได้ทำให้ “ฮูโก ชาเวซ” กลายเป็นที่รักของคนยากจนในประเทศ เพราะสามารถทำให้ประชาชนอยู่ดีกินดี ยกคุณภาพชีวิตคนจนในเวลานั้นอย่างทั่วถึงจริง ๆ ซึ่งแม้ “ฮูโก ชาเวซ” จะเสียชีวิตไปแล้วเมื่อปี 2013 และได้ “นิโกลัส มาดูโร” ขึ้นมาเป็นประธานาธิบดีคนใหม่แทน แต่รัฐบาลก็ยังไม่หยุดใช้นโยบายประชานิยมต่อไป

เจอวิกฤตราคาน้ำมันตกต่ำ แต่แล้วงานเลี้ยงย่อมมีวันเลิกรา เมื่อเกิดวิกฤตราคาน้ำมันตกต่ำในช่วงปี 2014-2016 ที่ทำให้ราคาน้ำมันดิบลดลงต่ำกว่า 30 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล จากที่เคยสูงกว่า 100 ดอลลาร์สหรัฐ/บาร์เรล แน่นอนว่าเวเนซุเอลา ซึ่งพึ่งพารายได้จากน้ำมันเป็นหลัก กระทบผลกระทบไปเต็ม ๆ จนรายได้หายไปมหาศาล

แม้จะมีสัญญาณเตือนถึงปัญหาเศรษฐกิจ ทว่า รัฐบาลกลับไม่เลือกใช้นโยบายรัดเข็มขัด แต่ยังคงเดินหน้าอัดฉีดเงินเพื่อประชานิยมต่อไป แถมยังหมดเงินจำนวนมากไปกับการซื้อเครื่องบินรบ รถถัง เพื่อเสริมกองทัพ จนต้องกู้เงินจากจีนและรัสเซีย ที่สำคัญคือ บริษัทน้ำมันแห่งชาติ ก็เจอกับภาวะขาดทุน เพราะการบริหารงานที่ขาดประสิทธิภาพของภาครัฐ

พิมพ์เงินจำนวนมาก หวังแก้ปัญหา สุดท้ายรัฐบาลยังตัดสินใจแก้ปัญหา ด้วยการพิมพ์เงินออกมาดี้อ ๆ จำนวนมาก ส่งผลให้ราคาสินค้าแพงขึ้นมหาศาล เกิดเงินเฟ้อรุนแรง เมื่อกลไกการเงินเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ค่าเงินเวเนซุเอลาอ่อนค่าลง สินค้านำเข้าจากต่างประเทศมีราคาแพงขึ้น รัฐบาลจึงยกเลิกการนำเข้าสินค้าบางอย่าง ส่งผลให้อาหารและยารักษาโรคเริ่มขาดแคลน ประชาชนเริ่มอดอยาก

อย่างไรก็ตาม ยิ่งเกิดภาวะเงินเฟ้อมากขึ้นเท่าไร รัฐบาลกลับยิ่งพิมพ์เงินเพิ่มแบบนี้ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนค่าเงิน Bolivar (โบลิวาร์) เป็นเหมือนเศษกระดาษ ในที่สุดภาวะเงินเฟ้อก็ทะลุ 80,000% ในปี 2018 โดยราคาสินค้าในเวเนซุเอลาแพงขึ้นอย่างมหาศาล ไม่ว่าจะเป็นไก่สด ขายอยู่ที่ตัวละ 14.6 ล้านโบลิวาร์ หรือราว 1,900 บาท, เนื้อวัว ราคา กิโลกรัมละ 9.5 ล้านโบลิวาร์ หรือราว 1,200 บาท, ข้าวสารบรรจุถุง กิโลกรัมละ 2.5 ล้านโบลิวาร์ หรือ 330 บาท กระดาษชำระม้วนละ 2.6 ล้านโบลิวาร์ หรือราว 340 บาท เป็นต้น ซึ่งราคาสินค้าที่กล่าวมาถือว่าแพงมาก เมื่อเทียบกับค่าแรงขั้นต่ำของชาวเวเนซุเอลาที่ได้รับประมาณเดือนละ 1.8 ล้านโบลิวาร์ หรือราว 240 บาท

ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลจึงต้องเปลี่ยนสกุลเงินใหม่ กลายเป็น Sovereign Bolivar ด้วยการตัดเลขศูนย์ 5 ตัว เพื่อให้เงิน 100,000 Bolivar มีค่าเท่ากับ 1 Sovereign Bolivar และยังปรับเพิ่มค่าแรง

ขึ้นต่ำขึ้น 3,000% เพื่อหวังให้ประชาชนมีเงินมาใช้จ่าย เป็นเหตุให้เวเนซุเอลาต้องเจอกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำมาจนถึงทุกวันนี้ และดูเหมือนสถานการณ์จะมีแต่แยกลงเรื่อย ๆ

วิกฤตเศรษฐกิจ สู่ความขัดแย้งทางการเมือง

นอกจากปัญหาเศรษฐกิจที่ทำร้ายคนในประเทศนี้มายาวนาน ปัญหาทางการเมืองเองก็เลวร้ายไม่แพ้กัน ซึ่งมีต้นเหตุมาจากปี 2015 ที่พรรคฝ่ายค้านชนะการเลือกตั้งเป็นครั้งแรกนับแต่ปี 1999 แต่ศาลกลับมีมติให้ “นิโกลัส มาดูโร” เป็นผู้นำรัฐบาลต่อไป เพราะมองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้เป็นโมฆะ จากจำนวน ส.ส. ที่เข้าร่วมประชุมไม่ครบ จนกลายเป็นเหตุความรุนแรงทางการเมือง

และล่าสุดในปี 2018 ได้มีการเลือกตั้งครั้งใหม่ โดยมี 2 แคนดิเดต คือรัฐบาลปัจจุบันอย่าง “นิโกลัส มาดูโร” และฝ่ายค้านที่นำโดย “ฮวน กุยโด” ผลปรากฏว่า “นิโกลัส มาดูโร” เป็นผู้ชนะ แต่กลับโดนวิจารณ์อย่างหนักเรื่องความไม่โปร่งใส เพราะมีผู้มาใช้สิทธิ์ไม่ถึง 50% ด้วยซ้ำ จนทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้ถูกคว่ำบาตรโดยสหรัฐอเมริกา

“ฮวน กุยโด” จึงใช้โอกาสนี้ตั้งตัวเองเป็นประธานาธิบดี โดยมีสหรัฐฯ หนุนหลัง ขณะที่ “นิโกลัส มาดูโร” ก็ไม่ยอมเช่นกัน ยังคงนั่งในสภาต่อไป ซึ่งหนุนโดยจีนและรัสเซีย ทำให้ตอนนี้เวเนซุเอลา กลายเป็นประเทศที่มีประธานาธิบดี 2 คน โดยทั้งฝ่ายสนับสนุนและฝ่ายต่อต้านต่างก่อเหตุปะทะกันรุนแรง เป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 100 คน ความบาดหมางนี้ยิ่งเหมือนเป็นการซ้ำเติมปัญหาในประเทศให้เลวร้ายขึ้นไปอีก

ความยากลำบากของชาวเวเนซุเอลาในตอนนี้อยู่

เงินเพื่อขึ้นรุนแรง (Hyperinflation) จนถึงตอนนี้ปัญหาเงินเฟ้อก็ยังไม่มียี่แ้วว่าจะควบคุมได้ และอาจทะลุ 1 ล้านเปอร์เซ็นต์ในปีนี้ เห็นได้จากที่มีคนออกมาโยนเงินทิ้งเกลื่อนถนน เพราะเหลือค่าเพียงแค่เศษกระดาศ ขณะที่สินค้าราคาแพงมหาศาล สวนทางกับค่าแรงคนในประเทศ ซึ่งภาวะที่คนเวเนซุเอลาเจอตอนนี้ เรียกว่า เงินเพื่อขึ้นรุนแรง หรือ Hyperinflation นั่นเอง

ขาดแคลนอาหาร ยารักษาโรค ปัจจุบันประชาชนจำนวนมากต้องอดอยาก ขาดแคลนอาหารและยารักษาโรคอย่างหนัก ถึงขนาดต้องต่อคิวยาวเหยียดเพื่อขออาหารจากรัฐบาล และบางคนถึงกับต้องจำใจซื้อเนื้อเน่า หรือดื่มน้ำจากท่อระบายน้ำ เพื่อประทังชีวิต ขณะที่มีเด็กทารกและผู้ป่วยเสียชีวิตเพิ่มนับหมื่นคน เนื่องจากโรงพยาบาลขาดแคลนอาหาร ยา และอุปกรณ์ทางการแพทย์

ไฟฟ้าดับทั่วประเทศ ไม่มีน้ำสะอาดใช้

ในช่วงต้นเดือนมีนาคม 2019 พื้นที่ส่วนใหญ่กว่า 70% ในประเทศเวเนซุเอลา เจอกับปัญหาไฟดับติดต่อกันถึง 1 สัปดาห์แล้ว เนื่องจากโรงไฟฟ้าของเวเนซุเอลาไม่สามารถผลิตไฟฟ้าได้อีกต่อไป ทำให้ระบบขนส่งสาธารณะหยุดชะงัก โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตถูกตัดขาดไปโดยปริยาย

การที่ไม่มีไฟฟ้านี้ยังส่งผลให้โรงพยาบาลเดือดร้อนอย่างหนัก การดูแลรักษาผู้ป่วยเป็นไปอย่างยากลำบากมาก และมีผู้ป่วยโรคไตเสียชีวิต เพราะเครื่องฟอกไตและอุปกรณ์ทางการแพทย์ใช้งานไม่ได้ อย่างไรก็ตามนายมาคูโร ได้อ้างว่า ปัญหาไฟดับเป็นฝีมือของกลุ่มต่อต้านที่ต้องการก่อความไม่สงบในประเทศ โดยมีสหรัฐอเมริกาสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง

ขณะเดียวกันในหลาย ๆ เมืองยังไม่มีน้ำสะอาดใช้ จากการปิดระบบประปา โดยบางเมืองรัฐบาลจะปล่อยน้ำประปาให้ใช้เพียงเดือนละ 1 ครั้งเท่านั้น และแม้ว่าล่าสุด น้ำประปาในเมืองซานติเอโกจะกลับมาไหลอีกครั้งในรอบหลายเดือน แต่ทว่ากลับเจือปนด้วยน้ำมันดิบ ไม่สามารถใช้อุปโภคบริโภคได้เลยสงครามกลางเมือง คนเสียชีวิตจำนวนมาก

อย่างที่บอกคือตอนนี้การเมืองเวเนซุเอลาแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย จนเกิดเหตุปะทะกันต่อเนื่องจากฝ่ายสนับสนุนและต่อต้าน จนถึงขณะนี้ผู้เสียชีวิตมากกว่า 100 คนเข้าไปแล้ว โดยนายมาคูโรมีเสียงสนับสนุนจากประเทศจีนและรัสเซีย ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา บราซิล ออสเตรเลีย เลิกยี่นข้างนายกุยโด ขณะที่ชาติยุโรปอีกหลายประเทศ ออกมาเรียกร้องให้จัดการเลือกตั้งขึ้นใหม่

ขณะที่ความยากจนขั้นแค้น ได้ทำให้ประชาชนจำนวนหนึ่งออกมาสร้างความรุนแรง ก่ออาชญากรรม ปล้นสะดม พยายามกักตุนทุกอย่างเอาไว้ เพื่อความอยู่รอดของชีวิต

คนหนีตายออกนอกประเทศ คนเวเนซุเอลาต่างสิ้นหวังกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น และจนถึงปัจจุบัน มีคนเวเนซุเอลามากกว่า 3 ล้านคนแล้วที่เลือกอพยพออกนอกประเทศ หวังไปเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยส่วนใหญ่เลือกที่จะหนีไปประเทศเพื่อนบ้านอย่าง โคลอมเบีย บราซิล เปรู และชิลี

วิกฤตเวเนซุเอลา เป็นมหากาพย์ที่สะสมมายาวนานหลายสิบปี ตั้งแต่อดีตประธานาธิบดีฮูโก ชาเวซ ผู้ซึ่งเริ่มต้นใช้นโยบายรัฐสวัสดิการ กระทั่งปัญหามาปะทุขึ้นในสมัยประธานาธิบดีมาคูโรเมื่อ “น้ำมัน” ซึ่งเปรียบเสมือนเป็นท่อหล่อเลี้ยงชีพของชาวเวเนซุเอลา มีราคาตกลงอย่างฮวบฮาบ ปัญหาที่ชุกไว้ได้พรมจึงปรากฏขึ้นดังทุกวันนี้ และยังคงไม่มีใครทราบว่า จะจบลงอย่างไร ซึ่งก็ได้แต่หวังว่าทุกฝ่ายจะหาทางออกให้ได้เร็วที่สุด เพื่อให้ประชาชนชาวเวเนซุเอลาตื่นจากฝันร้ายนี้สักที

เอกสารอ้างอิง

เว็บไซต์กระปุก. (2562). วิกฤตเวเนซุเอลา ! บทเรียนแสนสาหัส ฝันร้ายของประชาชนนิคม. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก

<https://money.kapook.com/view207485.html>

กรณีศึกษา: พิธีขลิบอวัยวะเพศหญิง ประเพณีความเชื่อโบราณสู่ปัญหาของสตรี

การขลิบอวัยวะเพศเป็นอีกหนึ่งพฤติกรรมที่อยู่คู่กับสังคมมนุษย์มายาวนาน ไม่เพียงแต่เพศชายที่มีพิธีขลิบอวัยวะเท่านั้น แต่ในบางวัฒนธรรมก็มีการขลิบอวัยวะเพศหญิงด้วย พิธีขลิบอวัยวะเพศของสตรีเป็นประเพณีโบราณที่เก่าแก่ในหลายวัฒนธรรม จุดประสงค์ของแต่ละกลุ่มก็แตกต่างกัน มีทั้งที่เกี่ยวข้องกับเหตุผลทางสุขภาพและทางพิธีกรรมตามความเชื่อ

แต่กิจกรรมหรือพิธีขลิบอวัยวะเพศหญิงถูกโจมตีและถูกประณามว่าเป็นการกระทำที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ และนำความทรมานทุกข์ทรมานมาสู่ผู้หญิงจำนวนมากอย่างไม่จำเป็น ปัญหาที่เกิดจากการตัดขลิบอวัยวะเพศหญิงเสี่ยงทำให้ติดเชื้อทางเลือดจนอาจถึงขั้นเสียชีวิต และยังมีแนวโน้มทำให้มีอาการปัสสาวะผิดปกติ หรือมีประจำเดือนมากเกินไป ผลกระทบสืบเนื่องไปถึงกิจกรรมเพศสัมพันธ์ หรือขณะคลอดบุตรที่อาจทำให้รู้สึกเจ็บปวดได้ องค์การอนามัยโลก หรือ WHO ประณามว่าพิธีกรรมดังกล่าวนี้ว่าไม่ควรสนับสนุนให้ปฏิบัติอีกต่อไปด้วยเหตุผลทางการแพทย์

อย่างไรก็ตาม นักมานุษยวิทยาวัฒนธรรมบางคนในยุค 80s มองว่าเป็นประเพณีที่ปฏิบัติกันมาช้านานแล้ว ขณะที่เจ้าของประเพณีนี้เองกลับมีความเห็นว่า พิธีกรรมนี้เป็นสิ่งที่ดีงามและยังมีความยึดมั่นด้วยศรัทธาแรงกล้า ประเด็นนี้เป็นที่ถกเถียงกันอย่างมากในยุค 80s บรรดาสตรีจากโลกตะวันตกและโลกที่สามต่างถกเถียงกันอย่างดุเดือดและเผ็ดร้อนในการประชุมระดับโลกของ ยูเอ็น เกี่ยวกับสตรี ณ กรุงโคเปนเฮเกน แน่นนอนว่าผู้ที่อยู่ไม่คุ้นเคยวัฒนธรรมนี้อาจตกตะลึงกับประเพณีดังกล่าว หรือมองว่าเป็นความป่าเถื่อนขัดต่อสิทธิมนุษยชน

บทความเรื่อง Circumcision On Trial จากนิตยสาร Reader's Digest เขียนโดย Emily และ Per Ola D' Aulaire ฉบับเดือนมีนาคม ค.ศ. 1981 กล่าวถึงประเพณีว่าเป็นที่รู้จักกันว่าเป็นพิธีครอบของสตรี ซึ่งเป็นคำที่ใช้หมายถึง ขบวนการแบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการตัด การทำอวัยวะสืบพันธุ์ให้พิการในหมู่ผู้หญิงและเด็กสาวของชนเผ่าดั้งเดิม โดยมีผู้อาวุโสเพศหญิงเป็นผู้ลงมือ และถือว่าเป็นการรักษาประเพณีของเผ่าพันธุ์ ขณะที่ข้อมูลจากองค์การอนามัยโลก ที่เผยแพร่เมื่อต้นปี 2018 ระบุว่า ผู้หญิงที่ยังมีชีวิตอยู่กว่า 200 ล้านคนทั่วโลกผ่านการตัดหรือทำให้อวัยวะสืบพันธุ์ได้รับความเสียหายในหลายประเทศจากหลายทวีป ไม่ว่าจะเป็นแอฟริกา, ตะวันออกกลาง และเอเชีย

พิธีนี้เชื่อกันว่าเป็นเครื่องหมายแสดงถึงความเป็นผู้หญิงที่แท้จริง เป็นการพิสูจน์ถึงความบริสุทธิ์ และเชื่อถือว่าเป็นความจำเป็นทางสังคม ตามความเป็นจริงแล้วในหลาย ๆ ประเทศ พิธีขลิบ

อวัยวะเพศนับเป็นพิธีครอบที่สำคัญ ที่เป็นการสั่งสอนแนะนำให้ผู้เข้าพิธีมีความเป็นผู้ใหญ่ ให้อยู่ในสังคมได้

ในประเทศแอมเบียงการขลิบอวัยวะเพศของสตรีใช้วิธีการตัดทิ้ง ซึ่งหมายความว่า “เมื่อดละมุด” (คลิตอริส) ถูกตัดทิ้งออกทั้งหมด “โดยไม่ใช้ยาสลบเลย” “พวกที่เข้าพิธีกรรมทุกคนจะถูกปิดตา เขาจะใช้มีดที่ลับจนคมตัดออก ตลอดพิธีจะมีเสียงกลองดังสนั่น จนหนวากหู พร้อมกับมีเสียงร้องเพลง และการเต้นรำของญาติมิตรประกอบ หลังการผ่าตัดจะมีการชำระล้างแผลและทายาที่ทำจากสมุนไพรผสมกับรากไม้ที่นำมาบดเป็นผงทุก ๆ วัน จนกระทั่งแผลหาย”

พิธีที่น่ากลัวกว่านี้ ยังมีการปฏิบัติกันในประเทศทางตอนเหนือของแอฟริกา เด็กผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 4-8 ปี จะถูกจับให้นอนลงบนเสื่อที่ทำพิธีกรรม บรรดาหญิงชราที่มาร่วมพิธีจะจับแขนขาและศีรษะให้แนบติดอยู่กับพื้น ผู้ประกอบพิธีถูกเรียกว่า “Gedda” อันได้แก่ผู้หญิงที่มีอายุรุ่นคราวย่าหรือยาย พวกเธอจะใช้มีดโกน หรือของมีคมอื่น ๆ ตัดอวัยวะสืบพันธุ์ส่วนนอกออกจนหมดสิ้น ไม่ว่าจะเป็นมืดละมุด แคมเล็กแคมใหญ่ หลังจากนั้นจะมีการเย็บบาดแผลให้ติดกันด้วยหนาม เอ็นแมวหรือลวด เหลือช่องว่างแค่หัวไม้ขีดไฟ (เพื่อไว้ทำหน้าที่ทางสรีระเท่านั้น) ขาของเด็กผู้หญิงแต่ละคนจะถูกมัดติดกันจนกว่าแผลแห้งติดกัน มีผลเหมือนกับเป็นการลั่นกุญแจของลับของสตรี หญิงสาวที่เข้าพิธีตัดอวัยวะเพศนี้ เรียกว่าพิธีฟาโรนิก (มาจากภาษาอียิปต์โบราณ เพราะเชื่อกันว่าพิธีกรรมนี้มีต้นกำเนิดมาจากชาวอียิปต์) แปลว่า การเย็บ (มาจากภาษาลาติน ที่แปลว่า เย็บหรือติดเข้าด้วยกัน) ซึ่งมีขั้นตอน 3 ขั้นตอนด้วยกัน ครั้งแรกจะทำระหว่างพิธีการขลิบครั้งแรกเมื่อเริ่มเป็นสาว ครั้งที่ 2 ตอนแต่งงาน และครั้งที่ 3 ระหว่างการคลอดบุตร

เนื้อเยื่อที่กลายเป็นแผลเป็นขนาดใหญ่จากพิธีกรรมนี้ส่งผลให้เมื่อมีเพศสัมพันธ์ตามปกติเป็นเรื่องที่เจ็บปวดทรมานและอันตรายมาก “ถ้าหากอวัยวะที่เป็นแผลมีขนาดเล็กและมีแผลเป็นใหญ่มาก ก็คงจำเป็นต้องมีขบวนการที่เกี่ยวกับการผ่าตัดเพื่อเปิดอวัยวะอีกครั้งหนึ่งอย่างแน่นอน” ดอกเตอร์ตาบา ผู้อำนวยการระดับภูมิภาคขององค์การอนามัยโลก ประจำเซตเมดิเตอร์เรเนียนตะวันออก ใน

เมืองอเล็กซานเดรียกล่าว ยิ่งกว่านั้น การมีสัมพันธ์ทางเพศสำหรับผู้หญิงที่ผ่านพิธีเย็บอวัยวะเพศจะเป็นเสมือนสิ่งทีกลายเป็นฝันร้ายชั่วชีวิต มันเต็มไปด้วยความเจ็บทรมาน จะผ่านพ้นไปได้อีกครั้งก็ต่อเมื่อมีการคลอดบุตร เนื้อเยื่อที่ถูกเย็บติดจะไม่มีคามยืดหยุ่น ซึ่งทำให้การคลอดตามปกติเป็นไปได้ยาก จำเป็นต้องผ่าเพื่อเปิดช่องคลอดให้กว้างขึ้น การผ่ามักทำอย่างลวก ๆ ระหว่างการคลอด นั้นย่อมอาจทำอันตรายหรือผ่าเอาศีรษะของเด็กที่กำลังเคลื่อนออกมาทางช่องคลอดทำให้ตายได้

ความทุกข์ทรมานของผู้หญิงไม่ได้หยุดเพียงแค่นี้ เพราะหลังจากการคลอดบุตร หากสามีเธอจะต้องเดินทางไปอยู่ที่ยื่นเป็นเวลานาน เขาสามารถที่จะสั่งให้ภรรยาเย็บช่องคลอดให้ติดกันอีกครั้งก็เพื่อเป็นการรับประกันความซื่อสัตย์จงรักภักดี และวัฏจักรของความเจ็บปวดทรมานก็เริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่ง ผู้เชี่ยวชาญชี้ให้เห็นว่า พิธีกรรมได้แพร่กระจายมาก่อนศาสนาอิสลามจะเข้ามาถึง แต่ไม่มีใครรู้แบบชัดเจนว่า พิธีครอบเหล่านี้เริ่มต้นขึ้นได้อย่างไร ทั้งการขลิบอวัยวะเพศของหญิงและชายดูเหมือนจะเป็นวิธีการผ่าตัดที่เก่าแก่โบราณมากที่สุดวิธีหนึ่ง หลักฐานทางโบราณคดีได้ค้นพบมัมมี่ของชาวอียิปต์เป็นสตรีที่ได้ผ่านการขลิบอวัยวะเพศ มัมมี่นี้มีอายุถึง 2,000 ปีมาแล้ว พฤติกรรมดังกล่าวนี้มีหน้าที่เสมือนเป็นพลังเชื่อมทางด้านจิตใจให้สมาชิกในสังคมรู้สึกว่ามีความเป็นพวกเป็นกลุ่มเดียวกัน

การหยุดยั้งประเพณีดังกล่าวนี้เป็นเรื่องไม่ถ่วงนัก เพราะแม้แต่ผู้ที่ต้องทนทรมานจากความเจ็บปวดของพิธีนี้ก็ยังคงเชื่อถือกันอย่างเคร่งครัดว่าเป็นเรื่องจำเป็นและถือเป็นเรื่องปกติของผู้หญิงบางคนก็มีทัศนคติว่า พิธีกรรมนี้เป็นภารกิจให้ “อดทนมากยิ่งขึ้น” หลายพื้นที่ ผู้หญิงที่ไม่ได้ผ่านพิธีกรรมนี้จะถูกประณามว่าเป็นพวกไม่สะอาดและถูกเยาะเย้ยจากเพื่อนฝูง เป็นคนไม่เหมาะที่จะแต่งงานด้วย บางคนก็เชื่อว่า จะไม่สามารถให้กำเนิดบุตรหากไม่มีการผ่าตัด บางคนก็เชื่อว่า เด็กที่เกิดจากหญิงที่ไม่ได้เข้าพิธีขลิบอวัยวะเพศจะนำความหายนะมาให้แก่กลุ่มชนพวกเขาเองไม่เพียงแต่ผู้หญิงที่ไม่ได้รับการศึกษาเท่านั้นที่ติดอยู่กับความเชื่อนี้ อดีตประธานาธิบดีของเคนยา เคยเขียนไว้ว่า การผ่าตัดในพิธีนี้ เป็นขบวนการให้การศึกษาทางศาสนาและทางศีลธรรมที่สมบูรณ์ที่สุด

“ความเชื่อนี้ลึกรากลึกมาก” ดอกเตอร์ฮาร์ดีง จิตแพทย์ที่เคยทำงานกับองค์การอนามัยโลกกล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงคงไม่สามารถเกิดขึ้นเพียงชั่วข้ามคืนได้ อาจจะต้องใช้เวลาเปลี่ยนความคิดของผู้คน และทำให้ประชาชนเปลี่ยนความเชื่อ นับเป็นวิถีทางเดียว” เพราะการออกกฎหมายลงโทษก็มิได้เป็นคำตอบในการแก้ปัญหา ตัวอย่างเช่น แม้ว่าจะมีนโยบายของทางการที่เข้มงวดในประเทศนี้เป็นเวลา 30 ปี มาแล้ว แต่ผู้หญิงชาวซูดานก็ยังคงตั้งมั่นที่จะปฏิบัติตามความเชื่อนี้กับเด็กหญิงอายุ 5-8 ขวบ และก็ไม่มีการถูกลงโทษตามกฎหมาย แม้จะมีบทลงโทษก็ตาม

“การแก้ปัญหาไม่สามารถมาจากบุคคลภายนอกได้ จะต้องมาจากประชาชนเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งเป็นระดับรากเหง้าที่เดียว เป็นการถอนรากถอนโคน” เจ้าหน้าที่ขององค์การอนามัยโลกกล่าว อย่างไรก็ตาม การช่วยเหลือจากภายนอกอาจจำเป็นในการช่วยให้การกำจัดอย่างถอนรากถอนโคนเริ่มต้นขึ้นได้ ควรอบรมพวกหมอกกลางบ้าน หรือผู้หญิงที่เป็นที่นับถือของชุมชนระดับชาวบ้าน และควรมีการอบรมพวกหมอดำแย้ให้รู้ถึงอันตรายของพิธีนี้ มูลนิธิวางแผนครอบครัวระหว่างชาติ ซึ่งมีประเทศสมาชิกไม่ต่ำกว่า 90 แห่ง ได้รวมเอาพิธีนี้เข้าเป็นโครงการให้การศึกษาทั่วไปด้วย ผู้นำทางศาสนาควรชี้แจงให้กระจ่างว่า พิธีนี้มีได้เป็นสิ่งที่ระบุไว้ในคัมภีร์

เอกสารอ้างอิง

ปราณี วงษ์เทศ. (2561). พิธีขลิบอวัยวะเพศของสตรี ประเพณีที่กลายเป็นปัญหา. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_25083

กรณีศึกษา: แรงงานต่างด้าวในภาคประมงกับความรุนแรง

แรงงานต่างด้าวในภาคประมงและครอบครัวที่อยู่ในพื้นที่ปากน้ำชุมพร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานพม่าที่เดินทางเข้ามาโดยเส้นทางเกาะสอง-ชุมพร และกาญจนบุรี-ชุมพร นอกจากนั้นก็มีแรงงานเขมร มอญ และลาว แรงงานต่างด้าวเหล่านี้ถือเป็นแรงงานสำคัญในภาคประมงและกิจการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ แรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานแทนแรงงานไทยเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นแรงงานเถื่อนที่ไม่มีบัตร แต่มีบัตรเฉพาะกิจที่เป็นเสมือนใบเบิกทางให้แรงงานต่างด้าวสามารถทำงานในพื้นที่ได้ ซึ่งจะออกให้โดยกลุ่มผู้มีอิทธิพลที่ได้รับประโยชน์จากการมีอยู่ของแรงงานต่างด้าว บัตรเฉพาะกิจนี้แตกต่างจากบัตรที่หน่วยของรัฐออกให้ เนื่องจากเป็นบัตรที่ใช้ได้เฉพาะในพื้นที่ปากน้ำชุมพร โดยนายจ้างหรือเจ้าของเรือประมงจะเป็นฝ่ายจัดหาและหักค่าใช้จ่ายจากค่าจ้างของแรงงานต่างด้าวในทุกเดือนๆ 1,000 บาท

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างแรงงานต่างด้าวกับนายจ้างหรือเจ้าของเรือที่เป็นคนไทย แรงงานต่างด้าวส่วนใหญ่ค่อนข้างเกรงใจคนไทยที่อยู่ในพื้นที่ และไม่กล้าสร้างปัญหาให้ คนไทยในพื้นที่ก็ค่อนข้างจะปรับตัวให้เข้ากับกรรมมีแรงงานต่างด้าวอยู่ในพื้นที่ ร้านค้าต่าง ๆ หันมาขายสินค้าตามความต้องการของแรงงานต่างด้าว มีการนำยารักษาโรคและเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันจากพม่าเข้ามาขาย ป้ายประกาศต่าง ๆ เขียนด้วยภาษาพม่าเป็นหลัก ลูกจ้างในร้านค้าต่าง ๆ ก็เป็นแรงงานหญิงชาวพม่าที่พูดภาษาไทยได้ดี คนในพื้นที่ได้ประโยชน์จากการทำบ้านเช่า แม้อูเหมือนว่าคนในพื้นที่จะไม่รังเกียจการมีอยู่ของแรงงานต่างด้าว แต่ช่องว่างในความสัมพันธ์ของคนไทยกับแรงงานต่างด้าวยังมีอยู่ คนในพื้นที่มักแสดงความรำคาญในพฤติกรรมของแรงงานต่างด้าว ดังเช่นเมื่อแรงงานต่างด้าวขึ้นฝั่ง เวลาว่างส่วนใหญ่มักใช้ไปกับเกาะกลุ่มพูดคุยตามถนนหรือตามร้านสติกเกอร์ บ้างก็เกาะกลุ่มร้องเพลงคาราโอเกะเสียงดัง บ้างก็ไปเที่ยวร้านคาราโอเกะ (เที่ยวผู้หญิง) เวลาเดินไปไหนก็บ้วนน้ำหมากสกปรกเลอะเทอะไปทั้งชุมชน

ในส่วนของนายจ้างก็ต้องใช้กำลังและอำนาจในการควบคุมแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ กล่าวคือเจ้าของเรือหรือได้กัเรือซึ่งเป็นคนไทยยังใช้ “พระเดช” ในการควบคุมแรงงานต่างด้าวมากกว่า “พระคุณ” พวกเขาไม่ค่อยใส่ใจแรงงานต่างด้าวนัก เห็นได้จากเมื่อออกเรือได้กัจะพกปืนไว้ข้างตัว และแทบจะไม่ออกจากแก๊งเรือซึ่งเป็นห้องควบคุม การควบคุมสั่งการผ่านทางหัวหน้าคนงานที่พูดภาษาไทยได้ การฆ่ากันตายในเรือเป็นเรื่องปกติ โดยเฉพาะในกรณีที่เรือประมงนั้นจ้างกลุ่มแรงงานที่มีความขัดแย้งกัน เช่น แรงงานพม่ากับแรงงานเขมร แรงงานพม่ากับแรงงานมอญ แรงงานพม่าด้วยกันเองแต่มาจากคนละท้องถิ่น เป็นต้น

ชีวิตของหญิงสาวท้องแก่คนหนึ่งมีความน่าสนใจ เธอเล่าว่าเธอเข้ามาทำงานที่ปากน้ำชุมพรนี้ ตั้งแต่ยังเป็นเด็กสาวที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่น เธออยู่ทำงานที่นั่นมานานจนพูดและฟังภาษาไทยได้ดี เธอ

บอกว่าเจ้าของร้านดีกับลูกจ้างซึ่งส่วนใหญ่เป็นหญิงสาวชาวพม่ามาก แต่สิ่งที่ทำให้เธออึดอัดใจกลับเป็นตำรวจในพื้นที่ ที่มีผลกระทบกับพวกเธอเหมือนวัตถุทางเพศ ผ่านคำพูดลามกอนาจารต่าง ๆ ที่พวกเขาคิดว่าพวกเธอไม่เข้าใจ (ทั้งที่ในความเป็นจริงเธอเข้าใจภาษาไทย แต่ก็ต้องอดกลั้นหรือแกล้งทำเป็นไม่รู้ไว้) และการกระทำที่ข่มขู่ให้พวกเธอกลัว ทั้งที่ในความเป็นจริงตำรวจเหล่านี้ เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการมีอยู่ของแรงงานต่างด้าว ผ่านส่วยที่นายจ้างจ่ายให้ (ซึ่งก็คือเงินที่หักจากค่าจ้างแรงงานต่างด้าว) เมื่อถามต่อว่าโดนเขาทำอย่างไรแล้ว ทำไมยังทนอยู่ทำไมไม่กลับพม่า หญิงสาวตอบกลับมาว่าที่พม่าน่ากลัวกว่านี้ ถ้าทหารพม่ารู้ว่าไม่มีเงินทองจะมาปล้นเอาไปหมด ฆ่ากันตาย หรือข่มขืนก็ง่ายกว่าที่นี่และไม่มีใครจัดการ อยู่ที่นี่ถ้าไม่ทำตัวมีปัญหาก็ไม่เป็นไร อย่างเจ้านายเก่าก็ยังให้ความช่วยเหลืออยู่บ้าง เธอจึงสบายใจที่จะอยู่ที่ปากน้ำชุมชนมากกว่าจะกลับบ้าน เมื่อถามว่าเมื่อคลอดลูกแล้วเธอจะอย่างไร เธอก็ตอบว่าจะเลี้ยงสักปีสองปี แล้วจะส่งกลับไปให้พ่อแม่ที่พม่าเลี้ยง เพราะอยู่ที่นี้เด็ก ๆ ก็ไม่มีโอกาสได้เรียน และเป็นภาระของพ่อแม่ คนไทยเองก็ไม่อยากให้ลูกหลานของตนมาสัมผัสกับลูกหลานชาวพม่า

อีกประสบการณ์หนึ่งที่บอกเล่าถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงานต่างด้าว ณ ชุมชนบ้านอ่าวน้อย จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อต้นเดือนมีนาคม พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมาชุมชนดังกล่าวเป็นชุมชนประมงขนาดเล็ก ที่มีท่าเทียบเรือประมงขนาดใหญ่และแพปลาหลายแห่ง พื้นที่ริมหาดส่วนใหญ่อกจะเป็นแพปลา โรงน้ำแข็ง และร้านค้า ที่ชาวประมงขนาดเล็กจากพื้นที่ใกล้เคียงมาพักกินข้าวและอาบน้ำในตอนเช้า ยังมีร้านค้าโอเคหลายสิบร้านที่เป็นแหล่งบันเทิงของแรงงานต่างด้าว ริมหาดจึงมักเป็นพื้นที่ความรุนแรงระหว่างแรงงานต่างด้าวด้วยกันเอง และระหว่างแรงงานต่างด้าวกับคนไทยเจ้าของถิ่น กล่าวคือ แรงงานต่างด้าวที่ขึ้นฝั่งมาเที่ยวร้านค้าโอเค ซึ่งมีสาวลาวเป็นสาวนั่งดริ้งค์หรือขายบริการทางเพศ (ลับๆ หรือแอบทำ) มักทะเลาะกันเองจนถึงฆ่ากันตาย เพราะแย่งสาวร้านค้าโอเค ในส่วนความรุนแรงที่กระทำโดยคนในพื้นที่นั้น มักเกิดจากการที่แรงงานต่างด้าวขึ้นมาเที่ยว แล้วกระทำการแหกกฎที่ชุมชนนี้ตั้งไว้ เช่นในร้านค้าโอเคจะขายได้แต่เหล้าจะขายบริการทางเพศไม่ได้ หรือบางกรณีแรงงานกินเหล้าเมาและก่อความวุ่นวายในชุมชน ห้ามแล้วก็ไม่ฟังไม่เชื่อ ตำรวจบ้านก็สามารถจัดการแรงงานเหล่านี้ได้โดยไม่ต้องพึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังคำบอกเล่าของตำรวจบ้านคนหนึ่งถึงสิ่งที่เขาเคยทำเมื่อแรงงานต่างด้าวที่ขึ้นฝั่งมาก่อปัญหา “...ยิงตายมาหลายรายแล้ว พวกเมาแล้วป่วน พูดไม่รู้เรื่อง ตำรวจแถวนี้ถ้าเขาได้ยินเสียงปืน แล้วถ้าเขารู้ว่าทางเรายิง เขาไม่ถามไม่จัดการ เขาให้เราจัดการเอง เขารู้ว่าเราจัดการใคร พอตายแล้วพวกมูลนิธิก็มาเก็บไป...”

จากประสบการณ์ตรงจากภาคสนามทำให้พอจะมองเห็นเค้าโครงของเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการก่อเกิดและการผลิตซ้ำความรุนแรง ทั้งทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม สิ่งที่น่าสนใจจากการพิจารณาความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับแรงงานต่างด้าว ทั้งที่เกิดขึ้นโดยฝีมือของคนไทยและแรงงานต่างด้าวด้วยกันเอง พอจะทำให้มองเห็นเหตุปัจจัยอันเป็นที่มาของความรุนแรงได้ดังนี้

หากพิจารณาจากแบบแผนความสัมพันธ์ของมนุษย์ การแสดงพฤติกรรมทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ล้วนมีนัยยะความหมายของการกระทำนั้น ๆ ความรุนแรงทางตรงทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ล้วนก็มีนัยยะความหมายของการแสดงออกเช่นกัน ด้วยเหตุของการกระทำนั้นเป็นได้ทั้งการกระทำในทันทีทันใดเพื่อป้องกันตัว และการใช้กำลังคุกคามหรือทำร้ายเพื่อควบคุม หรือครอบครองบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นซึ่งในกรณีของแรงงานต่างด้าว คือ การทะเลาะเบาะแว้งระหว่างแรงงานต่างด้าวด้วยกัน ทั้งที่เกิดจากการเขม่นกันเองในแรงงานที่มีชาติพันธุ์ต่างกันหรือในเรื่องชู้สาว (การแย่งสาวร้านค้าโอเอเกะ) ซึ่งอาจนำไปสู่การใช้กำลังหรืออาวุธต่อสู้กันจนบาดเจ็บหรือล้มตาย และ การใช้กำลังของคนไทยในพื้นที่ เพื่อควบคุมหรือยุติการทะเลาะวิวาทของแรงงานต่างด้าว เช่นที่ตำรวจบ้านกล้าที่จะยิงแรงงานต่างด้าวที่ลงจากเรือประมงมาที่เขตร้านค้าโอเอเกะแล้วเมาป่วนสร้างความรำคาญให้กับชาวบ้านโดยไม่ต้องเกรงกลัวความผิด หรือการที่ได้กั้นเรือประมงพกปิดตัวไว้ตลอดเพื่อข่มขู่ให้แรงงานต่างด้าวกลัว จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าความรุนแรงทางตรงคือผลที่ปรากฏเห็นโดยมีความรุนแรงเชิงโครงสร้างและเชิงวัฒนธรรมเป็นตัวกำกับ และผลักดันให้กระบวนการของสร้างและผลิตซ้ำความรุนแรงทั้งหมดเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องไม่รู้จบ การมองหาเหตุปัจจัยในเชิงโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในกรณีของแรงงานต่างด้าว จึงเป็นการมองหาโครงสร้างทางสังคมที่กดทับบีบบังคับให้คนไทยต้องกระทำรุนแรงกับแรงงานต่างด้าว กล่าวคือ ในบริบทที่อุตสาหกรรมประมงเป็นหนึ่งในที่มาของรายได้หลักของประเทศ ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เน้นการผลิต เพื่อขายได้กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นายทุนแสวงหาประโยชน์จากแรงงานราคาถูกได้อย่างถึงที่สุด แต่จากการที่ประมงเป็นหนึ่งในงานหนักที่แรงงานไทยไม่นิยมทำ ทำให้แรงงานไทยในภาคประมงขาดแคลนได้ส่งผลให้ความต้องการแรงงานต่างด้าวในภาคประมงเพิ่มสูงขึ้น แรงงานต่างด้าวราคาถูกที่ไม่ปฏิเสธงานหนักจึงถูกแสวงหาเข้ามาใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต “ความพยายามในการสร้างความมั่งคั่งของนายทุน” ที่ถูกหมายรวมไปถึงความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นายทุนจำต้องใช้ประโยชน์จากแรงงานต่างด้าวจนถึงที่สุด จนหลงลืมหรือมองข้ามสิทธิความเป็นคน ที่ไม่ควรถูกทารุณด้วยงานที่หนักและเสี่ยง ที่ควรได้รับสิทธิแรงงานไม่แตกต่างจากที่แรงงานไทยได้รับ หรือไม่ควรถูกนายจ้างขัดขวางการเข้าถึงระบบบริการสุขภาพตามสิทธิ (กรณีแรงงานในระบบ) ผ่านการข่มขู่ว่าจะไม่ให้ค่าจ้างหากขาดงาน แรงงานต่างด้าวที่ถูกขูดรีดแสวงหาประโยชน์เสียยิ่งกว่าแรงงานไทย จากค่าแรงที่ต่ำกว่าค่าแรงขั้นต่ำที่แรงงานไทยได้รับ และไม่ได้รับสวัสดิการทางด้านสุขภาพใด ๆ จากนายจ้าง จึงจำต้องมีชีวิตอยู่บนความทุกข์ทรมานที่กัดกร่อนร่างกายและจิตใจ

“อคติทางชาติพันธุ์ที่มีต่อแรงงานต่างด้าว” หรือการมองชนชาติอื่นที่ไม่ใช่พวกตัวว่าต่ำกว่า โดยเฉพาะกรณีของแรงงานที่มาจากประเทศพม่าเป็นอีกเหตุปัจจัยหนึ่งที่ทำให้นำไปสู่การแสดงออกที่รุนแรง กระบวนขัดเกลาทางสังคมผ่านสถาบันต่าง ๆ อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชน ฯลฯ ล้วนได้ร่วมมือกันสร้างระบบคิดในเรื่องความเป็นอื่นให้เกิดขึ้น เห็นได้จาก

เมื่อมีการเปิดประเด็นให้พูดหรือแสดงความคิดเห็นที่มีต่อแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะแรงงานชาวพม่า สีหน้าและอารมณ์ของคนไทยส่วนใหญ่ล้วนบ่งบอกถึงความรู้สึกรังเกียจ เกลียด และกลัว โดยอัตโนมัติ ทั้งที่คนไทยบางคนก็ไม่เคยมีประสบการณ์ตรงจากการดำเนินชีวิตที่ต้องสัมผัสกับแรงงานต่างด้าว แล้วอะไรคือสิ่งที่ทำให้คนไทยเหล่านั้นรังเกียจแรงงานพม่าเป็นอย่างมาก คำตอบที่ดูจะสมเหตุสมผลหนึ่ง คือ ระบบคิดที่ถูกปลูกฝังมาโดยตลอดให้ต้องรังเกียจผ่าน “บทเรียนประวัติศาสตร์” ที่มีชาวไทยเป็นตัวเอก มีกลุ่มคนจากพม่าเป็นตัวร้ายอันดับหนึ่ง และเพื่อนบ้านที่อยู่รอบ ๆ ประเทศไทยเป็นตัวร้ายอันดับรองลงมา

“ความเป็นอื่น” ซึ่งเป็นความคิดที่แบ่งแยกและมองตัวเราเหนือกว่าคนอื่นในส่วนหนึ่งคือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่ถูกส่งต่อกันมาเป็นทอด ๆ จากแรงงานไทย ที่ถูกกลุ่มคนหรือชนชั้นนำในสังคมที่มีอำนาจเหนือกว่ากดขี่กดทับไปสู่แรงงานต่างด้าว ทั้งที่หากมองในมุมของผู้ที่ต้องอยู่ร่วมในชะตากรรมของการกดทับจากระบบเศรษฐกิจทุนนิยมและพลังอำนาจหรือการปกครองที่เหนือกว่าเหมือน ๆ กัน หากตัดเรื่องประวัติศาสตร์สร้างชาติ “พม่าเผาไทย” ไปเสีย แรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวก็น่าจะเข้าอกเข้าใจกัน แต่ในความเป็นจริงแรงงานไทยกลับเลือกที่จะกดทับแรงงานต่างด้าวให้อยู่ต่ำลงไปอีก เนื่องจากอคติทางชาติพันธุ์หรือความคิดในเรื่องความเป็นอื่นที่ฝังรากลึก ที่ทำให้เรามองใครต่อใครที่ไม่ใช่พวกเรา คือคนที่ด้อยค่าหรือเป็นศัตรูที่น่ารังเกียจ ความรุนแรงที่แรงงานต่างด้าวเผชิญในนัยยะหนึ่ง จึงเป็นผลจากความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่แรงงานหรือคนไทยต้องเผชิญมาก่อนที่ถูกส่งต่อไปยังแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นเหยื่อของความรุนแรงที่อยู่ในลำดับล่างสุด และจำเป็นต้องเป็นเหยื่อเช่นนั้น เพราะประวัติศาสตร์สร้างชาติและการขัดเกลาทางสังคมที่ทำให้คนไทยเกลียดและกลัวแรงงานต่างด้าว

ความชอบธรรมในการกระทำรุนแรง ทั้งทางตรงและในเชิงโครงสร้างต่อแรงงานต่างด้าว ผ่านการสร้างและผลิตซ้ำระบบคิด และการกระทำที่กดขี่กดทับ หรือลดคุณค่าความเป็นคน คือ ผลผลิตทางวัฒนธรรมที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนในสังคมไทยสามารถจัดการความสัมพันธ์ระหว่างตนกับกลุ่มคนที่ถูกนิยามว่าเป็นอื่นได้ตามที่สังคมต้องการ ทั้งที่หากพิจารณาแบบแผนความสัมพันธ์ของมนุษย์ตามหลักการที่ควรจะเป็น ความชอบธรรมในการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ที่ดีและไม่ดี ล้วนสัมพันธ์กับบริบทแวดล้อมและเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ และการเลือกมีความสัมพันธ์ในทิศทางไหนกับคนกลุ่มใดคงปฏิเสธไม่ได้ว่าแทบจะไม่มีกิจกรรมใดที่เราได้คิดหรือตัดสินใจทำด้วยตนเอง ด้วยทุกวันนี้เราแทบไม่ต้องคิดว่าจะเดินไปทางไหน หรือจัดทำที่กับใครอย่างไร เพราะมายาคติที่ผู้นำทางความคิดและการเมือง ได้ยัดเยียดใส่เข้าไปในความนึกคิดของเราอย่างต่อเนื่องโดยที่เราแทบจะไม่รู้ตัว ผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ที่ชวนให้เชื่อโดยไม่ตั้งคำถามนั้น ได้เข้าควบคุมและจัดการให้เราสามารถจัดทำหรือปฏิบัติต่อ “คนอื่น” ได้ในทันทีตามที่ทิศทางที่อำนาจที่เหนือกว่าต้องการ

การผลิตซ้ำความรุนแรงทั้งทางตรงและในเชิงโครงสร้างที่คนไทยยอมรับโดยดุษณี และไม่เคยตั้งคำถามต่อความรุนแรงเหล่านั้นที่กระทบโดยตรงกับแรงงานต่างด้าว หรืออาจเคยตั้งคำถามแต่ก็เลื่องที่จจะตอบอย่างเปิดเผยจริงใจ เพราะกลัวจะเสียประโยชน์จากการชู้ตริตแสวงหา จึงเป็นสิ่งที่ทำให้ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรมที่ถูกผลิตซ้ำจากการปิดหูปิดตาไม่กล้ามองยังคงดำรงและยังรากลึกลงไปในสังคมไทย สุดท้ายเมื่อความเป็นอื่น อคติทางชาติพันธุ์ ประวัติศาสตร์การสร้างชาติ การเอารัดเอาเปรียบแรงงานต่างด้าวยังไม่ถูกแก้ไขบนพื้นฐานของความเข้าใจ ใส่ใจ และเป็นธรรม ความรุนแรงทางตรง เชิงโครงสร้าง และเชิงวัฒนธรรม ที่มุ่งแสวงหาก็คงไม่มีวันหมดไปจากสังคมไทย ผลในท้ายสุดคือ แรงงานต่างด้าวยังคงเป็นเหยื่อของความรุนแรงรูปแบบต่าง ๆ เรื่อยไป

เอกสารอ้างอิง

วารภรณ์ มนต์ไทรเวศย์.(2556). แรงงานต่างด้าวในภาคประมงกับความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม. วารสารรวมบทความทางวิชาการ คณะโบราณคดี, 12(2), 296-305.

กรณีศึกษา: 'Slow Violence ความรุนแรงอันเข้มข้น' จากปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมก็เช่นเดียวกับประเด็นปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ที่มีเรื่องของ 'ความรุนแรง' ปะปนอยู่ด้วย ซึ่งความรุนแรงที่เห็นได้ชัด ได้แก่ 'ความรุนแรงทางตรง' ซึ่งก็คือความรุนแรงที่ส่งผลกระทบต่อตรงทางกายภาพอย่างเนื้อตัวร่างกาย ลองนึกถึงสถานการณ์ปัญหาสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ผ่านมา เช่น สถานการณ์ไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย หรือหากย้อนไปอีกเล็กน้อยก็จะเห็นถึงสถานการณ์ฝุ่นละอองในระดับที่มีผลกระทบต่อสุขภาพในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑลที่ถึงขั้นการประกาศหยุดงานเพื่อลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ขณะที่ปัญหาอย่างไฟป่าหรือปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) เป็นปัญหาซึ่งปรากฏออกมาให้เห็นอย่างชัดเจน แต่ยังมีประเด็นสิ่งแวดล้อมอีกจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่ปรากฏอย่างชัดเจน หรือยังไม่เห็นว่าเป็นปัญหา ผู้อ่านลองพิจารณาถึงกรณีการทำเหมืองแร่ ซึ่งในการทำเหมืองแร่นั้นมีกระบวนการทางกฎหมายที่คอยกำกับอยู่ รวมทั้งยังมีกระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) และการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) อีกทั้งในขณะเดียวกันกิจการเหมืองแร่ก็สร้างตัวเลขทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศจำนวนไม่น้อย สิ่งเหล่านี้ก็น่าจะเพียงพอต่อการชดเชยความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น (หรือไม่?) แต่สำหรับชาวบ้านที่ต่อสู้เพื่อคัดค้านการทำเหมืองแร่แล้ว นอกเหนือไปจากการถูกข่มขู่คุกคามหรือการถูกทำร้ายซึ่งเป็นความรุนแรงทางตรงแล้ว การต่อสู้ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อพิสูจน์ให้ได้ว่าการทำเหมืองแร่นั้นส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างไรเป็นสิ่งที่ยากยิ่งกว่า เพราะเป็นความรุนแรงในรูปแบบที่ยังมองไม่เห็นหรือไม่อาจที่จะระบุบ่งชี้ลงไปได้อย่างชัดเจน

วิธีการพิสูจน์โดยการเก็บตัวอย่างดิน น้ำ และการเก็บตัวอย่างเลือดของชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบเหมือง เพื่อนำมาตรวจหาการปนเปื้อนของโลหะหนัก เช่น ไซยาไนด์และแมงกานีส ที่อาจมีค่าเกินมาตรฐานนั้น การพิสูจน์ดังกล่าวต้องอาศัยเวลาพอสมควรหรือกินเวลานานหลายปีเพื่อแสดงให้เห็นแนวโน้มของค่าต่าง ๆ ในขณะเดียวกันการปล่อยให้สถานการณ์ดำเนินไปเช่นนี้ ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเมื่อนานวันเข้าก็อาจสะสมและทวีความรุนแรงต่อระบบนิเวศจนยากเกินแก้ไขเยียวยา ไม่ว่าจะเป็นดิน น้ำ อากาศ พืช และสัตว์ รวมทั้งสุขภาพของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อระบบประสาทและสมอง หรือเด็กในครรภ์และการก่อมะเร็งในกรณีของสารหนู เป็นต้น

รูปแบบของความรุนแรงที่ไม่อาจมองเห็นได้อย่างชัดเจนนี้เองที่เป็นกระบวนการที่ส่งผลกระทบเป็นวงกว้าง รวมทั้งอาจเป็นความเสี่ยงที่ซับซ้อนซึ่งไม่เคยเป็นที่รับรู้ของผู้คนมาก่อน และ/หรืออาจสร้างความไม่มั่นคงแน่นอนในชีวิตให้เกิดขึ้นได้ อย่างไรก็ตาม ปัญหาอย่างหลังนี้เป็นลักษณะของความรุนแรงอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งร็อบ นิกสัน (Rob Nixon) ศาสตราจารย์ด้านมนุษยศาสตร์และสิ่งแวดล้อมแห่งมหาวิทยาลัย พรินซ์ตัน เรียกว่า ‘Slow Violence’ โดยมีที่มาจากหนังสือของเขาเรื่อง Slow Violence and the Environmentalism of the Poor ตีพิมพ์เมื่อปี 2011

Slow Violence อาจนิยามอย่างง่ายๆ ว่าหมายถึงความรุนแรงที่ดำเนินไปอย่างช้า ๆ หรือเรียกว่า ‘ความรุนแรงอันแผ่ช้า’ หรือหากจะเรียกกันต่อไปในภาษาพูดก็น่าจะหมายถึง ‘ความรุนแรงแบบผ่อนส่ง’ กล่าวคือ เป็นความรุนแรงที่มีลักษณะเป็นกระบวนการของการทำลายแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยมีรูปแบบที่แผ่ขยายและกระจายตัวอยู่ตลอดทั้งในแง่ของเวลาและพื้นที่ รวมทั้งความรุนแรงชนิดนี้ยังมีกระบวนการของการสะสมตัวและเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จุดเน้นของ ‘ความรุนแรงอันแผ่ช้า’ ก็คือการขยายมุมมองสมมติฐานต่อความรุนแรงที่ว่า ความรุนแรงเป็นเหตุการณ์หรือการกระทำที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดหรืออย่างฉับพลันทันด่วนหรือระเบิดโพล่งขึ้นแบบไม่ทันตั้งตัว รวมไปถึงเหตุการณ์ประเภทที่สร้างความตื่นเต้นตกใจ เช่น ภัยพิบัติอันเกิดจากเขื่อนแตก เหตุการณ์แผ่นดินไหว หรือสึนามิ เป็นต้น แต่กระนั้นก็ตาม ความรุนแรงไม่ใช่เพียงแค่เหตุการณ์หรือการกระทำที่สร้างความตระหนกตกใจหรือฉับพลันทันที่เท่านั้น แต่ยังเป็นเรื่องของการเพิ่มจำนวนหรือการสะสมตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปด้วย ยกตัวอย่างเช่น ปัญหาเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก การตัดไม้ทำลายป่า ปรากฏการณ์ทะเลกรด รวมไปถึงการได้รับสารพิษสะสมอย่างต่อเนื่องจนเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อย่างเช่น การทำเหมืองแร่แบบเปิด หรือการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชนั่นเอง

แน่นอนว่า ความรุนแรงที่ผู้คนคุ้นเคยมักเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นฉับพลันทันที่ทันใดและสร้างความตกใจตกใจ แต่ทว่าสำหรับความรุนแรงอันแผ่ช้า นั้น จะปรากฏตัวออกมาให้เห็นได้ก็ต่อเมื่อมันสะสมจนเกินกว่าภาวะอึดอัด ซึ่งความหมายก็คือ ความรุนแรงได้สะสมตัวจนสูงกว่าขีดขั้นที่ศักยภาพของบริบทแวดล้อมจะสามารถรับเอาไว้ได้ จนในท้ายที่สุดต้องเผยตัวออกมา เช่น การปรากฏของสารโลหะหนักที่มีค่าเกินกว่าเกณฑ์มาตรฐานปะปนในเลือดของชาวบ้านที่อาศัยอยู่รอบเหมือง ซึ่งเป็นไปได้ว่าจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้นทุกปีหากไม่มีมาตรการแก้ไข และนำไปสู่อันตรายต่อสุขภาพอย่างร้ายแรงในที่สุด

นอกจากการสะสมตัวแบบค่อยเป็นค่อยไปแล้ว ความรุนแรงอันเข้มข้นยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระยะหรือห้วงของเวลาด้วย ระยะเวลาของกระบวนการกระจายตัวความรุนแรงออกไปในวงกว้างนี้ส่งผลกระทบต่อความรู้และตอบสนองต่อสาเหตุของความทุกข์ยาก ความเจ็บป่วย หรือปัญหาทางสังคมรูปแบบต่าง ๆ ตั้งแต่ความรุนแรงภายในครอบครัวไปจนถึงสภาวะป่วยทางจิตใจภายหลังจากเผชิญกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจอย่างร้ายแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากประเด็นปัญหาหรือภัยพิบัติด้านสิ่งแวดล้อม

ดังนั้น ความรุนแรงอันเข้มข้นจึงพยายามขยายกรอบเกณฑ์ความสนใจไปในเรื่องของระยะเวลา ความเคลื่อนไหว และการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ไม่เพียงสนใจแต่ความรุนแรงที่แฝงฝังอยู่เท่านั้น แต่ยังสนใจความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วย ด้วยเหตุนี้ประเด็นเรื่อง ‘เวลา’ (time) จึงกลายมาเป็นปัจจัยที่สำคัญของความคิดเรื่องความรุนแรงอันเข้มข้นไม่น้อยไปกว่าประเด็นเรื่อง ‘ตัวแสดงหรือผู้กระทำ’ (agency) ไม่เพียงแต่เท่านั้น รูปแบบที่แตกต่างกันออกไปของภัยพิบัติหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมย่อมส่งผลต่อการให้น้ำหนักหรือการให้ความสนใจที่มากน้อยต่างกันออกไปอีกด้วย

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใดและสร้างความตื่นตกใจย่อมได้รับน้ำหนักความสนใจมากกว่าเหตุการณ์หรือการกระทำที่มีลักษณะสะสมค่อยเป็นค่อยไปและกินเวลานาน ๆ เช่นกรณีเหมืองแร่ที่กล่าวเป็นตัวอย่างในที่นี้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อความตระหนักรู้หรือความใส่ใจให้น้ำหนักของผู้คนในสังคม การทำงานเพื่อตีแผ่ประเด็นเหล่านี้ของสื่อมวลชนหรือนักเคลื่อนไหวณรงค์ ไปจนถึงการกำหนดนโยบายสาธารณะหรือการที่นักการเมืองจะเข้ามาให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องและจริงจัง กระทั่งถึงที่สุดแล้ว ผู้ที่ขาดซึ่งทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างยั่งยืนอย่าง ‘คนจน’ หรือชาวบ้านธรรมดา ก็คือผู้ที่ได้รับผลกระทบหลักหรือผู้ที่แบกรับภาระหนักที่สุดของความรุนแรงรูปแบบนี้

ท้ายที่สุดแล้ว การตีแผ่ให้เห็นถึงความหลากหลายในมิติของความรุนแรงไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงทางตรง ความรุนแรงทางโครงสร้าง ความรุนแรงทางวัฒนธรรม และความรุนแรงอันเข้มข้นนี้มีความสำคัญในแง่ที่จะทำให้ผู้คนเห็นว่า ความรุนแรงสามารถซ่อนตัวอยู่ในรูปแบบและความสัมพันธ์ที่หลากหลายและยังมีความรุนแรงในรูปแบบอื่น ๆ รายล้อมหรือล้อมซ้อนทับอยู่ด้วย

‘ความรุนแรงอันเข้มข้น’ คือการพาเราไปให้เห็นรูปแบบของความรุนแรงที่ถูกแฝงฝังแอบซ่อนไว้ และไม่อาจเห็นมันได้อย่างชัดเจนในเริ่มแรก ขณะเดียวกันก็ยังชี้ชวนให้เราเห็นความสำคัญของการเฝ้าระวังตั้งแต่ระยะของการสะสมตัวของความรุนแรงในลักษณะแบบค่อยเป็นค่อยไป

เราจะทำอย่างไรที่จะกระตุ้นความสนใจหรือสร้างความตระหนักรู้แก่ผู้คนในสังคมต่อ
ความรุนแรงที่ไม่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันที พร้อม ๆ กับที่ขณะเดียวกันก็ให้เราพึงตระหนักว่า ‘คนจน’
หรือคนที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังคือผู้ที่แบกรับภาระหนักที่สุดของความรุนแรง

เอกสารอ้างอิง

บดินทร์ สายแสง. (2562). ‘Slow Violence – ความรุนแรงอันแผ่มช้า’ จากปัญหาสิ่งแวดล้อม. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก

<https://www.the101.world/slow-violence/?fbclid=IwAR1VcaSFoWm4nqfvqq2HVqj6F0D%20xeOSg1%20>

G06BY2udQOxZwv1_xVQn9xlPec

ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาความรุนแรง

คำชี้แจง: ให้นักศึกษาศึกษาใบความรู้ เรื่อง ความรุนแรง เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่กำหนดให้ และตอบประเด็นคำถามให้สมบูรณ์

1. กรณีศึกษา เรื่อง.....

2. สาเหตุสำคัญของกรณีศึกษาเรื่องนี้คืออะไร (วิเคราะห์เนื้อหา).....

3. จงอธิบายความสัมพันธ์องค์ประกอบของความรุนแรง (ปัจจัยนำเข้า-เหยื่อ-ผลลัพธ์) ว่าเป็นไปในลักษณะใด (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)
 - 3.1 ปัจจัยนำเข้า (ความตั้งใจที่จะทำให้เกิดผลของการกระทำ)

 - 3.2 เหยื่อ (ผู้ถูกกระทำ)

 - 3.3 ผลลัพธ์ (ผลการกระทำที่เกิดจากความตั้งใจ).....

4. เมื่อวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงของกรณีศึกษาสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากรณีศึกษานี้มีความรุนแรงอยู่ในประเภทใด จงยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย (วิเคราะห์หลักการ)

4.1 ความรุนแรงต่อตนเอง (จำแนกเป็นพฤติกรรมการณ์ฆ่าตัวตาย พฤติกรรมการทำร้ายตนเอง)

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ความรุนแรงระหว่างบุคคล (จำแนกเป็นความรุนแรงในครอบครัว ความรุนแรงในชุมชน)

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 ความรุนแรงระหว่างกลุ่ม (จำแนกเป็นความรุนแรงทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ)

.....

.....

.....

.....

.....

5. เมื่อวิเคราะห์เรื่องราวข้อเท็จจริงของกรณีศึกษาสามารถวิเคราะห์ได้ว่ากรณีศึกษานี้มีความรุนแรงอยู่ในรูปแบบใด จงยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย (วิเคราะห์หลักการ)

5.1 ความรุนแรงทางตรง (การกระทำที่เกิดขึ้นต่อผู้ถูกระงับโดยตรง เช่น การทำร้ายร่างกาย)

5.2 ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (เช่น การบังคับควบคุมกีดกันทางการเมือง และการเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ)

5.3 ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม (เช่น การให้ความชอบธรรมแก่ความรุนแรงว่าเป็นสิ่งที่ปกติ)

6. หากนักศึกษาอาศัยอยู่ในสังคมที่มีกรณีศึกษานี้ นักศึกษาคิดว่าจะส่งผลกระทบต่อตนเองและบุคคลรอบข้างอย่างไรบ้าง และจะมีแนวทางในการจัดการความรุนแรงนี้ด้วยวิธีการใด จงยกตัวอย่างและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

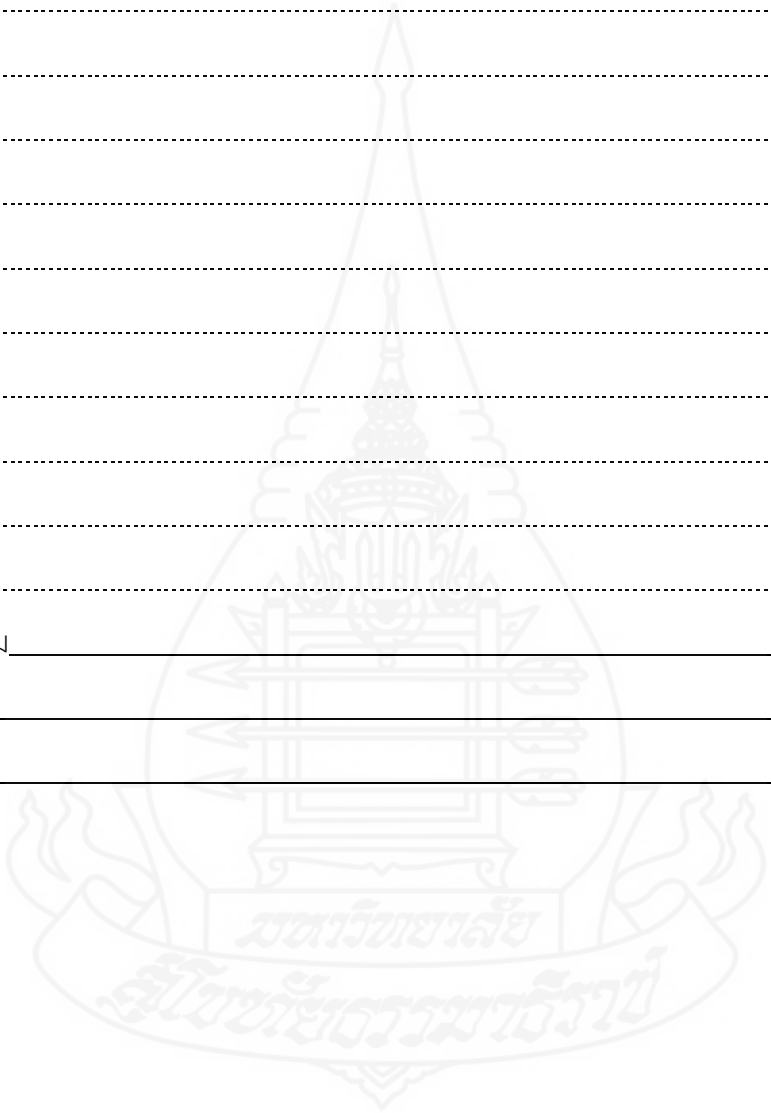
.....

.....

.....

.....

สมาชิกกลุ่ม _____

	แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยที่ 7
	รหัสวิชา 3000-1501 ชื่อวิชา ชีวิตกับสังคมไทย	สอนครั้งที่ 4
	ชื่อหน่วย สันติวัฒนธรรม	
	ชื่อเรื่อง สันติวิธี	จำนวน 3 ชั่วโมง

1. สมรรถนะประจำหน่วย

แสดงความรู้เกี่ยวกับสันติวิธี

2. สารสำคัญ

สันติวิธี คือ การจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง รวมถึงการจัดการความขัดแย้งภายในวิถีที่สังคมประกอบไปด้วยบรรยากาศของความเป็นธรรม ความยุติธรรม ความรัก ความสงสาร ความเคารพยกย่องให้เกียรติทั้งทาง กาย วาจา และใจ หรือเรียกได้ว่าเป็นสังคมแห่งสันติวัฒนธรรม

3. สารการเรียนรู้

- ความหมายของสันติวิธี
- ความสำคัญของสันติวิธี
- วิธีการของสันติวิธี
- ความสำเร็จของสันติวิธี

4. จุดประสงค์การเรียนรู้

4.1 ด้านความรู้

- 1) อธิบายความหมายของสันติวิธีได้
- 2) อธิบายความสำคัญของสันติวิธีได้
- 3) วิเคราะห์วิธีการและความสำเร็จของสันติวิธีได้

4.2 ด้านสมรรถนะ/ทักษะกระบวนการ

- อภิปราย และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กรณีตัวอย่างเกี่ยวกับสันติวิธี

4.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (ระดับคุณวุฒิวชิศึกษา)

- ชยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอย และหรือพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ จนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย
- สุภาพ หมายถึง ความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

5. หลักฐานการเรียนรู้

5.1 ชิ้นงาน

- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง

5.2 ภาระงาน

- ศึกษากรณีตัวอย่าง วิเคราะห์และตอบคำถามตามประเด็นสาระการเรียนรู้ที่กำหนด

6. กิจกรรมการเรียนรู้

6.1 กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้ (20 นาที)

- 1) ชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ประจำเรื่องที่ศึกษา
- 2) นำเสนอภาพ “มหาตมะ คานธีระหว่างสัตยาเคราะห์เกลือ” จากนั้นเล่าประวัติและยกตัวอย่างการใช้สันติวิธีสัตยาเคราะห์เกลือ และร่วมกันอภิปรายถึงสันติวิธีในชีวิตประจำวันเพื่อนำโยงมาสู่ประเด็นพื้นฐานของสังคม “สันติวัฒนธรรม” ที่แก้ไขปัญหาต่าง ๆ อย่างสันติวิธี
- 3) กล่าวนำเข้าสู่เนื้อหาจากการอภิปราย เชื่อมโยงสู่สาระวิชา

6.2 กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ (140 นาที)

- 1) ครูอธิบายเกี่ยวกับความหมายสันติวิธี และเกริ่นนำเกี่ยวกับความสำคัญของสันติวิธีวิธีการของสันติวิธี และความสำเร็จของสันติวิธี
- 2) ครูชี้แจงขั้นตอนการศึกษากรณีศึกษาให้นักศึกษาเข้าใจ ประกอบด้วย ชั้นศึกษาใบความรู้ ชั้นศึกษากรณีศึกษา ชั้นอภิปรายกลุ่มเพื่อตอบประเด็นตามใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา และชั้นนำเสนอผลการอภิปราย
- 3) จัดกลุ่มนักศึกษากลุ่มละ 2 คน คละความสามารถเพื่อร่วมกันศึกษาใบความรู้เรื่องสันติวิธี และระดมความคิด วิเคราะห์ อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกรณีศึกษาตามประเด็นของใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษา เรื่อง สันติวิธี ดังนี้
 - กลุ่มที่ 1 กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง จดหมายคานธีจากบริติชอินเดียนซูนาซีเยอรมัน
 - กลุ่มที่ 2 กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง กลุ่มแร็ปเปอร์ที่ฟาดฟันกับเผด็จการด้วยฮิปฮอป
 - กลุ่มที่ 3 กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง มิตรภาพยืนยาว แค่นิดคิดสั้น
 - กลุ่มที่ 4 กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง การต่อต้านระบอบวอร์เรนในรัฐทราวานคอร์
 - กลุ่มที่ 5 กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง สหภาพการรถไฟฯ หยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ
 - กลุ่มที่ 6 กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง ปฏิบัติการสันติวิธีของสามศาสนา
 - กลุ่มที่ 7 กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง แนวนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและก่อความรุนแรง
 - กลุ่มที่ 8 กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง การต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน

4) หลักจากการอภิปรายกลุ่ม ให้นักศึกษานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เพื่อร่วมกัน อภิปรายสาระสำคัญของแต่ละกรณีศึกษา

6.3 กิจกรรมสรุปบทเรียน (20 นาที)

1) นักศึกษาสรุปความสำคัญ/หลักการ/แนวคิด/วิธีการ ของสันติวิธี วิธีการของสันติวิธี และความสำเร็จของสันติวิธี ที่ได้จากการวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง

2) เปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถามประเด็นปลีกย่อยหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษา

7. การวัดและประเมินผล

เป้าหมาย	หลักฐาน	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือวัดและประเมินผล	เกณฑ์การวัดและประเมินผล
ด้านความรู้	-คะแนนทดสอบ - คะแนนการประเมิน ใบกิจกรรมวิเคราะห์ กรณีตัวอย่าง	- การทำแบบสอบ - ประเมินผลงาน	- แบบทดสอบ - แบบประเมิน	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60
ด้านทักษะ/ กระบวนการ	- ใบกิจกรรมวิเคราะห์ กรณีตัวอย่าง	สังเกตการทำงาน กลุ่ม/เดี่ยว	แบบประเมินการทำ กิจกรรมกลุ่ม/เดี่ยว	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60
ด้าน คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	ผลการประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	สังเกต/ประเมิน พฤติกรรม คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	แบบประเมิน คุณลักษณะอันพึง ประสงค์	ผ่านการประเมิน ร้อยละ 60

8. สื่อ/อุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้

- Power Point เรื่อง สันติวิธี
- ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีตัวอย่าง
- หนังสือเรียนวิชา ชีวิตกับสังคมไทย
- ภาพ “มหาตมะ คานธี ระหว่างสัตยาเคราะห์เกลือ”
- ใบความรู้เรื่อง สันติวิธี
- กรณีศึกษาที่ 1 เรื่อง จดหมายคานธีจากบริติชอินเดียนซูน่าซีเยอร์มัน
- กรณีศึกษาที่ 2 เรื่อง กลุ่มแร็ปเปอร์ที่ฟาดฟันกับเผด็จการด้วยฮิปฮอป
- กรณีศึกษาที่ 3 เรื่อง มิตรภาพยืนยาว แค้นคิดสั้น
- กรณีศึกษาที่ 4 เรื่อง การต่อต้านระบอบวอร์เรนในรัฐทราวานคอร์

- กรณีศึกษาที่ 5 เรื่อง สหภาพการรถไฟฟ้าหยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ
- กรณีศึกษาที่ 6 เรื่อง ปฏิบัติการสันติวิธีของสามศาสนา
- กรณีศึกษาที่ 7 เรื่อง แนวนโยบายการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและก่อความรุนแรง
- กรณีศึกษาที่ 8 เรื่อง การต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน

บันทึกหลังการสอน

1. ข้อสรุปหลังการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ปัญหาอุปสรรคที่พบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. แนวทางแก้ปัญหาและหรือพัฒนา

.....

.....

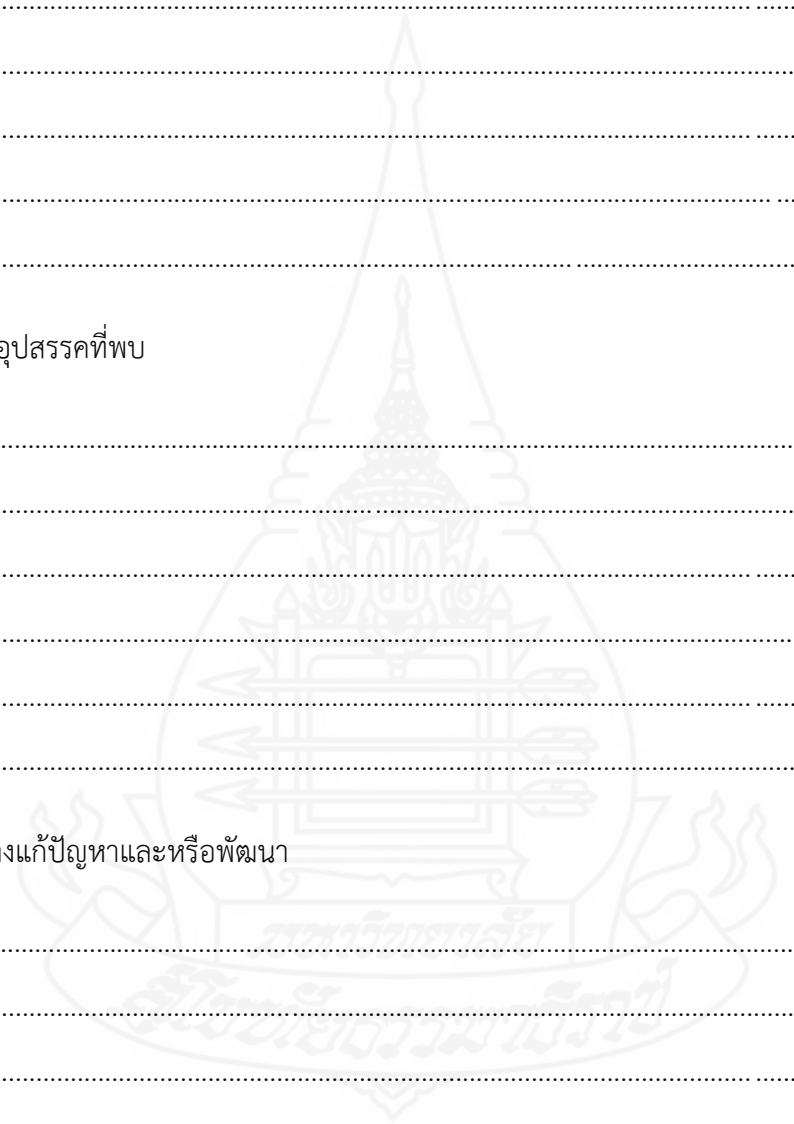
.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ที่ 4

เรื่อง สันติวิธี

1. ความหมายของสันติวิธี

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ให้ความหมายของคำว่า สันติวิธี หมายถึงวิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ เช่น เจรจาสงบศึกโดยสันติวิธี

นักสันติวิธีโดยทั่วไปจะพยายามอธิบายว่า สันติวิธี คือ “การไม่ใช้ความรุนแรง” (Non – Violence) หรือ “การไม่ใช้ความรุนแรงในการจัดการระดับการแก้ไขและ/หรือการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง” ซึ่งเป็นการให้คำจำกัดความที่แคบเกินไป สันติวิธีน่าจะเป็นการจัดการความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรงแล้ว ในบรรยากาศของการไม่ใช้ความรุนแรงนั้น การจัดการความขัดแย้งยังเต็มไปด้วยบรรยากาศของความเป็นธรรม ความยุติธรรม ความรัก ความสงสาร ความเคารพ ยกย่องให้เกียรติคุณงามทั้งทาง กาย วาจา และใจ ด้วย (สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์, 2557, น. 41)

สันติวิธี คือ คำซึ่งรวบรวมวิธีการเผชิญหน้ากับความขัดแย้งหลายรูปแบบ ทั้งการประท้วง (เช่น การแต่งชุดดำหรือสีอื่น ๆ) การไม่ให้ความร่วมมือ (เช่น การไม่ซื้อสินค้าหรือบริการของบริษัท) ในการเข้าแทรกแซงโดยตรง (เช่น การที่นักกิจกรรมสันติวิธีบุกเข้าเขตหวงห้ามของรัฐบาลฝรั่งเศสในแอฟริกาเหนือ เพื่อไม่ให้เกิดการทดลองระเบิดปรมาณูเมื่อเดือนมกราคม ค.ศ. 1960) การกระทำทั้งหมดนี้ ผู้กระทำการหรือเว้นจะกระทำการบางอย่าง ดำเนินการของตนเองโดยไม่ใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะความรุนแรงทางกายภาพ กระบวนการสันติวิธีจึงมีผลหลายแบบ บ้างก็ถือว่าสันติวิธีแบบเลือกเรื่อง เช่น ขบวนการคัดค้านอาวุธนิวเคลียร์ในสหรัฐ แต่คนในกระบวนการจำนวนไม่น้อยอาจไม่ได้คัดค้านการบุกอิรักของรัฐบาลบุช บ้างก็เป็นสันติวิธีแบบหลักการครอบคลุมทุกเรื่อง เช่น กลุ่มศาสนาบางกลุ่มที่ไม่ใช้ความรุนแรงทุกรูปแบบทั้งในชีวิตประจำวันและไม่เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เพราะเห็นว่าปัญหาความรุนแรง เช่น กลุ่มอาฆิบในสหรัฐ บ้างก็รวมไปถึงชนิดของอาหารที่รับประทานและวิถีชีวิตที่ใช้ด้วย เช่น ต้องเป็นมังสวิรัติและต้องใช้ชีวิตเรียบง่าย ไม่ตกเป็นทาสของทุนนิยม บริโภคนิยม เพื่อจะได้ไม่ก่อความรุนแรงต่อโลกและสิ่งแวดล้อม (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2559, น. 36)

2. ความสำคัญของสันติวิธี

สังคมโลกมองว่า “สันติวิธี” น่าจะเป็นวิธีการ หรือ แนวทางหนึ่งที่ดีที่สุด (Best Alternative) ในการแสวงหาทางออกร่วมกัน เพราะสันติวิธีมีความสำคัญอยู่ 7 ประการ ดังต่อไปนี้

1) สันติวิธีเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม วิธีการนี้เป็นคู่มือ และเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความเป็นมนุษย์ เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาจิตใจมนุษย์

2) การจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธีสอดคล้องกับมนุษยชาติ เป็นวิธีการสร้างพื้นฐานความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ

3) สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่สนับสนุนประชาธิปไตย โดยเฉพาะประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

4) สันติวิธีเป็นวิธีสนับสนุนกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ๆ กลุ่ม การที่จะทำให้สังคมเกิดสันติสุข จำเป็นต้องดึงทุกคนในสังคมที่มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามาหาทางออกร่วมกัน (Inclusive Society)

5) สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่สนับสนุนการคิด และการปฏิบัติการในการจัดการความขัดแย้ง โดยไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

6) สันติวิธีเป็นวิธีการที่น่าจะมีการสูญเสียน้อยที่สุด ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ผิดกับการใช้ความรุนแรง ซึ่งทุกฝ่ายมักจะอ้างว่าเป็นวิธีการสุดท้าย แม้จะบรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรมในระยะสั้น แต่ความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่เพียงแต่ถูกกดไว้ โอกาสที่จะทำให้เกิดความรุนแรงในระยะยาวย่อมมีอยู่

7) ในขณะที่สังคมมีความซับซ้อน (Chaos) เมื่อเกิดความขัดแย้งมักจะมีแนวโน้มไปสู่ความรุนแรงได้ง่าย สันติวิธีจะเข้ามามีบทบาทและทำหน้าที่ในการประสานร่องรอยความขัดแย้งเหล่านั้น สันติวิธีจึงเป็นการปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) จากวิธีการเดิมไปสู่วิธีการอารยะ (Civilize) หรือความเป็นอารยะ (Civility) กล่าวคือ เป็นการพัฒนาจากสังคมเดิมไปสู่แนวทางสันติวิธี (มารค ตามไท, 2547 น. 65 - 66 อ้างถึงใน สมธิธิรักษ์ จันทรักษ์, 2557, น. 41)

3. วิธีการของสันติวิธี

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงกำเนิดขึ้นภายใต้กระบวนการทัศน์ที่ไม่ยอมรับว่าความรุนแรงเป็นทางเดียว หรือวิถีทาง “สุดท้าย” ที่จะแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ หากแต่ถือว่าปฏิบัติการไร้ความรุนแรงเป็นการต่อสู้เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ที่จริงปฏิบัติการไร้ความรุนแรงคล้ายคลึงการสงครามโดยกำลังทหารเพราะนอกจากจะเป็นวิธีต่อสู้วิธีหนึ่งแล้ว ยังต้องใช้ในการจัดกำลัง การรบต้องอาศัยการวางแผนและกลวิธีการเรียกร้องให้ทหาร หรือ ตัวผู้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง ต้องมีความกล้าหาญ มีวินัย และรู้จักเสียสละ ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงแตกต่างจากสันตินิยมหรือการไม่ใช้ความรุนแรงของศาสนิกชนบางหมู่ไม่เพียงมุ่งชั่งจูงด้วยเหตุผล แต่เป็นการทำบางอย่างโดยใช้วิธีการต่าง ๆ

ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงนั้นเกี่ยวข้องกับการละเว้นการกระทำบางอย่าง เช่น พนักงานไปรษณีย์นัดหยุดส่งไปรษณีย์ หรือประชาชนนัดกันไว้ทุกข์ทั้งประเทศเมื่อพวกเขาของตนไม่ยอมรับรัฐบาลเผด็จการที่ยึดอำนาจมาโดยไม่ชอบธรรม การกระทำอีกประเภทหนึ่งคือ ผู้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงอาจกระทำทั้งสองอย่าง คือ ละเว้นไม่กระทำบางอย่างกับกระทำบางอย่างนอกเหนือจากที่กำหนดพร้อม ๆ กันไป เช่น พนักงานไปรษณีย์สวมเสื้อไว้ทุกข์และนัดหยุดส่งไปรษณีย์ไปพร้อม ๆ กัน

การปฏิบัติการไร้ความรุนแรงมีวิธีการหลักอยู่ 3 วิธี คือ

1) การประท้วงหรือชักจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง วิธีนี้เป็นวิธีในเชิงสัญลักษณ์ที่มีจุดมุ่งหมายชักจูงฝ่ายตรงข้ามหรือคนอื่น ๆ ให้มาเห็นด้วยกับฝ่ายตน หรือเพื่อแสดงให้เห็นถึงความไม่พอใจของกลุ่ม เช่น การส่งจดหมายคัดค้านหรือสนับสนุนในลักษณะของจดหมายเปิดผนึกได้ หรือจดหมายส่วนตัวที่ส่งไปยังบุคคลหรือสถาบันการเมืองเพื่อประกาศเจตนารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนี้ก็มีการใช้คาชวัญ ใบปลิว จุลสาร เทปบันทึกเสียง วิทยู โทรทัศน์ การติดธง การวาดภาพ ประท้วง การร้องเพลงคัดค้าน และการให้รางวัลล้อเลียน อันเป็นการเสียดสีถากถางในรูปแบบที่เป็นทางการ เป็นต้น

2) การไม่ให้ความร่วมมือ ในกรณีนี้กลุ่มปฏิบัติการไร้ความรุนแรงจะทำการเพิกถอนความร่วมมือ เช่น ประชาชนอาจเพิกถอนอย่างสิ้นเชิงต่อสมาชิกฝ่ายตรงข้าม มองข้ามฝ่ายนั้นราวกับว่าพวกเขาไม่ได้ดำรงอยู่ ประชาชนปฏิเสธที่จะซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่ง พวกเขาอาจนัดหยุดงานหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ขาดศีลธรรม วิธีการไม่ให้ความร่วมมือมี 3 วิธี คือ

(1) วิธีการไม่ให้ความร่วมมือทาง สังคม เช่น การคว่ำบาตรทางสังคม คือ ปฏิเสธจะมีความสัมพันธ์ทางสังคมตามปกติกับบุคคลที่มุ่งจะคัดค้านอีกต่อไป การระงับกิจกรรมทางศาสนา คือ บุคลากรของพระศาสนาหยุดทำพิธีกรรม ทางศาสนา บางทีก็ไม่ให้ความร่วมมือกับกิจกรรมประเพณี

(2) การไม่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ เป็นการหยุดยั้งหรือปฏิเสธที่จะมีความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจอย่างเฉพาะเจาะจง อาจแบ่งได้เป็นสองกลุ่มหลักคือ การคว่ำบาตรทางเศรษฐกิจ และการนัดหยุดงาน

(3) การไม่ให้ความร่วมมือทางการเมือง เป็นการปฏิเสธที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่เคยมีส่วนร่วมภายใต้เงื่อนไขที่ดำรงอยู่โดยปกติจะต้องมีประชาชนจำนวนมากเข้าร่วมด้วยการพร้อมใจกันงดเว้นที่จะยินยอม ร่วมมือ หรือประพฤติปฏิบัติการทางการเมืองดังที่เคยทำมาเป็นชั่วคราว

3) การแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรง วิธีการประเภสุดท้ายของปฏิบัติการไร้ความรุนแรงคือการแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรงอันมีวิธีการต่าง ๆ ซึ่งต่างจากสองวิธีแรก คือ การประท้วงหรือชักจูงและการไม่ให้ความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ตรงที่วิธีการเหล่านี้เป็นการแทรกแซงเข้าไปในทุกสถานการณ์ การแทรกแซงเหล่านี้ให้ผลได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ อาจจะแยกสลายหรือทำลายแบบแผนพฤติกรรมที่มีอยู่ นโยบายหรือสถาบันเห็นว่าสมควรคัดค้าน วิธีนี้บางทีก็ก่อให้เกิดแบบพฤติกรรมนโยบาย ความสัมพันธ์ หรือสถาบันชนิดใหม่ที่มหาชนพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีประท้วง การโน้มน้าว และการไม่ให้ความร่วมมือแล้ว วิธีการแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรงนี้เป็นการทำลายโดยตรงและฉับพลันกว่า (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2545, น. 314-318 อ้างถึงใน มนตรี วิวาทสุข, 2555, น. 110-111)

4. ความสำเร็จของสันติวิธี

การปฏิบัติการไร้ความรุนแรงหากมีเงื่อนไขครบทั้ง 3 ประการแล้ว (การประท้วงหรือชักจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง, การไม่ให้ความร่วมมือ, การแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรง) ก็คาดหวังได้ว่าจะนำไปสู่ความสำเร็จซึ่งสังเกตได้จากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดตามมาอย่างใดอย่างหนึ่งใน 3 แนวทางใหญ่ (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์, 2557, น. 172-174) ดังนี้

1) การเปลี่ยนทรศนะ (Conversion) เมื่อใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงแล้ว ฝ่ายตรงข้ามจะมีปฏิกิริยาต่อการกระทำที่ไร้ความรุนแรงจนที่สุดจะมีทรศนะใหม่ให้การยอมรับจดหมายของผู้ปฏิบัติการเหล่านั้น ดังกรณีที่เกิดขึ้นในการปฏิวัติฟิลิปปินส์เมื่อต้นปี ค.ศ. 1986 คาร์ดินัลซิน (Cardinal Jaime Sin) ประมุขคริสตจักรนิกายโรมันคาทอลิกในฟิลิปปินส์เล่าถึงภาพคุณยายวัย 81 ซึ่งไปไหนมาไหนด้วยรถเข็นว่า “ที่ตรงนั้นเธอเผชิญหน้ารถถังด้วยไม้กางเขนในมือ เธอพูดกับทหารว่า ‘โปรดหยุดเถิด ฉันเป็นคนแก่แล้ว คุณฆ่าฉันได้ แต่คุณต้องไม่ฆ่าเพื่อนชาวฟิลิปปินส์ของคุณ’ ทหารลงจากรถถัง โอบกอดเธอ แล้วว่า ‘ผมฆ่าท่านไม่ได้ ท่านเหมือนแม่ของผม’” สิ่งที่เกิดขึ้นในกรณีนี้คือทรศนะของทหารผู้นั้นเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงเมื่อเผชิญกับ “ฝ่ายตรงข้าม” ที่ใช้การต่อสู้ไร้ความรุนแรงและมีลักษณะอ่อนโยน อันทำให้เขานึกถึงมารดาผู้ชราของตน ภาพที่ปรากฏเบื้องหน้าคงตราตรึงจิตใจของทหารหนุ่มนั้นมาก จนต้องเปลี่ยนทรศนะแห่งความเป็นศัตรูมาเป็นทรศนะฉันทานุสสนิธ อาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนทรศนะนี้ไม่ต่างจากการเปลี่ยนทรศนะในด้านศรัทธาในศาสนาจากศาสนาหนึ่งมาเป็นอีกศาสนาหนึ่งมากนัก

2) การโอนอ่อนผ่อนตาม (Accommodation) เมื่อใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง ฝ่ายตรงข้ามเลือกจะยอมตามข้อเรียกร้อง และปรับเปลี่ยนเข้ากับสถานการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้น โดยมีได้เปลี่ยนทรศนะของตัวเองแต่อย่างใด ตัวอย่างที่ดีในกรณีนี้คือ รูปแบบหนึ่งในการไม่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่รู้จักกันทั่วไปในนามของการนัดหยุดงาน เช่น คนงานของโรงงานทอผ้าแห่งหนึ่งประสงค์จะได้เงินเดือนขึ้นจากเดิม แต่ทางฝ่ายผู้บริหารโรงงานไม่ยินยอม คนงานจึงรวมตัวกันนัดหยุดงาน เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวดำเนินไปโรงงานก็ทำการผลิตไม่ได้ โรงงานก็ขาดทุนผู้บริหารโรงงานมีทางเลือกคือไล่คนงานออกทั้งหมดซึ่งอาจทำไม่ได้ด้วยเหตุผลทางกฎหมาย หรือปิดโรงงานซึ่งอาจเป็นภาระทางการเงินของธุรกิจจนถึงกับจะขาดทุนล้มละลาย ผู้บริหารโรงงานจึงเลือกขึ้นเงินเดือนเพราะพิจารณาแล้วว่า การโอนอ่อนผ่อนตามความต้องการของคนงานเป็นทางเลือกที่ชอบด้วยเหตุผลมากที่สุด ซึ่งมักหมายความว่า มีผลเสียในเชิงธุรกิจน้อยที่สุด การยินยอมขึ้นเงินเดือนคนงานในกรณีนี้มีได้เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทรศนะของผู้บริหารโรงงานแต่อย่างใด พวกเขาไม่ได้เปลี่ยนแปลงจากเจ้าของโรงงานผู้โหดร้ายมาเป็นนายทุนผู้มีเมตตา เพียงแต่ต้องโอนอ่อนผ่อนตามคนงานเพราะตรองดูแล้วว่า เป็นประโยชน์มากที่สุดในสถานการณ์ดังกล่าว

3) การบังคับโดยไร้ความรุนแรง (Nonviolent Coercion) เมื่อเผชิญกับปฏิบัติการไร้ความรุนแรง บางทีคู่ต่อสู้ของผู้ใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงไม่ได้มีเจตนาจะเปลี่ยนแปลงอะไร และก็มักไม่ได้เห็นด้วยกับเป้าประสงค์ของฝ่ายผู้ใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรง แต่ที่มาแห่งอำนาจของฝ่ายตน ถูกลดทอนหรือถูกทำลายลงด้วยปฏิบัติการไร้ความรุนแรงจนไม่สามารถจะควบคุมสถานการณ์ได้ ตัวอย่างการพ่ายแพ้ของประธานาธิบดีมาร์กอสต่อพลังประชาชนในการปฏิวัติฟิลิปปินส์ ในบางส่วนก็เป็นผลมาจากการที่ฐานอำนาจของตนต้องถูกลดทอนลงไป ประธานาธิบดีมาร์กอสได้ส่งฝูงเฮลิคอปเตอร์ภายใต้บังคับบัญชาของนาวาอากาศเอกอันโตนิโอ โซเทลโล (Antonio Sotelo) ไปโจมตีค่ายคราเม่ (Camp Crame) อันเป็นที่มั่นของทหารกบฏ ฝูงเฮลิคอปเตอร์รบของโซเทลโลประจักษ์ในพลังประชาชน จึงได้แปรพักตร์เข้ากับฝ่ายประชาชนเมื่อวันจันทร์ที่ 24 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1986 นับแต่นั้นมากองกำลังส่วนอื่น ๆ ที่เคยสนับสนุนมาร์กอสก็ทยอยมาอยู่ฝ่ายประชาชนและทหารต่อต้านมาร์กอส ทั้งนี้เมื่อแรกกองทัพต่อต้านมาร์กอสมีกำลังเพียง 200 คนเท่านั้น จะเห็นได้ว่าเมื่อกำลังส่วนใหญ่ที่เคยสนับสนุนมาร์กอสยุติการให้ความยอมรับเชื้อฟิงต่อประธานาธิบดีมาร์กอส ผลโดยตรงก็คือการแยกสลายฐานอำนาจของมาร์กอส มาร์กอสจึงต้องพ่ายแพ้และเดินทางจากประเทศของตนไปสู่สหรัฐอเมริกาในที่สุด อาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า มาร์กอสถูกบีบให้พ่ายแพ้ด้วยปฏิบัติการไร้ความรุนแรงอันทำการแยกสลายอำนาจของมาร์กอสอย่างมีประสิทธิภาพ

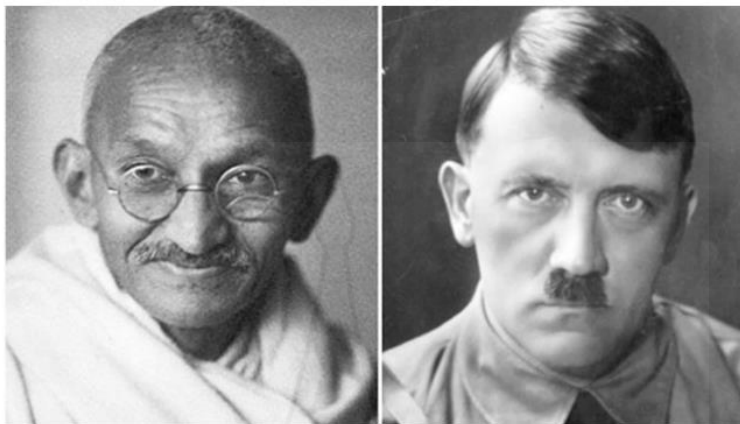

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2557). ท้าทายทางเลือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง. กรุงเทพฯ: ของเรา.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2559). สันติวิธี เส้นทางสู่สันติภาพ. ภาพพิมพ์: กรุงเทพฯ.
- มนตรี วิวัฒน์สุข. (2555). สันติวิธี. ใน เอกสารประกอบการสอน รายวิชา ศาสนากับสันติภาพ (หน่วยที่ 5, น. 97-114). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สมิทธิรักษ์ จันทรักษ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการสอนสันติศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ

กรณีศึกษา: จดหมายคานธีจากบริติชอินเดียสู่นาซีเยอรมัน

มหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi) และ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ภาพจาก http://www.lettersofnote.com/2009/09/for-sake-of-humanity_10.html

“I, therefore, appeal to you in the name of humanity to stop the war.” Mahatma Gandhi

หนึ่งในหัวข้อสนทนาที่ผู้เขียนและเพื่อน ๆ มักจะเสวนากันอยู่เสมอในขณะที่เป็นนักเรียนวิชาประวัติศาสตร์ก็คือหัวข้อที่ว่า ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ผู้นำสูงสุดของอาณาจักรไรช์ที่ 3 หรือนาซีเยอรมนีจะมีปฏิกิริยาเช่นไรหลังจากได้อ่านจดหมายที่เขียนโดย มหาตมา คานธี (Mahatma Gandhi) เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่า ทั้งในช่วงก่อนสงครามโลกครั้งที่สองและในช่วงที่สงครามได้ประทุขึ้นแล้ว มหาตมา คานธี ผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของชาวอินเดียและหนึ่งในผู้นำการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องเอกราชจากเจ้าอาณานิคมอังกฤษได้เคยเขียนจดหมายส่วนตัวและส่งตรงถึงกรุงเบอร์ลิน เพื่อหวังให้ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ได้ตระหนักถึงความเลวร้ายของสงครามและพิจารณาถึงการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในยุโรปตามหนทางของคานธีนั่นก็คือการใช้หลักอหิงสา

มีการแลกเปลี่ยนทัศนะและเสนอคำตอบของประเด็นข้างต้นไปต่าง ๆ นานา อาทิ จะมีทางเป็นไปได้หรือไม่ที่ข้อความในจดหมายของคานธีจะทรงพลังถึงขนาดทำให้ผู้นำสูงสุดของเยอรมนียอมเปลี่ยนท่าทีที่ดุดันและยุติสงครามทันทีหลังจากที่ได้อ่านจดหมาย หรือถ้าหาก ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ได้เขียนจดหมายตอบโต้คานธีแล้ว ใจความรวมถึงถ้อยคำในจดหมายของท่านผู้นำเยอรมันนาซีจะเป็นไปในลักษณะใด ซึ่งคำตอบต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่เป็นไปได้แค่เพียงข้อการสันนิษฐานที่มาจาก การคาดคะเนเท่านั้น เนื่องด้วยตามข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์นั้น จดหมายของ มหาตมา คานธี ไม่เคยถูกส่งถึงมือ ออดอล์ฟ ฮิตเลอร์ แต่อย่างใด เพราะถูกระงับการส่งระหว่างทางโดยอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม นับว่ายังเป็นเคราะห์ดีของวงการประวัติศาสตร์ เมื่อชาวอินเดียได้ค้นพบต้นฉบับจริงของจดหมายฉบับแรก รวมถึงได้มีการคัดลอกข้อความของจดหมายฉบับที่สองไว้ภายหลังจากที่อินเดียได้รับเอกราชจากอังกฤษใน ค.ศ. 1947

จดหมายฉบับแรก

เป็นจดหมายที่มีใจความสั้น ๆ ที่ มหาตมา คานธี ได้เขียนขึ้นในวันที่ 23 กรกฎาคม ค.ศ. 1939 หรือประมาณหนึ่งเดือนก่อนกองทัพเยอรมันจะบุกถล่มโปแลนด์ และเป็นช่วงระยะเวลาหนึ่งที่รัฐบาลนาซีได้กระทำการละเมิดต่อสนธิสัญญาแวร์ซายส์และสนธิสัญญาฉบับอื่น ๆ หลายต่อหลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการสะสมกำลังทหาร การผนวกออสเตรียให้เป็นส่วนหนึ่งของนาซีเยอรมัน การบุกแคว้นไรน์แลนด์ (Rheinland) การขู่ว่านาซีเยอรมนีจะประกาศสงครามต่ออังกฤษ ฝรั่งเศส และเชโกสโลวาเกีย หากเยอรมันไม่มีสิทธิ์เหนือดินแดน ซูเดเทิน (Sudeten) ด้วยสถานการณ์เช่นนี้เอง ที่สงครามอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาจากท่าทีที่แข็งกร้าวของนาซีเยอรมนีและอาจหากสงครามเกิดขึ้นจริงคงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่อินเดียจะต้องเข้าร่วมรบในฐานะอาณานิคมของอังกฤษ จึงอาจจะกลายเป็นเหตุสำคัญที่ มหาตมา คานธี ได้ระบุเจาะจงไว้อย่างชัดเจนในจดหมายฉบับนี้ว่า “อดอล์ฟ ฮิตเลอร์เป็นบุคคลเดียวในโลกนี้เท่านั้นที่จะหยุดยั้งไม่ให้สงครามเกิดขึ้นได้” รวมถึงการร้องขอให้ผู้นำแห่งนาซีเยอรมนีคำนึงถึงมนุษยธรรมและฉุกละหุกคิดว่าสงครามไม่ใช่ทางออกเสมอไป

ทำไมจึงมีจดหมายฉบับที่สอง

ในส่วนของจดหมายฉบับที่สองนั้น คานธีได้เขียนขึ้นในวันที่ 24 ธันวาคม ค.ศ. 1940 หรือหลังจากที่จักรวรรดินิยมอังกฤษได้ประกาศสงครามต่อนาซีเยอรมนีมาแล้วกว่า 1 ปี อันมีส่วนสำคัญที่ทำให้อินเดียต้องเข้ามามีส่วนพัวพันกับสงครามโลกครั้งที่สองตามที่ มหาตมา คานธี ได้คาดเอาไว้ อย่างไรก็ตาม การนำพาอินเดียเข้าสู่สงครามในครั้งนี้ยังเป็นการกระทำโดยพลการ เนื่องจากผู้นำของอังกฤษไม่ได้หารือและขอเสียงสนับสนุนจากองค์กรแห่งชาติอินเดีย (Indian National Congress: INC) สิ่งนี้เอง ทำให้ความเห็นของสมาชิกองค์กรแห่งชาติอินเดียที่มีต่อสงครามได้แตกออกเป็นหลายเสียงดังนี้ คือ

1) ฝ่ายที่เห็นด้วยกับการทำสงครามเพื่อต่อต้านฝ่ายอักษะและต้องการอาศัยสถานการณ์ดังกล่าวเป็นเครื่องต่อรองทางการเมืองกับอังกฤษ ดังเช่น กรณีของ จواهرลาล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) สมาชิกองค์กรแห่งชาติอินเดีย ที่แสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในการให้ความร่วมมือกับอังกฤษ แลกเปลี่ยนกับการได้รับเอกราชของอินเดียในทันที

2) ฝ่ายที่ต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับการเข้าร่วมสงครามซึ่งสวนทางกับการใช้นโยบาย “ดื้อแพ่ง” และงดเว้นการให้ความร่วมมือกับอังกฤษทุกกรณีเพื่อเรียกร้องเอกราชอย่างสันติ ในขณะเดียวกัน สมาชิกองค์กรแห่งชาติอินเดียจำนวนหนึ่งก็เสนอให้อาศัยสถานการณ์ที่อังกฤษกำลัง

ติดพันกับสงครามในยุโรปในการชิงลงมือปลดแอกอินเดียจากการเป็นอาณานิคม ทั้งนี้ ยังไม่นับรวมถึงกรณีของอดีตรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศแห่งชาติอินเดียอย่าง สุภาส จันทร โบส (Subhas Chandra Bose) เจ้าของวลี “Enemy of my foe is my friend” ที่มีแนวคิดสวนทางการใช้หลักอหิงสาและการต่อสู้แพ่ง และ โบสก็มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดและเป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มคนของรัฐบาลนาซีเยอรมนีมาตั้งแต่ช่วงกลางทศวรรษที่ 30 ซึ่งโบสเองก็คาดหวังความร่วมมือจากรัฐบาลนาซีในการเข้ามาปลดปล่อยอินเดียจากการปกครองของอังกฤษด้วยกำลังทหาร

ภายใต้วิกฤตการณ์ที่กองเกรสแห่งชาติอินเดียอยู่ในสภาวะ “เสียงแตก” และหลายต่อหลายครั้งที่สมาชิกรัฐสภาแห่งชาติอินเดียบางช่วงต่างแสดงความเป็นปฏิปักษ์ต่อกันอย่างเปิดเผยและพร้อมที่จะใช้ความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อตอบโต้กันเองรวมถึงการหันมาใช้ความรุนแรงเป็นหนทางในการต่อสู้กับเจ้าอาณานิคม ประกอบกับยังเป็นประเทศในยุโรปส่วนใหญ่ล้วนแต่ถูกรุกรานโดยกองทัพเยอรมนี อันมีผลให้อังกฤษเองได้เริ่มใช้นโยบายรุนแรงในการเกณฑ์ทหารชาวพื้นเมืองอินเดียและการกักตุนเสบียงเพื่อใช้ในยามสงคราม สถานการณ์ที่กล่าวมานั้นนั้นคงเกินกว่าวิสัยของผู้ที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความรุนแรงในทุกรูปแบบอย่างคานธีจะรับได้

ดังนั้นหากการระงับสงครามคือหนทางหนึ่งที่จะช่วยคลี่คลายปัญหาการใช้ความรุนแรงในอินเดียของแต่ละฝ่ายได้ การเกลี้ยกล่อมให้ประเทศคู่สงครามหลักอย่างอังกฤษและนาซีเยอรมนีในการใช้สันติวิธีเพื่อยุติสงคราม นั่นเอง จึงอาจเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คานธี ตัดสินใจเขียนจดหมายฉบับที่สองถึง ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ควบคู่ไปกับการเคลื่อนไหวแบบ “ดื้อแพ่ง” และวิงวอนให้รัฐบาลอังกฤษใช้สันติวิธีในการแก้ไขกรณีพิพาทในยุโรป

จดหมายฉบับที่สอง

ในปัจจุบัน ตัวต้นฉบับของจดหมายฉบับที่สองได้สูญหายไปแล้ว เหลือแต่เพียงฉบับคัดลอกสำนวน ซึ่งผู้สนใจสามารถเข้าถึงเนื้อหาได้จากเว็บไซต์ของ มหาตมา คานธี จดหมายฉบับที่สองมีเนื้อหาที่ยาวกว่าฉบับแรกและถึงแม้ว่าคานธีจะใช้ภาษาที่ดูเป็นมิตรในช่วงเกริ่นนำคล้ายกันกับในฉบับแรกก็ตาม แต่ใจความส่วนใหญ่กลับมีการใช้สำนวนที่ดูเคร่งเครียดกว่าจดหมายฉบับแรกอย่างเห็นได้ชัด เริ่มต้นจากจากการกล่าวถึงภาพลักษณ์ของ ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ว่าก่อนหน้านั้นตัวคานธีเองไม่เคยรู้สึกเคลือบแคลงสงสัยในความกล้าหาญและความรักชาติของท่านผู้นำที่มีต่อเยอรมนีอันเป็นศัตรู

แต่ในขณะเดียวกัน คานธีเองก็ได้ระบุอย่างชัดเจนในย่อหน้าแรกของจดหมายฉบับนี้ว่าเขาเริ่มที่จะมอง ฮอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ ด้วยอีกทัศนคติหนึ่งเป็นทัศนคติเดียวกันกับที่อังกฤษและเหล่าศัตรูของฝ่ายอักษะใช้มองฮิตเลอร์ นั่นก็คือ “ฮิตเลอร์คือปีศาจ” โดยเฉพาะหลังจากที่กองทัพนาซีได้เข้ายึดครองโปแลนด์ เดนมาร์กและเช็กโกสโลวาเกีย ซึ่งคานธีได้ประณามการกระทำดังกล่าวว่า เป็นสิ่งที่ผิดต่อมนุษยธรรมอย่างรุนแรง

มหาตมา คานธี ยังได้ประกาศจุดยืนที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอินเดียคือการต่อต้านทั้งจักรวรรดิอังกฤษและลัทธินาซี โดยเน้นย้ำว่าจักรวรรดิอังกฤษคือองค์กรแห่งความรุนแรงหลักของโลกที่ทำให้ประชากรประมาณหนึ่งในห้าของจำนวนมนุษยชาติทั้งหมดต้องยอมสยบอยู่แทบเท้า และชาวอินเดียถือว่าการต่อสู้กับจักรวรรดิอังกฤษคือพันธกิจหลักของชาวอินเดีย ทว่าต้องไม่ใช่ด้วยวิธีการใช้ “ความรุนแรง” เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะในสนามรบ แต่ด้วยการแสวงหาแนวทางในการชี้้นำให้ชาวอังกฤษคล้อยตามกับการใช้สันติวิธีเหมือนชาวอินเดีย

เอกสารอ้างอิง:

ตุลย์ จิรโชคโสภณ. (2562). จดหมายคานธีจากบริติชอินเดียสู่นาซีเยอรมัน: ขอท่านผู้นำโปรดยุติสงครามด้วยสันติวิธี. สืบค้น 16 มิถุนายน 2562, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_29245

กรณีศึกษา: กลุ่มเรปเปอร์ที่พาดพิงกับเผด็จการด้วยอิปฮอป

หลายคนคงเห็นตรงกันว่าหนึ่งในเพลงที่ทรงอิทธิพลและสร้างแรงกระเพื่อมต่อสังคมได้อย่างรุนแรงที่สุดในปีที่แล้ว คงหนีไม่พ้น ประเทศกูมี วิจารณ์ความอยุติธรรมในบ้านเมืองอย่างเผ็ดร้อนด้วยภาษาและการเปรียบเปรยที่เข้าถึงง่าย หยิบเรื่องใกล้ตัวหรือในข่าวมาวิพากษ์ยำเตือนถึงความไม่ชอบมาพากลของรัฐบาลให้ทุกคนฟัง แถมมีฉากหลังเป็น 6 ตุลาที่มีภาพสะท้อนใจคนไทยทุกคน กระแสบ้านเมืองยิ่งเป็นที่สนใจเมื่อรัฐออกมาเผ่าระวังเพลงนี้อย่างจริงจัง จนทำให้คนต้องไปหาฟัง ท่ามกลางคอมเมนต์ทั้งดีและร้ายที่ถาโถมในโลกโซเชียล เป็นสิ่งยืนยันได้ว่าเพลงนี้ได้ทำหน้าที่ของมันอย่างดีที่สุดแล้ว

ปัจจัยอะไรที่ทำให้เพลงมันถึงเป็นไวรัลได้ขนาดนี้

Hockhacker: คืออันนี้มันเป็นจุดประสงค์แรกที่เราคุยกันตั้งแต่แรก ว่าเราต้องการคุยกับคนเมือง ชนชั้นกลางในกรุงเทพ ฯ แต่จริง ๆ ไม่ได้หมายความว่าเราต้องการสื่อสารกับชนชั้นกลางเท่านั้นนะ แต่อยากส่งสารให้ทุกคน แต่นัยสำคัญเราต้องการพุ่งไปที่ชนชั้นกลางมากที่สุด เพราะเค้ามีส่วนในการเปลี่ยนแปลงประเทศได้จากการเมืองที่มันผ่านมา ทำให้เมื่อเพลงนี้มันปล่อยออกมาแล้วมันทำตรงนี้สำเร็จ ผมว่ามันคือสิ่งที่ทรงพลังที่ทำให้เรารอด จากการถูกคุกคามจากรัฐอะไรแบบนี้ เช่น พี่ตึก เจษฎา บอกกำลังฟังเพลงประเทศกูมีอยู่นะ พี่ฟิล์ม รัฐภูมิ พี่ตี้เอง อย่างพี่ตี้ชัดเจน ที่เค้าเป็นคนละขั้วการเมือง ค่อนข้างไปทางสนับสนุน คสช. ด้วยซ้ำ แต่อย่างน้อยก็ออกมาเม้นชันถึงเราในแง่ที่ปกป้องนิดนึง แคนั้นมันก็ถือว่า เรารอดตัวไปนิดนึงแล้ว ถ้าคนพวกนี้เค้าซัพพอร์ตแปลว่าทางมันค่อนข้างสว่างอยู่

K-Aglet: มันอาจจะเป็นเพราะวิธีการเราด้วย เราเลือกวิธีการที่มัน touch กับ mass media คือตั้งแต่ที่เราไปรีเสิร์ชสิ่งที่อยู่ในสื่อกระแสหลักมาพูด วิธีการมาปล่อย YouTube การปล่อยตามสตรีมมิ่ง เป็นวิธีการของ mass media ที่คนทั่วไปในเมืองเข้าถึงได้ง่าย คนอื่น ๆ อย่างที่เราบอกว่าอยากให้ทุกคนได้ฟัง แต่สเต็ปแรกมันคือคนใช้ออนไลน์ เพราะเราปล่อยในออนไลน์ ก็เลยไปได้ไกล แล้วก็ touch กับกลุ่มกระแสหลักได้เยอะ

แล้วถ้า Rap Against Dictatorship เป็นพรรคการเมือง อยากเสนอนโยบายอะไรบ้าง

Liberate P: ผมว่ามันก็อยู่ที่คนแต่ละคนแหละ อย่างผมอินเรื่องสิทธิขั้นพื้นฐาน คือประชาธิปไตย ผมว่า อันนี้คือตัวผมเองนะ หมายถึงว่าส่วนตัวเองในฐานะที่อยู่ใน RAD ด้วย ผมก็คงเสนอไม่ต่างจากพวกพรรคการเมืองที่เค้าไม่เอาทหารอะ

Hockhacker: คือเราไม่เอาเผด็จการแล้ว ตามชื่อเรา

Liberate P: มันเป็นแค่ ความคิดเห็นที่มันตรงกันอะ แต่เราไม่ได้หมายความว่าเราเห็นด้วยทุกนโยบาย อย่างนี้ละ แต่ว่าเรามีแค่แนวร่วมตรงกันว่า เราไม่เอาเผด็จการ แค่นี้เอง

Hockhacker: จริง ๆ อย่างใน RAD เวลาออกไอดีอะไรมา ต้องคุยกันให้ครบทั้งหมดว่าในกลุ่ม founder หลัก ว่าเอาแบบนี้มั้ย ถ้าไม่เอาก็คือตัดออก มีเหตุผลอะไรที่จะเอา มีเหตุผลอะไรที่จะไม่เอา ข้อดีข้อเสีย มีพี่คนนึงในทีม เค้าจะทำหน้าที่ คอยให้ข้อดีข้อเสียเลย สมมติเราโยนเรื่องนี้เข้าไป ผมซัพพอร์ต แต่ Liberate P บอก ไม่แน่ใจ เค้าจะแตกให้ จะมีหน้าที่บอกว่า ดิอย่างนี้ เสียอย่างนี้ จะลอง weight กันดู แล้วดูว่าถ้าเบนไปทางนั้นหรือเปล่า ซึ่งสุดท้ายถ้าผมไม่ซัพพอร์ต แต่ทุกคนบอกว่าซัพพอร์ต ผมก็เอา โอเค มีเหตุผลรองรับแล้ว

Liberate P: ซึ่งมันก็เป็นวิธีที่ทำให้เรามีส่วนร่วมทางการเมืองเหมือนรายการแฉ ตอนแรกผมไม่ค่อยอยากออก ซึ่งทุกรายการที่เข้าทีมมาอะ ผมจะเป็นคนกรองแล้วโยนเข้าทีมว่า รายการนี้เอามั้ย ๆ แต่ Hockhacker เสนอว่า น่าจะแย เพราะรายการมันชื่อรายการแฉ แต่ผมเสนอว่า เราควรปลีกออกจากสื่อที่เป็นการเมืองบ้าง แล้วเข้ามาสู่อะไรที่เป็นบันเทิงบ้าง เพื่อลดบาบาทตรงนั้นลง แล้วเป็นการสรุปกัน ก็สรุปว่า ไป มันก็ไม่ได้เห็นตรงกันทั้งหมด

ประชาธิปไตยเต็มใบมาก ๆ

Hockhacker: เราคุยกันให้จบแหละ แต่มันก็ไม่ได้เต็มใบอะไรขนาดนั้น มันแค่ 4-5 คน มันเป็นแค่กลุ่มเล็ก ๆ มันก็คุยกันง่าย แต่พอมันเป็นการเมืองจริง ๆ คนเยอะ ๆ อะ มันยังต้องคุยกัน ยิ่งไป

ปิดไม่ให้คุยมันยังไม่เกิดข้อสรุปอะ เหมือนเราจำลองประชาธิปไตยแค่ในกลุ่มเราให้ได้อะ ประเทศมันก็ต้องได้อะ ผมว่ามันไม่ยากหรอก แล้วก็ต้องยอมให้คนพูดอะ ให้คนคุยกัน

Liberate P: มันต้องใช้เวลา ในประเทศไทยมันรีบ รีบที่จะได้ข้อสรุป จริง ๆ ผมว่าการเถียงมันคือ movement อย่างหนึ่งที่มันควรเกิดขึ้นก่อนทำอะ แต่ว่า พวกวาทกรรมแบบ ดีแต่พูด ผมว่าอย่างนี้ไม่ควรพูด มันเป็นวาทกรรมที่แบบ ทำให้คนแบบ ทำ อะ แต่ไม่คุยกันก่อน

Hockhacker: เอาจริงในวงการเรื่อก็เป็น มี motto แอนตี้พวกนักวิจารณ์อะไรแบบนี้ ในมีหลายคนที่เป็น ด่านนักวิจารณ์ ซึ่งการวิจารณ์แหม่งเป็นสิ่งที่จำเป็น ไม่งั้นศิลปินจะพัฒนาตัวเอง หรือรู้ได้ยังไง หรือรู้ได้ยังไงว่านักวิจารณ์คิดยังไง นักวิจารณ์อาจจะเป็นหน้าใหม่ แต่เค้าก็คือคนหนึ่งที่กล้าวิจารณ์ออกมา ประเทศไทยก็ควรอย่างงั้นอะ ควรรับ

Liberate P: นักวิจารณ์ของประเทศไทยก็คือนักวิชาการแหละ คือคนที่ทำวิจัย ทำพวกนี้มาอยู่แล้ว (Hockhacker: ที่โดนด่ากันเยอะ ๆ อะ (หัวเราะ)) นักวิชาชอบโดนด่าว่า ‘ก็ดีแต่นั่งน่าจอะ’ (หัวเราะ) เค้าเป็นนักวิชาการอะ เค้าไม่ใช่ activist อะ เค้าก็ต้องนั่งหน้าจอไข่ม้อยละ (Hockhacker: เค้าก็ต้องมีหนังสือ ข้อมูลมาพูด อะใช้อย่างนี้) พวก activist อะ ก็ต่อไปต่อยอดจากพวกนักวิชาการเพื่อทำต่อไป เหมือนอย่าง RAD ทำอย่างนี้ (Hockhacker: ที่เราไม่ออกตัวเคลื่อนไหวก็เพราะว่าเราไม่ใช่ activist เหมือนกันเราเป็นเรื่ปเปอร์) แต่ว่า เรายังมียุทธศาสตร์ที่ได้เราได้โอเดียมาจากนักวิชาการอีกทีหนึ่งเหมือนกัน เราตามนักวิชาการอีกทีหนึ่งเหมือนกัน ถ้าประเทศเป็นอย่างนี้ เราควรแก้ไขยังไง เราควรทำยังไง มันก็ต่อยอดมาจากเค้าแล้วทำในวิธีที่ถนัดก็เท่านั้นเอง

Hockhacker: อย่างผมอย่างนี้ ผมต่อยอดมาจากค่ายเพลง มาทำ Rap is Now อย่างนี้ ผมมาทำโปรเจกนี้ มันก็เลยรู้เลยว่าเวลาเรื่ปมันมีแบบนี้ละ ค่ายเพลงเค้าทำแบบนี้ละ มันก็เลยมารองแล้วมาเลือกใช้กับโปรเจก ซึ่งจริง ๆ ก็มาจากหน้าที่ของแต่ละคนแหละ เรายังเอาสิ่งที่เค้าทำมาแล้ว มาหาข้อมูลสรุปอีกทีหนึ่ง

ถ้าจะให้ประเทศรอด ทุกคนต้องมานั่งคุยกันเพื่อให้มันมีทางออกที่ดีที่สุด

Liberate P: คือการคุยกันเราไม่ต้องไปหาข้อมูลเองด้วยซ้ำ ข้อมูลแหม่งมีคนผลิตมาอยู่แล้ว มันมีคนผลิตข้อมูลมาเรื่อย ๆ เราแค่เอาข้อมูลเหล่านั้นมาคุยกันเท่านั้นเอง มันง่ายมากเลยนะในการคุย จะเริ่มทำบางอย่างที่มันต้องหาข้อมูล แต่คนมักจะไม่คุย เหมือนทำรัฐประหาร ไม่อยากคุย ลุยเลยง่ายดี เร็วดี จบ เริ่มใหม่ แล้วสุดท้ายมันก็อย่างนี้ คาราคาซัง ตัวอย่างเหมือนสภาอย่างนี้ คนมักจะด่า

สภาพที่กันต่อยกัน ผมมองว่ามันเป็นเรื่องปกติมากเลยนะ คนคุยกันแล้วมันเถียงกัน มันไม่ได้ข้อสรุป มันก็เลยต้องเดือด

Hockhacker: จริง ๆ ต่อยกันตีกัน ต่างประเทศแม่งเยอะนะ พวกญี่ปุ่นอะไรเงี้ย หนักด้วยนะ เต็มที่มันอาจจะเป็นการลุกขึ้นมาต่อกัน ที่แบบนอกเกม แต่พอใช้ความรุนแรงมันก็เป็นเรื่องของความรุนแรงอะ

Liberate P: เกาหลีเงี้ย มันเป็นจุดเริ่มต้นของการคุยกันทั้งนั้นอะ พอมันต่อยกันแล้วไม่ได้อะไร สุดท้ายมันก็ต้องกลับมาคุยกันอยู่ดีอะ พอคุยกันมันก็เริ่มได้ข้อสรุปแล้ว มันเหมือนแค่สตอรี่หนึ่งอะ แค่นี้ มันจบเลย มันเป็นเรื่องที่ต้องเกิดขึ้นอยู่แล้วอะ ไอ้การต่อยกันตีกัน ไม่ได้หมายความว่าเห็นด้วยนะ มันก็ควรประณามแหละ คือมันไม่ควรมานั่งต่อยตีกันในสภาอะ มันเป็นที่ที่ควรใช้เหตุผลอะ ก็ประณามเป็นเรื่อง ๆ ไป แต่ไม่ใช่มาบอกว่าสภาแม่งห่วยแตกทั้งหมด มันไม่ใช่ว่าพอแม่ง ตีกันปั๊บ ไม่ควรมีสภา (Hockhacker: เตี่ยวันนี้ไม่ตีกันแล้ว เตี่ยวันนี้เค้าหลับ (หัวเราะ) ผมมองถึงพวกนี้ด้วยแหละ พวกหลับ พวกไม่ฟัง อะไรเงี้ย มันควรประณาม ควรตำ ไซ้ แต่มันไม่ควรไปบอกว่า ไม่ควรมี

‘แร็ปประเทศไทย’ ปลื้มขึ้นรับรางวัลระดับโลก ชัด รบ.ทหาร ทำคนรวยรวยขึ้นคนจนจนลง

สำหรับกลุ่ม Rap Against Dictatorship ซึ่งเป็นเพลงที่บอกเล่าเรื่องราวความอยุติธรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทย จนมีผู้ชื่นชมถึงความกล้าหาญของศิลปินกลุ่มนี้ ที่กล้าตีแผ่ความจริงในสังคมไทย ออกเป็นเพลงอย่างตรงไปตรงมา ล่าสุด กลุ่ม Rap Against Dictatorship ได้ขึ้นรับรางวัล Václav Havel Prize for Creative Dissent ที่งาน Oslo Freedom Forum 2019 เมืองออสโล ประเทศนอร์เวย์ โดยเฟซบุ๊กของ Rap Against Dictatorship โพสต์ภาพขณะรับรางวัล พร้อมเขียนข้อความบรรยายว่า เพลงของเราพูดแทนไปหมดแล้ว เวทีนี้ย้ำเราอีกครั้งว่า “ทั่วโลกรู้ว่าเกิดอะไรขึ้นที่ประเทศไทย”

ขณะเดียวกัน ปรัชญา สุรกาจโรจน์ ตัวแทน Rap Against Dictatorship กล่าวบนเวทีรับรางวัลช่วงหนึ่ง ระบุว่า ถึงทุกคนที่ต่อสู้เพื่อประชาธิปไตยในประเทศไทย จนทำให้เราได้รับรางวัลนี้ ตลอดเวลา 13 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยผ่านการรัฐประหารมา 2 ครั้ง การประท้วงใหญ่ 4 ครั้ง ซึ่งจบลงด้วยประชาชนเสียชีวิต หลายคนถูกคุมขัง บางคนโชคร้ายถึงขนาดตายในคุก หลายคนในต้องลี้ภัยไปในต่างประเทศ ผู้ลี้ภัยบางคนกลับมาบ้านเกิดในสภาพที่กลายเป็นศพ บางคนถึงขั้นหายสาบสูญ สื่อและประชาชนจำนวนมาก เรียกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมือง หรือ

โศกนาฏกรรม แต่เราขอเรียกว่าอาชญากรรมรัฐ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องแสดงให้เห็นว่ายังมีคนจำนวนมาก ไม่เคยยอมจำนนต่อผู้มีอำนาจ และต่อสู้มาจนถึงทุกวันนี้

เมื่อปีที่แล้ว จิตพิชของประเทศไทยเติบโตขึ้นร้อยละ 4 ซึ่งมันหมายถึงว่าพวกเราควรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นภายใต้รัฐบาลทหาร แต่ถ้าเมื่อออกไปเดินตามท้องถนน จะได้ยินผู้คนพูดถึงความยากจน ซึ่งมันแปลว่าความมั่งคั่งที่เกิดขึ้นนั้นไปอยู่ที่อื่น คนรวยพากันรวยขึ้น คนจนก็จนลง วันนี้มีผู้คนมากมายที่หิวโหย ซึ่งความหิวโหยเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง เวลาที่เราอดอยากความจริงก็คือเราอดอยากซึ่งอำนาจ อำนาจที่ควรเป็นของเราทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน คนไทยได้แสดงออกถึงความอดอยากผ่านการเลือกตั้ง ภาพใต้กฎระเบียบที่คดโกง

แม้มีความพยายามสืบทอดอำนาจของคณะรัฐประหาร และวันนี้เรากำลังได้รัฐสภาที่อ่อนแอ อย่างไรก็ตามเราเชื่อว่าการต่อสู้ยังไม่สิ้นสุดแค่นี้ ผู้คนที่ต้องการความยุติธรรม และอำนาจที่จะปกครองตนเอง ได้ตะโกนออกมาอย่างกึกก้องกังวาน ถึงพวกเผด็จการ เสียใจด้วย เรากำลังหิวโหย

เอกสารอ้างอิง

Peerapong Kaewthae. (2562) 'ประเทศไทย' Rap Against Dictatorship กลุ่มแร็ปเปอร์ที่พาดพิงกับเผด็จการด้วยฮิปฮอป.

สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.fungjaizine.com/interview/rap-against-dictatorship>

ข่าวสดออนไลน์. (2562). 'แร็ปประเทศไทย' ปลื้มขึ้นรับรางวัลระดับโลก ชัด รบ.ทหาร ทำคนรวยรวยขึ้น คนจนจนลง. สืบค้น 22

มิถุนายน 2562, จาก https://www.khaosod.co.th/special-stories/news_2565909

กรณีศึกษา: มิตรภาพยืนยาว แค้นคิดสั้น

ถ้าใครสักคนฆ่าคนที่คุณรัก คุณจะอย่างไร เลือดล้างด้วยเลือด? ชีวิตแลกด้วยชีวิต? ให้เป็นไปตามกระบวนการยุติธรรม? ทำใจ? ให้อภัย? ลองหลับตาหายใจลึก ๆ ใคร่ครวญคำตอบที่ฟังปรี๋เข้ามาในใจ แน่นนอน, ถ้าถามวัยรุ่นเลือดร้อน ร้อยทั้งร้อยโดยไม่รีรอ ชีวิตก็ต้องแลกด้วยชีวิต แต่ประเด็นคือการเอาชีวิตคืนเป็นคำตอบสุดท้ายเสมอไปหรือไม่ ใช่, ก็อาจจะเป็นคำตอบสุดท้าย ถ้าจะเลือกทางนั้น แต่ไม่ใช่สำหรับทุกคน บางคนเลือกทางนั้นแล้วก็เปลี่ยนใจเลือกทางใหม่ได้

ย้ำอีกครั้งว่าเลือกได้จริง ๆ อย่างน้อยก็เรื่องราวระหว่าง ‘ใหญ่’ วัชรเมงคล ธัญญาเจริญ กับ ‘เล็ก’ ธนากร อาจรัชชา สองหนุ่มวัยฉกรรจ์จากคู่อริมิตรภาพชั่ววินาที

ปี 2546 เล็กอายุ 15 ปี เขาเพียงแต่ทะเลาะกับคนข้างบ้าน แต่มันก็ลุกลามไปสู่การเอาชีวิต “วันนั้นพวกเขามากินเลี้ยงกันที่บ้านซึ่งอยู่ข้างบ้านผม แต่พวกเขาดันมานั่งดื่มขวางหน้าบ้าน ผมไม่ได้คิดอะไรเพราะมันเกิดขึ้นเป็นปกติประจำ พอตกค่ำพ่อผมก็เมากลับมาจากข้างนอก ระหว่างเดินเข้าบ้านผ่านคู่อริก็ถูกพวกเขาด่าไล่ให้ไปเดินทางอื่น ผมก็เอะใจว่าทำไมเขาพูดแบบนั้น ทั้งที่พ่อผมแค่เดินเข้าบ้านตัวเอง “พอประมาณสามทุ่ม วงเหล้าข้างบ้านก็เริ่มเมาและส่งเสียงดังโวยวาย ผมก็ออกไปบอกว่าพ่อยามาอยู่กับผมเลย เขาก็สวนกลับมาว่ามึงจะทำไม้อีเด็กเหี้ย” เล็กย้อนความไปวินาทีก่อนชีวิตจะพลิกผัน อารมณ์ของเล็กตอนนั้นไม่อยากแม้แต่จะคิดไปสู่ความหายนะ แต่ชั่วพริบตาเดียวที่เหตุการณ์ทวีความร้อนขึ้นราวกับน้ำเดือด ความคิดของเล็กก็หายไปเสียแล้ว

“สี่ทุ่มระหว่างที่เมากัน เขาเอาปืนอัดลมมายิงบานเกล็ดบ้านผมแตก ผมนอนอยู่ในบ้าน ทนไม่ไหว ก็ออกมาถามว่าพี่ทำอะไรของพี่ เขาตอบว่าแล้วมึงจะทำไม ตอนนั้นผมเห็นมีดของเขาวางอยู่ใต้โต๊ะวงเหล้า ผมก็เข้าไปหยิบมีดในบ้านออกมา สุดท้ายก็ตะลุมบอนกัน ผมแทงฝ่ายเขาตายสองคน คือคนที่ยิงบานเกล็ด และอีกหนึ่งคนคือพ่อของใหญ่” เล็กเล่าว่าเขาไม่รู้มาก่อนว่าคนตายอีกคนเป็นพ่อของใหญ่ เขาพุ่งเข้าไปในกองไฟแบบไม่คิดชีวิต เจาะจงคนที่หาเรื่อง แต่ความโกลาหลของอาชญากรรม มีดในมือเล็กจึงปลั่งจบลมหายใจพ่อของใหญ่ไปด้วย คนตายนอนแน่นิ่งไร้ลมหายใจ เล็กถูกใส่กุญแจมือพาขึ้นโรงพัก และถูกศาลตัดสินให้ต้องโทษจำคุกยาวชน 7 ปี

“ตอนนั้นผมอยู่ที่บ้าน มารู้อ้าวว่าพ่อเสียจากยา ผมรีบตามไปที่โรงพัก ก่อนนั้นยังไม่รู้ว่าเป็นใครทำ พ่อจะขึ้นไปโรงพักก็เจอตำรวจห้ามไว้ เพราะกลัวผมแก้แค้น จนเห็นเล็กจึงจำได้ว่าเคยเห็นหน้ากันมาตั้งแต่เด็ก เพราะอยู่ในชุมชนเดียวกันแต่อยู่คนละแก๊ง จากนั้นผมก็ตามเพื่อจะเอาคืนให้ได้” ใหญ่เล่าถึงวันเวลาในการตั้งปณิธานแห่งความอาฆาต

เล็กบอกว่าใหญ่ให้คนตามตลอด แม้แต่ตอนขึ้นศาลยาวชนและครอบครัว ใหญ่ก็ยังให้คนตามขึ้นไปเพื่อฝากบอกว่าใหญ่รอเอาคืน จนกระทั่งเล็กไปอยู่ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชาย บ้านมุทิตา ใหญ่ก็ยังฝากเพื่อนที่มีเหตุต้องเข้าไปให้บอกเล็กให้รู้ตัวเสมอว่า “เดี่ยวเจอกัน”

คดีของเล็กเกิดขึ้นเดือนตุลาคม 2546 ต่อมาในเดือนสิงหาคม 2547 ใหญ่ต้องคดีปล้นทรัพย์ ถูกจับเข้าบ้านกรุณา ส่วนเล็กได้รับคัดเลือกย้ายไปที่บ้านกาญจนาภิเษก “ผมสืบตลอดว่าเล็กอยู่ที่ไหน เพราะผมมีเพื่อนอยู่ทุกที่ ผมจำชื่อเล็กได้ และเขียนใส่กระดาษฝากเพื่อนไปตามตลอด พอผมรู้ว่าเล็ก อยู่บ้านกาญจนา ผมก็วางแผนขอย้ายตามไปเจอเขา เพราะโทษผมเหลือแค่สี่เดือน” ใหญ่เล่า “ผม สนิทกับเจ้าหน้าที่พอสมควร เขาบอกว่าให้ทำตัวดี ๆ จะได้ย้ายไปบ้านกาญจนา ผมนิ่งมาก ไม่ทำอะไร ผิดเลย ไม่มีแอบสูบบุหรี่ ทำทุกอย่างให้เจ้าหน้าที่ไว้ใจเพราะอยากย้ายไปเจอเล็ก ผมไม่ได้ใส่ใจว่าต้องอยู่ ที่ไหน แค่อยากไปเจอ ผมไม่ได้มาเพื่อให้อภัย พอย้ายเข้าไปวันแรกก็เจอกัน เจ้าหน้าที่ให้เด็กเก่าจับ มือกับเด็กใหม่ ผมก็จับมือเล็กแล้วถามเขาว่าสบายดีนะ” ใหญ่เล่าเสียงราบเรียบ “พอตกกลางคืนผมก็ ให้เพื่อนหาเหล็กแหลมให้ ผมไม่ได้ต้องการมาแค่กระต๊อบเล็กแล้วถูกย้ายไปที่อื่น ผมต้องการชีวิตเขา” ใหญ่บอก ตอนนั้นเขายังอารมณ์ร้อน ครุ่นคิดหาอาวุธ แต่คนหนุ่มในบ้านกาญจนาฯ ไม่มีใครสนับสนุน แนวทางเลือดแลกด้วยเลือด ระหว่างที่รอช่วงเวลาแห่งการเอาคืน ใหญ่โทรไปบอกย่าว่าเขาเจอเล็ก แล้ว และถ่มน้ำจาออกราวกับสร้างพันธะแห่งชีวิตว่า “เดี๋ยวใหญ่จัดการเอง”

วันที่เล็กพบหน้าใหญ่ในบ้านกาญจนาฯ เขาบอกว่าไม่ได้ตกใจกลัวแต่อย่างใด เพราะรู้พื้นเพ ใหญ่มาอยู่แล้วว่าเป็นอย่างไร “ผมขึ้นไปคุยกับป้ามล (ทิดา ณ นคร ผู้อำนวยการบ้านกาญจนาฯ) บอก ป้ามลว่าโจทก์ผมมาแล้ว เขาเป็นลูกของคนที่ทำร้าย ป้ามลก็ตกใจจนต้องเรียกครูไปประชุมกัน”

จากวันแรกถึงวันที่สอง เล็กตัดสินใจเดินไปคุยกับใหญ่สองต่อสอง เขาเข้าไปหาเพื่อเล่าให้ฟัง ว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร “ผมก็บอกว่าสิ่งที่ผมทำไปนั้น ผมไม่รู้จริง ๆ ถ้าผมรู้ ผมจะไม่ทำเด็ดขาด และถ้าวันนั้นผมไม่ทำ ผมก็ตาย ถ้าเป็นใหญ่ ใหญ่ก็ต้องเลือก ใหญ่บอกว่าเขารู้ ผมพยายามจะคุย เพื่อสมานแผล แต่ใหญ่บอกว่าอยู่ใครอยู่มันแล้วกัน” เล็กเล่าให้ฟังถึงบันไดขั้นแรกของการปล่อย ประโลม แต่ใหญ่ยอมรับตรง ๆ ว่าวันนั้นเขาแทบไม่ได้สนใจว่าเล็กพูดอะไร ถ้าเกิดมีมีดวงอยู่ข้าง ๆ เล็กคงไม่รอด

“ถ้าใหญ่ลงมือวันนั้น ผมก็ไม่สู้นะ พ่อใครใคร่รัก ผมคิดในใจว่าถ้าเขาลงมือ ผมก็รับสภาพ ไป” เล็กบอก “ผมหามืดไม่ได้ เพราะไม่มีเพื่อนคนไหนหาให้” ใหญ่บอกและว่าช่วงแรกที่บ้าน กาจจนาฯ เริ่มมีกระบวนการสร้างความไว้ใจกับเด็ก ๆ เขาไม่เชื่อแม้แต่คนเดียว

“ผมจำได้ วันนั้นป้ามลยืนอยู่บนสะพานกลางน้ำ ป้าเข้ามาคุยกับเด็ก ๆ ว่าบ้านนี้ไม่มี ความรุนแรงนะ ผมคิดในใจว่าป้ามลสร้างภาพ ไม่จริงหรอกคนแบบนี้ รัฐบาลมาราก็แค่กินเงินเดือน ไม่ได้มาดูแลอะไรจริง ๆ ผมถามป้ามลว่าผมไม่เข้าใจว่าทำไมคนที่ฆ่าพ่อผมถึงได้อยู่บ้านชนะใจ (สำหรับเด็ก ประพฤติดีจะได้อยู่บ้านชนะใจ) ผมพูดจบก็เดินหนีเลย” ใหญ่มาถึงบ้านกาญจนาฯ ด้วยการ วางแผนอาฆาต เพราะพ่อของเขาตายด้วยน้ำมือของเล็ก แต่ใหญ่กลับต้องพบความสับสนว่าทำไมที่ บ้านกาญจนาฯ ถึงไม่เอื้อให้เขาลงมือได้สำเร็จ

“กับที่อื่นมันต่างกัน การใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องปกติ อ่อนแออยู่ลำบาก แต่บ้านกาญจนาฯ มองว่าการใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องผิดปกติ วันนั้นมันน่าอึดอัด ถ้าเป็นที่บ้านอื่นเมื่อเด็กก่อปัญหา เขาก็ใช้ความรุนแรงสั่งสอน มีงผิดกฎ แต่ที่นี้ผมถูกขัดเกลาใหม่”

เมื่อวันขอขมามาถึง ซึ่งผ่านไปกว่าสิบวันหลังจากที่ใหญ่เข้าไป ย่าของใหญ่มาร่วมงานด้วยโดยที่เขาไม่รู้มาก่อน สำหรับใหญ่ ย่าเป็นเสมือนแม่ เพราะเป็นคนขี้เลี้ยงดูใหญ่มาตลอดตั้งแต่เด็ก ย่านั่งบนเก้าอี้ ที่ปลายเท้ามีมือพนมของเล็กกราบใกล้สนิท ใหญ่มองด้วยแวตตาของเด็กหนุ่มที่เต็มไปด้วยความคลั่งแค้นและปั่นป่วนไปด้วยความสับสนอลหม่านจากความเป็นจริง

“ผมกราบขอขมาย่าของใหญ่ ขอขมาด้วยใจ แล้วไม่ใช่ผมคนเดียวที่ทำ พ่อผมก็ขอขมาด้วย ย่าบอกว่าไม่เป็นไร สิ่งที่เกิดพลาดแล้วให้แล้วไป” เล็กเล่า

“ผมไม่รู้ความคิดของย่า แต่ผมมีย่าเหมือนเป็นแม่ ถ้าย่าผมที่เป็นคนคลอดพ่อผมมายังให้อภัยได้ แล้วทำไมผมจะให้อภัยไม่ได้” เวลานั้นผมสับสนตัวเองมาก ผมเข้าใจจุดที่จะฆ่าเล็กได้แล้ว ผมทรมาณกับความคิดตัวเอง และผมก็ถูกขัดเกลาใหม่ “ความรู้สึกผมเบาลง ผมค่อยๆ ถูกขัดเกลาใหม่ สี่เดือนที่บ้านกาญจนาฯ พุดไปก็เหมือนผมโดนป้ามลล้างสมอง” ใหญ่พูดพลางยิ้ม เขาบอกอีกว่าตั้งแต่เด็กมาเขาไม่เคยเจอคนแบบป้ามล ใหญ่ยอมรับว่าเคยคิดว่าคนแบบป้ามลแค่ฝึกซีโรยหน้า

“มันมีเหروضะคนแบบป้ามล เวลาเราทำผิด เขาร้องให้ ราวกับเขามองเราเป็นลูกหลาน เขากล้าจับมือเรา กล้ากอดเรา ไม่รังเกียจเรา ผมเคยคิดว่าผมเป็นน้ำเน่า และน้ำที่มันเน่าแล้วไม่ใช่ว่าเอาสารส้มมาแกว่งแล้วมันจะใสทันที ผมเข้าใจว่าผมได้รับการดูแลที่ดี” ใหญ่บอกว่าเขาไม่รู้ว่าความแค้นในใจหายไปตอนไหน แต่เหมือนกับคำว่า ‘การให้อภัย’ เป็นเสียงที่สะท้อนในหูซ้า ๆ จนใหญ่รู้สึกและบอกตัวเองได้ว่าถ้าให้อภัยไปแล้ว เขาจะกลับไปอาฆาตอีกไม่ได้ เมื่อลั่นวาจาว่าให้อภัยแล้วมันแปลว่าใจสงบแล้ว “ถ้าผมอภัยแล้วก็ต้องไปให้สุด ไม่ใช่พูดแต่ปาก แบบนั้นไม่ใช่สัจจะ สู้ภัยแล้วเอาผลบุญนี้ยกให้พ่อไปดีกว่า”

พ้นผ่านคืนวันอันหนาวเหน็บมาแค่วันไหน ไฟในอกที่กำลังจะเผาไหม้จิตใจตัวเองมอดดับไปอย่างไร ใหญ่บอกว่าเพราะบ้านกาญจนาฯ ใช้จิตวิทยาเด็ก เขาไม่รู้ตัวว่าจู่ ๆ ต้องจำนนให้ทางเลือกใหม่ได้อย่างไร ทางเลือกที่ทำให้ใจโปร่งเบา ไม่ต้องแบกน้ำหนักแห่งความแค้นไว้บนบ่าอีกต่อไป “บ้านกาญจนาฯ เขาให้ความอบอุ่น ที่เคยเชื่อว่าไม่มีที่ไหนไม่ใช่ความรุนแรง และโลกมีแค่คนถูกกระทำกับคนกระทำคืน ผมก็เปลี่ยนความคิด รู้ว่าเราเลือกได้ ชีวิตมีทางเลือก เราไม่ต้องฆ่ากันก็ได้” ใหญ่หย่อนหัวใจดวงใหม่ลงแทนที่หัวใจดวงเก่าด้วยน้ำเสียงสงบ เล็กอธิบายว่าบ้านกาญจนาฯ จะให้เด็ก ๆ วิเคราะห์ข่าวตามหน้าหนังสือพิมพ์ แล้วตั้งคำถามว่าถ้าเราเป็นผู้ถูกกระทำจะเป็นอย่างไร จะทำอย่างไร เมื่อลองเอาความรู้สึกผู้เสียหายมาทบทวน เล็กบอกว่าไม่มีเด็กคนไหนในบ้านกาญจนาฯ ที่ยืนยันว่าจะเป็นคนร้ายตลอดเวลา

15 ปีที่แล้วเล็กกับใหญ่ยังไม่รู้จักโซเชียลมีเดีย โลกออนไลน์ยังไม่องเงยในสังคมไทย ทั้งคู่เติบโตมาแบบตาต่อตา ฟันต่อฟัน แต่เมื่อเวลาผ่านไปจนถึงวินาทีปัจจุบัน เขาคิดอ่านอย่างไรเมื่อเห็นน้ำเสียงคอมเมนต์ที่ท้ายข่าวอาชญากรรมจากคนส่วนใหญ่ที่สถาปนาตัวเองขึ้นราวกับเป็นผู้พิพากษาศาลเตี้ย ถ้าย้อนกลับไปวันที่เล็กเพิ่งคลอดมือ และวันนั้นผู้คนใช้เฟซบุ๊กกันสนุกมือ แทนที่เขาจะได้เข้าบ้านกาญจนนาฯ ไปขัดเกลาร่างใหม่ ก็อาจจะถูกประหารจากความคิดของผู้คนไปก่อนแล้ว “โลกโซเชียลเหมือนภาพสะท้อนว่าสังคมทำตามๆ กันไป มึงพิมพ์ กูพิมพ์ แต่โลกมันมาไกลแล้ว มันไม่ใช่ยุคที่เราจะตัดหัวเสียบประจานกันอีกต่อไป” เล็กอธิบาย

“เหมือนผมเลี้ยงปลาไว้หลายตัวในอ่าง แล้วมีบางตัวที่ไปกัดปลาตัวอื่นตาย เต็มที่ผมก็แยกตัวนั้นออกมา ผมคงไม่ไปฆ่าตัวที่มีพฤติกรรมแบบนั้น เพราะปลามันอยู่ด้วยกัน ห้ามมันกัดกันไม่ได้ ไม่อย่างนั้นผมคงต้องฆ่าปลาทุกตัว” ใหญ่เสริมและอธิบายอีกว่า ถ้าลองมองย้อนกลับมาเป็นคนที่เรารัก ถ้าเขาผลอไปก่ออาชญากรรม เราจะล้าพูดเต็มปากไหมว่าอยากให้เขาถูกประหาร

อดีตมืออาชญากรยังบอกอีกว่า หลังจากพ้นคดีมา วันนี้เขามีครอบครัว มีลูกสาววัยกำลังตั้งไข่หัดยืน ใหญ่มองว่าวันเวลาทำให้เขาโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นหัวหน้าครอบครัว เมื่อมองย้อนกลับไป ความรู้สึกให้อภัยได้ ไม่ได้ทำให้เขาเป็นพระ “ถ้ามีคนมาฆ่าคนที่ผมรักอีก ผมก็คงโกรธ แต่ผมรู้แล้วว่าถ้าผมฆ่าใครกลับคืน มันก็ต้องฆ่ากันต่อไปอีกไม่รู้จบ” เล็กเสริมว่า “จริง ๆ ผมไม่มีสิทธิพูดอะไร และด้วยธรรมชาติ พอคนมันโตขึ้น เลิกต่อยตีกัน เขาจะเข้าใจเวลาในการทำมาหากิน และทุกวันนี้ใหญ่กับผมก็เป็นเพื่อนกัน” ทุกวันนี้ ใหญ่หาค่านมลูกด้วยการขายของแพซันวัยรุ่นทางออนไลน์ ส่วนเล็กขายรองเท้ามือสองตามตลาดนัด ฟันจากเวลางาน เล็กจะมานั่งเล่นที่บ้านของใหญ่ และอุ้มหลาน-ลูกเพื่อนเล่น ราวกับพวกเขาผนึกเป็นครอบครัวเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

ธิตี มีแต้ม. (2561). มิตรภาพยืนยาว แค้นคิดสั้น. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก <https://www.the101.world/forgiveness-story/>

กรณีศึกษา: การต่อต้านระบบวรรณะในรัฐทราวานคอร์

สัตยาเคราะห์ คือ การยึดความจริงเป็นหลักการต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมในสังคม โดยใช้วิธีต่อสู้แบบไม่ปฏิบัติตาม แต่ไม่ใช้วิธีรุนแรง การนำสัตยาเคราะห์มาแก้ไขปัญหาการต่อต้านระบบวรรณะในรัฐทราวานคอร์ เป็นการแก้ไขปัญหาระดับท้องถิ่น ในกรณีนี้มหาตมะ คานธี และผู้ร่วมขบวนการสัตยาเคราะห์ได้ร่วมมือช่วยเหลือปกป้องสิทธิของชนชั้นจัณฑาลการแก้ไขปัญหานั้นต้องอาศัยระยะเวลาที่ยาวนาน ผนวกกับความอดทน อดกลั้น ในการพยายามเปลี่ยนแปลงทัศนคติของวรรณะพราหมณ์ที่เคร่งครัดต่อศาสนาฮินดู รัฐทราวานคอร์เป็นรัฐที่อยู่ทางตอนใต้ของประเทศอินเดีย เป็นรัฐที่มีกษัตริย์ปกครองแทนประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นเจ้าของอาณานิคมในขณะนั้น เป็นเวลากว่า 10 ปี ที่ถนนสายหนึ่งในรัฐทราวานคอร์ ซึ่งเป็นถนนที่ตัดผ่านโบสถ์ของวรรณะพราหมณ์และเป็นวรรณะสูงสุดของระบบสังคมของอินเดีย มีประกาศห้ามพวกชนชั้นจัณฑาลมาใช้ถนนร่วมกับพวกวรรณะของคนทั้งที่ถนนสายนี้เป็นถนนที่ตัดผ่านไปถึงที่อยู่อาศัยของชนชั้นจัณฑาล นอกจากนี้ชาวฮินดูในวรรณะสูงต้องการจะยกระดับสังคมของตนจึงห้ามให้วรรณะต่ำอย่างศูทร และจัณฑาลใช้บ่อน้ำร่วมกับพวกวรรณะชั้นสูงอย่างพราหมณ์

การต่อต้านการถือระบบวรรณะในรัฐทราวานคอร์ จุดประสงค์เพื่อให้ชนชั้นจัณฑาลสามารถเดินผ่านถนนสายนี้ได้ด้วยเต็มใจจากคนในวรรณะพราหมณ์ ผู้ปฏิบัติสัตยาเคราะห์ในระยะแรกคือชาวฮินดูท้องถิ่นทั้งชนชั้นจัณฑาลและคนในวรรณะสูงเช่น พราหมณ์ แพศย์ ต่อมามหาตมะ คานธี จึงมาเข้าร่วมและ ปัญหาการ ฝ่ายตรงข้ามคือคนในวรรณะพราหมณ์และวรรณะอื่นที่เคร่งครัดต่อประเพณีและตำราจ ปัญหาในการต่อต้านครั้งนี้คือผู้ที่เคร่งครัดในประเพณีของระบบวรรณะ ปฏิเสธที่จะให้ชนชั้นอย่างจัณฑาลเข้ามาใช้บ่อน้ำร่วมกับคนในวรรณะสูงอย่างพราหมณ์ และปฏิเสธที่จะให้พวกจัณฑาลเดินผ่านถนนที่ตัดผ่าน โบสถ์อันศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขา ทั้งที่ถนนสายนี้มีจุดหมายปลายทางไปยังที่อยู่อาศัยของพวกจัณฑาล หากมิใช้ถนนสายนี้แล้วพวกจัณฑาลจะต้องเดินอ้อมถนนซึ่งใช้เวลานานกว่าจะถึงที่พักอาศัย การปฏิเสธให้พวกจัณฑาลเดินผ่านถนนมีนานกว่า 10 ปีแล้ว ดังนั้น ชนชั้นจัณฑาลจึงได้นำหลักการสัตยาเคราะห์มาใช้เพื่อแก้ไขปัญหการถือระบบวรรณะอย่างเคร่งครัด ภายใต้แนวคิดของมหาตมะ คานธี

ปฏิบัติการสัตยาเคราะห์ : รวบรวมผู้เข้าร่วมปฏิบัติการส่วนใหญ่จะเป็นชนชั้นจัณฑาลเป็นคนท้องถิ่น แต่คนในวรรณะชั้นสูง เช่น พราหมณ์ และแพศย์ ก็เข้าร่วมปฏิบัติการด้วย ผู้นับถือศาสนาซิกข์ได้ส่งพ่อครัวมาช่วยทำอาหารเลี้ยง เมื่อรวบรวมสมาชิกแล้วจึงได้ส่งตัวแทนไปเจรจากับพวก

วรรณะพราหมณ์ ขอให้ชนชั้นจัณฑาลสามารถใช้นถนนที่ตัดผ่านหน้าโบสถ์ได้ แต่ได้รับการปฏิเสธนัก สัตยาเคราะห์จึงได้ประชุมและปลุกจิตสำนึกให้ประชาชนในรัฐทรวานคอร์รับทราบถึงความเดือดร้อน ของชนชั้นจัณฑาล

มีการจัดตั้งค่ายสัตยาเคราะห์เพื่อเป็นที่พักอาศัยและเป็นแหล่งการศึกษาหลักสัตยาเคราะห์ โดยกรณีนี้ท่านมหาตมะ คานธี ได้เน้นการพยายามเอาชนะใจฝ่ายตรงข้ามด้วยการชักจูงเพื่อให้คนใน วรรณะพราหมณ์ เกิดความสงสารและเห็นใจ ภายในค่ายสัตยาเคราะห์มีการทอผ้าชาติ ซึ่งเป็น เครื่องแบบของนักสัตยาเคราะห์ มีการสร้างโรงเรียนให้กับชุมชน กิจวัตรประจำวันของนัก สัตยาเคราะห์ที่ต้องกระทำและละเว้นไม่ได้ คือการสวดมนต์ภาวนา

หลังจากปฏิบัติกิจกรรมในด้านสัตยาเคราะห์แล้ว นักสัตยาเคราะห์จึงร่วมเดินขบวนภายใต้ คำแนะนำของมหาตมะ คานธี จากค่ายไปยังถนนสายต้องห้าม เพื่อไปยังโบสถ์ของวรรณะพราหมณ์ที่ เครื่องครัด ระหว่างการเดินทางนักสัตยาเคราะห์ถูกทำร้ายทุบตีและว่ากล่าวด้วยถ้อยคำที่รุนแรง จาก ฝ่ายวรรณะพราหมณ์พร้อมด้วยตำรวจ นักสัตยาเคราะห์ไม่ได้ทำการโต้ตอบ แต่กลับเดินมุ่งหน้าตรงไป ที่โบสถ์ เพื่อไปหยุดสวดมนต์ภาวนาที่หน้าโบสถ์ ขอความเห็นใจจากพวกพราหมณ์ เหตุการณ์ดำเนิน ไปเช่นนี้ทุกวัน แต่ฝ่ายวรรณะพราหมณ์ยังไม่ยอมใจอ่อน หลังจากใช้ชีวิตการทำร้ายไม่ได้ผลฝ่ายวรรณ ะพราหมณ์ จึงได้แจ้งเรื่องไปทางฝ่ายกษัตริย์ผู้ปกครอง กษัตริย์ผู้ปกครองจึงส่งกำลังตำรวจเข้ามาดูแล ความสงบแต่นักสัตยาเคราะห์ก็ยังคงเดินไปที่โบสถ์ทุกวัน กระทั่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้เข้าจับกุมผู้นำ สัตยาเคราะห์ ผู้นำสัตยาเคราะห์ที่ยอมก็ให้จับโดยดีและคนอื่นก็เข้ามาปฏิบัติหน้าที่แทน

เวลาผ่านไปนานหลายเดือนนักสัตยาเคราะห์ยังคงแน่วแน่ที่จะยืนสวดมนต์ ภาวนา อาสาสมัครเข้าร่วมปฏิบัติการครั้งนี้จากที่รัฐต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ทำการจับกุมเป็นจำนวน มากโดยมีโทษจำคุกสูงสุด 1 ปี แต่นักสัตยาเคราะห์ยังคงยืนยันที่จะใช้หลักสัตยาเคราะห์และอหิงสา โดยไม่เกรงกลัว สมาชิกของสัตยาเคราะห์มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เจ้าหน้าที่ตำรวจของฝ่ายกษัตริย์ ผู้ปกครองจึงได้รับคำสั่งไม่ให้จับกุมต่อไป เนื่องจากนักโทษสัตยาเคราะห์ที่ถูกคุมขังมีเป็นจำนวนมาก รัฐบาลมีคุกไม่เพียงพอสำหรับนักโทษแล้ว แต่ทางฝ่ายรัฐบาลได้มีคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้เครื่องกีด ขวางกั้นไม่ให้นักสัตยาเคราะห์เดินผ่านถนนเข้าไปยังโบสถ์ได้ ฝ่ายนักสัตยาเคราะห์ก็ไม่ได้รื้อเครื่องกีด ขวาง พวกเขากลับยืนสวดมนต์ภาวนาอยู่หน้าเครื่องกีดขวาง พร้อมทั้งขอร้องให้ตำรวจยินยอมให้พวกเขาเดินผ่านไป แต่ตำรวจได้ปฏิเสธ นักสัตยาเคราะห์จึงมีการผลัดเวรทั้งกลางวันและกลางคืนเพื่อยืน ภาวนาจนกว่าฝ่ายวรรณะพราหมณ์จะอนุญาตให้พวกตนใช้นถนนและประกาศให้ฝ่ายพราหมณ์ทราบว่า

พวกตนจะไม่ใช้ความรุนแรงโต้ตอบในการกระทำของฝ่ายพราหมณ์ แต่พวกตนจะใช้ปฏิบัติการ สัตยาเคราะห์ของมหาตมะ คานธี เพื่อขอความเห็นใจจากฝ่ายพราหมณ์

ในช่วงฤดูฝนนักสัตยาเคราะห์ยังคงปฏิบัติการต่อไป กระทั่งมีมรสุมทำให้ฝนตกหนักเกิดน้ำท่วม เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้เรือเป็นพาหนะ แต่นักสัตยาเคราะห์คงยืนภาวนา โดยแบ่งเวรกันครึ่งละ ชั่วโมง ระดับน้ำมีความสูงเกือบถึงไหล่ แต่นักสัตยาเคราะห์ก็ไม่ถอย มหาตมะ คานธี จึงได้ขอร้องให้ ตำรวจนำเครื่องกีดขวางออก พร้อมทั้งสัญญาว่าหากนำเครื่องกีดขวางออกแล้วนักสัตยาเคราะห์จะไม่เดินเข้าไป หากว่าฝ่ายวรรณะพราหมณ์ไม่ยินยอมอย่างเต็มที่ ดังนั้น รัฐบาลของฝ่ายกษัตริย์ผู้ปกครอง จึงยกเลิกและนำเครื่องกีดขวางออก และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจยกกำลังกลับหมดพร้อมทั้งปล่อยนักโทษ สัตยาเคราะห์ ฝ่ายนักสัตยาเคราะห์ก็ไม่ได้เดินเข้าไปในเขตนั้นเลย กระทั่งเวลาผ่านไป 16 เดือนจาก ฤดูใบไม้ผลิใน ค.ศ.1924 ผ่านมาถึงหน้าฝน และฤดูใบไม้ร่วงในปี ค.ศ.1925 ฝ่ายวรรณะพราหมณ์ก็ใจอ่อน ต่อความอดทนของนักสัตยาเคราะห์ที่ใช้อหิงสาและความอดทนเป็นเวลาข้ามปี ผนวกกับการยืน สวดมนต์ภาวนาด้วยความจริงใจ ฝ่ายวรรณะพราหมณ์จึงยอมให้ฝ่ายชนชั้นจัณฑาลใช้ถนนได้ โดยมีคำ กล่าวไว้ว่า "เราไม่อาจทนต่อเสียงภาวนาที่มีต่อเราได้ เราพร้อมแล้วที่จะรับจัณฑาลทั้งหลาย"

ความสำเร็จของปฏิบัติการสัตยาเคราะห์ในครั้งนี้เกิดจากการใส่ใจต่อ "สัตย์" ด้วยความจริงใจ ดังที่ปรากฏรูปแบบการสวดมนต์ภาวนา ผลลัพธ์ของปฏิบัติได้รับการตอบสนองด้วยความเต็มใจ การ ต่อต้านระบบวรรณะในรัฐทราวานคอร์ด ส่งผลไปยังการเหยียดวรรณะทั่วอินเดีย โบสถ์และสถานที่ ต้องห้ามหลายแห่ง สามารถเปิดรับชนชั้นจัณฑาล สถานะทางสังคมของชนชั้นจัณฑาลมีสถานะที่ดีขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณะของอินเดียมีการพัฒนาไปในทางที่ดี การรังเกียจเหยียดชั้นคนต่าง วรรณะมีน้อยลง ซึ่งตรงกับความตั้งใจของมหาตมะ คานธี ที่จะลบล้างระบบวรรณะจากอินเดีย เพื่อ ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ แม้ว่าการต่อต้านระบบวรรณะในครั้งนี้ไม่ได้ทำให้ระบบการถือ วรรณะทั้งประเทศลบล้างไปได้ทั้งหมด แต่ก็นับได้ว่าเป็นนิมิตหมายที่ดี

การต่อต้านระบบวรรณะของชนชั้นจัณฑาล ของนักสัตยาเคราะห์ได้อาศัยหลักการของ สัตยาเคราะห์ทั้งสี่จะ อหิงสา และตบะธรรม คือ ความอดทนต่อความทุกข์ทรมาน การศรัทธาต่อ พระผู้เป็นเจ้าของเจ้าเป็นสิ่งสำคัญที่ปรากฏในการต่อต้านจุดเด่นของปฏิบัติการครั้งนี้ คือ ไม่มีการใช้ความ รุนแรงเลย นักสัตยาเคราะห์แม้จะถูกทำร้ายแก่พวกเขาไม่ได้ทำการโต้ตอบ กลับยืนอดทนให้เจ้าหน้าที่ ตำรวจทุบตีด้วยความสงบ การอดทนยอมรับความทุกข์ทรมานจากการถูกทำร้ายเป็นคุณลักษณะ พิเศษของนักสัตยาเคราะห์ พวกเขาแสดงความอดทนตลอดระยะเวลา 16 เดือนที่ต้องต่อสู้ด้วยความ สงบกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ คนในวรรณะพราหมณ์และมรสุมซึ่งเป็นการทุกข์ทรมานเพียงเพื่อต้องการขอ

ความเห็นใจให้ฝ่ายตรงข้ามพิจารณาเหตุผลเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อชนชั้นจัณฑาล มหาตมะ คานธี มีความคิดเห็นต่อเรื่องนี้ว่า

“ข้าพเจ้าไม่ลังเลสงสัยเลยว่า ชาวฮินดูเคร่งประเพณีซึ่งยังคิดว่าการสักการบูชาพระผู้เป็นเจ้านั้นเป็นคนละเรื่องกับการถูกเนื้อต้องตัวเพื่อนร่วมศาสนา และเห็นว่าหัวใจของการปฏิบัติศาสนกิจอยู่ที่การชำระล้างร่างกายด้วยน้ำศักดิ์สิทธิ์ และการหลีกเลี่ยงมลทินต่อร่างกาย เขาเหล่านี้ย่อมตระหนักดีถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในรัฐทรวานคอร์หากเขาเชื่อว่าศาสนาของเขากำลังประสบภัยคุกคาม ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่นักสัตยาเคราะห์จะทำให้แม้แต่คนที่ยึดติดเคร่งครัดกับประเพณี และรังเกียจเดียดฉันท์จัณฑาลอย่างที่สุดมีความสบายใจและทำให้พวกเขามั่นใจว่านักสัตยาเคราะห์ ไม่ต้องการปฏิรูปที่เกิดจากการบีบบังคับสัตยาเคราะห์เป็นกระบวนการแปรเปลี่ยนจิตใจ ข้าพเจ้าแน่ใจว่านักสัตยาเคราะห์เป็นนักปฏิรูปที่ไม่ต้องการยึดยึดความคิดเห็นของตนให้กับผู้อื่น หากแต่พยายามเอาชนะจิตใจของเขาเท่านั้น

การต่อสู้ในครั้งนี่ คือ การเดินขบวนจากถนนสายต้องห้าม ไปยังหน้าโบสถ์ด้วยความสงบ เพื่อไปสวดมนต์ภาวนาเท่านั้น ไม่มีเหตุการณ์ที่เกิดความรุนแรง กิจกรรมสร้างสรรค์ของการต่อต้านระบบวรรณะ คือ การทอผ้าชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องแบบของนักสัตยาเคราะห์ทุกคน มีการสร้างโรงเรียนซึ่งเป็นผลประโยชน์ต่อสังคมประเทศชาติ พวกเขาแสดงให้เห็นถึงการใส่ใจต่อประเทศชาติไม่ใช่เพียงแต่ใส่ใจในหน้าที่ของตนเท่านั้น การศึกษาสัตยาเคราะห์นับเป็นสิ่งสำคัญอีกประการสำหรับกรณีนี้ เนื่องจากนักสัตยาเคราะห์ได้เรียนรู้ถึงหลักการอย่างถูกต้อง การปฏิบัติสัตยาเคราะห์จึงเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย และสัจจะที่นักสัตยาเคราะห์ให้ไว้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลโดยให้นำเครื่องกีดขวางออกไป หลังจากนั้นนักสัตยาเคราะห์ก็ไม่ได้ล้ำเข้าไปก็เป็นจุดเด่นของกรณีนี้ เพราะนักสัตยาเคราะห์ยึดมั่นในคำกล่าวที่พูดออกไป ข้อบกพร่องของกรณี การต่อต้านระบบวรรณะครั้งนี้ได้แก่การโฆษณาประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ นักสัตยาเคราะห์มุ่งแต่การปฏิรูปที่จะเปลี่ยนแปลงจิตใจฝ่ายตรงข้าม จึงไม่ได้เผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนทั่วไปทราบเท่าที่ควร แต่สาเหตุที่ทำให้ ข่าวสารการต่อต้านระบบวรรณะในรัฐทรวานคอร์มีการแพร่กระจาย เพราะบทบาทและใบปลิวของมหาตมะ คานธี

เอกสารอ้างอิง

วังกาญจน์ ประเสริฐลาภ. (2544). แนวความคิดเรื่องสัตยาเคราะห์ของมหาตมะคานธีในการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, ปัตตานี

กรณีศึกษา: สหภาพการรถไฟฯ หยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ

ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการรถไฟแห่งประเทศไทยแจ้งเหตุผลหยุดเดินรถไฟ เพราะรัฐบาลไม่ทำตามที่ได้ตกลงไว้กับสหภาพฯ คิดแปรรูปกิจการรถไฟ จะกระทบกับประชาชนในวันข้างหน้า ดังนั้นพนักงานจึงพร้อมใจกันหยุดเดินรถ ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาเจรจาด้วย

รถไฟหยุดเดินทั่วประเทศ ค้านแปรรูป

ไทยรัฐออนไลน์ รายงานว่า เมื่อวันที่ (22 มิ.ย.) ผู้สื่อข่าวได้รับร้องเรียนจากประชาชนจำนวนมากว่ารถไฟที่สถานีหัวลำโพงหยุดเดินรถทุกขบวนโดยไม่มีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้า ทำให้ประชาชนจำนวนมากที่รอโดยสารรถ ได้รับความเดือดร้อน ขณะเดียวกันก็ได้รับรายงานว่ามีรถไฟในต่างจังหวัดก็หยุดเดินรถด้วยเช่นกัน มีเพียงบางขบวนเท่านั้นที่ยังคงวิ่งบริการอยู่

ที่สถานีรถไฟยะลา อ.เมือง จ.ยะลา ประชาชนที่เดินทางไปยังสถานีรถไฟเพื่อไปใช้บริการรถไฟฟรี ปรากฏว่าในเช้าวันนี้ต่างผิดหวัง เนื่องจากพนักงานของการรถไฟฯ ได้หยุดงาน และไม่มีรถไฟวิ่งผ่านสถานีรถไฟยะลา มีเพียงขบวนรถไฟท้องถิ่นที่ออกจากสถานีรถไฟยะลา และที่วิ่งจากสถานีรถไฟสุโขทัย-ลพบุรี ปลายทางสถานีชุมทางหาดใหญ่ เพื่อนำขบวนรถไฟทั้งหมดไปรวมกันที่สถานีรถไฟหาดใหญ่ ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางโดยรถยนต์แทน

ขณะเดียวกัน นายสาวิทย์ แก้วหวาน ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจการรถไฟแห่งประเทศไทย (สร.รฟท.) ให้สัมภาษณ์ในรายการเรื่องเล่าเช้านี้ ทางโทรทัศน์ช่อง 3 ถึงการที่รถไฟหยุดให้บริการว่า เป็นเพราะรัฐบาลไม่ทำตามที่ได้ตกลงไว้กับสหภาพฯ เรื่องแปรรูป รฟท.และว่า การเปลี่ยนแปลงจะส่งผลกระทบต่อประชาชนในวันข้างหน้า เพราะฉะนั้นพนักงานจึงพร้อมใจกันหยุดให้บริการเดินรถ เพื่อให้ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาทำความเข้าใจกับสหภาพฯ ก่อน ทั้งนี้ มติของสหภาพฯ คือ พนักงานจะพร้อมใจกันหยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ เพื่อยื่นข้อเสนอต่อรัฐบาล และการรถไฟขอหยุดการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง แต่รถไฟจะหยุดหมดทุกขบวนหรือไม่อยู่ระหว่างการติดตามดูอยู่ โดยขอคุยกับคนเกี่ยวข้องทั้งหมด จะเป็นรัฐมนตรีก็ได้ สหภาพยืนยันว่าไม่ต้องการให้ประชาชนเดือดร้อน

นายสาวิทย์ กล่าวต่อว่า ที่ผ่านมาเคยชี้แจงปรึกษา และได้ยื่นหนังสือต่อรัฐบาลถึงแผนการฟื้นฟูดังกล่าว และได้ชี้แจงต่อพนักงาน ซึ่งพนักงานยืนยันในหลักการเดียวกันว่า รับผิดชอบต่อแผนฟื้นฟูดังกล่าว เพราะจะทำให้เอกชนเข้ามา มีบทบาทแปรรูปการรถไฟ ซึ่งจะกระทบต่อประชาชนในอนาคต โดยแผนแปรรูปที่รัฐบาลมีมติไปก่อนหน้านี้ คือ ตั้งบริษัทลูก 2 บริษัท คือ บริษัท บริหารทรัพย์สิน และ

บริษัทเดินรถ ทำหน้าที่ในการพัฒนาและบริหารจัดการเรื่องที่ดิน บริการขนส่งโดยสาร และรถสินค้าต่อไปจะไม่มีกิจการรถไฟแห่งประเทศไทย ภารกิจทั้งหมดจะตกอยู่ที่บริษัทเอกชน ซึ่งในแผนฟื้นฟูเขียนไว้ชัดเจนว่า จะปรับในเรื่องอัตราการบริการ ซึ่งจะกระทบต่อพี่น้องประชาชนในวันข้างหน้า เพราะหากถ่ายโอนให้เอกชนดำเนินการ จะทำให้ค่าบริการแพงขึ้น บริษัทแม่คือ รฟท. จะดูแลเพียงช่วงแรกนั้น ต่อไปเอกชนจะยึดครองหมด

สำหรับนายสาวิทย์ แก้วหวาน ประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจกิจการรถไฟแห่งประเทศไทย (สร.รฟท.) ยังมีตำแหน่งเป็นเลขาธิการสมาพันธ์รัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.) เป็นแกนนำรุ่น 2 ของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ส่วนภรรยาของนายสาวิทย์ แก้วหวาน คือนางเสนห์ หงษ์ทอง มีตำแหน่งเป็นกรรมการบริหาร “พรรคการเมืองใหม่” ที่ก่อตั้งโดยพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยด้วย

ขณะที่นายสมศักดิ์ โกศัยสุข 1 ใน 5 แกนนำพันธมิตรฯ และหัวหน้าพรรคการเมืองใหม่ ในอดีตเคยเป็นประธานสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจกิจการรถไฟแห่งประเทศไทย และเลขาธิการสมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ (สรส.) ปัจจุบันยังเป็นที่ปรึกษา สมาพันธ์แรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์อีกด้วย

ผู้ว่า ร.ฟ.ท. เร่งเจรจาแล้ว

สำหรับการหยุดเดินรถไฟครั้งล่าสุดนี้ นายยุทธนา ทับเจริญ ผู้ว่าการการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) กล่าววันนี้ (22 มิ.ย.) ว่า รถไฟที่หยุดวิ่งในเวลานี้ ส่วนใหญ่เป็นรถดีเซลที่วิ่งในระยะทางสั้นๆ จึงได้เตรียมแผนรองรับโดยให้พนักงานรถจักรขับรถช่างเครื่องไปแก้ไขปัญหา เฉพาะหน้าก่อน และจะสับเปลี่ยนเวอร์เข้าไปให้มากกว่าเดิม

นายยุทธนา กล่าวด้วยว่า เมื่อสัปดาห์ที่แล้วได้ลงไปชี้แจงกับพนักงานทั่วประเทศ เกี่ยวกับการปรับโครงสร้าง รฟท. ที่จะมีการตั้งบริษัทขึ้นมาโดย รฟท. ถือหุ้น 100% จะไม่มีเอกชนเข้ามาถือหุ้นแม้แต่หุ้นเดียว อย่างไรก็ตาม กำหนดการเดิมจะเชิญตัวแทนสหภาพฯ เข้าหารือในวันพรุ่งนี้ (23 มิ.ย.) แต่เมื่อเกิดการหยุดเดินรถเช่นนี้ ก็จะเชิญตัวแทนสหภาพฯ และผู้เกี่ยวข้องหารือเพื่อแก้ปัญหาในช่วงสายวันนี้เลย สำหรับหมายเลขโทรศัพท์เพื่อทราบถามเส้นทางเดินรถและการคืนตัวโดยสารคือ หมายเลข 1690

โสภณ ชาร์มย์บอกผู้ตั้งแต่เมื่อคืนแล้ว สั่งใช้รถเมล์บรรเทาปัญหา

ส่วนนายโสภณ ชาร์มย์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม กล่าวถึงกรณี ที่การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทยหยุดให้บริการนั้น ความจริงตนทราบเรื่องตั้งแต่กลางดึกของคืนวานแล้ว สำหรับขบวนรถไฟที่หยุดให้บริการคือรถไฟดีเซลรางที่วิ่งตามชานเมืองเท่านั้น ส่วนรถไฟที่ให้บริการตามต่างจังหวัด ยังคงเปิดให้บริการตามปกติ โดยขณะนี้ได้สั่งการให้รถเมล์ฟรีไปวิ่งทดแทนและสำรองการเดินรถชั่วคราว ซึ่งคาดว่าจะไม่มีผลกระทบต่อการเดินทางตามต่างจังหวัด

สำหรับปัญหาและข้อเรียกร้องของสหภาพแรงงานรถไฟนั้น นายโสภณ กล่าวว่า ตนเองไม่ขัดข้องในการเรียกร้องข้อเสนอของพนักงาน แต่การเรียกร้องต้องเป็นไปตามลำดับ และยินดีรับฟังข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุง พื้นฟูและปรับปรุงการรถไฟฯ

หยุดมาแล้ว 3 ครั้ง ในรอบ 3 ปี

ในรอบ 3 ปีนี้ (พ.ศ.2550-2552) ในประเทศไทยมีการหยุดเดินรถไฟทั่วประเทศโดยสหภาพแรงงานการรถไฟฯ มาแล้ว 2 ครั้ง ในปี 2550 และ 2551 โดยการหยุดเดินรถไฟครั้งล่าสุดวันนี้ถือเป็นครั้งที่ 3

โดยครั้งแรกเป็นการหยุดเดินรถกะทันหันของพนักงานขับรถไฟ เมื่อ 31 ต.ค. 50 โดยใช้วิธีให้พนักงานขับรถไฟและช่างเทคนิคลาหยุด รวมทั้งใช้วิธีหยุดเดินรถและจอดกลางคัน การนัดหยุดงานในครั้งนั้นทางสหภาพแรงงานฯ ให้เหตุผลว่าเพื่อคัดค้านแผนการแปรรูปกิจการรถไฟของรัฐบาล ก่อนที่จะมีการเจรจากับบอร์ดบริหารของการรถไฟแห่งประเทศไทยและมีข้อตกลงกับทางสหภาพแรงงาน และให้เดินรถตามปกติได้ในวันที่ 1 พ.ย. 50

ทั้งนี้ ข้อตกลงที่บอร์ด ร.ฟ.ท. รับดำเนินการตามข้อเรียกร้องของสหภาพฯ คือ 1.เรื่องการทบทวนต่อสัญญาเช่าที่ดินบริเวณห้างสรรพค้าเซ็นทรัลลาดพร้าวของกลุ่มบริษัทเซ็นทรัลอินเตอร์พัฒนา จำกัด 2.จะมีการเร่งดำเนินการคดีกรณีนักการเมืองจ.บุรีรัมย์โกงที่ดินรถไฟ 3.จะเร่งสอบถามถึงกรณีผู้กระทำผิดทางวินัยถึงการทำสัญญาก่อสร้างแอร์พอร์ตลิงค์ 4.ทบทวนการว่าจ้างหัวหน้าฝ่ายการเงินหรือ CFO 5.รับนำเสนอเรื่องการขอจ่ายค่าชดเชยผลขาดทุนเนื่องจากไม่ได้ขึ้นค่าโดยสารมูลค่า 23,000 ล้านบาท ใน 2 เดือน และ6.จะเร่งหาการเพิ่มอัตรากำลังพนักงานขับรถภายใน 2 เดือนรวมทั้งรับปากจะตรวจสอบสภาพการจ้างกรณีให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการเดินรถโดยต้องทำ ความตกลงกับสหภาพแรงงานด้วย

นอกจากนี้ทางบอร์ด ร.ฟ.ท. ยังมีข้อตกลงกับทางสหภาพแรงงานที่บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ร.ฟ.ท.ต้องไม่ติดใจเอาผิดทางวินัย และจะไม่ดำเนินคดีทั้งทางแพ่ง และทางอาญากับพนักงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด

ในการหยุดเดินรถไฟครั้งนั้น นายอาร์ักษ์ ราษฎร์บริหาร หัวหน้าเจ้าหน้าที่ด้านการเงิน การรถไฟแห่งประเทศไทย ระบุว่าความเสียหายจากการหยุดเดินรถไฟของพนักงานขับและช่างเครื่องเมื่อวันที่ 31 ต.ค. 50 คิดเป็นค่าเสียหายประมาณ 10 ล้าน 4 แสนบาท ซึ่งเป็นรายได้ที่ ร.ฟ.ท.จะต้องได้ โดยมีในส่วนของผู้โดยสารและค่าขนถ่ายทางรถยนต์ประมาณ 5 ล้าน 9 แสนบาท ค่าระวางสินค้าประมาณ 4 ล้าน 6 แสนบาทรวมทั้งประชาชนที่เดือดร้อนไม่สามารถเดินทางได้หลายหมื่นคน และสินค้าขนส่งไม่ได้

ครั้งที่ 2 เป็นการหยุดเดินรถไฟทั่วประเทศในวันที่ 28 ส.ค. - 12 ก.ย. 51 โดยใช้วิธีเดิมคือให้พนักงานขับรถไฟลาหยุด และหยุดเดินรถไฟกลางคัน ทั้งนี้เพื่อเสริมมาตรการกดดันให้รัฐบาลลาออกในช่วงการประชุมของพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยที่เข้าไปยึดทำเนียบรัฐบาล โดยครั้งนั้นหลังจากกระทรวงคมนาคม การรถไฟแห่งประเทศไทย เจรจากับสหภาพแรงงาน รฟท. แล้วในวันที่ 12 ก.ย. การรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ประกาศเดินรถไฟสายใต้ได้ตามปกติในวันที่ 15 ก.ย. 50

โดยในครั้งนั้นนายยุทธนา ทับเจริญ ผู้ว่าการ รฟท. ให้เหตุผลในการไม่เดินรถไฟทันทีหลังเจรจากับสหภาพแรงงานได้สำเร็จว่า เพื่อมีการตรวจความพร้อมของระบบรางและหัวรถจักร รวมถึงระบบจำหน่ายตัวโดยสารต่าง ๆ ซึ่งจะต้องมีเส้นทางผ่าน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีปัญหาถอดน็อดรางรถไฟและปัญหาก่อวินาศกรรมจากผู้ไม่หวังดีในรูปแบบต่าง ๆ

นอกจากนี้ รฟท. ได้คำนวณความเสียหายของการหยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ ระหว่างวันที่ 28 ส.ค. - 12 ก.ย. 51 เอาไว้ที่ 120 ล้านบาท

เอกสารอ้างอิง

ประชาไท. (2552). สหภาพการรถไฟฯ หยุดเดินรถไฟทั่วประเทศ เป็นครั้งที่ 3 ในรอบ 3 ปี. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก

<https://prachatai.com/journal/2009/06/24798>

กรณีศึกษา: ปฏิบัติการสันติวิธีของสามศาสตร์

คำเทศนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ได้ 5 ปี และพระบิดาของพระองค์เพิ่งสวรรคตได้ไม่นาน กษัตริย์ศากยะและโกถิยะได้ทะเลาะกันเรื่องการใช้น้ำในแม่น้ำโรหิณี เป็นแม่น้ำที่กั้นระหว่างเขตแดนของแคว้นศากยะกับแผ่นดินของชนเผ่าโกถิยะกลางสายน้ำนี้มีเขื่อนที่ประชาชนทั้งสองฝ่ายร่วมกันสร้างเพื่อผันน้ำไปใช้ในนา อยู่มาปีหนึ่งน้ำในแม่น้ำโรหิณีได้ลดลงมากจนไม่สามารถผันน้ำได้เพียงพอสำหรับทั้งสองฟาก จึงเกิดทะเลาะกันขึ้นระหว่างคนที่ทำนา มีการด่าทอกันไปมา กระทั่งลงเอยด้วยการใช้กำลังและสงครามกำลังจะกลายเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ในพระไตรปิฎกบันทึกไว้ดังนี้ สองฝ่ายด่าใส่กันอย่างหยาบคาย จนกระทั่งฝ่ายหนึ่งลุกขึ้นและชี้หน้าอีกฝ่ายหนึ่ง อีกฝ่ายหนึ่งก็ชกตอบและต่อสู้กันพลวัน เหตุการณ์เลวร้ายลงเมื่อมีการกล่าวร้ายกันถึงบรรพบุรุษของกษัตริย์ทั้งสองแผ่นดิน

ผลที่ตามมาคือ ผู้นำของแคว้นทั้งสองเตรียมจะรบกันเพื่อยุติปัญหาในครั้งนั้น ขณะนั้นทุกฝ่ายกำลังได้รับความทุกข์ พระพุทธเจ้าตัดสินใจที่พระทัยที่จะเข้าไปขัดขวาง เพราะทรงคิดว่า “หากตถาคตไม่เข้าไปขัดขวางแล้ว คนเหล่านี้จะต้องทำลายล้างกัน จึงเป็นหน้าที่อันชัดเจนที่ตถาคตจะต้องเข้าไปหาพวกเขา”

จากฐานะของพระองค์ซึ่งเป็นที่ยอมรับและศรัทธา ทั้งยังเป็นเชื้อสายทางกษัตริย์ศากยะ กษัตริย์ทั้งสองจึงรับฟัง พระพุทธองค์ทรงเริ่มพิเคราะห์หาสาเหตุของการทะเลาะของกษัตริย์ทั้งสองซึ่งตามคณาจารย์ธรรมบท ทุก ๆ คนตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมาถึงแม่ทัพของกองทัพ ขุนนางและบัณฑิตทั้งปวง ต่างก็ลืมหือไม่ทราบสาเหตุของความขัดแย้งระหว่างกัน ยกเว้นแต่ทาสที่ใช้แรงงานที่สามารถตอบได้ว่าสาเหตุของการทะเลาะกันของกษัตริย์ทั้งสองครั้งนี้ คือเรื่องน้ำ

ในการเตรียมทำสงครามกันนั้น คู่กรณีดูเหมือนจะไม่ตระหนักถึงสาเหตุของความขัดแย้งในตอนแรก พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “น้ำนั้นมีค่าสักเท่าไร มหาบพิตร” กษัตริย์ทรงตอบว่า “เล็กน้อยพระเจ้าคะ” พระพุทธเจ้าทรงถามต่อว่า “แล้วความเป็นกษัตริย์ละท่าน มีค่าสักเท่าไร” “ความเป็นกษัตริย์นั้นมีค่ามีอาจคำนวณได้พระเจ้าคะ” กษัตริย์ตอบ พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า “ดังนั้นจึงไม่ควรที่ท่านจะมาทำลายความเป็นกษัตริย์อันมีค่ามาก เพื่อน้ำซึ่งมีค่าน้อยนิด”

กษัตริย์ทั้งสองนิ่งเงียบ พระพุทธเจ้าจึงตรัสต่อว่า “มหาบพิตรทั้งสอง เหตุไฉนท่านจึงทำสิ่งเหล่านี้ หากเราไม่อยู่ที่นี้ในวันนี้ ท่านทั้งสองมิทำให้แม่น้ำนี้กลายเป็นสายเลือดไปแล้วหรือ ท่านได้กระทำในสิ่งที่ไม่ควรกระทำเป็นที่สุด

นักวิชาการบางท่านสรุปไว้ว่า เพราะพลังอำนาจทางศีลธรรมของพระองค์เองทรงเป็นที่ยอมรับซึ่งทำให้คู่กรณีทั้งสองขัดแย้งไม่ได้ กษัตริย์ทั้งสองไม่เพียงยอมปลดอาวุธของตนเท่านั้น แต่ยังน้อมรับคำวิจารณ์ของพระพุทธองค์โดยไม่ปริปาก นักวิชาการอีกบางคนก็ให้ความเห็นว่า พระพุทธเจ้าประสบความสำเร็จในการใช้สันติวิธี เนื่องจากชื่อเสียงของพระองค์ในฐานะพระผู้ตรัสรู้ประกอบกับ

ฐานะใกล้เคียงกับกษัตริย์ปาเสนทิ ซึ่งทำให้ราชาทั้งสองฝ่ายยอมรับถ้อยคำไพเราะเปี่ยมเหตุผลของพระองค์" กรณีศึกษานี้ถือได้ว่าเป็นสันติวิธีที่อาศัยการชักจูง (persuasion) พระพุทธเจ้าทรงเชื่อเชิญให้คู่กรณีใคร่ครวญถึงเหตุของปัญหา อีกทั้งพิจารณาถึงผลที่จะตามมาจากการทะเลาะกัน และการใช้ความรุนแรง ในขณะที่ทั้งสองได้ถูกเตือนให้เปรียบเทียบคุณค่าของชีวิตกับผลที่จะเกิดขึ้นจากสงครามครั้งนี้

พระพุทธองค์ทรงฝ่าทางตันโดยอาศัยความจริง ที่คู่กรณีทั้งสองลืมนึกถึงที่แท้จริงของความขัดแย้ง แต่มาสนใจความรู้สึกสูญเสียศักดิ์ศรีอันเป็นผลจากการด่าว่าเสียดสีกัน แม้พระพุทธองค์จะสามารถช่วยผลักดันให้ทั้งสองฝ่ายเปลี่ยนความตั้งใจได้ เพราะทั้งคู่ยอมรับในอำนาจทางศีลธรรมของพระองค์ แต่การตัดสินใจพระทัยเข้าไปขัดขวางกษัตริย์ทั้งสองเป็นการตัดสินใจของพระองค์เอง ซึ่งในทางตรงกันข้ามพระองค์อาจละเลยไม่ใส่ใจความขัดแย้งทางการเมืองนี้ก็ได้เพราะไม่ใช่หน้าที่ของพระองค์ แต่พระองค์ตัดสินใจพระทัยเข้าแทรกแซงสถานการณ์ที่อาจกลายเป็นสงครามใหญ่ที่ "ทำให้เลือดนองท้องธาร" นักทฤษฎีสันติวิธีคนสำคัญของโลกย้ำว่า "สันติวิธี คือการต้องทำอะไรบางอย่าง ไม่ใช่มีมือมีเท้าไม่ทำอะไร" พระพุทธเจ้าได้ใช้ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงโดยเข้าไปแทรกแซงไม่ให้ความขัดแย้งกลายเป็นสงครามและประสบความสำเร็จ

การตัดสินใจของพระเยซู

เมื่อเปรียบเทียบพระเยซูกับศาสดาอีกสององค์ ชีวิตพระเยซูนั้นสั้นมาก และยากจะหากรณีศึกษาที่ตรงกับเงื่อนไขดังกล่าวไว้ข้างต้น เหตุว่าช่วงชีวิตส่วนใหญ่ของพระองค์นั้น พระองค์เป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง ถ้ามิใช่เป็นศูนย์กลางของความขัดแย้งเสียเอง

มีเหตุการณ์ตอนที่พระองค์เข้ามาขัดขวางความรุนแรงที่กำลังจะเกิดกับสตรีผู้หนึ่ง พระคัมภีร์ชี้ว่าเหตุการณ์ดังกล่าวเป็นแผนการของพวกฟาริสี ที่จะกลั่นแกล้งกล่าวหาพระองค์ในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เห็นว่าองค์ศาสดาทรงกระทำการด้วยสันติวิธีและช่วยชีวิตหนึ่งไว้ได้ เนื่องจากเหตุการณ์ตอนนี้กล่าวถึงไว้อย่างสั้น ๆ ในพระคัมภีร์ ข้าพเจ้าจึงจะยกมาโดยไม่ตัดทอน "แล้วพระเยซูทรงเดินทางไปสู่ภูเขามะกอกเทศ" ในตอนเช้ามีด พระองค์ปรากฏตัวที่วิหารอีกครั้ง และเมื่อฝูงชนมาล้อมประตู พระองค์ทรงนั่งลงแล้วเริ่มเทศน์สอน ขณะนั้นเหล่าอาลักษณ์และพวกฟาริสีได้นำหญิงนางหนึ่งซึ่งทำผิดประเวณี มายืนตรงกลางฝูงชน เขากล่าวกับพระเยซูว่า "ท่านอาจารย์ หญิงคนนี้ถูกจับมาขณะทำผิดประเวณีตามกฎของโมเสสสั่งว่าให้ลงโทษโดยการถูกทุบด้วยหิน ท่านมีอะไรจะพูดหรือไม่?" เหล่าอาลักษณ์และพวกฟาริสีต้องการที่จะทดสอบ พระเยซูเพื่อหาทางกล่าวหาพระองค์ แต่พระเยซูทรงก้มลงเขียนพื้นดินด้วยนิ้วมือ เมื่อถูกรบเร้ามาก ๆ พระองค์ก็ยืนขึ้นแล้วกล่าวว่า "ผู้ใดในพวกท่านที่ไม่มีผิด ให้ผู้นั้นเอาหินขว้างเขาก่อน" แล้วพระองค์ก็ก้มลงและเขียนบนพื้นดินต่อไป เมื่อฝูงชนได้ยินดังนั้นก็หนีหายไปทีละคนสองคน โดยเริ่มจากคนที่แก่ที่สุดก่อนจนกระทั่งคนสุดท้ายจากไป จนเหลือพระเยซูกับหญิงผู้นั้นสองคนอยู่ตรงกลาง พระเยซูยืนยกขึ้นอีกครั้งและกล่าว

ว่า "หญิงเอ๋ย พวกเขาหายไปไหนกันหมด ไม่มีใครทำโทษเจ้าหรือ?" นางตอบว่า "ไม่มีผู้ใดเจ้าคะ" พระเยซูตอบว่า "ถ้าเช่นนั้นเราก็ไม่ทำโทษเจ้าจงไปเสียแล้วอย่าทำบาปอีกเลย" แทนที่จะสนใจกับบทพระคัมภีร์ในแง่ของคำสอน ผู้เขียนจะพิจารณาเหตุการณ์เพื่อที่จะเข้าใจการกระทำของพระเยซูที่เข้าไปแทรกแซงด้วยสันติวิธีในกรณีนี้ กรณีดังกล่าวอาจจะพิจารณาได้ว่าเป็นบทบาทของพระเยซูที่ถือว่าเป็นผู้ตัดสิน ความจริงแล้วบทพระคัมภีร์ตอนนี้เข้าใจได้ว่าพวกปีศาจต้องการทดสอบพระเยซูในทางธรรมเนียมบัญญัติของพระองค์ อย่างไรก็ตาม โยอาคิม เยเรมีย์ ระบุว่า เป็นการท้าทายพระเยซูให้มีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมาย หากพระองค์มีประสงค์ ถ้าความเห็นของท่านเยเรมีย์ถูกต้อง กรณีดังกล่าวก็เป็นการแสดงว่าองค์ศาสดาได้เลือกที่จะรับการท้าทายนั้น โดยมีชีวิตสตรีคนหนึ่งเป็นเดิมพัน อาจกล่าวได้ว่าในกรณีของพระเยซู พระองค์รับการท้าทายให้ตัดสินผู้ถูกกล่าวหา เพราะมีพระประสงค์จะช่วยชีวิตหนึ่งให้รอด เป็นพื้นฐานในการตัดสินที่จะกระทำการของพระองค์

กรณีพระเยซู เหมือนกับพระพุทธรูปเจ้าตรงที่เป็นการใช้วิธีชักจูงอย่างมีเหตุผล เพื่อที่จะหยุดฝูงชนจากการขว้างหินใส่สตรีผู้นั้น ซึ่งถูกกล่าวหาว่าประพฤติดีประเวณี แต่พระเยซูแตกต่างตรงที่พระองค์ชักชวนให้ฝูงชนเหล่านั้นมองลึกเข้าไปในตัวตนเอง หรือสำรวจตัวเองแทนที่จะให้ฝูงชนพิจารณาผลของการกระทำรุนแรงต่อผู้อื่น พระเยซูไม่ได้ละเมียดกฎหมายของโมเสส แต่พระองค์ตรัสถามฝูงชนที่กำลังจะทำการตัดสินสตรีคนนั้นให้แน่ใจว่า ตนเองสมควรที่จะตัดสินลงโทษนางหรือไม่ ในกระบวนการตรวจสอบตัวตนนั้นเองที่ฝูงชนตระหนักว่าแต่ละคนล้วนมีข้อบกพร่องเป็นคนบาป และดังนั้นไม่กล้าจะขว้างหินใส่สตรีนั้นเป็นคนแรก คงต้องตั้งข้อสังเกตด้วยว่า พระเยซูยังแตกต่างจากพระพุทธรูปตรงที่เวลานั้นพระเยซูอยู่ในฐานะผู้ถูกไล่ล่า พระคัมภีร์ เขียนไว้ว่าพระองค์ต้องเดินทางไปรอบแคว้นกาลิลีเพื่อหลบภัย เพราะว่าชาวยิวต้องการฆ่าพระองค์แถบแคว้นยูเดีย อย่างไรก็ตาม มีประชาชนที่เชื่อถือในพระองค์ บ้างคิดว่าพระองค์เป็นองค์ศาสดาพยากรณ์ บ้างก็แน่ใจว่าเป็นองค์พระคริสต์ ดังนั้นความสำเร็จในกรณีพระเยซูนี้ มิได้มาจากพื้นฐานการยอมรับสิทธิอำนาจทางศีลธรรม เช่นเดียวกับกรณีพระพุทธรูปเจ้า ข้าพเจ้าเชื่อว่าเป็นผลจากการชักจูงของพระองค์ต่อฝูงชนที่พร้อมจะประทุษร้ายหญิงคนนั้น ให้หยุดการกระทำรุนแรงแล้วหันมาตรวจสอบตนเองและในกระบวนการตรวจสอบตนเองนั้น ผู้คนจะได้พบว่า เมื่อนิว 1 นิวซีไปที่คนอื่น นิวอีก 4 นิวซีเข้าหาตัวเอง บางทีด้วยความละเอียดใจทำให้เขาทั้งหลายละจากที่แห่งนั้นโดยไม่เกิดความรุนแรงขึ้นเพราะการกระทำของพระเยซู

ภูมิปัญญาแห่งศาสดามุฮัมมัด

พระคัมภีร์อัล-กุรอาน ระบุว่า วิหารกะอ์บะฮ์ (Ka'bah) สร้างโดยท่านอับราฮัม ในฐานะเป็นวิหารแห่งแรกที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อพระเจ้าตามคตินศาสนาเอกเทวนิยม ในวิหารกะอ์บะฮ์มีหินก้อนหนึ่งสีดำ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็น "สะเก็ดดาวตก" ท่านอัลมอฮารเขียนว่า "หินดำ" เป็นอัญมณีแห่งมวลอัญมณี

จากสรวงสวรรค์ ตามความเชื่อของอิสลาม ก้อนหินจากสวรรค์เป็นสัญลักษณ์ของพันธสัญญาแรก ระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าโดยมนุษย์ต้องดำเนินชีวิตตามครรลองแห่งสัจจะและดูแลรักษาโลกต่อไป

ในปี ค.ศ. 605 ศาสดามูฮัมหมัดอายุได้ 35 ปี ประชาชนชาวมักกะฮ์ได้ร่วมกันสร้างวิหาร กะบะฮ์ขึ้นใหม่หลังจากถูกทำลายโดยอุทกภัย วิหารทรุดโทรมมาก ไม่มีหลังคาและสูงเท่าตัวคนเท่านั้น ประชาชนทุกหมู่เหล่าต่างก็ช่วยกันขนก้อนหินมาเพิ่มความสูงให้แก่วิหารจนกระทั่งสูงพอที่จะประดิษฐานก้อน "หินดำ" ณ มุมหนึ่งได้ และแล้วก็เกิดการโต้แย้งอย่างรุนแรงขึ้นระหว่างกลุ่มต่าง ๆ เพราะต่างก็แย่งกันที่จะเป็นผู้ยกก้อนหินไปประดิษฐานไว้ เพราะถือว่าเป็นเกียรติยศแก่กลุ่มของตนอย่างยิ่ง

ผ่านไป 5-วันก็ยังหาข้อยุติมิได้ และกำลังเตรียมจะรบกันเพื่อแก้ปัญหาข้อพิพาทที่เกิดขึ้น เวลานั้นผู้อายุมากที่สุดในที่นั้นเสนอให้กลุ่มต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกัน ฟังคำแนะนำจากชายคนแรกที่เดินผ่านประตูของวิหารกะบะฮ์เข้ามา ทุกฝ่ายก็ตกลง และชายคนแรกที่เดินเข้ามาคือท่านมูฮัมหมัด ทุก ๆ คนดีใจมาก เพราะท่านมูฮัมหมัดเป็นที่รู้จักในนามของ "อัลอามีนผู้ซื่อสัตย์" ฝ่ายต่าง ๆ จึงพร้อมที่จะยอมรับคำวินิจฉัยของท่านหลังจากที่ท่านมูฮัมหมัดฟังปัญหาที่เกิดขึ้น ท่านก็ได้นำเสื้อคลุมมาผืนหนึ่ง แล้วคลี้ออกบนพื้น แล้วท่านได้นำเอา "หินดำ" ไปวางไว้ตรงกลางผืนผ้าแล้วกล่าวว่า "ให้แต่ละเผ่าจับที่ริมผ้า แล้วยกขึ้นพร้อม ๆ กัน เมื่อทั้งหมดยกผ้าขึ้นถึงระดับที่สูงพอสมควร ท่านมูฮัมหมัดก็หยิบหินดำไปประดิษฐานไว้ ณ มุมวิหาร แล้วการสร้างวิหารก็ดำเนินต่อไปจนเสร็จสมบูรณ์

เมื่อเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ท่านมูฮัมหมัดยังมิได้เป็นศาสดา ดังนั้นจึงยังมิได้รับการยอมรับ เช่นเดียวกับพระพุทธรูปเจ้าในกรณีของแม่น้ำโรหิณี แต่ท่านก็ไม่ได้เป็นผู้หนีภัยถูกไล่ล่าเช่นเดียวกับพระเยซู ท่านมูฮัมหมัดขณะนั้นมีชื่อเสียงในฐานะที่เป็นบุคคลซื่อสัตย์ที่น่าเชื่อถือคนหนึ่งท่านมูฮัมหมัดต่างจากองศาสดาสององค์ที่กล่าวถึงข้างต้นคือท่านมิได้เลือกที่จะเข้าสู่สถานการณ์ความขัดแย้ง เป็นเรื่องบังเอิญที่ฝ่ายที่กำลังขัดแย้งเลือกท่านให้ตัดสิน ฝ่ายต่าง ๆ ตกลงร่วมกันที่จะฟังท่าน แต่ที่ท่านมูฮัมหมัดสามารถยุติข้อพิพาทของกลุ่มต่าง ๆ ได้ เพราะวิธีการแก้ปัญหาของท่านเป็นที่ยอมรับ หากข้อเสนอกของท่านไม่สบอารมณ์ของฝ่ายต่าง ๆ ก็เป็นไปได้ที่ฝ่ายต่าง ๆ จะกระทำตามคำตัดสินของท่านอย่างไม่เต็มใจ และอาจเกิดความรุนแรงได้ในภายหลัง แต่ด้วยภูมิปัญญาของท่านที่เขาเลือกปฏิบัติตาม ทำให้ทุกฝ่ายแยกย้ายกันกลับไปอย่างมีความสุข เพราะไม่มีใครแม้แต่คนเดียวที่ไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในงานอันทรงเกียรติ ท่านศาสดามูฮัมหมัดฉลาดพอที่จะไม่ตัดสินว่า กลุ่มใดควรจะได้รับการเกียรติยศ "หินดำ" ไปประดิษฐาน ในทางตรงกันข้ามท่านหาทางออกที่จะทำให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมอย่างเสมอภาคกันและพอใจ ด้วยการวางก้อนหินสีดำไว้บนผืนผ้า ท่านก็สามารถขยายพื้นที่การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทำให้ความขัดแย้งยุติลงโดยไม่มี ความรุนแรงเกิดขึ้น ผลที่ได้ก็คือใช้สันติวิธีป้องกันมิให้สงครามศักดิ์ศรีระหว่างชาวอาหรับเกิดขึ้นได้

บทสรุป : บทเรียนจากการกระทำของสามศาสดา ถ้าใช้การจำแนกประเภทสันติวิธีของชาร์ป จะเห็นว่าทั้งสามศาสดาใช้สันติวิธีเชิงการชักจูงเป็นหลัก โดยพยายามชักจูงทุกฝ่ายใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ยอมรับบรรณณะของท่านและไม่ใช้ความรุนแรงโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการชักจูงด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ เพื่อเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ที่กำลังจะรุนแรงอย่างสันติ

เอกสารอ้างอิง

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2557). ทำทายทางเลือก ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง. กรุงเทพฯ: ของเรา.

กรณีศึกษา: แนวนโยบายการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้ง และก่อความรุนแรงสถานศึกษาระดับอาชีวะในประเทศไทย

การให้ความสำคัญกับองค์กรคือสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะในการร่วมกันแก้ไขปัญหาคความรุนแรงและการทะเลาะวิวาทซึ่งนำมาด้วยการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน ผู้เขียนขอเสนอแนวทางปฏิบัติโดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากแนวคิดที่น่าสนใจเพื่อเป็นแนวทางและมาตรการในการลดความขัดแย้งความรุนแรงในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะต่อไป

เมื่อพิจารณาแนวคิดเรื่องของการไกล่เกลี่ยในสถานศึกษาซึ่งมีเพื่อนเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ย (peer mediation) และแนวคิดสันติวัฒนธรรมซึ่งเป็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตร่วมกันด้วยความเมตตากรุณา บนหลักการพื้นฐานการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข จากทั้งสองแนวความคิดนี้สู่การสร้างสรรคแนวทางแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับสถานศึกษาระดับอาชีวะดังแนวทางต่อไปนี้

1. แนวทางความร่วมมือสมานฉันท์ระหว่างสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะโดยส่งเสริมความสมานฉันท์ผ่านทางกิจกรรมความร่วมมือทางด้านวิชาการ ตัวอย่างกรณีความร่วมมือทางวิชาการ ชลัทประเทืองรัตน (2556) อธิบายไว้ว่า สำหรับกิจกรรมที่ถือได้ว่าประสบความสำเร็จคือความร่วมมือด้านวิชาการ ภายหลังปี พ.ศ. 2546 มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนการสอนของอาจารย์ให้อาจารย์ทางสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันมาสอนที่ มหาวิทยาลัยราชชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวายไปสอนที่สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน รวมถึงการสลับนักศึกษาไปเรียนวิชาพื้นฐานที่อีกสถาบัน เช่น มหาวิทยาลัยราชชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย ส่งนักศึกษา จำนวน 30 คน เดินทางไปเรียนที่สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน เรียนวิชาไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ ในช่วงปีแรกเป็นไปด้วยความเรียบร้อย แต่เมื่อเริ่มเรียนปีที่สองนักศึกษาอีกชุดไปเรียน เกิดเหตุการณ์โยนประทัดใส่ นักศึกษาลงมาจากอาคารชั้นบน ทำให้นักศึกษาเกิดความไปพอใจ ประกอบกับเป็นช่วงรอยต่อเปลี่ยนผู้บริหารทำให้ขาดความต่อเนื่องในการแก้ไขปัญหาคความรุนแรงและความกังวลว่าถ้านำนักศึกษามาเรียนร่วมกันแล้วจะไม่สามารถควบคุมเหตุการณ์ได้ อย่างไรก็ตามอาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีปทุมวันเห็นว่าโครงการนี้เป็นกิจกรรมที่ดีมากเพราะการแลกเปลี่ยนทางวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาทั้งสองสถาบันในระยะยาวจากความร่วมมือที่เสนอให้สถาบันการศึกษาระดับอาชีวะมีการปรับตัว ร่วมมือทางวิชาการเพื่อลดประเด็นการทะเลาะเบาะแว้ง

มาจากทฤษฎีที่ว่าด้วยการสร้างความสมดุล กลมกลืนกันของอัตลักษณ์ ทศนคติคุณค่า ความเชื่อและแบบแผนการปฏิบัติในการใช้ชีวิตร่วมกัน และโดยเฉพาะประเด็นความร่วมมือทางวิชาการเป็นความร่วมมือที่มีความยั่งยืนและสามารถพัฒนาเป็นประเด็นขับเคลื่อน ในทางปฏิบัติได้ไม่ยากถ้าประเด็นทางวิชาการเข้มแข็งพอจะพัฒนาต่อยอดไปได้ เช่นการเริ่มจากงานวิจัยร่วมกัน ลดความรุนแรงในสถาบันศึกษาระดับอาชีวะทั่วประเทศ และหลังจากนั้นจะเป็นระยะการทำRoadmap การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการขจัดความขัดแย้งและลดความรุนแรงในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะทั่วประเทศ โดยการจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยโดยเพื่อนในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะจากสถานศึกษาที่ยินยอมพร้อมใจ และมีศักยภาพในการจัดตั้งศูนย์

2. แนวทางการปรับปรุงด้านการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา ปัญหานักศึกษาทะเลาะวิวาทและก่อให้เกิดความรุนแรงกันเกิดขึ้นกับสถาบันอาชีวะเพียงไม่กี่แห่งและก็เป็นกับนักเรียนไม่กี่กลุ่ม ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าในระบบการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษายังมีช่องว่างที่ทำให้นักศึกษาใช้เวลาพอในการไปก่อเหตุ ทั้งที่ในความเป็นจริงการเรียนการสอนสายอาชีวะนักศึกษาควรมีกิจกรรมด้านการเรียนการสอน การฝึกปฏิบัติงานให้มาก เพื่อที่จะเป็นประสบการณ์ในการทำงานจริงและเป็นการพัฒนาทักษะความสามารถของนักศึกษาในการต่อยอดในสายอาชีพนั้น ๆ ด้วย ดังนั้นสถาบันการศึกษาควรจะทบทวนการเรียนการสอนของตนเองว่ามีความเข้มแข็ง หรือสามารถสร้างเวลาว่างของนักศึกษาให้เป็นการทำงานสั่งสมประสบการณ์ในอาชีพได้อย่างแท้จริงหรือไม่

3. นโยบายสร้างเอกภาพนโยบายปฏิรูปอาชีวะศึกษาทั้งระบบ สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ (2554, หน้า 234) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนานโยบายอาชีวะศึกษาไว้ว่า ควรมีการสร้างเอกภาพนโยบายอาชีวะศึกษาทั้งระบบ โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและผู้ประกอบการมากขึ้น ยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการอาชีวะศึกษา โดยบูรณาการศึกษาศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และเชื่อมโยงการพัฒนาการศึกษาทุกภาคส่วน กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติและผลักดันให้ประเทศในภูมิภาคอาเซียน มีเกณฑ์มาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่เป็นมาตรฐานกลางของอาเซียนด้วย

4. แนวนโยบายการสร้างค่านิยมนักศึกษาอาชีวะขึ้นมาใหม่ การสร้างค่านิยมใหม่เพื่อให้นักศึกษาเห็นว่าการใช้ความรุนแรงเป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ ซึ่งในการสร้างค่านิยมใหม่นี้ หน่วยงานของรัฐในระดับสูง สถาบันการศึกษาและองค์กรเอกชนต้องร่วมมือกันสร้างให้เป็นกระแสค่านิยมใหม่ในสังคม หรืออาจมีการตั้งศูนย์อาชีวะเพื่อสันติวัฒนธรรม ศูนย์สันตือหิงสาอาชีวะขึ้น ซึ่งหลักการของศูนย์คือ

หลักการและแนวทางที่ควรดำเนินการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของนักเรียนนั้นคือ การยึดหลักการ 3 ประการ และแนวทางปฏิบัติ 3 แนวทาง หลักการ 3 ประการคือ การยึดมั่นในคุณค่าการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ การยึดหลักการสร้างความสมานฉันท์และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน และการยึดหลักการสร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ สำหรับแนวทาง 3 แนวทางคือ การสานเสวนา การพูดคุยกันเพื่อเยียวยาความรู้สึกซึ่งกันและกันโดยการพูดคุยกันต้องจัดเป็นลำดับแรก โดยอาจแยกการพูดคุยกันเพื่อค้นหาความต้องการ ความห่วงกังวลของแต่ละฝ่าย จากนั้นจึงดำเนินการจัดตั้งกลไกร่วมกันและการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง

5. การจัดศูนย์รวมข้อมูล (database) ของสถานศึกษาที่มีกลุ่มความเสี่ยงที่จะก่อความขัดแย้งรุนแรงหรือศูนย์เฝ้าระวัง Acheeva Watch สถานศึกษาต้องมีศูนย์กลางเครือข่ายในการแจ้งข่าว ติดตามความเคลื่อนไหวของนักเรียน นักศึกษาที่มีกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด และจัดระบบเฝ้าระวังทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยอาจร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สถานศึกษาอื่นที่ใกล้เคียงและชุมชน ตลอดจนประสานกับผู้ปกครองของนักศึกษาในการให้ข้อมูลพฤติกรรมของนักศึกษา แจ้งข่าวสารความเคลื่อนไหวในเรื่องการเรียนและการทำกิจกรรมนอกห้องเรียนของนักศึกษา

บทสรุปแนวทางเพื่อยุติพันธนาการแห่งความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะ

การแก้ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอาชีวะต้องมาจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมมือกัน โดยยึดหลักการสร้างความสมานฉันท์และการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกัน เช่น ทั้งจากผู้ปกครองบางคน สื่อมวลชนบางกลุ่ม นักศึกษารุ่นพี่บางคน คณาจารย์บางคนและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สำหรับการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ไม่ดีต่อกันจึงต้องใช้เวลาอย่างต่อเนื่องยาวนาน และจะต้องใช้ความอดทนในการเผชิญกับทัศนคติและความเคยชินที่ฝังรากลึก โดยมีแนวทางที่หลากหลายในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ทั้งทางด้านการบริหารนโยบายการอาชีวะศึกษาให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งรุนแรงในหมู่นักศึกษาอาชีวะทั้งในสถาบันเดียวกันหรือต่างสถาบัน ทางด้านการใช้กฎหมายที่เข้ามาป้องกันและปรามปรามการกระทำความรุนแรงทางด้านการสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันระหว่างสถาบันการศึกษาอาชีวะ และที่สำคัญการสร้างกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่เริ่มต้นจากครอบครัวเป็นอันดับแรก

หน่วยงานรัฐ : ต้องจัดทำนโยบายการพัฒนาสถาบันอาชีวะอย่างเป็นระบบ โดยสร้างมาตรฐานหลักสูตรเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ และส่งเสริมสนับสนุนการบริหารงานอาชีวะศึกษาเป็นไปอย่างมีเอกภาพและคุณภาพ เพราะเราต้องมองภาพรวมก่อนว่าปัญหาของการอาชีวศึกษาเป็นปัญหาเดียวกัน คือหาคนมาเรียนอาชีวะยาก คนเน้นค่านิยมเรียนในมหาวิทยาลัย การพัฒนาอาชีวะจึงทำได้

ยาก ถ้าไม่มีการรณรงค์ให้สังคมเห็นคุณค่าว่าเรียนอาชีวะแล้วมีจุดมุ่งหมาย มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีงาน การทำที่ดี ทำอย่างไรถึงจะได้เด็กที่มีคุณภาพมาเรียนกันมาก ๆ เพราะอาชีวศึกษาคือกระดูกสันหลัง ของภาคอุตสาหกรรมเป็นหัวใจในการผลิตคนระดับรากฐานที่มีทักษะฝีมือ ทั้งนี้ นโยบายจากผู้บริหาร การศึกษาระดับอาชีวศึกษาก็มีความสำคัญมาก ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล ต้องมองให้รอบมองให้กว้าง โดยเฉพาะการลบภาพเด็กอาชีวะที่กันออกจากบรรทัดฐานของสังคมและเติมเต็มศักยภาพของอาชีวะ ให้โดดเด่นขึ้นมาด้วยศักยภาพการปฏิบัติงานพร้อมเตรียมบุคลากรเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรม

สถาบันการศึกษา : ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เด็กนักเรียนมีความเข้มแข็งในเรื่อง เนื้อหาการเรียน และสนับสนุนการใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เช่น การฝึกงาน การ ทดลองทำงานหรืองานวิจัยพัฒนา การออกไปจัดกิจกรรมช่วยเหลือและบริการสังคมร่วมกันระหว่าง สถาบันอาชีวศึกษา และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด หากมีแนวโน้มการก่อความ รุนแรงควรประสานความร่วมมือกับตำรวจ ชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ภาคสังคม : องค์กรเอกชน องค์กรรัฐ บริษัท ห้างร้าน และหน่วยงานภาคสังคมอื่น ๆ ต้อง ร่วมกันต่อต้านพฤติกรรมการใช้ความรุนแรง โดยต้องช่วยกันสร้างค่านิยมใหม่สำหรับเด็กอาชีวะ เช่น ค่านิยมการเป็นนักประดิษฐ์ ค่านิยมในการยกย่องนักเรียนผู้สร้างสรรค์สร้างนวัตกรรมใหม่ ค่านิยม นักเรียนในการออกค่ายบริการสังคม เป็นต้น

พ่อแม่ผู้ปกครอง : ต้องดูแลสั่งสอนให้เด็กนักเรียนไม่นิยมการใช้ความรุนแรง ให้สนใจการ เรียน และประสานข้อมูลกับครูอาจารย์หากเด็กนักเรียนมีพฤติกรรมที่ส่อในทางที่ชอบใช้ความรุนแรง

นักศึกษา : ต้องหันมาทบทวนตัวเอง และเลิกพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงและหันมาสร้าง คุณค่าในตัวเองใหม่ โดยตั้งใจศึกษาให้มีความรู้ในวิชาอย่างแท้จริงฝึกปฏิบัติให้มีความชำนาญในงาน หรือสิ่งที่เรียน และควรใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่สังคม นอกจากนั้นต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาที่จะ ระวังป้องกันเหตุร้ายที่จะเกิดกับหมู่เพื่อนโดยทำงานประสานงานกับศูนย์เครือข่าย Acheeva Watch ระดับมหาวิทยาลัย ระดับจังหวัด และระดับ ประเทศ

เอกสารอ้างอิง

อภิญา ดิสสะมาน. (2558). แนวนโยบายการแก้ไขพันธุการแห่งความขัดแย้งและความรุนแรงของนักศึกษาในสถาบันการศึกษา ระดับอาชีวะ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 17(1), 151-153.

กรณีศึกษา: การต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน

การต่อต้านการใช้เชื้อเพลิงที่ทำให้เกิดมลพิษมิได้เกิดขึ้นกับโรงไฟฟ้าถ่านหินที่เทพา จังหวัดสงขลา เป็นครั้งแรก แท้จริงแล้วได้เกิดขึ้นทุกครั้งที่มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าหรือโรงงานอุตสาหกรรมอื่นที่ใช้เชื้อเพลิง อันก่อให้เกิดมลพิษเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ครั้งหนึ่งในอดีตเมื่อรัฐบาลมีนโยบายจะตั้งโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ ซึ่งใช้แร่ธาตุที่ทำให้เกิดกัมมันตรังสีเป็นอันตรายต่อสิ่งมีชีวิต ถ้าเกิดการรั่วไหลออกมาในครั้งนั้น ได้มีกระแสต่อต้านอย่างกว้างขวาง และรัฐบาลในยุคนั้นฟังเสียงประชาชนจึงได้ระงับโครงการนั้น

ต่อมาได้มีโครงการจะก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่บ้านบ่อนอก ตำบลหินกรูด อำเภอเมืองจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และได้เกิดกระแสคัดค้านทั้งจากชาวบ้าน และนักวิชาการอย่างรุนแรงถึงขั้นกระทบกระทั่งกัน จึงทำให้โครงการนี้ถูกระงับไป แต่แนวคิดที่จะก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน มิได้ระงับไปด้วย

ดังนั้น โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน จึงได้เกิดขึ้นอีกครั้งที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีทะเล เกาะแก่งสวยงาม เป็นทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวอันควรค่าแก่การอนุรักษ์ไว้ ด้วยเหตุนี้ ในทันทีที่โครงการนี้แพร่ออกไป กระแสคัดค้านก็เกิดขึ้นทั้งจากชาวบ้าน นักวิชาการ และผู้ประกอบการอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม เป็นต้น ได้เป็นไปอย่างกว้างขวาง สุดท้ายโครงการนี้ได้ถูกชะลอออกไป ถึงแม้ว่าโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ได้พบกับการต่อต้านมาแล้ว 2 โครงการ

ในทางตรงกันข้าม ความอยากรู้อยากเห็นว่านี่ยังคงเกิดขึ้นและคงอยู่ต่อไปด้วยโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินที่อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา และโครงการนี้ก็ถูกต่อต้านในลักษณะเดียวกันกับ 2 โครงการก่อนหน้านี้ ทั้งการต่อต้านมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นด้วย ทั้งนี้จะเห็นได้จากเหตุการณ์ล่าสุด เมื่อ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้นำ ครม.สัญจรไปประชุมที่ภาคใต้เป็นครั้งแรก ก็เจอการชุมนุมต่อต้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน และผู้ที่มาชุมนุมส่วนใหญ่เป็นชาวประมงน้ำตื้นหรือชาวประมงชายฝั่งจับกุ้ง หอย ปู ปลา โดยใช้เรือขนาดเล็กได้รวมตัวกันขอเข้าพบนายกรัฐมนตรี เพื่อยื่นหนังสือคัดค้านการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน แต่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าพบ และมีเจ้าหน้าที่คอยป้องกันไม่ให้เข้าไป ประกอบกับนายฯ แสดงอาการเกรี้ยวกราดทางวาจากับผู้ชุมนุม จึงเป็นเหตุให้เกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้นระหว่างเจ้าหน้าที่กับผู้ชุมนุมถึงขั้นได้รับบาดเจ็บเล็กน้อยทั้งสองฝ่าย สุดท้ายผู้ชุมนุมถูกจับกุมไป 15 คน แต่ได้รับการประกันตัวไปแล้ว

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้ง 3 ครั้งที่ผ่านมา บ่งบอกชัดเจนว่า ถ้ารัฐบาลยังคงเดินหน้าก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ไม่ว่าจะเป็นที่ไหนในประเทศไทยรับรองได้ว่าจะต้องมีกระแสต้านในทุกที่

ดังนั้น จึงทำให้เกิดข้อกังขาขึ้นมาว่า เมื่อประชาชนโดยเฉพาะในพื้นที่ซึ่งจะได้รับมลพิษอันเกิดจากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงไม่ต้องการโรงไฟฟ้าถ่านหิน ทำไมรัฐบาลซึ่งมีหน้าที่บริหารประเทศเพื่อผลประโยชน์ของปวงชน จึงไม่ฟังเสียงของประชาชน และยังจะดำเนินการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินหรือโครงการอื่นใดในลักษณะสวนกระแสความต้องการของประชาชน จากคำถามดังกล่าวนี้ ทำให้เกิดคำถามต่อเนื่องว่ามีใครหรือองค์กรใดได้ประโยชน์จากการใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในโรงไฟฟ้าหรืออุตสาหกรรมอื่นใด เนื่องจากไปลงทุนทำเหมืองถ่านหินไว้ในต่างประเทศ จึงต้องผลักดันให้มีการก่อสร้างโรงไฟฟ้าเพื่อรองรับถ่านหินที่ผลิตได้โดยเร็ว เนื่องจากหาตลาดอื่นรองรับได้ยาก เนื่องจากหลายประเทศมีนโยบายจะเลิกใช้ถ่านหินเป็นเชื้อเพลิงในการผลิตไฟฟ้า เพราะเป็นที่มาของการเกิดคาร์บอนไดออกไซด์ซึ่งเป็นเหตุทำให้โลกร้อนทั้งยังทำให้เกิดมลพิษทำลายสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และน่าจะด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้มีการผลักดันโครงการไฟฟ้าถ่านหินให้เกิดขึ้นให้ได้ แม้จะมีเสียงคัดค้านก็ตาม

กลุ่มค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่-เทพา อารยะชัตชินอดอาหารประท้วง

เครือข่ายปกป้องอันดามันจากถ่านหิน และเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานีไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหิน (กระบี่-เทพา) ยังคงชุมนุมอยู่ที่หน้าสำนักงานสหประชาชาติ โดยการประกาศอารยะชัตชิน ด้วยการอดอาหารเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลยกเลิกการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา และจังหวัดกระบี่

เมื่อวาน 13 กุมภาพันธ์ 2561 หลังจากที่เครือข่ายฯ จำนวน 33 คน ได้เริ่มอดอาหารประท้วงไปแล้วก่อนหน้านี้หนึ่งวัน ได้มีผู้อดอาหารประท้วงเพิ่มเป็น 63 คน และมีประชาชนเดินทางมาชุมนุมเพิ่มเติมอีกราว 100 คน ขณะเดียวกันตัวแทนเครือข่ายฯ ได้เดินทางไปยื่นหนังสือต่อ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้า คสช. ขอให้ยุติโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพาและกระบี่ โดยระบุว่า หากรัฐบาลมีความตั้งใจจริงที่จะหาทางออกต่อเรื่องนี้ รัฐบาลจะต้องกล้าที่จะประกาศยุติการดำเนินโครงการทั้งสอง และจัดหาแหล่งพลังงานที่มีความสอดคล้องกับสภาพของพื้นที่ของจังหวัดกระบี่ที่ได้ยกระดับการท่องเที่ยวสู่ระดับโลกอย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งจะต้องคำนึงถึงการคุ้มครอง ป้องกันดูแล และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ทั้งทะเลชายฝั่ง ปะการัง ป่าไม้ ป่าชายเลน และแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งบนบก ลำนน้ำ และทะเล ตลอดจนการรักษาสุขภาพอากาศให้สะอาดบริสุทธิ์เพื่อให้สมกับเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่คนทั้งโลกตั้งใจเข้ามาพักผ่อน

เนื้อหาของหนังสือยังระบุอีกว่า การที่รัฐบาลเพียงประกาศว่าจะชะลอโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินในภาคใต้ไปอีก 3 ปี แต่ยังไม่หยุดกระบวนการศึกษาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ รวมถึงกระบวนการอื่น ๆ ที่กำลังเตรียมการอยู่อย่าง เช่น การขอใช้ที่ดินในที่สาธารณะและการเวนคืนที่ดินในพื้นที่เกือบ 3000 ไร่ ซึ่งจะเป็นที่ตั้งของโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพา และการยังปล่อยให้กระบวนการ

ศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของโรงไฟฟ้ากระบี่ยังคงดำเนินต่อไป โดยไม่มีการรับฟังเสียงทักท้วงแต่ประการใดนั้น จึงไม่ใช่ทางออกของปัญหาในเรื่องนี้อย่างที่ควรจะเป็น

ในวันเดียวกัน สโมสรนักศึกษานวัตกรรมสังคมและชมรมอาสาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยรังสิต ยังได้ร่วมออกมาแสดงความคิดเห็นต่อการคัดค้านโครงไฟฟ้าถ่านหินของเครือข่าย โดยทางสโมสรนักศึกษา ม.รังสิต ได้ออกแถลงการณ์คัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่และเทพา สงขลา อ้างถึงการประกาศชะลอโครงการโรงไฟฟ้าทั้งสองแห่งออกไปอีก 3 ปี ว่าเป็นการสร้างควมสับสนให้กับประชาชน และยังมีกรณีความที่หลากหลย คือยุติการสร้างโรงไฟฟ้าชั่วคราวในทุกกระบวนการหรือมีการทำขั้นตอนอื่นไปก่อนเช่นกระบวนการ EIA และ EHIA สโมสรนักศึกษา ม.รังสิต ยังได้เรียกร้องให้มีการยุติโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้งสองแห่งเป็นการถาวร รวมถึงเสนอให้สร้างโรงไฟฟ้างานหมุนเวียน และควรมีกระบวนการทำ EIA และ EHIA อย่างโปร่งใส และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทางด้านรัฐบาล พล.ท.สรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า ที่ผ่านมารัฐบาลพยายามหารือกับทุกฝ่ายในเรื่องการศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ และเรื่องต่าง ๆ ว่าจะมีผลกระทบอะไรหรือไม่ ซึ่งถ้าผลออกมาเป็นเรื่องดีก็จะทำ ถ้าไม่ดีก็ไม่ทำ แต่หากจะเรียกร้องให้ยกเลิกไม่ทำไปเลย คำตอบในปัจจุบันนั้นเป็นไปได้ เพราะเราต้องหาทางเลือกพลังงานว่าจะเอาอะไร ในวันเดียวกัน ได้มีประกาศจากสถานีตำรวจนครบาลนางเลิ้ง แจ้งให้กลุ่มผู้ชุมนุมเคลื่อนย้ายออกจากหน้ายูเอ็นในเวลา 16.00 น. โดยอ้างว่ากีดขวางการจราจร แต่เครือข่ายฯ ยังคงยืนยั้นจะนั่งที่เดิม

มีอบด้านโรงไฟฟ้าถ่านหินยอมกลับบ้าน! หลังทำ MOU รื้อโครงการนับหนึ่งใหม่

เมื่อวันที่ 20 ก.พ. 61 ผู้สื่อข่าวรายงานจากบริเวณหน้าองค์การสหประชาชาติ (ยูเอ็น) ประจำประเทศไทย ว่า นายศิริ จิระพงษ์พันธ์ รมว.พลังงาน เดินทางมาเจรจากับกลุ่มผู้ชุมนุม กลุ่มเครือข่ายคนสงขลา-ปัตตานี ไม่เอาโรงไฟฟ้าถ่านหิน โดยนายศิริ ได้เชิญแกนนำเครือข่ายอาทิ นายประสิทธิชัย หนูนวนล และตัวแทนจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) กระทรวงพลังงาน หารือร่วมกันในรถตู้ ประมาณ 15 นาที พร้อมร่างสัญญาบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (เอ็มโอยู) และลงนามร่วมกัน และแถลงต่อผู้ร่วมชุมนุม โดย นายศิริ กล่าวถึงเอ็มโอยูที่ลงนามร่วมกันว่า บันทึกข้อตกลงดังกล่าวมี 4 ประเด็น คือ

1. ให้ กฟผ.ถอนรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (EHIA) ของโรงไฟฟ้าถ่านหินเทพาและโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ ออกจากสำนักงานนโยบายและแผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) ภายใน 3 วัน นับตั้งแต่วันลงนาม
2. ให้กระทรวงพลังงานจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ (SEA) เพื่อศึกษาว่าพื้นที่ จ.กระบี่ และ อ.เทพา จ.สงขลา มีความเหมาะสมในการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินหรือไม่ ให้เสร็จ

สิ้นภายในเวลา 9 เดือน โดยนักวิชาการที่เป็นกลาง และเป็นที่ยอมรับทั้งสองฝ่าย หากผลออกมาว่าพื้นที่ไม่เหมาะสมทำโรงไฟฟ้าถ่านหิน กฟผ.ต้องยุติโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินทั้งสองพื้นที่

3. หากผลรายงานออกมาว่าเหมาะสมต่อการสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหิน ในขั้นตอนการทำ EHIA จะต้องจัดทำโดยคนกลางที่ยอมรับร่วมกัน

4. ให้คดีระหว่างเครือข่ายผู้ชุมนุม กับ กฟผ.เลิกแล้วต่อกัน การทำเอ็มโอยูครั้งนี้ถือเป็นโมเดลที่ดี ที่ภาคีรัฐประชาชนสามารถหาทางออกร่วมกันได้ หลังจากนั้นจะรายงานให้นายกฯ รับทราบต่อไป

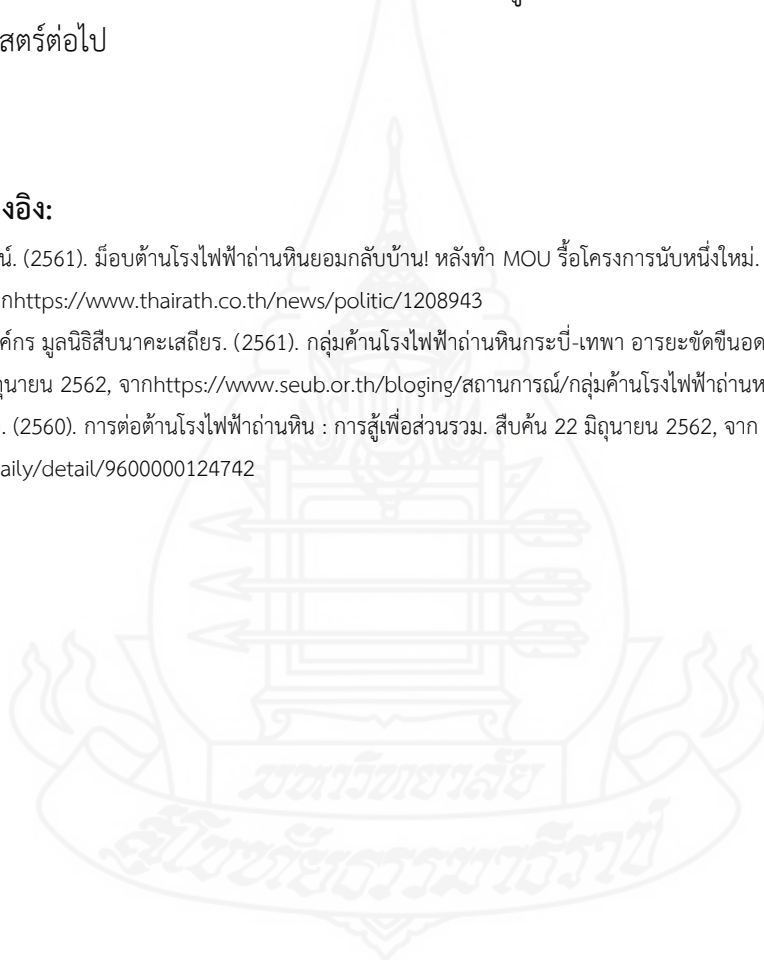
ด้าน นายประสิทธิ์ชัย กล่าวว่า พอใจการทำเอ็มโอยูดังกล่าว จากนั้นกลุ่มผู้ชุมนุมจะเดินทางกลับภูมิลำเนาของตัวเอง ซึ่งแต่ละพื้นที่ก็ต้องไปเตรียมข้อมูลสำหรับการทำรายงานประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์ต่อไป

เอกสารอ้างอิง:

ไทยรัฐออนไลน์. (2561). มีอบต่านโรงไฟฟ้าถ่านหินยอมกลับบ้าน! หลังทำ MOU รื้อโครงการนับหนึ่งใหม่. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก<https://www.thairath.co.th/news/politic/1208943>

ฝ่ายสื่อสารองค์กร มูลนิธิสืบนาคะเสถียร. (2561). กลุ่มค้านโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่-เทพา อารยะขัดขืนอดอาหารประท้วง. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก<https://www.seub.or.th/blogging/สถานการณ์/กลุ่มค้านโรงไฟฟ้าถ่านห/>

สามารถ มังสัง. (2560). การต่อต้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน : การสู้เพื่อส่วนรวม. สืบค้น 22 มิถุนายน 2562, จาก <https://mgron line.com/daily/detail/9600000124742>

ใบกิจกรรมวิเคราะห์กรณีศึกษาสันติวิธี

คำชี้แจง: ให้นักศึกษาศึกษาใบความรู้ เรื่อง สันติวิธี เพื่อใช้ในการวิเคราะห์กรณีศึกษาที่กำหนดให้ และตอบประเด็นคำถามให้สมบูรณ์

1. กรณีศึกษา เรื่อง.....

2. สาเหตุสำคัญของกรณีศึกษาเรื่องนี้คืออะไร (วิเคราะห์เนื้อหา).....

.....

.....

.....

2.1 ประเด็นปัญหาความขัดแย้งหรือความรุนแรงในกรณีศึกษานี้คืออะไร.....

.....

.....

.....

2.2 การใช้สันติวิธีในการแก้ไขปัญหาในกรณีศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่ออะไร.....

.....

.....

.....

3. เมื่อนักศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษา สามารถสรุปและอธิบายได้ว่าสันติวิธีในกรณีศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสันติวิธีในลักษณะใด จงยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย (วิเคราะห์หลักการ)

.....

.....

.....

.....

.....

4. เมื่อนักศึกษาวิเคราะห์กรณีศึกษา สามารถสรุปและอธิบายได้หรือไม่ว่าสันตวิธิในกรณีศึกษานี้ แสดงให้เห็นถึงหลักการปฏิบัติการไร้ความรุนแรงลักษณะใด จงยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาและ แสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย(วิเคราะห์หลักการ)

4.1 หลักการประท้วงหรือชกจูงโดยไม่ใช้ความรุนแรง.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 หลักการไม่ให้ความร่วมมือ (มี 3 วิธี คือ การไม่ให้ความร่วมมือทาง การไม่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การไม่ให้ความร่วมมือทางการเมือง).....

.....

.....

.....

.....

.....

4.3 หลักการแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรง.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. จากกรณีศึกษา จงวิเคราะห์ความสำเร็จของการใช้สันติวิธีในประเด็นต่อไปนี้ (วิเคราะห์ความสัมพันธ์)

5.1 กรณีศึกษานี้ประสบความสำเร็จจากการใช้สันติวิธีหรือไม่

5.1.1 หากการใช้สันติวิธีในกรณีนี้ประสบความสำเร็จ นักศึกษาสามารถอธิบายสรุปให้เข้าใจในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัญหา-การใช้สันติวิธี-ผลสำเร็จ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5.1.2 หากการใช้สันติวิธีในกรณีนี้ประสบความสำเร็จสามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นหลังจากการปฏิบัติการไร้ความรุนแรง (สันติวิธี) ในลักษณะใด จงยกตัวอย่างจากกรณีศึกษาและแสดงเหตุผลประกอบการอธิบาย

1) การเปลี่ยนทรศนะหลังจากใช้สันติวิธี (เช่น จากศัตรูมามิตร).....

.....

.....

.....

2) การโอนอ่อนผ่อนตาม (ยอมตามข้อเรียกร้องโดยมิได้เปลี่ยนทรศนะ).....

.....

.....

.....

3) การบังคับโดยไร้ความรุนแรง (ไม่เปลี่ยนทรศนะใด ๆ แต่ยินยอมเพราะโดนบังคับอันเป็นผลจากสันติวิธี).....

.....

.....

.....

5.1.2) หากกรณีศึกษาที่ใช้สันติวิธีแล้วไม่ประสบความสำเร็จ นักศึกษาคิดว่าเพราะเหตุใดจึงใช้สันติวิธีแล้วไม่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ให้นักศึกษาเสนอแนวคิด/แนวทาง เพื่อให้การใช้สันติวิธีประสบความสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

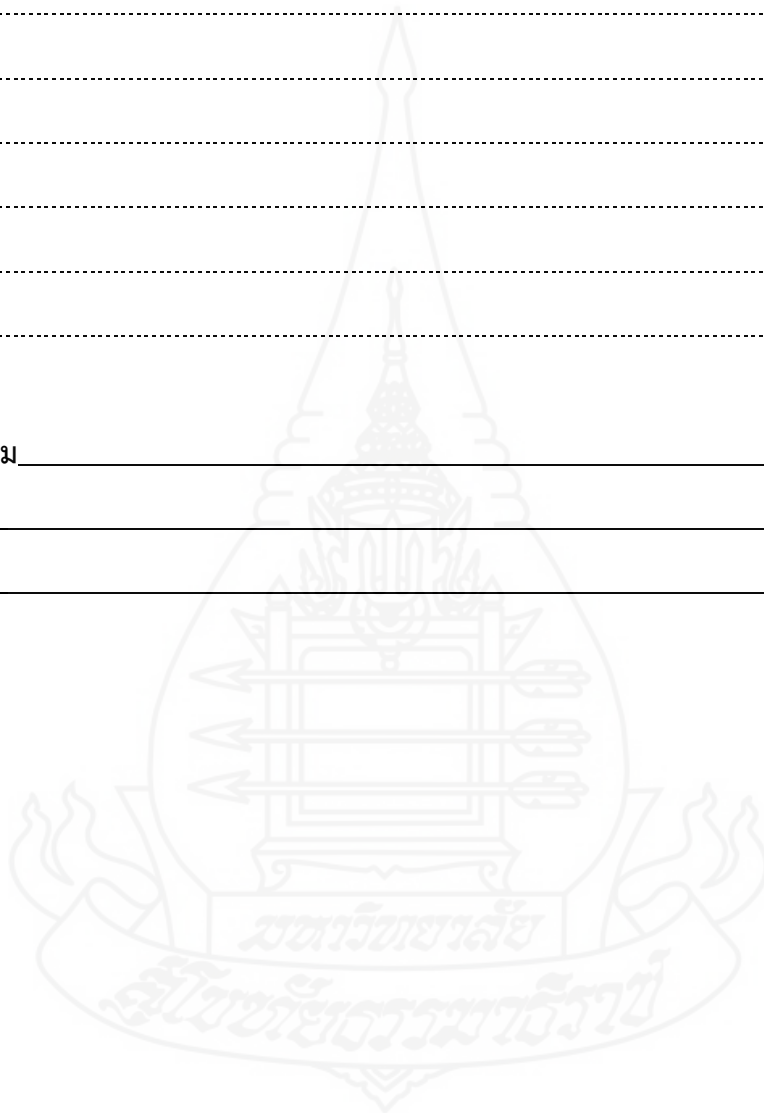
.....

.....

.....

.....

สมาชิกกลุ่ม _____

เกณฑ์การประเมินการวิเคราะห์กรณีศึกษา

ชื่อกลุ่ม.....แผนก.....

คำชี้แจง: ให้ผู้สอนประเมินการวิเคราะห์กรณีศึกษาโดยทำเครื่องหมาย v ลงในระดับคุณภาพตาม
รายการประเมิน

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	ดีมาก (15)	ดี (10)	พอใช้ (5)
1. การวิเคราะห์ เนื้อหา	แยกแยะข้อมูล องค์ประกอบได้ ถูกต้อง ครบถ้วน ชัดเจน	แยกแยะข้อมูล องค์ประกอบได้ ถูกต้อง แต่ไม่ครบถ้วน	แยกแยะได้บางส่วน
2. การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์	ระบุความสัมพันธ์ของ ข้อมูลได้ชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน	ระบุความสัมพันธ์ของ ข้อมูลได้ชัดเจน แต่ไม่ ถูกต้อง ครบถ้วน	ระบุความสัมพันธ์ของ ข้อมูลได้บางส่วน
3. การวิเคราะห์ หลักการ	หาหลักการสำคัญของ ข้อมูลได้ชัดเจน ถูกต้อง ครบถ้วน	หาหลักการสำคัญของ ข้อมูลได้ชัดเจน แต่ไม่ ถูกต้อง ครบถ้วน	หาหลักการสำคัญของ ข้อมูลได้บางส่วน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
40 - 45	ดีมาก
30 - 35	ดี
15 - 25	พอใช้

เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพดีขึ้นไป

สรุป ผ่าน ไม่ผ่าน

หมายเหตุ: เกณฑ์การประเมินการวิเคราะห์กรณีศึกษาปรับจาก สิริวิฑู ภูน้อย. (2558). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ
โดยใช้กรณีตัวอย่างเพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ธุรกิจในชีวิตประจำวัน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม.....แผนก.....

คำชี้แจง: ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาในระหว่างเรียนเพื่อประเมินระดับพฤติกรรมโดยทำเครื่องหมาย

√ ลงในระดับคะแนนตามรายการประเมิน

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน			
	4	3	2	1
ความร่วมมือ	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน มีการประสานงานที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมตลอดเวลา นำเสนอ	สมาชิกในกลุ่มทุกคนร่วมมือกันทำงาน ส่วนใหญ่มีการประสานงานที่ดี เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมบางช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกในกลุ่มทุกคนทำงานที่ได้รับมอบหมายแต่ยังขาดการประสานงานในกลุ่ม เปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มอื่นมีส่วนร่วมน้อยมากในช่วงของการนำเสนอ	สมาชิกในกลุ่มบางคนไม่ทำงานกลุ่ม ขาดการประสานงาน สมาชิกกลุ่มอื่นไม่มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงของการนำเสนอ
ขั้นตอนการทำงาน	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน ตั้งแต่เริ่มทำงาน จนกระทั่งผลงานสมบูรณ์	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานค่อนข้างชัดเจน ตั้งแต่เริ่มการทำงาน จนกระทั่งเห็นผลงานสมบูรณ์	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานแต่ยังมีความสำเร็จของงานไม่ค่อยสมบูรณ์	มีการกำหนดขั้นตอนการทำงานไม่ชัดเจน ทำให้ผลงานไม่สมบูรณ์
การแสดงความคิดเห็น	สมาชิกทุกคนร่วมแสดงความคิดเห็น	สมาชิกส่วนใหญ่ร่วมแสดงความคิดเห็น	สมาชิกมากกว่าครึ่งร่วมแสดงความคิดเห็น	สมาชิกไม่ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็น
ความรับผิดชอบ	สมาชิกทุกคนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนงานเสร็จสิ้นสมบูรณ์ทันเวลา	สมาชิกส่วนใหญ่ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ทันเวลา	สมาชิกบางคนเลียงงานไม่ทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย งานเสร็จแต่ไม่ค่อยสมบูรณ์ทันเวลา	สมาชิกไม่มีความรับผิดชอบ ทำงานไม่บรรลุเป้าหมาย
เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ		เกณฑ์การผ่าน ตั้งแต่ระดับคุณภาพดีขึ้นไป		
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ	สรุป ☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน		
14 - 16	ดีมาก		
10 - 13	ดี	(.....)		
7 - 9	พอใช้	ผู้ประเมิน		
4 - 6	ควรปรับปรุง/...../.....		

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์
รหัสวิชา 3000-1501 ชื่อวิชา ชีวิตกับสังคมไทย
ชื่อหน่วย สันติวัฒนธรรม

ลำดับ	รหัส	ชื่อ-สกุล	คุณลักษณะอันพึงประสงค์					รวม
1								
2								
3								
4								
5								
6								
7								
8								
9								
10								
11								
12								
13								
14								
15								
16								

** อ้างอิงเกณฑ์การประเมินจากเอกสาร คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของผู้สำเร็จการศึกษาตามระดับคุณวุฒิอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2557

แบบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เรื่อง สันติวัฒนธรรม

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ ใช้เวลา 60 นาที
2. แบบทดสอบนี้เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ให้นักศึกษาเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว โดยฝนคำตอบลงในกระดาษคำตอบ
3. คำถามในแต่ละข้อมีคำตอบถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว หากตอบเกินหนึ่งคำตอบหรือไม่ตอบ ถือว่าไม่ได้คะแนน
4. ห้ามขีด เขียน ทำสัญลักษณ์ใด ๆ ลงบนกระดาษข้อสอบ
5. เมื่อทำแบบทดสอบเสร็จให้ส่งกระดาษคำตอบ แบบทดสอบ ที่อาจารย์ผู้คุมสอบ

1. ข้อใดอธิบาย “สันติวัฒนธรรม” ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. สิ่งที่สืบทอดต่อ ๆ กันมาจนเกิดความเคยชินในสังคม
- ข. วิถีปฏิบัติด้านประเพณีของคนในสังคมที่มุ่งเพื่อสร้างความสงบสุขแก่สังคม
- ค. มรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของบรรพบุรุษที่เป็นวัฒนธรรมแห่งการสร้างสันติสุขแก่สังคม
- ง. วิถีคิด วิถีปฏิบัติ อันเป็นวัฒนธรรมของคนในสังคมที่เป็นรากฐานของความสงบสุขแก่สังคม

2. ข้อใดอธิบายความหมายครอบคลุมหลักการสำคัญของสันติวัฒนธรรมมากที่สุด

- ก. การเคารพต่อสิทธิ และศักดิ์ศรีระหว่างชายและหญิงอย่างเท่าเทียมกัน
- ข. การไม่ใช้ความรุนแรงต่อการแสดงออกทางความคิดและให้ข้อมูลอย่างอิสระ
- ค. การให้คำมั่นสัญญาที่จะป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้ง และมุ่งสู่การแก้ที่สาเหตุของปัญหา
- ง. แบบแผนพฤติกรรม ค่านิยม ทศนคติ วิถีชีวิตที่สะท้อน และกระตุ้นในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

3. หลักการอันเป็นพื้นฐานของสันติวัฒนธรรมในข้อใดที่แสดงให้เห็นว่าสันติวัฒนธรรมมี

ความสำคัญต่อสันติสุขในสังคมมนุษย์มากที่สุด

- ก. การจดจำหลักศาสนา และวัฒนธรรมเพื่อใช้จัดการความรุนแรง
- ข. การทำความเข้าใจจารีต ศีลธรรม และกฎหมายภายในการจัดการความขัดแย้ง
- ค. การปลูกฝังค่านิยมยึดมั่นในวัฒนธรรมอันดีงามเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคม
- ง. การปฏิบัติตนบนวิถีชีวิตที่ปฏิเสธการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในสังคม

4. ข้อใดแสดงให้เห็นความสำคัญของ “สันติวัฒนธรรม” ต่อสังคมมนุษย์ได้ชัดเจนที่สุด

- ก. มนุษย์ต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเพื่อพึ่งพาอาศัยกันและกัน
- ข. การอยู่ร่วมกันต้องเคารพต่อชีวิต สิทธิและศักดิ์ศรีของทุกคนในสังคม
- ค. สังคมมนุษย์ย่อมมีความขัดแย้งและความรุนแรงจึงจำเป็นต้องแก้ไขปัญหาาร่วมกัน
- ง. ธรรมชาติมนุษย์มีความแตกต่างกันจึงจำเป็นต้องมีวิถีในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

5. ข้อใดกล่าวสรุปประโยชน์ของสันติวัฒนธรรมได้อย่างลึกซึ้งที่สุด

- ก. สันติวัฒนธรรมช่วยเพิ่มคุณค่าและความงามของสังคมมนุษย์
- ข. สันติวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสังคม
- ค. สันติวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญของความเจริญและสันติสุขของสังคมมนุษย์
- ง. สันติวัฒนธรรมเป็นพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในสังคม

6. การสร้างสังคมสันติวัฒนธรรมในลักษณะใดที่มีความจำเป็นและส่งผลกระทบต่อสังคมในระยะยาว

- ก. การสนับสนุนด้านการเคารพสิทธิมนุษยชน
- ข. การปลูกฝังวัฒนธรรมสันติภาพผ่านระบบการศึกษา
- ค. การสร้างขันติธรรมและความสมานฉันท์ระหว่างผู้คน
- ง. การสนับสนุนสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ

พิจารณาเนื้อเพลง Imagine เพื่อตอบคำถามข้อที่ 7

“...ลองจินตนาการดูว่าโลกนี้ไม่มีการแบ่งประเทศ มันไม่ยากหรอกที่จะทำ ไม่จำเป็นต้องเข่นฆ่ากัน หรือยอมตายเพื่ออะไร และก็ไม่มี การแบ่งศาสนาด้วย ลองนึกภาพฝันดูว่าทุกคนบนโลกนี้ ใช้ชีวิตอยู่ บนความสงบสุข..”

7. จากข้อความที่ว่า “ไม่มีการแบ่งประเทศ” “ไม่จำเป็นต้องเข่นฆ่ากัน” “ไม่มีการแบ่งศาสนา” แสดงว่าสังคมมนุษย์จะต้องสร้างสันติวัฒนธรรมโดยเริ่มจากการส่งเสริมให้มีคุณลักษณะใดให้เกิดขึ้นในสังคม

- ก. การปฏิบัติตนให้เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- ข. ปลูกฝังการเรียนรู้ที่จะอยู่ด้วยกัน เพื่อลดแนวโน้มความขัดแย้ง
- ค. สร้างสันติภาพในชุมชน เพื่อเป็นพื้นฐานของสังคมประเทศชาติ
- ง. การนำกฎหมายมาแก้ไขปัญหาสังคมแก้ไขความขัดแย้งโดยไม่ใช้ความรุนแรง

8. ข้อใดอธิบายเกี่ยวกับความขัดแย้งไม่ถูกต้อง

- ก. “ความขัดแย้ง” คือ สภาพความไม่ลงรอยกัน ไม่ไว้วางใจกัน
- ข. “ความขัดแย้ง” คือ การไม่ยอมทำตามกันและยังมีการต้านกันเอาไว้
- ค. “ความขัดแย้ง” คือ การต่อสู้ทางความคิด หรือผลประโยชน์ มุมมองหรือรสนิยม
- ง. “ความขัดแย้ง” คือ การแสดงอำนาจต่อตนเอง บุคคลอื่น กลุ่มบุคคลหรือชุมชน เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับความเสียหาย

ศึกษกรณีศึกษาเพื่อตอบคำถามข้อที่ 11-14

นาย A นับถือศาสนาพุทธ กับ นาย B นับถือศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ทั้งสองเป็นญาติบ้านใกล้กัน ประกอบอาชีพทำนา เมื่อถึงฤดูการทำนามักพึ่งพาอาศัยกัน อยู่ดีกินดี มีความสุข แต่เมื่อปีเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ พ.ศ. 2540 ทำให้นาย A ต้องทิ้งนาเข้ากรุงเทพฯ เพื่อหางานทำและขาดการติดต่อกับทางบ้าน ส่วนนาย B ยังหาเข้ากินค่าตามประสาชานาไทย เมื่อเวลา 15 ปีล่วงไป นาย A ตั้งใจกลับบ้านเกิดเพื่อกลับมาทำเกษตรแบบผสมผสาน แต่ปรากฏว่าที่ดินของเขาถูกรอบด้วยพืชผลและสิ่งปลูกสร้างทางการเกษตรของผู้อื่น เมื่อสืบก็ทราบว่าเป็นการกระทำของนาย B ทำให้นาย A ไม่พอใจอย่างยิ่ง จึงเกิดมีปากเสียงกัน อ้างเอาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพยานسابแข่งกัน ทั้งสองจึงเตรียมแจ้งความดำเนินคดี แต่โชคดีที่มีญาติผู้ใหญ่ช่วยทำความเข้าใจแก้ไขปัญหา โดยอธิบายให้นาย A ทราบว่าพ่อของนาย A (เสียชีวิตไปแล้วเมื่อ 5 ปี ก่อนนาย A เดินทางกลับบ้านเกิด) ได้ให้นาย B เช่าที่ดินเป็นรายปีเพื่อทำเกษตรดีกว่าปล่อยทิ้งรกร้าง เหตุการณ์จึงทุเลาและยุติลง โดยนาย A ขอให้นาย B ปล่อยที่ดินบางส่วนเพื่อปลูกบ้าน แต่ยังให้เช่าที่ดินส่วนที่เหลือต่อไป ปัจจุบันเหตุการณ์ทั้งหมดผ่านไป 22 ปี นาย A กับ นาย B สามารถอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างปกติ แต่ยังเป็นที่ยึดจำทั้งสองฝ่าย และที่สำคัญทั้งคู่พยายามเลี่ยงที่จะพูดถึงปัญหาในอดีตที่ผ่านมา

9. สาระสำคัญอันเป็นเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งคือข้อใด

- ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจทำให้นาย A และ B มีความสัมพันธ์เหินห่างกัน
- การที่นาย B เข้าทำผลประโยชน์จากที่ดินของนาย A โดยที่เขาไม่ทราบ
- การมีปากเสียง อ้างเอาสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นพยานسابแข่งกัน จากความไม่พอใจ
- พ่อของนาย A ได้ให้นาย B เช่าที่ดินเป็นรายปีเพื่อทำเกษตรดีกว่าปล่อยทิ้งรกร้าง

10. จากกรณีศึกษาที่ความขัดแย้งดังกล่าวสามารถจำแนกเหตุปัจจัยที่นำไปสู่ความขัดแย้งได้ตามลักษณะใด

- ปัจจัยความสัมพันธ์, ปัจจัยด้านข้อมูล
- ปัญหาด้านข้อมูล, ความต้องการหรือผลประโยชน์
- ค่านิยมความเชื่อที่แตกต่างกัน, ความต้องการหรือผลประโยชน์
- ปัญหาความสัมพันธ์, ความต้องการหรือผลประโยชน์

11. กรณีขัดแย้งของนาย A กับ นาย B สามารถพิจารณาปัจจัยในข้อใดเพื่อทำความเข้าใจระดับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

- พิจารณาระหว่างเรื่องที่ขัดแย้ง และคู่ขัดแย้ง (นาย A และ นาย B)
- พิจารณาด้านความสัมพันธ์ในระบบเครือข่ายของนาย A และ นาย B
- พิจารณาการรับรู้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และพฤติกรรมที่ตามมาระหว่างคู่ขัดแย้ง
- พิจารณาจากประเด็นปัญหาความขัดแย้ง และความรุนแรงที่เกิดขึ้นระหว่างคู่ขัดแย้ง

12. การแก้ไขปัญหาคือความขัดแย้งในกรณีของนาย A และ นาย B เป็นไปตามหลักการในข้อใด

- ก. การจัดการความขัดแย้งตามกระบวนการกฎหมาย
- ข. การสลายความขัดแย้ง โดยแก้ไขที่สาเหตุของความขัดแย้ง
- ค. การหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงปัญหาในอดีตและวางตัวอยู่เหนือความขัดแย้ง
- ง. การให้คู่กรณีทั้งสองฝ่ายมีความพอใจในสิ่งที่มีอยู่ เสียสละ และเชื่อมั่นกฎแห่งกรรม

13. การจัดการความขัดแย้งกรณีของนาย A กับนาย B สรุปลำดับความสัมพันธ์ในข้อใด ถูกต้องที่สุด

- ก. ความขัดแย้งต้องมีการเจรจาเพื่อแก้ไขปัญหาและการยุติของปัญหา
- ข. ความสัมพันธ์นำไปสู่ปัญหาเศรษฐกิจก่อให้เกิดความขัดแย้งเกี่ยวกับการรับผลประโยชน์
- ค. ปัญหาสังคมส่งผลต่อผลประโยชน์นำไปสู่ความขัดแย้งที่จะต้องมีการเจรจาไกล่เกลี่ย
- ง. การเสียผลประโยชน์นำไปสู่ความขัดแย้งการแก้ไขปัญหาคือการเข้าใจสาเหตุปัญหาเพื่อแก้ไขปัญหาคือให้ยุติลงและรับผลประโยชน์ร่วมกัน

14. ผลของความขัดแย้งในกรณีของนาย A กับนาย B มีลักษณะอย่างไร

- ก. การอยู่ร่วมกันในชุมชนอย่างปกติสุข
- ข. การที่ทั้งคู่ไม่พูดถึงปัญหาในอดีตที่ผ่านมา
- ค. การรื้อถอนสิ่งปลูกสร้างบางส่วนเพื่อปลูกบ้าน
- ง. การร่วมกันลงทุนในที่ดิน และรับผลประโยชน์ด้านการเกษตรต่อไป

15. ข้อใดอธิบายเกี่ยวกับความรุนแรงได้ถูกต้องที่สุด

- ก. “ความรุนแรง” คือ พฤติกรรมที่ไม่ลงรอยกัน ไม่ไว้ใจกัน
- ข. “ความรุนแรง” หมายถึง การขัดกันทางความคิดและการกระทำและยังมีการต้านกันเอาไว้
- ค. “ความรุนแรง” เป็นการต่อสู้ทางความคิด หรือผลประโยชน์ มุมมองหรือรสนิยมกับฝ่ายตรงข้าม
- ง. “ความรุนแรง” หมายถึง การแสดงอำนาจและกำลังต่อตนเอง บุคคลอื่น กลุ่มบุคคลหรือชุมชน เพื่อให้ฝ่ายตรงข้ามได้รับความเสียหาย

ศึกษากรณีศึกษาเพื่อตอบคำถามข้อที่ 16-20

“ปู่คออี้” เสียชีวิต ในวัย 107 ปี เกิดเมื่อ พ.ศ. 2454 ผู้อาวุโสกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอและอาศัยในผืนป่าแก่งกระจาน จ.เพชรบุรี นอกจากนี้ยังเป็นคนนำทางพานักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ ที่นิยมการเที่ยวป่า-ล่าสัตว์ เมื่อครั้งก่อนที่จะมีกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าออกมาบังคับใช้

ต่อมาในปี 2554 อุทยานฯ ได้เปิดยุทธการตะนาวศรี ผลักดันปู่คออี้และชาวบ้านบางกลอยทั้งหมดลงมาข้างล่างอีกครั้ง โดยได้มีการรื้อเผาที่พักและยุ้งฉางของชาวกะเหรี่ยง พร้อมทั้งกล่าวหาว่าเป็นชนกลุ่มน้อยจากฝั่งพม่าที่พัวพันยาเสพติด จากนั้นปู่คออี้ กับพวก 6 คน รวมตัวกันฟ้องร้องกรมอุทยาน

แห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และพวกรวม ให้ชดใช้ค่าเสียหาย กรณีเจ้าหน้าที่รื้อเผาทำลายสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สิน กระทั่งเมื่อวันที่ 12 มิ.ย. ศาลปกครองสูงสุด มีคำพิพากษา ให้กรมอุทยานแห่งชาติฯชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

ทั้งนี้ปู่คออี้และพวกไม่ได้รับสิทธิกลับเข้าไปอยู่ที่ถิ่นฐานเดิม เนื่องจากศาลเห็นว่าไม่มีหนังสือรับรองสิทธิในที่ดินจากรัฐ ศาลจึงไม่อาจกำหนดบังคับให้กลับไปอยู่ที่เดิมได้ ซึ่งปู่คออี้เคยให้สัมภาษณ์ไว้ว่า เป้าหมายในการฟ้องไม่ใช่เงิน แต่ต้องการกลับไปอยู่ในถิ่นอาศัยเดิมที่เกิดมาคือบ้านใจแผ่นดิน

เอกสารอ้างอิง: เปิดประวัติ “ปู่คออี้” เสียชีวิต ในวัย 107 ปี วาระสุดท้าย “ไม่ได้กลับไปตายที่ถิ่นเกิด”. (2561). สืบค้น 10 สิงหาคม 2562, จาก https://www.khaosod.co.th/around-thailand/news_1647338

16. จากกรณีศึกษา ข้อใดอธิบายองค์ประกอบความรุนแรงได้ถูกต้อง

- การเลือกปฏิบัติต่อชนกลุ่มน้อยโดยใช้ความรุนแรง
- การไม่มีหนังสือรับรองสิทธิในที่ดิน จึงไม่สามารถกลับไปอยู่ที่เดิมได้
- กล่าวหาว่าเป็นชนกลุ่มน้อยจากฝั่งพม่าที่พัวพันยาเสพติด
- การบังคับใช้กฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่า ทำให้ชนกลุ่มน้อยต้องออกจากป่า โดยทางการรื้อเผาสิ่งปลูกสร้างที่ผิดกฎหมาย

17. จากกรณีศึกษา ข้อใดแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของความรุนแรงในลักษณะ “ปัจจัยนำเข้า-เหยื่อ-ผลลัพธ์” ได้ครบถ้วน

- อุทยานฯได้เปิดยุทธการตะนาวศรี ผลักดันปู่คออี้และชาวบ้านบางกลอยทั้งหมดลงมาข้างล่างอีกครั้ง โดยได้มีการรื้อเผาที่พักและยุ้งฉางของชาวกะเหรี่ยง
- การรื้อเผาที่พักและยุ้งฉางของชาวกะเหรี่ยง พร้อมทั้งกล่าวหาว่าเป็นชนกลุ่มน้อยจากฝั่งพม่าที่พัวพันยาเสพติด
- คออี้และพวกไม่ได้รับสิทธิกลับเข้าไปอยู่ที่ถิ่นฐานเดิม เนื่องจากศาลเห็นว่าไม่มีหนังสือรับรองสิทธิในที่ดินจากรัฐ
- ปู่คออี้ กับพวก 6 คน รวมตัวกันฟ้องร้องกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช และพวกรวม ให้ชดใช้ค่าเสียหาย กรณีเจ้าหน้าที่รื้อเผาทำลายสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สิน

18. ความรุนแรงจากกรณีศึกษาจัดอยู่ในประเภทความรุนแรงแบบใด

- ความรุนแรงที่เกิดขึ้นภายในชุมชนของชาวปกากะญอ
- ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นกับปู่คออี้ กับพวก 6 คน
- ความรุนแรงทางสังคมที่เป็นการใช้อำนาจกระทำเกินกว่าเหตุต่อชนกลุ่มน้อยปกากะญอ
- ความรุนแรงทางเศรษฐกิจที่หวังผลทางจากการท่องเที่ยวในป่าแก่งกระจาน

19. สถานการณ์ใดจากกรณีศึกษาที่เป็นแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงทางตรง

- การออกกฎหมายคุ้มครองสัตว์ป่าออกมาบังคับใช้ในพื้นที่ป่า

- ข. ปู่คออี้และพวกไม่ได้รับสิทธิกลับเข้าไปอยู่ที่ถิ่นฐานเดิม
- ค. การกล่าวหาว่าเป็นชนกลุ่มน้อยจากฝั่งพม่าที่พัวพันยาเสพติด
- ง. การรื้อเผาทำลายสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สินที่ในเขตป่า

20. จากกรณีศึกษา ข้อใดไม่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงเชิงโครงสร้าง

- ก. การเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่รัฐต่อชนกลุ่มน้อยชาวปกากะญอ
- ข. ปู่คออี้ กับพวก 6 คน รวมตัวกันฟ้องร้องกรมอุทยานฯ เพื่อให้ชดใช้ค่าเสียหาย
- ค. การกล่าวหาว่าปู่คออี้และพวกเป็นชนกลุ่มน้อยจากฝั่งพม่าที่พัวพันยาเสพติด
- ง. ปู่คออี้อายุ 107 ปี อาศัยอยู่ในป่าซึ่งไม่มีหนังสือรับรองสิทธิในที่ดิน จึงไม่สามารถกลับไปอยู่ที่เดิมได้

ศึกษากรณีศึกษาเพื่อตอบคำถามข้อที่ 21

นายบอย (นามสมมติ) นักศึกษารุ่นพี่สถาบันอุเทนถวาย กล่าวว่า ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง 2 สถาบัน เด็กของแต่ละฝ่ายจะรู้จักกันอยู่แล้วว่า ตัวเองจะอยู่ในพื้นที่ใดได้แค่ไหน โดยจะไม่ล้ำเส้นกัน แต่เมื่อวันที่ 15 ส.ค. 61 ที่ผ่านมา เวลาประมาณ 1 ทุ่มเศษ ระหว่างที่รุ่นพี่ปี 2 จำนวน 2 คนกำลังไปส่งน้องปี 1 ที่ป้ายรถเมล์หน้าห้างฯ มาบุญครอง เพื่อกลับบ้านตามปกติ เมื่อส่งน้องขึ้นรถเสร็จ ก็เห็นว่าฝ่ายปทุมวันข้ามเส้นเข้ามา 2 คน จนเกิดการปะทะกันเพราะต้องป้องกันตัวกันทั้ง 2 ฝ่าย ทั้งที่ไม่ได้อยากมีเรื่องกัน ซึ่งทั้ง 2 สถาบันจะไม่ล้ำเส้นกันอยู่แล้ว จนกระทั่งฝ่ายปทุมวันถูกเตะกลับไป 1 คน

ส่วนอีก 1 คนวิ่งหนีไป โดยมี รปภ. ที่เห็นเหตุการณ์มาห้ามไว้ จึงแยกย้ายกันกลับเพราะตรงนั้นมีประชาชนอยู่เยอะ กลัวว่าจะแตกตื่นและไม่อยากมีปัญหาไปมากกว่านี้

เอกสารอ้างอิง: รุ่นพี่ "อุเทนถวาย" เผยชนวนยกพวกตี ถูกอีกฝ่ายล้ำเส้น-ต้องป้องกันตัว (2561). สืบค้น 10 สิงหาคม 2562, จาก www.sanook.com/news/7481546/

21. นักศึกษาคิดว่าหากเกิดปัญหาลักษณะใดต่อไปนี้ อาจนำไปสู่ “ความรุนแรงเชิงวัฒนธรรม”

ได้อย่างชัดเจนมากขึ้นในอนาคต

- ก. หากปัญหาความขัดแย้งระหว่าง 2 สถาบันที่เกิดขึ้นไม่มีข้อยุติ
 - ข. หากมีมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหาแต่จัดการไม่สำเร็จ
 - ค. หากเกิดการล้ำเส้นระหว่างสถาบัน และการปะทะกันเพราะต้องป้องกันตัวของนักศึกษา
 - ง. หากนักศึกษาคิดว่าการใช้ความรุนแรงเพื่อจัดการฝ่ายตรงข้ามเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสม
- จนเคยชิน

22. ข้อใดอธิบายความหมายของ “สันติวิธี” ได้ถูกต้องที่สุด

- ก. สันติวิธีคือขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง
- ข. สันติวิธีคือขั้นตอนในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง

- ค. สันติวิธีคือกระบวนการสร้างความสงบท่ามกลางปัญหาความขัดแย้ง
- ง. สันติวิธีคือการไม่ใช้ความรุนแรงในการจัดการระดับการแก้ไขและ/หรือการเปลี่ยนรูปแบบการจัดการความขัดแย้ง

23. ข้อใดอธิบายความสำคัญของ “สันติวิธี” ได้ไม่ถูกต้อง

- ก. สันติวิธีคือทางเลือกที่ดีที่สุดในการแก้ไขปัญหา
- ข. สันติวิธีจะประสบความสำเร็จทุกครั้งในการแก้ปัญหาทุกประการ
- ค. สันติวิธีให้ความสำคัญต่อคุณค่าของความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียม
- ง. สันติวิธีเป็นหลักการที่มีความชอบธรรมได้รับการยอมรับระดับสากลในการแก้ไขปัญหา

24. ข้อใดอธิบายความสำคัญของ “สันติวิธี” ได้ถูกต้องน้อยที่สุด

- ก. สันติวิธีเป็นวิธีที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม
- ข. สันติวิธีเป็นวิธีเดียวที่สนับสนุนหลักประชาธิปไตย
- ค. สันติวิธีเป็นวิธีการที่ผู้ใช้สันติวิธีต้องชนะ และฝ่ายตรงข้ามต้องแพ้
- ง. สันติวิธีเป็นวิธีสนับสนุนกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุก ๆ กลุ่มการที่จะทำให้เกิดสังคมเกิดสันติสุข

25. เพราะเหตุใด “สันติวิธี” จึงเป็นวิธีการสำคัญในการแก้ไขปัญหาได้ดีที่สุด

- ก. เพราะสันติวิธีเหมาะสมกับทุกรูปแบบการปกครองในสังคมโลกปัจจุบัน
- ข. เพราะสันติวิธีมีหลักการที่ทุกประเทศในโลกนำไปปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างดี
- ค. เพราะสันติวิธีมีหลักการให้ผู้ที่มีข้อพิพาททุกศาสนานำวิธีการมาใช้ได้อย่างเหมาะสม
- ง. เพราะสันติวิธีมีปฏิเสธการใช้ความรุนแรง การแก้ไขปัญหาอาจจะมีผลสูญเสียน้อยที่สุด

ศึกษากรณีศึกษา “สัตยาเคราะห์เกลือ” เพื่อตอบคำถามข้อที่ 26-28

12 มีนาคม 1930 คานธีนำชาวอินเดียทำสัตยาเคราะห์เกลือ “ดื้อแพ่ง” ดั่งทั่วโลก สัตยาเคราะห์เกลือ (Salt Satyagraha) หรือ Salt March เป็นการแสดงออกทางการเมืองในการประท้วงรัฐบาลอังกฤษในอินเดีย นำโดย มหาตมะ คานธี (Mohandas Gandhi) ระหว่างเดือน มีนาคม-เมษายน ค.ศ. 1930 นับเป็นการเดินขบวนครั้งแรกในการรณรงค์การ “ดื้อแพ่ง” ซึ่งได้รับความสนใจไปทั่วโลก

การผลิตและจำหน่ายเกลือในอินเดียนั้นเป็นสิ่งต้องห้ามสำหรับชาวอินเดีย เพราะอังกฤษต้องการผูกขาดเกลือไว้ซึ่งได้ทำกำไรให้อังกฤษมายาวนาน โดยได้ผ่านกฎหมายหลายฉบับที่ห้ามชาวอินเดียผลิตหรือจำหน่ายเกลือด้วยตนเอง ทำให้ชาวอินเดียต้องซื้อเกลือราคาแพงกว่าปกติเพราะต้องบวกภาษีเพิ่มเข้าไปอีกทำให้เกลือมีราคาสูง เรื่องเกลือนี้ส่งผลกระทบต่อชาวอินเดียส่วนใหญ่ที่ยากจนและไม่สามารถซื้อเกลือได้ด้วยเงินของตนเอง การประท้วงต่อต้านภาษีเกลือของอินเดียเริ่มต้นใน

ศตวรรษที่ 19 ซึ่งยังคงเป็นประเด็นถกเถียงที่สำคัญมาตลอดระยะเวลาหลายปีของการปกครองอินเดียของอังกฤษหรือบริติชราช

ในช่วงต้นปี 1930 คานธีตัดสินใจที่จะเดินขบวนประท้วงเพราะเป็นที่ชัดเจนว่าภาษีเกลือนั้นได้กดขี่ชาวอินเดียมากยิ่งขึ้น โดยการเดินขบวนจะเดินทางผ่านรัฐอินเดียทางตะวันตกไปยังเมืองดานดิ (Dandi) บริเวณชายฝั่งทะเลอาหรับในมหาสมุทรอินเดีย คานธีเริ่มออกเดินทางด้วยการเดินเท้าในวันที่ 12 มีนาคมพร้อมกับผู้ติดตามหลายสิบคน ระหว่างทางชาวอินเดียได้รวมตัวกันเพื่อเข้าพบคานธี และต่างก็มารอฟังคานธีกล่าวโจมตีถึงความไม่เป็นธรรมของภาษีที่มุ่งเก็บจากคนยากคนจน

ชาวอินเดียอีกหลายร้อยคนเข้าร่วมกับคานธี และแล้วก็เดินทางมาถึงเมืองแดนดิ ในวันที่ 5 เมษายน รวมระยะการเดินทางราว 240 ไมล์ หรือ 385 กิโลเมตร และในเช้าวันที่ 6 เมษายน คานธีและผู้ติดตามของเขาหยิบเกลือกำมือหนึ่งจากชายฝั่งขึ้นมา ซึ่งในทางเทคนิคแล้วนี่คือการ “ผลิต” เกลือและถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย

รัฐบาลไม่ได้ดำเนินการจับกุมในวันนั้น คานธียังคงกระทำสัตยาเคราะห์เกลือต่อในอีก 2 เดือนข้างหน้า หมายจะย้าเตือนสติให้ชาวอินเดียร่วมกันฝ่าฝืนกฎหมายที่สั่งห้ามทำเกลือด้วยตนเอง ชาวอินเดียหลายพันคนถูกจับกุมและถูกคุมขังรวมถึง จواهرลาล เนห์รู (Jawaharlal Nehru) ในเดือนเมษายนและคานธีก็โดนจับกุมในช่วงต้นเดือนพฤษภาคม หลังจากที่เขาแจ้งให้ลอร์ดเออร์วิน อุปราชแห่งอินเดีย (Lord Irwin, the viceroy of India) ทราบถึงความตั้งใจของเขาที่จะเดินขบวนประท้วงไปยังโรงงานเกลือในเมือง Dharasana

ข่าวการกักขังคานธีนั้นได้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในหมู่ชาวอินเดียอีกนับหมื่นคนให้เข้าร่วมสัตยาเคราะห์ โดยการเดินขบวนไปโรงผลิตเกลือตามกำหนดเดิมที่วางไว้ในวันที่ 21 พฤษภาคม โดยมีผู้ร่วมประท้วงอย่างสันติกว่า 2,500 คน หลายคนถูกจับและถูกตำรวจทำร้ายอย่างรุนแรง และภายในสิ้นปีก็มีคนกว่า 60,000 คนถูกจำขังอยู่ในคุก

คานธีได้รับการปล่อยตัวจากการควบคุมตัวในเดือนมกราคม ค.ศ. 1931 และเริ่มเจรจากับลอร์ดเออร์วินเพื่อยุติการรณรงค์สัตยาเคราะห์ ในเวลาต่อมาได้มีการประกาศอย่างเป็นทางการในสนธิสัญญาคานธี-เออร์วินที่ลงนามเมื่อวันที่ 5 มีนาคม โดยคานธียกเลิกการรณรงค์ประท้วงสัตยาเคราะห์ ลอร์ดเออร์วินตกลงที่จะปล่อยตัวผู้ที่ถูกคุมขัง และอนุญาตให้ชาวอินเดียทำเกลือเพื่อใช้ในครัวเรือนได้ชั่วคราว

การทำสัตยาเคราะห์เกลือของคานธีทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอังกฤษไปทั่วโลกซึ่งนับเป็นแรงกดดันมหาศาลที่ทำให้อังกฤษมั่นใจได้ว่าไม่สามารถรักษาบริติชราชไว้ได้ปกครองได้อีกนานเท่าใดแล้ว และอีกไม่นานจากการกระทำของคานธีก็สำเร็จผลที่ช่วยให้อินเดียได้รับเอกราชในวันที่ 15 สิงหาคม ค.ศ. 1947

เอกสารอ้างอิง: 12 มีนาคม 1930 คานธีนำชาวอินเดียทำสัตยาเคราะห์เกลือ “ดื้อแพ่ง” ดั่งทั่วโลก. (2562) สืบค้น 10 สิงหาคม 2562, จาก https://www.silpa-mag.com/this-day-in-history/article_29167

26. จากกรณีศึกษา คานธีนำชาวอินเดียทำสัตยาเคราะห์เกลือจนประสบผลสำเร็จนั้น แสดงให้เห็นปฏิบัติการไร้ความรุนแรงขั้นพื้นฐานในลักษณะใด

- ก. การกักขังคานธีนั้นได้ก่อให้เกิดแรงกระตุ้นในหมู่ชาวอินเดียอีกนับหมื่นคนให้เข้าร่วมสัตยาเคราะห์
- ข. การเดินขบวนประท้วงรัฐบาลอังกฤษ เพราะเป็นที่ชัดเจนว่าภาษีเกลือนั้นได้กดขี่ชาวอินเดียมากยิ่งขึ้น
- ค. คานธียกเลิกประท้วงสัตยาเคราะห์ ลอร์ดเออร์วินตกลงปล่อยตัวผู้ที่ถูกคุมขัง และอนุญาตให้ชาวอินเดียทำเกลือเพื่อใช้ในครัวเรือนได้
- ง. คานธีและผู้ติดตาม หยิบเกลือกำมือหนึ่งจากชายฝั่งขึ้นมา ซึ่งในทางเทคนิคแล้วนี่คือการ “ผลิต” เกลือและถือว่าเป็นการทำผิดกฎหมาย

27. เมื่อพิจารณากรณีศึกษาสามารถสรุปหลักการและผลการใช้สันติวิธีได้ตามข้อใด

- ก. การห้ามผลิตและจำหน่ายเกลือนำไปสู่การประท้วงไม่เห็นด้วยและจบลงด้วยสนธิสัญญาคานธี-เออร์วิน
- ข. การออกกฎหมายห้ามผลิตและจำหน่ายเกลือจึงทำให้เกิดการประท้วงไม่เห็นด้วย มีการจับกุมผู้ประท้วงจำนวนมากสาเหตุสุดท้ายคือการเป็นเอกราชของอินเดีย
- ค. การเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานโดยการทำสนธิสัญญาคานธี-เออร์วินเพื่อการอ่อนอ่อนผ่อนตามข้อเรียกร้องของประชาชน
- ง. การเรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานในการบริโภคเกลือโดยการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายที่ไม่ชอบธรรม รวมถึงการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ในการต่อต้านทำให้ฝ่ายอังกฤษอ่อนอ่อนผ่อนตามข้อเรียกร้อง

28. การทำสัตยาเคราะห์เกลือจนประสบผลสำเร็จอยู่บนพื้นฐานเหตุและผลของการใช้สันติวิธีในลักษณะใด

- ก. การประท้วงต่อต้านการขึ้นภาษีเกลือนั้นได้กดขี่ชาวอินเดียมากยิ่งขึ้น
- ข. การประท้วง และไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎหมายทำให้มีผู้ถูกจำคุกจำนวนมาก
- ค. การประท้วงและการจับกุมจำนวนมากกลายเป็นแรงกดดันของรัฐบาลอังกฤษ นำไปสู่การเจรจายุติความขัดแย้ง และช่วยให้อินเดียได้รับเอกราช
- ง. การประท้วงและการจับกุมจำนวนมากกลายเป็นแรงกดดันของรัฐบาลอังกฤษ นำไปสู่การเจรจายุติความขัดแย้ง และอนุญาตให้ชาวอินเดียทำเกลือ

ศึกษากรณีศึกษา “การปฏิวัติฟิลิปปินส์ ค.ศ.1986” เพื่อตอบคำถามข้อที่ 29-30

ในช่วงการประกาศกฎอัยการศึกระหว่างปี ค.ศ. 1972-1986 มีผู้ถูกวิสามัญฆาตกรรมราว 3,257 คน ในจำนวนนี้ 2,520 คนถูกซ้อมทรมานและทิ้งร่างไร้ชีวิตไว้ตามข้างถนน อีก 35,000 คน

ต้องเผชิญกับการซ้อมทรมานและ 70,000 คนต้องถูกคุมขัง ขณะที่เสรีภาพในการพูด, สื่อมวลชนและเสรีภาพของพลเมืองอื่น ๆ ถูกกดทับภายใต้การปกครองของประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์กอส

การปฏิวัติในฟิลิปปินส์เมื่อปี ค.ศ.1986 นั้นถือได้ว่าเป็นปฏิบัติการไร้ความรุนแรงสมัยใหม่ที่นำติดตามอย่างยิ่งเป็นการรณรงค์การต่อต้านของพลเมืองอย่างต่อเนื่องต่อการใช้ความรุนแรงโดยรัฐและการโกงการเลือกตั้ง

เหตุการณ์เริ่มต้นจากการเดินขบวนคัดค้านการฉ้อโกงการเลือกตั้งของประธานาธิบดีเฟอร์ดินันด์ มาร์กอส เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1986 ต่อมาการเดินขบวนนี้ได้ยกระดับมาเป็นปฏิบัติการไร้ความรุนแรงทั่วประเทศ โดยมีนาง คอรัซ อากีโน (Corazon Aquino) ภรรยาหม้ายของ เบนิโญ อากีโน (Benigno Aquino) วุฒิสมาชิกฝ่ายค้านคนสำคัญซึ่งถูกลอบสังหารที่สนามบินนานาชาติมะนิลา เมื่อวันที่ 21 สิงหาคม ค.ศ. 1983

นางอากีโนได้เรียกร้องให้ประชาชนยุติการให้ความร่วมมือแก่ระบอบปกครองของมาร์กอส คือให้มีการนัดหยุดงานหยุดเรียน ให้ถอนเงินจากธนาคารที่สนับสนุนมาร์กอส เลิกดูโทรทัศน์ เลิกฟังวิทยุ หรือเลิกอ่านหนังสือพิมพ์ที่สนับสนุนมาร์กอส ชักชวนให้ทหารเลิกฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา คำว่าบาตรธุรกิจและพรศพวกของมาร์กอส รวมทั้งการไม่จ่ายค่าน้ำค่าไฟเป็นเวลา 1 เดือน

การต่อสู้ระหว่างประชาชนกับระบอบเผด็จการของมาร์กอส บรรลุจุดสำคัญ เมื่อประชาชนนับแสน ๆ พร้อมใจกันชุมนุมรายล้อมค่ายคราเม่ เพื่อป้องกันมิให้ทหารของมาร์กอสเข้าโจมตีกองทหารของนายเอนริเล่ (Juan Ponce Enrile) อดีตรัฐมนตรีกลาโหม และนายพลรามอส (Fidel Ramos) รองเสนาธิการทหาร ซึ่งประกาศตนเป็นฝ่ายตรงข้ามกับมาร์กอส เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1986 กองทหารของมาร์กอสไม่อาจเข้าถึงตัวกองทหารของเอนริเล่ได้ และไม่อาจทำอันตรายประชาชนนับแสนซึ่งมีแต่มีมือเปล่าได้ ประกอบกับระบอบปกครองของมาร์กอสก็ไม่ได้ได้รับความร่วมมือใด ๆ ในทางสังคมและเศรษฐกิจจากผู้คนในประเทศอีกต่อไป ผลก็คือ มาร์กอสต้องยอมจำนนและหนีออกนอกประเทศไปโดยกะทันหัน และพำนักอยู่ในสหรัฐอเมริกาจนสิ้นชีวิต

เอกสารอ้างอิง : <https://www.ilaw.or.th/node/4260> , ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2557). ทำทนายทางเลือก: ความรุนแรงและการไม่ใช้ความรุนแรง. (หน้า 178-179) กรุงเทพฯ: ของเรา.

29. เมื่อพิจารณากรณีศึกษาสามารถสรุปหลักการและผลการใช้สันติวิธีในการต่อสู้ได้ตามข้อใด

- ก. การประกาศกฎอัยการศึกทำให้เกิดปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เช่น การยุติการให้ความร่วมมือต่าง ๆ ซึ่งเป็นการต่อสู้ระหว่างประชาชนกับระบอบเผด็จ
- ข. การเดินขบวนคัดค้านการฉ้อโกงการเลือกตั้ง นำไปสู่การยกระดับมาเป็นปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เช่น การคว่ำบาตรธุรกิจ และการยอมจำนนและหนีออกนอกประเทศ
- ค. การเดินขบวนประท้วงซึ่งเป็นการปฏิบัติการไร้ความรุนแรง เช่น การคว่ำบาตรธุรกิจ การชักชวนให้ทหารเลิกฟังคำสั่งผู้บังคับบัญชา ทำให้ผู้นำต้องพำนักอยู่ในสหรัฐอเมริกาจนสิ้นชีวิต

ง. การเดินขบวนแสดงพลังอย่างสันติ รวมทั้งการชักชวนประชาชนไม่ให้ความร่วมมือทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมและที่สำคัญคือการแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรงโดยชุมนุมรายล้อมค่ายคราเม่ ทำให้ผู้นำหนีออกนอกประเทศ

30. การปฏิวัติฟิลิปปินส์ ค.ศ.1986 เกิดขึ้น และสำเร็จตามความต้องการของประชาชน สรุปได้ตามเหตุและผลของการใช้สันติวิธีในลักษณะใด

- ก. การต่อสู้โดยสันติวิธีระหว่างประชาชนกับระบอบเผด็จการของมาร์กอส
- ข. ระบอบปกครองของมาร์กอสที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้คนในประเทศจึงต้องยอมจำนนและหนีออกนอกประเทศไปโดยกะทันหัน
- ค. ปฏิบัติการไร้ความรุนแรงสมัยใหม่ที่เป็นการรณรงค์ต่อต้านของพลเมืองอย่างต่อเนื่องต่อการใช้ความรุนแรงโดยรัฐและการโกงการเลือกตั้ง
- ง. การประท้วง ชักชวนไม่ให้ความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม และการแทรกแซงโดยไร้ความรุนแรงต่ออำนาจกองทัพ นำไปสู่การบังคับโดยไร้ความรุนแรงทำให้ผู้นำหมดอำนาจหนีออกนอกประเทศ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ นายธีรนนท์ ไกรเลิศ
วัน เดือน ปีเกิด 26 สิงหาคม 2532
ประวัติการศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษา
วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ พ.ศ. 2556
สถานที่ทำงาน แผนกวิชาสามัญสัมพันธ์ วิทยาลัยเทคนิคกระบี่ อำเภอเมือง จังหวัดกระบี่
ตำแหน่ง ครู (อันดับ คศ. 1)

